MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

STRAŻ GRANICZNA

ZBIÓR

NAJWAŻNIEJSZYCH

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

STRAŻ GRANICZNA

ZBIÓR
NAJWAŻNIEJSZYCH PRZEPISÓW

WARSZAWA 1930
NAKŁADEM WYDAWNICTWA „CZATY"
Warszawa — Skrzynka pocztowa 650.

Zakłady Wyd. - Druk. „PRACA", Kredytowa 2/4

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

I.

ORGANIZACJA STRAŻY GRANICZNEJ

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 r.

o Straży Granicznej.

(Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349 z 25 marca 1928 *).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

CZĘŚĆ I.

Organizacja Straży Granicznej.

Art. 1. Straż Graniczna jest organem, powołanym do ochrony granic państwa, a w szczególności do ich ochrony celnej. Odcinki granicy, których strzeżenie powierzone jest Straży Granicznej, określają rozporządzenia Rady Ministrów.

Art. 2. Straż Graniczna stanowi jednolitą, zorganizowaną na zasadach obowiązujących w wojsku formację podległą Ministrowi Skarbu, i jest w zakresie ochrony celnej organem wykonawczym władz skarbowych w rozumieniu ustępu 1 art. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1923

*) Sprostowane obwieszczeniem Prez. Rzecz. z 7 listopada 1928, Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 835.

r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 5, poz. 37), w zakresie zaś ochrony granic państwa (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa — (Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr. 117, poz. 996 i z 1928 r. Nr. 32, poz. 306) — organem wykonawczym władz administracji ogólnej.

Art. 3. Na czele Straży Granicznej stoi Komendant Straży Granicznej.

Zadaniem Komendanta Straży Granicznej jest kierowanie, zarządzanie i nadzór nad wszystkiemi sprawami, związanemi z ochroną granicy.

Art. 4. Do zakresu działania Straży Granicznej na powierzonych jej odcinkach granicy należy wykonywanie służby ochrony granic stosownie do obowiązujących ustaw i rozporządzeń o granicach państwa i celnych a w szczególności:

1) niedopuszczanie do nielegalnego przekraczania granicy i przemytnictwa towarów, nielegalnego ruchu towarowego i osobowego na wodach granicznych;

2) śledzenie i ujawnianie przemytnictwa oraz innych przekroczeń obowiązujących postanowień skarbowo-celnych i postanowień o granicach państwa stosownie do specjalnych przepisów, wydawanych na podstawie art. 36 niniejszego rozporządzenia;

3) pełnienie w urzędach celnych służby wartowniczej, konwojowej, służby posterunkowej na drogach celnych oraz współdziałanie w postępowaniu celnem w wypadkach i w sposób, określony przez Ministra Skarbu;

4) strzeżenie nienaruszalności znaków i urządzeń granicznych;

5) współdziałanie z właściwemi organami na zasadzie specjalnych przepisów przy wykonywaniu zarządzeń, mających na celu bezpieczeństwo publiczne, i wogóle zapobieganie szkodom, zagrażającym interesowi publicznemu;

6) współdziałanie z organami wojska w zakresie obrony państwa.

Przepisy o sposobie wykonywania przez Straż Graniczną czynności, przewidzianych w punktach 1—5 niniejszego artykułu, oraz o stosunku Straży Granicznej do władz administracji ogólnej wyda Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. Przy pełnieniu czynności, wskazanych w art. 4, oragana Straży Granicznej korzystają z uprawnień, przyznanych organom wykonawczym władz skarbowych ustawą z dn. 14 grudnia 1923 r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 5 poz. 37) i ustawą karną skarbową z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105 poz. 609).

Ponadto w zakresie ścigania przestępstw, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa, korzystają organa Straży Granicznej z uprawnień, przysługujących Policji Państwowej.

Art. 6. Czynności, przewidziane w art. 4, wykonywują organa Straży Granicznej na terenie pasa granicznego, ustanowionego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa.

Przy ściganiu przestępstw skarbowo - celnych upoważnione są organa Straży Granicznej do działania na terenie całego państwa.

Art. 7. Straż Graniczna, jako organ ochrony granic ma prawo użycia w służbie broni w wypadkach określonych rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 lutego 1928 r. o użyciu broni przez organa bezpieczeństwa publicznego i ochrony granic (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 243).

Art. 8. Do Straży Granicznej mają zastosowanie przepisy o przejściowem zakwaterowaniu wojska.

Art. 9. Organizację wewnętrzną i składy osobowe poszczególnych jednostek organizacyjnych Straży Granicznej ustala Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Podział terytorjalny Straży Granicznej ustala Minister Skarbu na wniosek Komendanta Straży Granicznej.

Art. 10. W razie częściowej lub całkowitej mobilizacji albo w innych wypadkach, w których ze względu na interes obrony państwa Rada Ministrów uzna to za konieczne. Straż Graniczna z chwilą ogłoszenia mobilizacji względnie od dnia wskazanego uchwałą Rady Ministrów, staje się z mocy samego prawa częścią sił zbrojnych państwa.

CZĘŚĆ II.

Skład i uzupełnienie Straży Granicznej.

Art. 11. Straż Graniczna składa się:

1) z oficerów Straży Granicznej, przyjmowanych do służby w Straży Granicznej z pośród oficerów sił zbrojnych państwa, nie będących oficerami stanu czynnego.

2) z szeregowych przyjmowanych do Straży Granicznej z pośród szeregowych rezerwy na zasadach, jakie ustali Minister Skarbu.

Ponadto Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przydzielać do Straży Granicznej oficerów i szeregowych służby czynnej.

Art. 12. Oficerami Straży Granicznej w porządku stopni są:

Komendant Straży Granicznej
Nadinspektor " "
Inspektor " "
Nadkomisarz " "
Komisarz " "
Podkomisarz " "
Aspirant " "

Szeregowymi Straży Granicznej w porządku stopni są:
Starszy przodownik Straży Granicznej
Przodownik " "
Starszy strażnik graniczny
Strażnik graniczny.

Art. 13. Komendanta Straży Granicznej mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

przedstawiony jej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Innych oficerów Straży Granicznej mianuje Minister Skarbu, szeregowych zaś Komendant Straży Granicznej lub z jego upoważnienia przełożeni bezpośrednio mu podległych jednostek organizacyjnych.

Art. 14. Warunki przyjęcia do służby w Straży Granicznej będą określone w rozporządzeniu Ministra Skarbu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Sposób uzupełniania Straży Granicznej ustala Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

CZĘŚĆ III.

Stosunek służbowy.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 15 Stosunek służbowy oficerów i szeregowych Straży Granicznej zawiązuje się z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego.

Art. 16. Objęcie służby następuje w dniu, wyznaczonym przez władzę przyjmującą w piśmie nominacyjnem.

Przyjęty do służby winien zgłosić się do przełożonego wymienionego w piśmie nominacyjnem, który stwierdza objęcie służby na piśmie, odbierając zarazem od przyjętego przysięgę w następującem brzmieniu:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na powierzonem mi stanowisku, pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publiczne mieć zawsze przed oczyma, władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierności dochować obowiązki swe gorliwie i sumiennie w potrzebie z narażeniem życia spełniać, rozkazy i polecenia przełożonych

wiernie wykonywać, tajemnicy urzędowej dotrzymać, przepisów prawa strzec pilnie, wszystkich obywateli kraju w równem mając zachowaniu.

Tak mi, Panie Boże, dopomóż".

Art. 17. W razie niezgłoszenia się w oznaczonym czasie przyjęcie do służby (nominacja) traci ważność, o ile przyjęty w ciągu dni 15 od terminu oznaczonego w piśmie nominacyjnem (art. 16 ust. 1) nie usprawiedliwi zwłoki.

Art. 18. Czas służby liczy się od dnia rzeczywistego jej objęcia (art. 16).

W razie bezpośredniego przejścia z innej służby państwowej, czas służby w Straży Granicznej liczy się od dnia zwolnienia od poprzednich obowiązków służbowych.

Art. 19. Dla każdego oficera i szeregowego Straży Granicznej prowadzi się wykaz stanu służby, który jest szczegółowym opisem przebiegu służby. Wykaz stanu służby jest urzędowem stwierdzeniem okoliczności, mających wpływ na wymiar uposażenia, pensji emerytalnej oraz zaopatrzenia wdowiego lub sierocego.

Wykaz stanu służby dla oficerów oraz tych szeregowych Straży Granicznej, którzy są na etacie Komendy, prowadzi Komenda Straży Granicznej, dla pozostałych szeregowych zaś — przełożeni bezpośrednio podlegli Komendantowi Straży Granicznej.

Wzór wykazu stanu służby jako też szczegółowe przepisy co do jego prowadzenia ustali rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 20. Komenda Straży Granicznej dla wszystkich oficerów i szeregowych Straży Granicznej prowadzi listę starszeństwa dla każdego stopnia.

Zasady ustalania starszeństwa i sposób prowadzenia listy starszeństwa określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 21. Wszyscy oficerowie i szeregowi Straży Granicznej podlegają corocznie kwalifikacji.

W tym celu właściwi przełożeni Straży Granicznej wypełniają co rok listy kwalifikacyjne. O ile ogólna oce-

na kwalifikacyjna jest ujemna (niedostateczna), należy ją z urzędu podać do wiadomości funkcjonarjusza.

Wzór list kwalifikacyjnych i sposób ich wypełniania ustali rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 22. Oficerowie i szeregowi stanu czynnego sił zbrojnych państwa, przydzieleni do Straży Granicznej, zachowują posiadany charakter osób wojskowych stanu czynnego, przynależność do swych korpusów osobowych i oddziałów macierzystych sił zbrojnych państwa, oraz zachowują wszelkie uprawnienia i obowiązki osób wojskowych odnośnych kategoryj i stopni.

Szeregowym służby czynnej zalicza się czas, spędzony w służbie granicznej, na poczet obowiązkowej służby czynnej.

Komendant Straży Granicznej, będący oficerem stanu czynnego, korzysta w stosunku do oficerów i szeregowych sił zbrojnych przydzielonych do Straży Granicznej, z praw dowódcy wojskowego.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumg.pl

Rozdział II.

Obowiązki.

Art. 23. Oficerów i szeregowych Straży Granicznej obowiązuje wierność wobec Rzeczypospolitej, posłuszeństwo wobec przełożonych, poszanowanie prawa, gorliwość, sumienność i bezstronność w wykonywaniu obowiązków.

Art. 24. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej obowiązani są zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powzięli wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowemu lub dowiedzieli się przy wykonywaniu swych obowiązków służbowych, o ile sprawy takie wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, albo inne względy służbowe.

Zachowanie tajemnicy obowiązuje wobec każdego, komu oficerowie i szeregowi Straży Granicznej nie są obowiązani donosić o tych sprawach służbowo. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie służby czynnej, jak i po przejściu w stan nieczynny i na emeryturę oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Od obowiązku zachowania tajemnicy może oficera lub szeregowego Straży Granicznej zwolnić jego obecna lub ostatnio przełożona władza.

Ustawa postępowania karnego określa warunki i tryb zwolnienia od tajemnicy w postępowaniu karnem.

Art. 25. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej obowiązany jest donieść natychmiast władzy przełożonej o każdej przeszkodzie do pełnienia służby. Władza może zażądać udowodnienia tej przeszkody, a w wypadku choroby poddać oficera i szeregowego Straży Granicznej badaniu lekarskiemu.

Oficer i szeregowy Straży Granicznej, którego nieobecność na służbie wskutek choroby trwa dłużej niż rok ma być jednostronnem zarządzeniem władzy przeniesiony na emeryturę na zasadach, określonych w ustawie emerytalnej, lub jeżeli nie nabył praw emerytalnych, to stosunek służbowy z nim ma być rozwiązany z przyznaniem odprawy w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia, jeżeli przesłużył mniej niż trzy lata w służbie państwowej, i sześciomiesięcznego, jeżeli przesłużył trzy lata lub więcej.

Art. 26. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej nie wolno przyjmować żadnej posady ani stanowiska, ani też oddawać się takim zajęciom, których wykonywanie stoi w sprzeczności z obowiązkami służbowemi lub może wywołać uzasadnione podejrzenie o stronniczość lub interesowność.

Art. 27. O ile oficer lub szeregowy Straży Granicznej chciałby przyjąć jakiekolwiek inne zajęcie uboczne, przynoszące mu korzyści materjalne, którego wykonywanie nie stałoby w sprzeczności z postanowieniami poprzedniego artykułu, winien uzyskać na to zezwolenie władzy przełożonej.

Oficer lub szeregowy Straży Granicznej obowiązany jest zaniechać takich zajęć, które władza uzna za niedopuszczalne w myśl powyższych postanowień.

Art. 28. O zajęciu samodzielnem żony oraz dzieci, pozostających we wspólnem gospodarstwie domowem, winien oficer lub szeregowy Straży Granicznej zawiadomić władzę przełożoną, która może sprzeciwić się wykonywaniu takiego zajęcia, o ile ono koliduje z godnością munduru Straży Granicznej albo z interesami służby.

Art. 29. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej nie mogą zawierać tranzakcyj gospodarczych z urzędami Straży Granicznej.

Art. 30. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej nie wolno bez zezwolenia władzy przełożonej występować w charakterze rzeczoznawców w sprawach, pozostających w związku z ich zadaniami służbowemi.

Art. 31. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej nie wolno bez zezwolenia władzy przełożonej poruszać w prasie spraw mających związek z ich obowiązkami i stosunkami służbowemi.

Art. 32. Szeregowi Straży Granicznej obowiązani są mieszkać w koszarach.

Oficerom Straży Granicznej i nieskoszarowanym szeregowym władza przełożona może dostarczyć mieszkania w lokalach państwowych lub wynajętych. W razie rozwiązania stosunku służbowego lub przeniesienia do innego działu zarządu państwowego, a także w razie przeniesienia służbowego do innej miejscowości wymienieni lokatorzy obowiązani są na żądanie władzy przełożonej opróżnić otrzymany lokal w ciągu trzech miesięcy od dnia rozwiązania stosunku służbowego względnie przeniesienia. W razie niezastosowania się do wezwania w określonym terminie władza przełożona uprawniona jest do opróżnienia lokalu w drodze przymusowej administracyjnej.

Oficer i szeregowy Straży Granicznej, któremu władza przełożona nie dostarczyła mieszkania, obowiązany jest obrać sobie miejsce zamieszkania w ten sposób, by mógł uczynić zadość wszystkim obowiązkom służby.

O ile szczególne stosunki służbowe tego niezbędnie wymagają, władza przełożona może zarządzić ograniczenie wydalania się oficerów i szeregowych Straży Granicznej z siedziby względnie z rejonu służbowego.

Art. 33. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej wolno należeć do związków i stowarzyszeń tylko za zezwoleniem władzy przełożonej.

Art. 34. Dla zawarcia małżeństwa oficerowie i szeregowi Straży Granicznej obowiązani są otrzymać zezwolenie władzy przełożonej.

Warunki niezbędne dla otrzymania powyższego zezwolenia określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 35. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej są umundurowani z wyjątkiem tych kategoryj, które ze względu na charakter swej służby muszą ją pełnić w ubraniu cywilnem.

Przepisy o umundurowaniu i uzbrojeniu Straży Granicznej wydaje Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 36. Szczegółowe obowiązki służbowe oficerów i szeregowych Straży Granicznej oraz tryb postępowania służbowego określają w ramach niniejszego rozporządzenia lub innych przepisów instrukcje służbowe wydane przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Rozdział III.

Prawa.

Art. 37. Oficer i szeregowy Straży Granicznej jest urzędnikiem w rozumieniu ustaw karnych.

Art. 38. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, którzy przesłużyli przynajmniej rok w służbie państwowej, mają prawo do corocznego urlopu dla wypoczynku, a mianowicie: oficerowie Straży Granicznej do lat ośmiu służby państwowej przez cztery tygodnie, ponad osiem do

szesnastu lat przez pięć tygodni, ponad szesnaście lat służby przez sześć tygodni.

Urlop szeregowych Straży Granicznej nie może przekraczać czterech tygodni w ciągu roku.

Art. 39. Urlop dla wypoczynku można wstrzymać względnie odwołać, o ile tego wymagają względy służbowe.

Skoro jednak następnie służba na to pozwoli, należy umożliwić wykorzystanie urlopu jednak tylko w ciągu tego samego roku kalendarzowego.

Ewentualne koszta podróży, spowodowane nieprzewidzianem odwołaniem urlopu, podlegają zwrotowi ze Skarbu Państwa według norm, ustalonych dla podróży służbowych.

Art. 40. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej mogą otrzymać urlop w celu załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych, nieprzenoszący jednorazowo dni trzech; termin ten może być przedłużony tylko w wyjątkowych wypadkach. W razie przeniesienia służbowego do innej miejscowości oficer lub szeregowy Straży Granicznej otrzymuje z urzędu urlop, czas trwania i tryb udzielania, którego określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

Urlopy takie nie są wliczane do wymiaru urlopu wypoczynkowego.

Pozatem na prośbę funkcjonarjusza może być mu udzielony bezpłatny dłuższy urlop najwyżej do lat dwóch; czas trwania tego urlopu nie wlicza się do wysługi lat.

Władza może od warunków tych odstąpić w całości lub w części tylko wówczas, gdy udzielenie dłuższego urlopu pożądane jest z ważnych względów publicznych.

Art. 41. Oficerowie oraz szeregowi Straży Granicznej awansują do wyższych stopni według uznania władzy, która bierze pod uwagę uzdolnienie, użyteczność i inne kwalifikacje służbowe oraz starszeństwo służbowe.

Awansować można każdorazowo tylko o jeden stopień.

Szczegółowe przepisy, dotyczące awansowania, wyda Minister Skarbu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Art. 42. Uposażenie oficerów i szeregowych Straży Granicznej normuje ustawa o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych.

Art. 43. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może być przyznana z funduszów państwowych bezprocentowa zaliczka.

Art. 44. Uposażenie oficerów i szeregowych Straży Granicznej ulega zajęciu administracyjnemu, tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej, niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia, przypadającej do wypłaty.

Art. 45. Tytułem wyjątku od zasady, podanej w art. 44, uposażenie oficerów i szeregowych Straży Granicznej ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych uposażenia, przyczem pozostałe trzy piąte wolne są od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi jedna piąta część uposażenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak na inne należności lub długi, druga zaś jedną piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza jedna piąta część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczyła.

Art. 46. Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć, określonych w art. 44 i 45:

1) należności za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia;

2) zapomogi, przyznawane oficerom i szeregowym Straży Granicznej.

Art. 47. Ustępowanie pod jakimkolwiek tytułem prawa do pobierania uposażenia jest wzbronione. Wszelka umowa przeciwna temu jest nieważna.

Art. 48. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej mają prawo do uposażenia emerytalnego, a wdowy i sieroty po nich do zaopatrzenia wdowiego i sierocego na zasadach, unormowanych w ustawie o zaopatrzeniu eme-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

rytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojska, przyczem z chwilą przyjęcia do służby w Straży Granicznej są uważani za mianowanych na stałe; oficerowi i szeregowemu Straży Granicznej po ukończeniu pięciu lat faktycznej służby czynnej, następne lata czynnej służby liczą się przy wymiarze uposażenia emerytalnego w stosunku dwanaście miesięcy za szesnaście miesięcy. Do pięcioletniego okresu służby zalicza się służbę wojskową przed wstąpieniem do Straży Granicznej z wyjątkiem obowiązkowej służby czynnej.

Art. 49. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który wskutek czynu karygodnego, popełnionego na jego osobie w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, doznanego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, albo też w związku z ich pełnieniem, utracił całkowicie zdolność do pracy zarobkowej, otrzymuje niezależnie od zaopatrzenia emerytalnego jednorazowe odszkodowanie w wysokości dwuletniej płacy, obliczonej wedle jego pełnego uposażenia w ostatnim miesiącu służby czynnej.

O ile oficer lub szeregowy z przyczyn wymienionych wyżej utracił życie, jednorazowe odszkodowanie, wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu, otrzymuje pozostała po nim wdowa, względnie dzieci ślubne i uprawnione niezależnie od pośmiertnego oraz zaopatrzenia emerytalnego.

Do wymienionego odszkodowania mają zastosowanie zasady, regulujące wypłatę zaopatrzenia emerytalnego.

Postanowienia niniejszego artykułu nie uchylają przepisów, dotyczących specjalnego wymiaru zaopatrzenia emerytalnego względnie wdowiego i sierocego (art. 9, 11—13 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem — Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 6 poz. 46).

Art. 50. Dzieci ślubne i uprawnione tych oficerów i szeregowych Straży Granicznej, którzy utracili życie wskutek czynu karygodnego, popełnionego na ich osobie w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, któremu ulegli z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków

służbowych, mają pierwszeństwo przy przyjęciu do państwowych zakładów naukowych i do lat 18 mają być kształcone w tych zakładach na koszt Skarbu Państwa.

Wykonanie niniejszego postanowienia określi rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 51. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej przysługują te same prawa pierwszeństwa do otrzymania odpowiadających ich kwalifikacjom innych stanowisk w cywilnej służbie państwowej, tudzież samorządowej lub zakładach i instytucjach, subwencjonowanych przez Państwo, które przysługują oficerom względnie zawodowym podoficerom sił zbrojnych państwa.

Przepisy, dotyczące wykonania niniejszego artykułu, ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Rozdział IV.

Zmiany w stosunku służbowym

Art. 52. Przeniesienie służbowe oficera lub szeregowego Straży Granicznej może nastąpić z urzędu w interesie służby albo na własną prośbę.

Oficerów Straży Granicznej przenosi Komendant Straży Granicznej.

Szeregowych Straży Granicznej z jednego okręgu do innego przenosi Komendant Straży Granicznej, szeregowych w obrębie tego samego okręgu przełożeni jednostek organizacyjnych, podległych bezpośrednio Komendantowi Straży Granicznej.

Art. 53. W razie potrzeby czasowego użycia oficera lub szeregowego Straży Granicznej do służby poza rejonem jego stałego przydziału władza przełożona zarządza delegację służbową do miejsca przeznaczenia.

Za rejon stałego przydziału służbowego uważa się w zasadzie odcinek komisarjatu.

Art. 54. Oficer i szeregowy Straży Granicznej po

trzech latach służby w Straży Granicznej zostaje ustalony w służbie z mocy samego prawa. Służbę w Straży Celnej zalicza się przy ustalaniu narówni ze służbą w Straży Granicznej.

W wypadkach wyjątkowych Ministrowi Skarbu w odniesieniu do oficerów Straży Granicznej, a Komendantowi Straży Granicznej w odniesieniu do szeregowych Straży Granicznej przysługuje prawo ustalenia w służbie jednocześnie z mianowaniem.

Ustalenie oficera lub szeregowego Straży Granicznej nie może nastąpić w czasie, kiedy przeciwko niemu toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne.

Art. 55. Stosunek służbowy oficera i szeregowego Straży Granicznej nieustalonego w służbie może być w każdej chwili rozwiązany, gdy władza powołana do mianowania uzna, że nie nadaje się do służby w Straży Granicznej.

Przy rozwiązaniu stosunku służbowego w trybie ustępu poprzedniego należy w razie nienagannego zachowania się oficera lub szeregowego Straży Granicznej przyznać odprawę w wysokości: za służbę do jednego roku — jednomiesięcznego uposażenia, za służbę od jednego roku do lat dwóch — dwumiesięcznego i za służbę ponad dwa lata — trzymiesięcznego uposażenia.

Art. 56. Jeżeli wskutek zmian organizacyjnych w Straży Granicznej powstanie czasowo brak odpowiedniego stanowiska tego samego stopnia dla oficera lub szeregowego Straży Granicznej ustalonego w służbie, albo gdy zajdą okoliczności, niepozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zajmowanie przez takiego oficera lub szeregowego stanowiska tego samego stopnia w Straży Granicznej — zostaje on przeniesiony w stan nieczynny.

Komendanta Straży Granicznej przenosi w stan nieczynny Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez Ministra Skarbu; pozostałych oficerów Straży Granicznej — Rada Ministrów na wniosek Ministra Skarbu, a szeregowych Straży Granicznej — Minister Skarbu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Art. 57. Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym oficerowie i szeregowi Straży Granicznej pobierają pełne uposażenie służbowe. Czas, spędzony w stanie nieczynnym zalicza się tylko do wymiaru emerytury.

Art. 58. Oficer i szeregowy Straży Granicznej przeniesiony w stan nieczynny, może być w każdej chwili powołany zpowrotem do służby czynnej; o ile jednak powołanie takie nie nastąpi w ciągu pół roku od dnia przeniesienia w stan nieczynny lub też o ile w tym samym czasie nie nastąpi przeniesienie do innego działu zarządu państwowego, należy go zwolnić ze służby państwowej z zastosowaniem postanowień ustawy emerytalnej.

Art. 59. Do innego działu zarządu państwowego, oficer lub szeregowy Straży Granicznej może być przeniesiony tylko za swoją zgodą.

Art. 60. Oficera lub szeregowego Straży Granicznej, wybranego do ciała ustawodawczego, zwalnia się na czas trwania mandatu od sprawowania funkcyj z jednoczesnem wstrzymaniem mu na cały czas uposażenia służbowego.

Po wygaśnięciu mandatu oficer lub szeregowy Straży Granicznej powraca do służby w Straży Granicznej w tym samym stopniu.

Czas sprawowania mandatu do ciała ustawodawczego zalicza się całkowicie do czasu służby.

Działalność oficera i szeregowego Straży Granicznej w czasie wykonywania mandatu poselskiego nie może pociągnąć dla niego żadnych represyj służbowych.

Art. 61. Stosunek służbowy oficera Straży Granicznej ulega rozwiązaniu:

1) na skutek prawomocnego wyroku sądu karnego, pociągającego za sobą niezdolność do piastowania urzędu publicznego;

2) na skutek prawomocnego orzeczenia oficerskiego sądu honorowego, orzekającego wykluczenie z korpusu oficerskiego sił zbrojnych państwa;

3) na skutek dwukrotnej w ciągu trzech następujących po sobie lat ujemnej rocznej opinji, stwierdzającej nienadawanie się danego oficera do pełnienia funkcyj na sta-

nowisku, przewidzianem dla jego stopnia, i gdy opinja ta za każdym razem została zatwierdzona orzeczeniem komisji, ustanawianej w tym celu corocznie przez Komendanta Straży Granicznej. Organizację i tryb postępowania tej komisji określi Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Stosunek służbowy szeregowego Straży Granicznej ulega rozwiązaniu:

1) na skutek prawomocnego wyroku sądu karnego, pociągającego za sobą niezdolność do piastowania urzędu publicznego;

2) na skutek orzeczenia komisji dyscyplinarnej, orzekającego wydalenie ze służby.

Rozwiązanie stosunku służbowego w sposób, przewidziany w punkcie 1) i 2) ustępu 1 oraz w ustępie 2 niniejszego artykułu, pociąga za sobą utratę wszystkich praw, ze służbą w Straży Granicznej związanych, a w tej liczbie prawa do emerytury.

Art. 62. Stosunek służbowy oficera lub szeregowego Straży Granicznej można rozwiązać na własną prośbę interesowanego.

Decyzja, w sprawach rozwiązania stosunku służbowego na własną prośbę oficera lub szeregowego Straży Granicznej, należy do władzy powołanej do mianowania.

Art. 63. Władza, wymieniona w ust. 2 poprzedniego artykułu, może prośbę o rozwiązanie stosunku służbowego uwzględnić odrazu, odroczyć rozwiązanie stosunku służbowego do określonego terminu lub też, jeśli dla ważnych przyczyn oznaczenie terminu nie może nastąpić niezwłocznie, odroczyć decyzję co do terminu rozwiązania stosunku służbowego do czasu późniejszego, nie dłużej jednak jak do trzech miesięcy.

Odpowiedź na prośbę o rozwiązanie stosunku służbowego winna być zakomunikowana proszącemu bez nieuzasadnionej zwłoki, a w każdym razie nie później, jak w ciągu czterech tygodni od dnia jej złożenia bezpośredniemu przełożonemu.

Art. 64. Przez wystąpienie ze służby na własną prośbę (art. 62), jak również przez rozwiązanie stosunku służbowego w myśl postanowień art. 55, oficer lub szeregowy Straży Granicznej i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

W razie ponownego wstąpienia do służby w Straży Granicznej przywrócenie praw, nabytych poprzednią służbą, może nastąpić za zgodą Ministra Skarbu.

Art. 65. Mianowanie oficera lub szeregowego Straży Granicznej będzie uznane za nieważne, a tenże zostanie wydalony ze służby, jeżeli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, albo wyjdą najaw okoliczności w myśl obowiązujących przepisów niedopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze służby wydaje w stosunku do oficerów Straży Granicznej Minister Skarbu, w stosunku do szeregowych Komendant Straży Granicznej.

CZĘŚĆ IV

Odpowiedzialność oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Rozdział I.

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 66. Oficerów i szeregowych Straży Granicznej, którzy naruszają swe obowiązki w służbie lub poza służbą przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie, pociąga się niezależnie od ewentualnej sądowej odpowiedzialności karnej lub cywilnej do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 67. W drodze dyscyplinarnej nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

A. Na szeregowych Straży Granicznej:

1) upomnienie;

2) naganę;

3) zakaz opuszczania koszar, względnie lokalu służbowego, poza służbą do dni czternastu;
4) areszt od jednego dnia do siedmiu;
5) degradację o jeden stopień;
6) wydalenie ze służby.

B. Na oficerów Straży Granicznej:
1) naganę przy raporcie;
2) naganę pisemną;
3) areszt domowy od jednego do dwudziestu jeden dni.

Art. 68. Kary dyscyplinarne, wymienione w art. 67 w punkcie A 1—4 i w punkcie B, nakładają przełożeni, kary dyscyplinarne zaś, wymienione w punkcie A 5—6, nakładają komisje dyscyplinarne.

Szczegółowe przepisy o postępowaniu dyscyplinarnem i prawach dyscyplinarnych poszczególnych przełożonych oraz o organizacji i trybie postępowania komisyj dyscyplinarnych wyda Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w drodze rozporządzenia, kierując się zasadami, przyjętemi dla sił zbrojnych państwa.

Rozdział II.

Odpowiedzialność karna.

Art. 69. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej winny umyślnego niewykonania polecenia właściwej władzy, wydanego w ramach niniejszego rozporządzenia, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 70. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który samowolnie celem uchylenia się od służby oddali się czasowo ze swego oddziału, opuści czasowo swe stanowisko służbowe, przekroczy udzielony mu urlop lub nie stawi się do pełnienia włożonego nań obowiązku służbowego, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Jeżeli samowolne oddalenie się z oddziału, opuszczenie stanowiska służbowego lub przekroczenie urlopu nastąpi w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

służby, winny ulegnie karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do jednego roku.

Art. 71. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który w czasie pełnienia czynności służbowych, połączonych z niebezpieczeństwem dla niego, z tchórzostwa nie spełni powierzonego mu zadania służbowego albo opuści lub pozostawi współdziałających z nim lub osoby trzecie w niebezpieczeństwie, ulegnie karze pozbawienia wolności do lat dwóch.

Art. 72. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który przez odezwanie się lub zachowanie znieważa (obraża) przełożonego lub starszego stopniem, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Jeżeli oficer lub szeregowy Straży Granicznej czynnie targnie się na przełożonego lub starszego stopniem, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat dwóch.

Jeżeli zniewaga przełożonego lub starszego stopniem nastąpi w czasie, gdy oni pełnili służbę, lub z powodu wykonywania przez nich obowiązków służbowych, winny ulegnie karze pozbawienia wolności: w wypadku, przewidzianym w ustępie 1 od jednego miesiąca do jednego roku, w wypadku, przewidzianym w ustępie 2 — od jednego roku do lat trzech.

Wzajemność zniewagi nie może skutkować zwolnienia od kary.

Art. 73. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który rozkazowi, wydanemu przez przełożonego, jest nieposłuszny przez samowolne niewykonanie, przekroczenie lub zmianę rozkazu, ulegnie karze pozbawienia wolności od jednego do sześciu miesięcy.

Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który takiemu rozkazowi wyraźnie odmówi posłuszeństwa lub wyrazi swe nieposłuszeństwo słowami, gestami lub innemi działaniami, również oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który mimo powtórzenia rozkazu trwa w nieposłuszeństwie, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do jednego roku.

Jeżeli jeden z czynów, wskazanych powyżej, spełniono wobec zebranych szeregowych Straży Granicznej lub odmówiono rozkazowi stawienia pod broń albo pod bronią, stosuje się karę pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat trzech.

Art. 74. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej winny świadomego działania w kierunku zbiorowego wystąpienia funkcjonarjuszów Straży Granicznej w sprawach, związanych ze służbą, czy przez urządzanie zebrania, czy zbierania podpisów w celu wspólego przedstawienia lub zażalenia, czy przez szerzenie wśród oficerów i szeregowych Straży Granicznej niezadowolenia ze służby i jej warunków — ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do jednego roku.

Uczestnicy takiego zebrania, zażalenia ulegną karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 75. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej winni skupienia się i wspólnej odmowy posłuszeństwa przełożonemu, oporu lub targnięcia się na przełożonego, ulegną karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

Przywódcy i podżegacze zbiegowisk, tudzież uczestnicy zbiegowiska, którzy dopuszczą się czynnego gwałtu na przełożonym, ulegną karze ciężkiego więzienia na czas od lat pięciu do lat dziesięciu.

Art. 76. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który groźbą niekorzystnych następstw lub innemi bezprawnemi środkami usiłuje powstrzymać podwładnego od wniesienia lub popierania zażalenia, albo udaremnia lub usiłuje udaremniać zażalenie, wniesione doń przepisowo, a które jest on obowiązany przedłożyć dalej lub zbadać, ulega karze pozbawienia wolności do jednego roku.

Art. 77. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej winny niedbalstwa w powierzonym mu nadzorze nad osobą, pozostającą pod strażą, jeśli następstwem tego była ucieczka z pod straży lub z miejsca zamknięcia, ulega karze pozbawienia wolności do jednego roku.

Jeżeli pozostający pod strażą był skazany za zbrodnię

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

lub zatrzymany z powodu posądzenia go o zbrodnię, o czem winny oficer lub szeregowy Straży Granicznej wiedział, należy wymierzyć karę pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat dwóch.

Jeśli pozostający pod strażą był skazany na karę śmierci, bezterminowego (dożywotniego) pozbawienia wolności lub ciężkiego więzienia nie niżej lat sześciu, albo zatrzymany z powodu posądzenia go o zbrodnię, za którą można wymierzyć karę śmierci, bezterminowego (dożywotniego) pozbawienia wolności lub ciężkiego więzienia powyżej lat dziesięciu, o czem winny oficer lub szeregowy Straży Granicznej wiedział — należy wymierzyć karę pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat pięciu.

Art. 78. Oficer lub szeregowy Straży Granicznej, który umyślnie umożliwi lub ułatwi ucieczkę osobie, pozostającej pod strażą, albo umyślnie ucieczkę umożliwić lub ułatwić usiłuje, ulega karze na zasadach przewidzianych w art. 77 niniejszego rozporządzenia z tą zmianą że najniższy i najwyższy wymiar kary wynosi podwójną wysokość przewidzianych w art. 77 niniejszego rozporządzenia, a w wypadku, przewidzianym w ustępie ostatnim tego artykułu, orzeka się karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat dziesięciu.

Art. 79. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu jest karalne.

Udział w niem osób, nie będących w służbie Straży Granicznej jest karany w wymiarze, wynoszącym od połowy wymiaru najniższego do połowy wymiaru najwyższego, przewidzianego za odnośne przestępstwa.

Art. 80. Przez karę pozbawienia wolności, którą zagrożone są przestępstwa, przewidziane w niniejszem rozporządzeniu, należy rozumieć: na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z roku 1903 i kodeksu karnego z r. 1871 — karę więzienia (art. 3 ustęp 3 przepisów przechodnich z dnia 17 sierpnia 1917 r. do kodeksu karnego z r. 1903, § 16 kodeksu karnego z roku 1871), na obszarze zaś mocy obowiązującej ustawy karnej z r. 1852 — areszt ścisły (§ 254 u. k. z roku 1852). Przestępstwa, przewidzia-

ne w niniejszem rozporządzeniu, zagrożone karą ciężkiego więzienia, są zbrodniami, inne występkami.

Art. 81. Przestępstwa, określone w art. 69—74 i 76, są ścigane tylko na wniosek właściwego przełożonego.

Właściwym przełożonym jest Komendant Straży Granicznej w stosunku do wszystkich oficerów i tych szeregowych, którzy są na etacie Komendy Straży Granicznej, a przełożeni jednostek organizacyjnych, podległych bezpośrednio Komendantowi Straży Granicznej, w stosunku do podległych im szeregowych Straży Granicznej; przełożeni ci składają wnioski bądź z własnej inicjatywy bądź na rozkaz przełożonego.

Właściwy przełożony nie postawi wniosku o ukaranie przez sąd, jeśli uważa, że ukaranie dyscyplinarne ze względu na szczególne okoliczności wypadku jest wystarczające.

Art. 82. Wniosek pisemny o ukaranie należy złożyć prokuratorowi właściwemu lub najbliższemu, który skieruje go do proruratora właściwego.

Ściganie jest wykluczone, jeśli wniosku nie złożono w ciągu trzech miesięcy. Termin ten liczy się od dnia, w którym właściwy przełożony otrzymał wiadomość o czynie i osobie sprawcy.

Postępowanie sądowe obejmuje wszystkich, którzy mieli w czynie udział, niemniej popleczników, popierających przestępcę i ukrywaczy choćby wniesiono o ukaranie tylko jednej z powyższych osób.

Cofnięcie wniosku nie jest dopuszczalne.

Prokurator działa na podstawie wniosku z urzędu, jako oskarżyciel publiczny.

Art. 83. Brak wniosku, wymienionego w artykułach poprzednich, nie stoi na przeszkodzie aresztowaniu zapobiegawczemu (tymczasowemu przytrzymaniu) sprawców jak niemniej przeprowadzeniu dochodzeń.

O wydaniu sędziowskiego nakazu aresztowania należy jednak zawiadomić bezzwłocznie osobę, uprawnioną do złożenia wniosku, przytaczając okoliczności faktyczne

przestępstwa, o ile są wiadome. Nakaz należy uchylić, jeżeli w ciągu dni czternastu od doręczenia tego zawiadomienia nie oznajmiono sądowi, że przełożony wniosek złożył lub że go złoży.

Aresztowanego należy wypuścić na wolność, jeżeli prokurator o to wniesie, albo jeżeli w ciągu dwóch miesięcy po wykonaniu aresztowania nie złoży sądowi (sędziemu śledczemu) właściwego wniosku prokuratorskiego, dołączając wniosek właściwego przełożonego.

Art. 84. Jeżeli czyn oficera lub szeregowego Straży Granicznej ma cechy przestępstwa, ulegającego ukaraniu na wniosek według niniejszego rozporządzenia, oraz cechy przestępstwa, ulegającego ukaraniu według innych ustaw karnych, wówczas mimo to ściganie może nastąpić tylko w razie złożenia wniosku w myśl art. 81 niniejszego rozporządzenia; ograniczenie to nie ma jednak zastosowania względem czynów, zagrożonych w innych ustawach karą ciężką, albo ściganych z oskarżenia prywatnego.

Art 85. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu władny jest wydawać przepisy co do miejsca i sposobu wykonania kar pozbawienia wolności na oficerach i szeregowych Straży Granicznej.

Art. 86. Dla spraw o przestępstwa, przewidziane w niniejszem rozporządzeniu (art. 69—79), właściwe są sądy okręgowe.

W sprawach przeciwko oficerom i szeregowym Straży Granicznej o przestępstwa, popełnione w związku z pełnieniem służby:

1) delegatowi Ministra Skarbu oraz delegatom przełożonych Straży Granicznej, wymienionych w artykule 81, należy zezwolić w każdem stadjum sprawy na przeglądanie jej aktów w sądzie lub u prokuratora, o ile to nie tamuje biegu postępowania; delegatem przełożonego Straży Granicznej może być tylko oficer Straży Granicznej;

2) przed ukończeniem dochodzenia lub śledztwa należy zażądać opinji przełożonego Straży Granicznej czy, o ile i w czem, uwzględniając warunki służby, czyn

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

obwinionego naruszył obowiązujące przepisy. Opinję tę należy na rozprawie głównej odczytać. W razie potrzeby ustnego jej uzupełnienia należy przesłuchać biegłego z pośród osób, wskazanych przez władzę, która wydała opinję.

Art. 87. W przypadku art. 10 niniejszego rozporządzenia oficerowie i szeregowi Straży Granicznej od chwili doręczenia lub ogłoszenia rozkazu o wcieleniu do sił zbrojnych odpowiadają według kodeksu karnego wojskowego przed właściwemi sądami wojskowemi wedle przepisów ustawy wojskowego postępowania karnego.

CZĘŚĆ V.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 88. Na przeciąg jednego roku zawiesza się postanowienia ust. 1 art. 54.

W ciągu tego okresu czasu władza mianująca jest w mocy rozwiązać w każdej chwili stosunek służbowy.

Rozwiązanie stosunku służbowego według postanowień ustępów poprzednich niniejszego artykułu może nastąpić: albo w drodze przeniesienia w stan spoczynku przy zastosowaniu ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 6, poz. 46), albo z przyznaniem odprawy według norm, ustalonych w art. 55 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

Art. 89. Sposób przejścia wyższych i niższych funkcjonarjuszów Straży Celnej na stanowiska oficerów i szeregowych Straży Granicznej określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 90. Przepisy art. 48 mają również zastosowanie do wyższych i niższych funkcjonarjuszów Straży Celnej będących w służbie czynnej w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, za czas ich służby w Straży Celnej.

Art. 91. Postanowienia art. 49 i 50 mają zastosowanie również w tych wypadkach, gdy wyżsi i niżsi funkcjonarjusze Straży Celnej utracili życie lub całkowitą zdolność do pracy przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia w warunkach, przewidzianych w tych artykułach, z wyjątkiem wypadków, kiedy wdowa po funkcjonarjuszu przez powtórne zamążpójście uzyskała środki utrzymania.

Sposób i termin wypłaty odszkodowania w tych wypadkach określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 92. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu o organizacji Straży Celnej z dnia 31 sierpnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 716) oraz wszystkie inne przepisy sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem.

Art. 93. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poruca się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 94. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w tydzień po ogłoszeniu.

—o—

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych o organizacji wewnętrznej Straży Granicznej (projekt *).

I. KOMENDA STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 1. Na czele Straży Granicznej stoi Komendant Straży Granicznej.

§ 2. Straż Graniczna składa się z Komendy, okręgów, obwodów, komisarjatów, placówek, posterunków, Centralnej Szkoły, oraz Zakładu Zaopatrzenia Intendenckiego i Taborowego.

§ 3. W skład Komendy wchodzi Komendant, Zastępca i Sztab Straży Granicznej.

§ 4. Zadaniem Komendanta jest kierowanie, zarządzanie i nadzór nad wszystkiemi sprawami, związanemi z ochroną granic.

Komendant podlega bezpośrednio Ministrowi Skarbu i jest za całokształt służby Straży Granicznej wyłącznie przed nim odpowiedzialny.

§ 5. Szczegółowe obowiązki i uprawnienia Komendanta w sprawach związanych z ogólnem kierownictwem Strażą Graniczną i ochroną granicy określa rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej wraz z wydanemi do niego rozporządzeniami wykonawczemi, oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 1927 r. w sprawie statutu organizacyjnego Ministerstwa Skarbu (Monitor Polski Nr. 208, poz. 535 z 1927 r.).

*) Projekt niniejszy drukujemy z zastrzeżeniem, że z chwilą ogłoszenia może on ulec pewnym zmianom.

§ 6. Komendant jest przełożonym wszystkich oficerów i szeregowych Straży Granicznej i posiada w stosunku do nich uprawnienia dyscyplinarne, w zakresie ustalonym przepisami dyscyplinarnemi dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej. Komendant będący oficerem Sił Zbrojnych stanu czynnego korzysta w stosunku do oficerów i szeregowych Sił Zbrojnych Państwa, przydzielonych do Straży Granicznej z praw, dowódcy wojskowego w zakresie Dowódcy Okręgu Korpusu.

§ 7. Komendant jest w sprawach o przestępstwa przewidziane w art. 69—74 i 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Straży Granicznej właściwym przełożonym w stosunku do wszystkich oficerów Straży Granicznej i do tych szeregowych, którzy są na etacie Komendy.

§ 8. Stosunek Komendanta do władz i dowództw wojskowych i władz administracji ogólnej, jak również jego obowiązki w zakresie wyszkolenia Straży Granicznej pod względem wojskowym, tudzież w zakresie ogólnej ochrony granicy — określi rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

§ 9. Komendanta zastępuje z urzędu stały zastępca który w czasie nieobecności Komendanta wchodzi w jego uprawnienia i jest z reguły organem inspekcyjnym.

Pozatem kompetencje i zadania zastępcy ustala Komendant we własnym zakresie.

§ 10. Sztab Straży Granicznej jest organem pomocniczym Komendanta.

W skład Sztabu wchodzi szef sztabu, szefowie oddziałów, referenci i adjutantura.

§ 11. Na czele sztabu stoi szef sztabu. Zadaniem szefa sztabu jest koordynowanie pracy całego sztabu. Szef sztabu podlega bezpośrednio Komendantowi i jest przed nim odpowiedzialny za całokształt pracy sztabu.

§ 12. W stosunku do wszystkich oficerów i szeregowych Straży Granicznej, wchodzących w skład sztabu

szef sztabu posiada uprawnienia dyscyplinarne, przysługujące komendantowi okręgu Straży Granicznej.

§ 13. Szefa sztabu w czasie jego nieobecności zastępuje najstarszy stopniem i starszeństwem oficer sztabu Straży Granicznej.

§ 14. Sztab Straży Granicznej składa się z:

1) Oddziału I. — ogólnego,
2) Oddziału II. — informacyjnego,
3) Oddziału III. — administracyjnego, referatu mobilizacyjno-wyszkoleniowego i adjutantury.

§ 15. W skład każdego z oddziałów sztabu wchodzi szef oddziału i podlegli mu referenci. Ilość referentów w poszczególnych oddziałach ustala Komendant na wniosek szefa sztabu. Szefowie oddziałów odpowiedzialni są za całokształt pracy z tych oddziałów przed szefem sztabu.

§ 16. Referenci w oddziałach przygotowują załatwianie spraw i ponoszą odpowiedzialność:

a) za przedstawienie sprawy zgodnie z aktami,
b) za dokładne zaprojektowanie załatwienia poszczególnych spraw,
c) za dopilnowanie terminów spraw okresowych.

17. Do zakresu pracy oddziału ogólnego należą sprawy organizacji, sprawy personalne, łączności, uzbrojenia dyscypliny ogólnej i uzupełnianie Straży Granicznej.

§ 18. Do zakresu pracy oddziału informacyjnego należą sprawy związane z wykrywaniem i ściganiem przestępstw skarbowo-celnych, wyszkolenie instruowanie organów służby wywiadowczej i kontrola jej działalności.

§ 19. Do zakresu pracy oddziału administracyjnego należą sprawy dotyczące uposażenia i wymiaru zaopatrzenia emerytalnego, zaopatrzenia materiałowego, sprawy budżetowe i rachunkowe oraz kontrola gospodarki pieniężnej i materjałowej Straży Granicznej.

§ 20. Do zakresu pracy referatu mobilizacyjno-wyszkoleniowego należą sprawy wyszkolenia i sprawy dotyczące mobilizacji.

§ 21. W skład adjutantury wchodzi adjutant i podległy mu personel. Zadaniem adjutantury jest załatwianie wszelkich prac kancelaryjnych sztabu i zarządzanie inwentarzem Komendy. Sposób manipulacji kancelaryjnej określa osobna instrukcja. Za tok pracy adjutantury odpowiedzialny jest adjutant przed szefem sztabu.

II. OKRĘGI STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 22. Odcinki granicy, których strzeżenie powierzone jest Straży Granicznej dzieli się dla celów organizacyjnych na okręgi. Ilość okręgów, ich rozgraniczenie w terenie, siedziby i nazwy komend okręgowych ustala Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych na wniosek Komendanta Straży Granicznej.

§ 23. W skład okręgu wchodzi komenda okręgu Straży Granicznej, zmienna ilość obwodów Straży Granicznej i zmienna ilość oddziałów konnych. Odmienną organizację posiada okręg powołany do ścigania nadużyć skarbowo-celnych wewnątrz kraju.

§ 24. W skład komendy okręgu wchodzi komendant okręgu i sztab okręgu. Komendanta okręgu mianuje Minister Skarbu na wniosek Komendanta Straży Granicznej.

§ 25. Zadaniem komendanta okręgu jest kierowanie służbą w podległym mu okręgu i sprawowanie nadzoru nad działalnością i wyszkoleniem podległych jednostek organizacyjnych.

§ 26. Komendant okręgu podlega bezpośrednio Komendantowi Straży Granicznej i jest za całokształt służby w podległym mu okręgu wyłącznie przed nim odpowiedzialny.

§ 27. W sprawach, dotyczących ochrony granicy, komendant okręgu współdziała z władzami celnemi i władzami administracji ogólne II instancji, z których kie-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumg.pl

rownikami (Wojewodami, Prezesami Dyrekcji Ceł) znosi się w tym celu bezpośrednio.

§ 28. Komendant okręgu jest przełożonym wszystkich oficerów i szeregowych Straży Granicznej pełniących służbę w podległym mu okręgu i korzysta w stosunku do nich z uprawnień dyscyplinarnych, określonych w przepisach dyscyplinarnych dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

§ 29. Komendant okręgu jest w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 69—74 i 76 rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o Straży Granicznej właściwym przełożonym w stosunku do wszystkich szeregowych pełniących służbę w podległym mu okręgu.

§ 30. Komendanta okręgu zastępuje w czasie jego nieobecności najstarszy stopniem i starszeństwem oficer okręgu, względnie oficer mianowany zastępcą przez Komendanta Straży Granicznej.

§ 31. Sztab okręgu jest organem pomocniczym komendanta okręgu.

§ 32. Sztab okręgu składa się z:

Adjutanta,

Oficera ewidencyjno-wyszkoleniowego,

Oficera informacyjnego i

Kwatermistrza.

Ponadto w skład sztabu okręgu wchodzi oficer płatnik, personel kancelaryjny i administracyjny.

§ 33. Zadaniem adjutanta jest redagowanie rozkazów i załatwianie wszelkich prac kancelaryjnych oraz zarządzanie inwentarzem komendy okręgu.

§ 34. Zadaniem referenta ewidencyjno wyszkoleniowego jest opracowywanie programów wyszkolenia dla podległych jednostek organizacyjnych, kontrola nad wykonaniem tych programów, oraz opracowywanie spraw osobowych i mobilizacyjnych.

§ 35. Zadaniem oficera informacyjnego jest wykrywanie i ściganie przestępstw skarbowo-celnych na terenie okręgu, wyszkolenie organów służby wywiadowczej i kontrola ich działalności na terenie okręgu.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 36. Zadaniem kwatermistrza jest załatwianie spraw, mających związek z uposażeniem, zaopatrzeniem emerytalnem i zaopatrzeniem materjałowem. Kwatermistrz jest osobiście odpowiedzialnym za gospodarkę pieniężną i materjałową okręgu przed komendantem okręgu.

§ 37. Organizacje i stany osobowe oddziałów konnych ustala Minister Skarbu na wniosek Komendanta Straży Granicznej.

III. OBWODY STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 38. Ilość obwodów w poszczególnych okręgach, rozgraniczenie obwodów w terenie i siedziby komend obwodowych ustala Minister Skarbu na wniosek Komendanta Straży Granicznej. Nazwy poszczególnych obwodów określa się według siedziby komend.

§ 39. W skład obwodu wchodzi komenda obwodu i zmienna ilość komisarjatów.

§ 40. W skład komendy obwodu wchodzi komendant obwodu, oficer wywiadowczy, kwatermistrz i personel kancelaryjny.

§ 41. Zadaniem komendanta obwodu jest:

a) kierowanie służbą w powierzonym obwodzie,

b) osobiste kontrolowanie wykonania służby przez podwładnych oficerów i szeregowych,

c) osobiste kierowanie ważniejszemi akcjami podwładnych organów,

d) szkolenie podwładnych,

e) utrzymanie karności,

f) prowadzenie gospodarki pieniężnej i materjałowej.

Za należyte wykonanie powyższych zadań jest komendant obwodu osobiście odpowiedzialny.

§ 42. Komendant obwodu podlega bezpośrednio komendantowi okręgu.

§ 43. W sprawach dotyczących ochrony granicy komendant obwodu współdziała z władzami celnemi i władzami administracji ogólnej I instancji, z których kie-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

rownikami (Starostami powiatowymi, Kierownikami Urzędów Celnych) znosi się w tym celu bezpośrednio.

§ 44. Komendant obwodu jest przełożonym wszystkich oficerów i szeregowych, wchodzących w skład podległych mu komisarjatów i korzysta w stosunku do nich z uprawnień dyscyplinarnych określonych przepisami dyscyplinarnymi dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

§ 45. Komendanta obwodu zastępuje w czasie nieobecności najstarszy stopniem i starszeństwem oficer obwodu, względnie oficer mianowany zastępcą przez Komendanta Straży Granicznej na wniosek komendanta okręgu.

§ 46. Zadaniem oficera wywiadowczego jest zwalczanie przemytnictwa na terenie obwodu, instruowanie służby wywiadowczej i kontrola jej działalności, oraz bezpośrednie kierownictwo wywiadem na terenie mu wyznaczonym.

§ 47. Zadaniem kwatermistrza jest załatwianie wszelkich prac kancelaryjnych i kierowanie z ramienia komendanta obwodu wszystkiemi sprawami wchodzącemi w zakres administracji obwodu. W szczególności do jego obowiązków należy pobieranie pieniędzy z Kasy Skarbowej, obliczanie i wypłacanie uposażenia i innych należności, prowadzenie ksiąg inwentarza, umundurowania i wszelkich ksiąg dotyczących gospodarki i rachunkowości pieniężnej i materjałowej.

IV. KOMISARJATY STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 48. Ilość komisarjatów Straży Granicznej w poszczególnych obwodach, ich terytorjalny zakres działania i siedziby ustala Komendant Straży Granicznej na wniosek komendanta okręgu.

§ 49. W skład komisarjatu wchodzi komendant komisarjatu, młodszy oficer komisarjatu i zmienna ilość placówek. Komendanta komisarjatu i młodszego oficera

komisarjatu mianuje komendant okręgu Straży Granicznej.

§ 50. Zadaniem komendanta komisarjatu jest:

a) zarządzanie służbą szeregowych komisarjatu,

b) kontrolowanie wykonywania służby przez podwładnych,

c) osobiste kierowanie ważniejszemi akcjami podwładnych,

d) szkolenie podwładnych,

e) utrzymanie karności.

Za należyte wykonanie powyższych zadań, komendant komisarjatu jest osobiście odpowiedzialny przed komendantem obwodu.

§ 51. Młodszy oficer komisarjatu jest stałym zastępcą komendanta komisarjatu.

§ 52. Z urzędami władz innych komendant komisarjatu znosi się za pośrednictwem komendanta obwodu. W sprawach, niecierpiących zwłoki, może komendant komisarjatu bezpośrednio komunikować się z władzami I instancji.

§ 53. Komendant komisarjatu jest przełożonym wszystkich oficerów i szeregowych, przydzielonych do komisarjatu i korzysta w stosunku do nich z uprawnień dyscyplinarnych, określonych przepisami dyscyplinarnymi dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

V. PLACÓWKI STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 54. Ilość, siedziby placówek w poszczególnych komisarjatach i ich terytorjalny zakres działania ustala komendant Straży Granicznej na wniosek komendanta okręgu.

§ 55. W skład placówki wchodzi komendant placówki, mianowany przez komendanta obwodu na wniosek komendanta komisarjatu i zmienna ilość szeregowych.

§ 56. Zadaniem komendanta placówki jest wykonywanie służby granicznej, w sposób przepisany instrukcją służby granicznej.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 57. Komendant placówki jest przełożonym wszystkich szeregowych, przydzielonych do placówki.

§ 58. Placówki dzielą się na:

a) placówki I linji,

b) placówki II linji.

§ 59. Zadaniem placówki I linji jest pełnienie służby w strefie nadgranicznej, zgodnie z instrukcją służby granicznej.

§ 60. Zadaniem placówki II linji jest pełnienie służby w pasie granicznym poza obrębem strefy nadgranicznej. Sposób pełnienia służby placówki II linji określa osobna instrukcja.

§ 61. Placówki II linji wyłaniają z siebie zmienną ilość posterunków Straży Granicznej.

VI. POSTERUNKI STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 62. Ilość, siedziby i terytorjalny zakres działania posterunków poszczególnych placówek ustala komendant okręgu na wniosek oficera informacyjnego.

§ 63. W skład posterunku wchodzi komendant posterunku i zmienna ilość szeregowych.

§ 64. Zadaniem komendanta posterunku jest wykonywanie służby granicznej w sposób przepisany osobną instrukcją.

§ 65. Komendant posterunku jest przełożonym wszystkich szeregowych, przydzielonych do posterunku Straży Granicznej.

VII. CENTRALNA SZKOŁA STRAŻY GRANICZNEJ.

§ 66. Zadaniem Centralnej Szkoły opartej na regulaminie szkół wojskowych jest przysposabianie uczni do należytego wykonywania służby ochrony granic i walki z przemytnictwem. Program nauki, ćwiczeń z dziedziny służby granicznej i wojskowej zatwierdza Komendant Straży Granicznej.

§ 67. W skład Centralnej Szkoły wchodzi komenda Centralnej Szkoły, 3 kompanje szkolne oraz Szkoła Tresury Psów Granicznych.

§ 68. W skład Komendy Centralnej Szkoły wchodzi komendant szkoły mianowany przez Komendanta Straży Granicznej, zastępca komendanta Szkoły, kwatermistrz, adjutant oraz personel kancelaryjny i administracyjny.

§ 69. Komendant Centralnej Szkoły podlega bezpośrednio Komendantowi Straży Granicznej i jest przed nim odpowiedzialny za całokształt pracy Centralnej Szkoły.

§ 70. Komendant Centralnej Szkoły jest przełożonym wszystkich oficerów i szeregowych Straży Granicznej, przydzielonych do Szkoły i korzysta w stosunku do nich z uprawnień dyscyplinarnych, określonych przepisami dyscyplinarnymi dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej na równi z uprawnieniami komendanta okręgu.

§ 71. Komendanta Centralnej Szkoły zastępuje stały zastępca, który w czasie nieobecności komendanta wchodzi całkowicie w jego uprawnienia. Do stałych zadań zastępcy Komendanta Centralnej Szkoły należy poracowywanie programów wyszkolenia i czuwanie nad ich realizowaniem.

§ 72. Zadaniem kwatermistrza Szkoły jest załatwianie spraw związanych z uposażeniem, zaopatrzeniem materjałowem oraz administracja i konserwacja budynków i inwentarza Szkoły.

§ 73. Zadaniem adjutanta Centralnej Szkoły jest redagowanie rozkazów i załatwianie wszelkich prac kancelaryjnych.

§ 74. W skład kompanji szkolnej wchodzi dowódca kompanji, 3 dowódców plutonów, z których najstarszy stopniem jest zastępcą dowódcy kompanji, szef kompanji, personel instruktorski oraz przydzieleni elewi.

§ 75. Dowódca kompanji jest odpowiedzialny przed komendantem Szkoły za wychowanie i programowe wy-

szkolenie kompanji oraz za sprzęt materjałowy i wyszkoleniowy przydzielony dla kompanji.

§ 76. Dowódca kompanji jest przełożonym wszystkich oficerów i szeregowych przydzielonych do kompanji i korzysta w stosunku do nich z uprawnień dyscyplinarnych, określonych w przepisach dyscyplinarnych dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej na równi z komendantem komisarjatu.

§ 77. Dowódca plutonu podlega bezpośrednio dowódcy kompanji i jest przed nim odpowiedzialny za zakres pracy powierzonej mu w ramach wyszkolenia.

§ 78. Szef kompanji odpowiada przed dowódcą kompanji za należyty tok pracy kancelaryjnej oraz porządek wewnętrzny kompanji.

§ 79. Komendantowi Centralnej Szkoły podlega Szkoła Tresury Psów Granicznych na czele której stoi komendant Szkoły odpowiedzialny przed Komendantem Centralnej Szkoły, za fachowe przygotowanie do służby granicznej tak przewodników, jak i przydzielonych do tresury psów oraz za ich racjonalną hodowlę.

§ 80. W skład Szkoły Tresury Psów wchodzi komendant Szkoły, zastępca oraz personel pomocniczy.

§ 81. Komendant Szkoły Tresury Psów jest przełożonym oficerów i szeregowych przydzielonych do Szkoły i korzysta w stosunku do nich z uprawnień dyscyplinarnych określonych w przepisach dyscyplinarnych dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej na równi z komendantem obwodu.

§ 82. Zastępca Komendanta Szkoły Tresury Psów wchodzi w uprawnienia komendanta w jego nieobecności i wykonuje powierzone mu obowiązki.

VIII. ZAKŁAD ZAOPATRZENIA INTENDENCKIEGO I TABOROWEGO.

§ 83. Dla zaopatrzenia Straży Granicznej w przedmioty umundurowania, wyekwipowania i sprzęt taborowy istnieje Zakład Zaopatrzenia Intendenckiego i Taborowego.

§ 84. Zakład Zaopatrzenia Intendenckiego i Taborowego podlega bezpośrednio szefowi oddziału III administracyjnego Komendy Straży Granicznej.

§ 85. Na czele Zakładu stoi kierownik, który kieruje pracą zakładu i jest odpowiedzialny za:

a) należyty tok pracy i odpowiednie zatrudnienie personelu zakładu;
b) za przestrzeganie zasad oszczędności i solidności wykonania robót prowadzonych przez zakład;
c) za przedstawianie spraw zgodnie z aktami i rzeczywistym stanem;
d) za ścisłe przestrzeganie przepisów gospodarki materjałowej.

§ 86. Kierownikowi zakładu podlega stały personel złożony z szeregowych Straży Granicznej i pracownicy kontraktowi.

§ 87. Kierownika zakładu zastępuje w jego nieobecności stały zastępca, który na ten czas wchodzi w jego uprawnienia.

IX. WEWNĘTRZNY OKRĄG STRAŻY GRANICZNEJ

§ 88. Wewnętrzny Okrąg Straży Granicznej ma za zadanie ściganie przemytnictwa wewnątrz kraju. Terytoljalny zakres działania okręgu rozciąga się na obszar całego Państwa, z wyjątkiem pasa granicznego ustalonego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa oraz powiatów sąsiadujących z pasem granicznym, na terenie których rozlokowane są dowództwa brygad i półbrygad Korpusu Ochrony Pogranicza.

§ 89. W skład Wewnętrznego Okręgu wchodzi komenda okręgu i zmienna ilość komisarjatów wewnętrznych.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 90. Organizacja Komendy Wewnętrznego Okręgu oparta jest na zasadach organizacji komend innych okręgów Straży Granicznej (§ 22—37).

§ 91. Ilość komisarjatów podległych Wewnętrznemu Okręgowi, ich terytorjalny zakres działania i siedziby ustala Minister Skarbu na wniosek Komendanta Straży Granicznej. Nazwy komisarjatów określa się według ich siedzib.

§ 92. Komendant komisarjatu wewnętrznego w stosunku do podległych mu oficerów i szeregowych Straży Granicznej posiada uprawnienia komendanta obwodu granicznego.

§ 93. W skład komisarjatu wewnętrznego wchodzi komenda komisarjatu i zmienna ilość placówek II linji.

§ 94. Obowiązki i uprawnienia komendanta komisarjatu wewnętrznego oraz oficerów i szeregowych wchodzących w skład komisarjatu określa osobna instrukcja.

X. ETATY.

§ 95. Etaty organizacyjne poszczególnych jednostek Straży Granicznej ustala osobny załącznik.

—o—

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

SĄDY HONOROWE DLA OFICERÓW STR. GRAN.

Rozk. K. S. G. Nr. 15/29.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

§ 1. Dla ochrony godności i honoru oficerów Straży Granicznej ustanawiam sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej. Sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej powołane są do rozpatrywania spraw oficerów o naruszeniu godności i honoru, jakoteż do rozpatrywania zatargów, nieporozumień i kolizji honorowych.

Sprawy honorowe oficerów Straży Granicznej mogą być rozpatrywane tylko przez sądy honorowe przewidziane niniejszym rozkazem, z wyjątkiem wypadków, w których na podstawie ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów wojsk polskich (Dz. U. R. P. Nr. 32 poz. 256 z 1922 r.) i statutu oficerskich sądów honorowych (Dz. U. R. P. Nr. 93 poz. 834 z 1927 r.) oficerowie Straży Granicznej, jako oficerowie Sił Zbrojnych Państwa (oficerowie zawodowi w stanie czynnym, w stanie nieczynnym i w stanie spoczynku, oficerowie rezerwy i pospolitego ruszenia) podlegają orzecznictwu wojskowych oficerskich sądów honorowych.

§ 2. Sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej są niezależne. Przy rozpatrywaniu spraw i wydawaniu orzeczeń i uchwał kierować się mają jedynie wskazaniami honoru i godności oficerskiej, wskazaniami sumienia oraz przepisami niniejszego rozkazu.

§ 3. Nadzór nad sądami honorowemi dla oficerów Straży Granicznej dla stwierdzenia czy sądy te pełnią swe czynności zgodnie z przepisami niniejszego rozkazu, sprawuje komendant Straży Granicznej.

§ 4. Prawomocne orzeczenia i uchwały sądów honorowych są obowiązujące dla władz służbowych oraz oficerów.

Rozdział II.

Organizacja i właściwość sądów honorowych dla oficerów Straży Granicznej.

§ 5. Sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej dzielą się na:

a) sądy honorowe dla oficerów stopni niższych;
b) sądy honorowe dla oficerów stopni wyższych.

§ 6. W skład każdego sądu honorowego wchodzi 8 członków.

§ 7. Sądy honorowe dla oficerów stopni niższych istnieją przy inspektoratach okręgowych i rozpatrują sprawy oficerów stopni niższych do komisarza włącznie.

§ 8. Do sądów dla oficerów stopni wyższych należy rozpatrywanie spraw oficerów stopni wyższych od nadkomisarza w górę. Sąd honorowy dla oficerów stopni wyższych istnieje przy komendzie Straży Granicznej.

§ 9. Sprawy honorowe oficerów, przeniesionych służbowo do innej jednostki albo na kursy lub do szkół Straży Granicznej w charakterze frekwentantów, należą:

a) do sądu honorowego, któremu dani oficerowie podlegali przed przeniesieniem służbowem, jeżeli przeniesienie służbowe trwać ma nie dłużej niż 3 miesiące;
b) do sądu honorowego, właściwego dla jednostki, do której przeniesienie służbowe nastąpiło, jeżeli przeniesienie służbowe trwać ma dłużej niż 3 miesiące, albo jeżeli przeniesienie służbowe przeciągnęło się poza okres trzech miesięcy.

§ 10. W razie służbowego przeniesienia oficera do innej jednostki, powodującego zmianę właściwości sądu honorowego, rozpoczęta sprawa honorowa ma być przekazaną sądowi honorowemu, któremu dany oficer ze względu na swą zmienioną przynależność służbową podlega, tylko wówczas:

1) jeżeli nie zapadła jeszcze uchwała o oddaniu danego oficera pod sąd honorowy, oraz
2) jeżeli przekazanie sprawy innemu sądowi honorowemu nie utrudni zbytnio lub nie opóźni przeprowadzenia sprawy.

§ 11. W wypadkach łączności spraw oficerów stopni niższych z oficerami stopni wyższych, właściwym jest sąd dla oficerów wyższego stopnia.

§ 12. O ile oficer z powodu awansu przeszedł do grupy oficerów stopni wyższych sprawa winna być odstąpiona sądowi honorowemu dla oficerów stopni wyższych.

§ 13. Spory kompetencyjne między poszczególnemi sądami honorowemi rozstrzyga komendant Straży Granicznej.

§ 14. Sądy honorowe obowiązane są udzielać sobie wzajemnie pomocy prawnej w szczególności zaś przeprowadzać czynności lub przesłuchiwać świadków.

Do pomocy prawnej dla sądów honorowych obowiązani są także przełożeni inspektoratów okręgowych i granicznych.

W prośbie swojej, skierowanej do innego sądu honorowego lub do władzy służbowej, sąd honorowy winien wskazać jaka czynność ma być przeprowadzona.

Sąd honorowy proszony przez inny sąd honorowy o przeprowadzenie jakiejś czynności, wyznacza dwóch członków danego sądu honorowego, dowódca zaś jednostki, do której sąd honorowy zwrócił się z prośbą o przeprowadzenie pewnej czynności, wyznacza, zależnie od kategorji sądu, dla którego ma być czynność przeprowadzona, dwóch oficerów niższych lub wyższych stopni, mających warunki do wyboru na członków sądu honoro-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

wego, którzy sprawę załatwiają w ten sposób, jak sędziowie honorowi przeprowadzający dochodzenie.

Oficerowie, przeprowadzający pewną czynność w sposób wyżej opisany, trzymają się zasadniczo wskazówek, udzielonych przez sąd honorowy, dla którego ta czynność ma być przeprowadzona; mogą oni jednak stosownie do okoliczności wyszłych najaw przy przeprowadzeniu tej czynności, rozszerzyć swoją działalność także i na szczegóły ważne dla sprawy, a nie wymienione w piśmie sądu honorowego.

Prowadzący dochodzenia mogą się zwracać do poszczególnych osób również w drodze pisemnej o udzielenie pisemnych wyjaśnień, potrzebnych dla sądu honorowego.

§ 15. Komendant Straży Granicznej może na prośbę obwinionego oficera lub na wniosek Inspektora Okręgowego albo też z urzędu przenieść wyjątkowo z ważnych przyczyn każdą sprawę w drodze delegacji z kompetencji właściwego sądu honorowego do załatwienia innemu sądowi honorowemu tej samej kategorji.

W razie wniosku Inspektora Okręgowego lub wniesienia prośby o delegację przez obwinionego, właściwy sąd honorowy ma bezzwłocznie przedstawić wniosek lub prośbę z aktami sprawy komendantowi Straży Granicznej z dołączeniem opinji przewodniczącego sądu co do treści wniosku lub prośby.

Rozdział III.

Wybory do sądów honorowych dla oficerów Straży Granicznej.

§ 16. W skład sądów honorowych dla oficerów Straży Granicznej wchodzą członkowie wybierani na przeciąg dwóch lat, przez oficerów czynnej służby, którzy podlegają danemu sądowi honorowemu, z pośród tychże oficerów.

§ 17. Wybory odbywają się w miesiącu grudniu na podstawie zarządzenia przełożonego jednostki, przy której sąd honorowy ma być utworzony.

Przełożeni, zarządzający przeprowadzenie wyborów, mają wydać odpowiednie zarządzenia w takim czasie, by żaden oficer nie był pozbawiony możności oddania głosu, i by przeprowadzenie wyborów oraz sformowanie sądu było ukończone do końca grudnia.

§ 18. Inspektorowie okręgowi mają do dni 8 po dokonaniu wyboru przedstawić Komendantowi Straży Granicznej meldunek, zawierający spis wybranych sędziów honorowych, z oznaczeniem przewodniczącego i zastępcy.

§ 19. Wybory do sądu honorowego odbywają się zapomocą głosowania pisemnego i tajnego.

Oddanie głosu zarówno przy pierwszym wyborze do sądu honorowego jak i przy wyborach ściślejszych oraz przy wyborach uzupełniających jest obowiązkiem służbowym.

§ 20. Przełożony, zarządzający przeprowadzenie wyboru, ma dopilnować, aby oficerom, którzy mają obowiązek wybierania do sądu honorowego danej kategorji, a którzy w czasie przeprowadzenia wyborów nie są obecni z powodu choroby, urlopu, z przyczyn służbowych i t. d., umożliwionem było oddanie głosu.

Nienadesłanie karty głosowania może być usprawiedliwione tylko okolicznościami dowodzącemi bezwzględnej niemożności wzięcia udziału w głosowaniu.

§ 21. Do ważności wyborów potrzebne jest, aby w nich wzięło udział przynajmniej ⅔ ogólnej ilości oficerów, uprawnionych do głosowania.

Za wybranych uważa się tych oficerów, którzy otrzymali największą ilość głosów, co najmniej jednak więcej niż połowę ważnych głosów oddanych.

W razie równej ilości otrzymanych głosów rozstrzyga wiek kandydata.

§ 22. Oficerowie oddają głos bezpośrednio i nie mogą upoważnić nikogo do zastąpienia ich w głosowaniu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumfsg.pl

§ 23. Każdy z głosujących oficerów wpisuje na kartce, niezaopatrzonej żadnym podpisem, godłem, ani znakiem rozpoznawczym, wymaganą (§ 6) ilość nazwisk oficerów, mających prawo do sprawowania funkcyj sędziego w danym sądzie honorowym i wkłada kartkę tę do koperty, niezaopatrzonej żadnym podpisem, godłem ani znakiem rozpoznawczym, a zaadresowanej do przełożonego jednostki, przy której wybierany sąd honorowy ma być utworzony.

Obliczania głosów i wyników głosowania dokonywa komisja skrutacyjna, składająca się z 3 oficerów, wyznaczonych przez przełożonego, zarządzającego wybory.

§ 24. Oficerowie, którzy otrzymali przy pierwszem głosowaniu przepisaną większość (§ 21), uważani są za wybranych także wtedy, gdy sposobem powyższym nie został wybrany cały sąd honorowy.

Gdy z powodu rozstrzelenia głosów nikt nie otrzymał potrzebnej do wyboru większości, albo też, gdy większość potrzebną do wyboru otrzymała mniejsza ilość oficerów, niż jest potrzebna do ukonstytuowania sądu, przeprowadzone będą wybory ściślejsze.

Wybory ściślejsze odbywają się drogą pisemną, przyczem postępowanie jest następujące:

1) najstarszy stopniem, lub starszeństwem z pośród uprawnionych do głosowania, oficer jako przewodniczący, — przesyła wszystkim uprawnionym do głosowania wyniki pierwszego głosowania;

2) z pośród oficerów, którzy przy pierwszem głosowaniu otrzymali kolejno największą ilość głosów wymienia przewodniczący, jako kandydatów dwa razy większą liczbę oficerów, niż liczba członków, sądu, jaka ma być wybrana. Zarazem ogłasza przewodniczący, że głosować wolno tylko na oficerów z pośród powyższych kandydatów, a mianowicie: na tylu z pośród nich, ilu ma być wybranych;

3) głosowanie odbywa się kartkami, które głosujący jako tajne przesyłają na ręce przewodniczącego;

4) za wybranych uważa się tych kandydatów, którzy

otrzymali przy wyborach ściślejszych więcej niż połowę oddanych głosów, przy udziale przynajmniej ⅓ ogólnej ilości oficerów uprawnionych do głosowania (§ 21);

5) wyniki wyborów zestawia bezzwłocznie komisja skrutacyjna, składająca się z przewodniczącego i 2 powołanych przez niego oficerów i wyniki te przewodniczący ogłasza natychmiast podając je do wiadomości przełożonego, który zarządził wybory, z prośbą o umieszczenie w rozkazie.

Wybory ściślejsze przeprowadza się w powyższy sposób tak długo, dopóki nie zostanie wybrany pełny sąd honorowy.

§ 25. Pełnienie funkcyj sędziego w sądzie honorowym jest obowiązkiem służbowym, oficer nie może przeto nie przyjąć wyboru lub złożyć mandatu z przyczyn, które nie są wymienione w niniejszym rozkazie.

W wyjątkowych wypadkach komendant Straży Granicznej może na wniosek umotywowany i przedstawiony w drodze służbowej zwolnić oficera, wybranego na członka sądu honorowego, od pełnienia funkcyj sędziego w sądzie honorowym.

Ponowny wybór na sędziego w sądzie honorowym po upływie kadencji jest dopuszczalny.

Oficerowi, który co najmniej przez dwie bezpośrednio następujące po sobie kadencji pełnił funkcje sędziego w sądzie honorowym, przysługuje prawo nieprzyjęcia ponownego wyboru. O ile po upływie roku oficer taki zostanie ponownie wybrany, nie może nie przyjąć mandatu.

§ 26. Prawo wybierania członków sądu honorowego nie przysługuje:

a) do prawomocnego ukończenia sprawy — oficerom oddanym pod sąd honorowy oraz oficerom, przeciw którym wdrożone zostały dochodzenia karne;

b) przez czas odbywania kary — oficerom, odbywającym orzeczoną wyrokiem sądowym karę pozbawienia wolności;

c) przez czas trwania zawieszenia — oficerom, zawieszonym w służbie.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 27. Nie mogą być wybierani do sądów honorowych:

1) Z tytułu zajmowanego stanowiska lub specjalnego stosunku do służby:

a) Komendant Straży Granicznej;

b) oficerowie pełniący obowiązki inspektorów okręgowych do sądów dla oficerów stopni niższych;

c) oficerowie w stanie spoczynku i w stanie nieczynnym.

2) Skutkiem utraty praw wyborczych oficerowie, którym w myśl § 26 nie przysługuje czynne prawo wyborcze.

Oddanie głosu na oficera, który w myśl postanowień niniejszego statutu nie może być wybrany do danego sądu honorowego, nie unieważnia całej karty głosowania, powoduje jednak nieważność głosu na oficera, nie posiadającego wogóle lub w danym sądzie biernego prawa wyborczego.

§ 28. Mandat sędziego w sądzie honorowym należy uważać za czasowo opróżniony, aż do ustania przeszkody, jeżeli oficer wybrany na członka sądu honorowego:

a) pełni czasowo, w zastępstwie, funkcję przełożonego jednostki, przy której sąd honorowy funkcjonuje,

b) zostanie zawieszony w służbie,

c) jeżeli zostało mu wytoczone dochodzenie honorowe lub dochodzenie karne.

§ 29. Od udziału w danej sprawie honorowej w charakterze sędziów są bezwarunkowo wyłączeni:

1) krewni obwinionego w linji prostej,

2) krewni obwinionego w linji bocznej do 4 stopnia oraz powinowaci do 2 stopnia,

3) osoby, które były lub prawdopodobnie będą przesłuchane jako świadkowie w danej sprawie,

4) podwładni obwinionego oraz jego bezpośredni przełożeni,

5) osoby, które wniosły doniesienie w danej sprawie,

6) osoby, które były zastępcami stron w danej sprawie honorowej.

Członek sądu honorowego może żądać wyłączenia go od pełnienia funkcyj sędziego w danej sprawie również i z innych ważnych przyczyn. Wyłączenia poszczególnych sędziów z innych ważnych przyczyn może również żądać obwiniony. O wyłączeniu w tych wypadkach decyduje ostatecznie komplet sądu honorowego bez udziału sędziego, który ma podlegać wyłączeniu. Odnośna decyzja zapada zwykłą większością głosów, w razie równości głosów uznaje się żądanie wyłączenia za uwzględnione. Po zgłoszeniu żądania odnośny sędzia ma się wstrzymać od wszelkich czynności w danej sprawie honorowej aż do decyzji sądu w kwestji wyłączenia.

§ 30. Mandat sędziego w sądzie honorowym gaśnie, jeżeli oficer, wybrany na członka sądu honorowego:

a) został mianowany przełożonym jednostki, przy której sąd honorowy funkcjonuje;

b) został przez komendanta Straży Granicznej w myśl § 23 zwolniony od pełnienia funkcyj sędziego albo też, o ile to jest dopuszczalne, wyboru nie przyjął;

c) otrzymał co najmniej 3-miesięczny urlop lub przedstawił świadectwo wojskowo-lekarskie, że choroba jego potrwa co najmniej 3 miesiące, albo też jeżeli z powodu choroby, trwającej dłużej niż 3 bezpośrednio po sobie następujące miesiące, nie sprawował funkcyj sędziowskich;

d) został przeniesiony do innej jednostki i tem samem podlega innemu sądowi honorowemu;

e) z powodu awansu przeszedł do grupy oficerów wyższych stopni, skutkiem czego należy do innej kategorji sądów honorowych;

f) opuścił służbę czynną z powodu rozwiązania stosunku służbowego, przeniesienia w stan nieczynny lub w stan spoczynku;

h) prawomocnem orzeczeniem sądu honorowego został skazany na jakąkolwiek karę, albo też pra-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

womocnym wyrokiem sądowym został skazany na jakąkolwiek karę pozbawienia wolności z wyjątkiem aresztu domowego.

§ 31. W razie zdekompletowania sądu honorowego z jakichkolwiek przyczyn poniżej liczby 6 członków, mają być zarządzone wybory uzupełniające na resztę okresu, na jaki inni członkowie sądu honorowego są wybrani celem wybrania brakujących członków sądu.

Postanowienia niniejszego rozkazu o wyborach mają zastosowanie i do wyborów uzupełniających.

Rozdział IV.

Ukonstytuowanie się sądu honorowego.

§ 32. Po dokonaniu wyboru sąd honorowy możliwie na tem samem zebraniu i pod przewodnictwem najstarszego stopniem oficera zapomocą głosowania tajnego dokonywa wyboru przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego sądu z pośród oficerów najstarszych stopniem.

Oddanie głosu jest obowiązkowe.

Przewodniczącym i zastępcą przewodniczącego sądu zostają ci członkowie sądu honorowego, którzy otrzymali największą ilość głosów, co najmniej jednak więcej, niż połowę głosów.

W razie równej ilości głosów rozstrzyga wiek.

Jeżeli niema co najmniej dwu oficerów najstarszych stopniem — wyboru nie przeprowadza się i przewodniczącym zostaje z urzędu oficer najstarszy stopniem.

§ 33. Skład sądu honorowego, po ukonstytuowaniu się ogłasza w rozkazie przełożony tej jednostki, przy której sąd honorowy istnieje. Ogłoszenie to umieścić powinni również w rozkazie przez siebie wydawanym przełożeni tych jednostek, których oficerowie przydzieleni zostali do sądu honorowego, istniejącego przy innej jednostce.

W ogłoszeniu na pierwszem miejscu ma być wymieniony przewodniczący, po nim zastępca przewodniczącego, następnie zaś wszyscy inni członkowie sądu honorowego w kolejności stopni i starszeństwa.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Rozdział V.

Komplety sądów honorowych dla oficerów Straży Granicznej.

§ 34. Sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej orzekają w kompletach, złożonych z 5 członków wyznaczonych każdorazowo przez przewodniczącego sądu honorowego z pośród pełnego składu sądu honorowego.

W komplecie sądu honorowego, któremu nie przewodniczy przewodniczący sądu albo jego zastępca, przewodniczy najstarszy stopniem albo starszeństwem członek danego kompletu.

§ 35. Na członkach sądu honorowego ciąży obowiązek zachowania w tajemnicy faktów, o których się dowiedzieli z tytułu wykonywania swych czynności w sądzie honorowym.

§ 36. Biurowość sądów honorowych normowana jest przez przewodniczącego sądu w granicach przepisów niniejszego rozkazu.

Rozdział VI.

Doniesienia.

§ 37. Każdy ma prawo donieść właściwemu przełożonemu oficera lub też bezpośrednio właściwemu sądowi honorowemu o takich czynach oficera, które, zdaniem wnoszącego doniesienie, stanowią naruszenie godności oficerskiej lub honoru.

§ 38. Oficer może w każdej sprawie, która zdaniem jego narusza jego cześć, zwrócić się do swego przełożonego lub wprost do swego właściwego sądu honorowego z prośbą o rozpatrzenie sprawy przez sąd honorowy.

ków sądu honorowego i prawo stawiania wniosków w związku ze sprawą honorową.

Na rozprawie rzecznik —staje razem z obwinionym, może stawiać w jego imieniu wnioski, a w razie nieobecności obwinionego — zastępuje go.

Rozdział IX.

Załatwianie spraw w kompletach sądów honorowych.

§ 52. W sprawach, które mają być rozpatrzone przez komplet sądu honorowego, wyznacza przewodniczący kompletu sądu honorowego, dwóch członków kompletu, do przeprowadzenia w jaknajkrótszym czasie dochodzeń. Dochodzenia te mają na celu ustalenie stanu faktycznego sprawy i dostarczenie materjału, który ma służyć za podstawę do powzięcia odpowiedniej uchwały.

§ 53. Prócz czynności czysto administracyjnych (jak np. podejmowanie dokumentów i t. p.) wyznaczeni sędziowie honorowi całe dochodzenia przeprowadzają wspólnie.

Przy przesłuchaniach jeden z sędziów wyznaczony do prowadzenia dochodzeń przesłuchuje, drugi spisuje protokół przesłuchania.

W protokóle należy uwidocznić datę i miejsce przesłuchania. Protokół winien być podpisany przez zeznającego i przez obu sędziów.

§ 54. Jeżeli okazuje się, że czyn oficera kwalifikuje się do sądu karnego, należy w każdem stadjum postępowania, postępowanie honorowe wstrzymać, akta zaś przedłożyć przełożonemu właściwemu (inspektorowi okręgowemu względnie Komendantowi Straży Granicznej) do wdrożenia postępowania karnego.

Jeżeli okazuje się, że oficer oprócz czynu, podlegającego orzecznictwu sądu honorowego, popełnił również przestępstwo karne, należy zawiadomić o tem przełożonego właściwego do wdrożenia postępowania karnego

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

przy równoczesnem udzielaniu odpisów aktów, które wskazują na popełnienie przestępstwa.

§ 55. Po przeprowadzeniu dochodzeń, sędziowie wyznaczeni do ich przeprowadzenia przedstawiają kompletowi sądu honorowego wyniki w pisemnem sprawozdaniu wraz z wnioskiem na wydanie odpowiedniej uchwały.

Uchwała może postanawiać:

1. że sprawa zostaje umorzona,
2. że strony mają sprawę załatwić w sposób wskazany przez oficerski sąd honorowy.
3. że sprawę przesyła się przełożonemu dyscyplinarnemu z wnioskiem o załatwienie w drodze dyscyplinarnej lub właściwemu przełożonemu (inspektorowi okręgowemu wzgl. Komendantowi Straży Granicznej) z wnioskiem o skierowanie na drogę karno-sądową
4. że odnośny oficer ma być oddany pod sąd honorowy.

Komplet sądu honorowego rozpatruje wyniki dochodzeń na posiedzeniu niejawnem. Uchwała winna zawierać uzasadnienie.

Protokół zebrania niejawnego podpisuje przewodniczący i wszyscy członkowie kompletu.

Przeciw uchwale sądu honorowego niema środka prawnego.

Od dnia wydania uchwały, oddającej oficera pod sąd honorowy, uważa się postępowanie honorowe za wdrożone.

§ 56. Odpis uchwały przesyła przewodniczący sądu obwinionemu i jego przełożonemu. O ile nastąpiło oddanie pod sąd honorowy, może komplet sądu honorowego postawić równocześnie wniosek o zawieszenie odnośnego oficera w czynnościach służbowych.

Od chwili oddania oficera pod sąd honorowy przysługuje temuż prawo przeglądania znajdujących się w sądzie honorowym aktów odnośnej sprawy i sporządzenia z nich odpisów w obecności jednego z członków sądu

honorowego oraz prawo stawiania wniosków w związku ze sprawą honorową.

§ 57. Po powzięciu uchwały, że oficer ma być oddany pod sąd honorowy, wyznacza przewodniczący sądu honorowego dzień, w którym odbędzie się rozprawa i wzywa na nią obwinionego oraz zawiadamia o rozprawie jego przełożonego, o ile możności równocześnie z doręczeniem odpisu uchwały, oddającej pod sąd honorowy.

Zawiadomienie o terminie rozprawy ma być doręczone obwinionemu i jego przełożonemu przynajmniej na 8 dni przed rozprawą.

Rozprawę przeprowadza się zasadniczo w siedzibie sądu, może ona jednak w razie potrzeby być przeprowadzona i w innej miejscowości.

§ 58. Obwinionemu wolno przed rozprawą wnieść obronę na piśmie. Obrona ta będzie odczytana na rozprawie.

§ 59. Przeciw obwinionemu, który mimo należytego doręczenia mu wezwania nie stawi się na rozprawę i nie usprawiedliwi dostatecznie przed jej odbyciem swego niestawiennictwa, może być rozprawa przeprowadzona w zaoczności.

O ile obwiniony przed odbyciem rozprawy wykaże niemożność stawienia się na rozprawę i zarazem wystąpi z prośbą o wyznaczenie innego terminu rozprawy, wówczas przewodniczący sądu honorowego, może termin rozprawy przesunąć na inny dzień, celem umożliwienia obwinionemu stawiennictwa na rozprawie. Od decyzji przewodniczącego, odmawiającej prośbie o wyznaczenie innego terminu, niema środka prawnego.

§ 60. Przepisy § 58 i 59 ust. 1 mają być umieszczone na wezwaniu do rozprawy, wysłanem do obwinionego.

§ 61. Sprawa, w której nastąpiło oddanie oficera pod sąd honorowy, może być załatwiona tylko po przeprowadzeniu rozprawy.

§ 62. Rozprawę otwiera przewodniczący, następnie odczytuje uchwałę, oddającą obwinionego pod sąd honorowy, poczem udziela głosu obwinionemu i jego rzecznikowi, względnie — w razie ich niestawiennictwa — odczytuje wniesioną ewentualnie obronę pisemną.

§ 63. Cała rozprawa odbywa się w obecności obwinionego i jego rzecznika, bezpośrednio, ustnie i bez obecności osób do sprawy nie należących, co również odnosi się do świadków, poza ich przesłuchaniem.

§ 64. Na rozprawie na żądanie stron, muszą być przesłuchani świadkowie, zarówno zbadani w dochodzeniach, jak i nowowskazani, o ile okoliczności, na które świadkowie zostają powołani, uważa sąd za istotne dla wyjaśnienia sprawy. Ponadto na rozprawie mają być odczytane dokumenty i protokóły zeznań, potrzebne do wyjaśnienia sprawy.

Przewodniczący może również zarządzić przesłuchanie na rozprawie świadków, na których obwiniony się nie powołał.

§ 65. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego udziela przewodniczący głosu rzecznikowi, a następnie obwinionemu.

§ 66. Rozprawę zamyka przewodniczący, poczem sąd odbywa tajną naradę, na której obecni są wyłącznie członkowie kompletu sądu honorowego.

§ 67. Przewodniczący otwiera naradę wzywając członków sądu, ażeby, jako mężowie honoru oddali swoje głosy bezstronnie, wedle obowiązku i sumienia.

Następnie przewodniczący przedstawia krótko i zwięźle daną sprawę i podnosi istotne jej szczegóły decydujące dla osądzenia sprawy. W zestawieniu tem przewodniczący nie może wyjawić swego zdania co do sprawy i wyników postępowania.

Następnie odbywa się głosowanie.

§ 68. Głosowanie odbywa się w ten sposób, że sędziowie stopniem młodsi głosują przed starszymi, przewodniczący oddaje swój głos ostatni.

Żadnemu z sędziów nie wolno uchylić się od głosowania; najpierw głosuje się nad kwestjami wstępnemi

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

jak np., czy sprawa ma być odstąpiona sądowi karnemu, czy zachodzi potrzeba uzupełnienia dowodów i t. p., poczem jeżeli nie zapadła uchwała, wstrzymująca postępowanie do czasu zakończenia sprawy przez sąd karny lub odraczająca rozprawę, sąd honorowy przechodzi do głosowania nad kwestją winy, a w razie uznania winy — nad kwestją kary. Wyniki tego głosowania stanowią orzeczenie sądu honorowego.

Jeżeli kilka postępków lub zaniechań stanowi przedmiot postępowania honorowego, należy co do każdego z nich zarządzić osobne głosowanie.

Do ważności orzeczeń i uchwał kompletu sądu honorowego potrzeba większości 3 głosów sędziów.

§ 69. Jeżeli przy głosowaniu nad karą nie uzyskano większości 3 głosów, wówczas głosy dla obwinionego najniekorzystniejsze dolicza się do głosów oddanych za karą bezpośrednio niższą, aż się okaże większość 3 głosów.

Powyższe zasady stosuje się również i do napomnienia.

§ 70. Na naradzie spisuje się krótki protokół podający jej przebieg oraz sposób i wyniki głosowania.

Protokół narady podpisuje przewodniczący i wszyscy członkowie kompletu.

Protokół narady przechowuje się w akcie sprawy w zamkniętej kopercie.

§ 71. Orzeczenie sądu honorowego powzięte na naradzie ma stwierdzić:

1) że obwiniony nie jest winien naruszenia honoru lub godności oficera, albo

2) że obwiniony jest winien naruszenia honoru lub godności oficera przez dopuszczenie się pewnego czynu, za co otrzymuje napomnienie lub zostaje ukarany jedną z kar, wymienionych w § 79.

§ 72. Napomnienie, orzeczone przez oficerski sąd honorowy, nie jest karą, lecz zwróceniem oficerowi uwagi na niestosowność jego postępowania, opisanego w części orzeczenia, ustalającej stan faktyczny sprawy.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 73. Po naradzie przewodniczący w obecności kompletu ogłasza obwinionemu orzeczenie (uchwałę) sądu honorowego.

§ 74. Z przebiegu rozprawy wyznaczony przez przewodniczącego jeden z członków kompletu spisuje protokół. W protokóle podaje się datę, czas i miejsce odbycia rozprawy, oznacza się sąd i jego skład osobowy, nazwisko obwinionego, rzecznika, określenie sprawy i wszystkie czynności sądu w czasie rozprawy, przyczem zeznania świadków, wnioski i oświadczenia powinny być treściwie zapisane. Protokół powinien być podpisany przez przewodniczącego oraz sędziego spisującego protokół.

§ 75. Orzeczenie sądu honorowego ma być najdalej do dni 3 od ogłoszenia sporządzone na piśmie w formie w § 76 przepisanej, poczem musi być jaknajrychlej doręczone w odpisie obwinionemu oraz tegoż przełożonemu wojskowemu.

§ 76. Każde orzeczenie sądu honorowego musi zawierać:

1) określenie sądu honorowego i wymienienie członków sądu, którzy brali udział w rozprawie,

2) wymienienie obwinionego oraz zaznaczenie, czy rozprawa odbyła się w jego obecności, oraz czy był obecny rzecznik,

3) datę i miejsce odbycia rozprawy i wydania orzeczenia,

4) decyzję z § 71 pkt. 1 lub 2 co do winy,

5) w wypadku z § 71 pkt. 2 napomnienie lub karę, którą sąd honorowy wymierzył,

6) uzasadnienie, w którem podać należy motywy wydanego orzeczenia,

7) podpis przewodniczącego i członków kompletu.

§ 77. W razie rozpatrywania przez sąd honorowy zatargów, nieporozumień lub kolizyj honorowych między oficerami, a osobami nie będącemi oficerami, oficerski sąd honorowy może nałożyć na osobę nie będącą oficerem obowiązek załatwienia sprawy w pewien sposób (§ 55 pkt. 2) tylko wówczas, jeżeli osoba ta przed zba-

daniem sprawy pisemnie oświadczy, iż zgóry poddaje się uchwale wydziału oficerskiego sądu honorowego.

§ 78. Dla udzielania porad w sprawach honorowych istnieją przy każdym sądzie honorowym rady honorowe, złożone z przewodniczącego lub jego zastępcy i jednego członka sądu honorowego, wyznaczonego przez przewodniczącego. Rada honorowa może udzielać na prośbę oficera, podlegającego danemu sądowi honorowemu, porad w sprawach honorowych, o ile nie weszły one jeszcze do sądu honorowego, na zasadzie przepisów rozdziału VI niniejszego statutu.

Udzielenie porady następuje wyłącznie na zasadzie stanu faktycznego, podanego przez oficera, proszącego o poradę, bez sprawdzania prawdziwości tego stanu faktycznego.

Przedstawiony przez proszącego stan faktyczny oraz treść udzielonej porady ma być spisana w osobnym protokóle, którego odpis wydaje się proszącemu.

Rozdział X.

Kary.

§ 79. W wypadku uznania oficera winnym naruszenia honoru lub godności oficerskiej, sąd honorowy, o ile nie uważa za dostateczne udzielenia napomnienia orzeka jedną z następujących kar:

1) karę nagany,

2) karę surowej nagany.

Orzekanie innych kar jest wzbronione.

W wypadkach, w których zdaniem sądu honorowego dalsze pozostawanie ukaranego oficera w korpusie oficerskim jest niedopuszczalne, przedkłada sąd honorowy akta sprawy wraz z orzeczeniem i szczegółowo umotywowanym wnioskiem drogą służbową Komendantowi Straży Granicznej.

§ 80. O tem, która z kar w § 79 wymienionych ma być wymierzona, decyduje wyłącznie sąd honorowy według swego swobodnego uznania i w tej mierze nie jest on pozatem niczem związany prócz postanowień niniejszego statutu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Przy orzekaniu sąd honorowy winien jest brać pod uwagę okoliczności tak obciążające jak i łagodzące. W szczególności zaś ma uwzględniać jako okoliczność obciążającą fakt poprzedniego ukarania oficera przez sąd honorowy.

§ 81. Kary orzeczone prawomocnem orzeczeniem sądu honorowego wpisuje się do wykazu stanu służby danego oficera.

§ 82. Niezależnie od skutków w innych przepisach określonych, kara surowej nagany pociąga za sobą zakaz utrzymywania towarzyskich stosunków z oficerami przez przeciąg 14 dni od ogłoszenia kary.

§ 83. Kary orzeczone prawomocnie przez sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej ogłaszane będą w dodatkach tajnych do rozkazów Komendy Straży Granicznej. W tym celu wszystkie sądy honorowe dla oficerów Straży Granicznej przedkładać mają Komendantowi Straży Granicznej w drodze służbowej odpisy orzeczeń, natychmiast po ich uprawomocnieniu się.

Odnośne tajne rozkazy mają być podane do wiadomości tylko oficerom, posiadającym co najmniej ten sam stopień co ukarany.

§ 84. Kara nagany i surowej nagany zostaje puszczona w niepamięć i ulega wykreśleniu z wykazu stanu służby w ten sposób, żeby stała się nieczytelną, jeżeli od orzeczenia jej minęły dwa lata, a ukarany oficer przez cały ten czas nie otrzymał w drodze orzeczenia sądu honorowego żadnej kary.

Jeżeli w okresie powyższym oficer w drodze nowego orzeczenia sądu honorowego otrzymał karę, czasokres ten się przerywa, czas zaś potrzebny do wykreślenia dawnej kary zaczyna się liczyć od wydania nowego orzeczenia.

§ 85. Otrzymanie napomnienia w drodze orzeczenia

sądu honorowego ma być zakomunikowane tylko danemu oficerowi, raz jego przełożonemu.

Napomnienia nie ogłasza się w rozkazie, ani też nie wpisuje się go do wykazu stanu służby oficera.

Wszystkie osoby, które z urzędu były poinformowane o udzieleniu napomnienia, są obowiązane do tajemnicy.

Rozdział XI.

Środki prawne.

§ 86. Od orzeczeń i uchwał sądów honorowych dla oficerów Straży Granicznej niema odwołania.

Rozdział XII.

Wznowienie postępowania honorowego.

§ 87. Gdy wyjdą na jaw nowe okoliczności, z których przypuszczać należy, że oficerowi skazanemu przez sąd honorowy stała się krzywda, należy zarządzić wznowienie ukończonego prawomocnie postępowania honorowgo na jego żądanie, względnie na żądanie jego rzecznika lub ustawowego zastępcy, a w razie jego śmierci, na żądanie jego dzieci, żony, rodziców lub jednego z oficerów tej jednostki, do której zmarły w czasie wydania zasądzającego orzeczenia należał.

§ 88. O tem, czy żądanie wznowienia nadaje się do rozpatrzenia przez sąd honorowy, rozstrzyga zawsze Komendant Straży Granicznej.

Rozstrzygnięcie następuje po ewentualnem uprzedniem zasięgnięciu opinji przewodniczącego odnośnego sądu honorowego.

Jeżeli powzięta została decyzja, że żądanie nadaje się do rozpatrzenia, sprawa wraca do sądu honorowego, który wydał orzeczenie w danej sprawie. Przewodniczący zarządza przeprowadzenie dochodzeń w myśl przepisów § 52, mających na celu zbadanie, czy przedstawione nowe okoliczności i dowodody dają w myśl § 87 podstawę do wznowienia postępowania honorowego.

Po przeprowadzeniu dochodzeń sąd honorowy na posiedzeniu, odbytem w myśl § 55, wydaje umotywowaną uchwałę, czy postępowanie honorowe ma być wznowione, czy też nie.

Od uchwały tej niema środka prawnego.

§ 89. O ile wydaną uchwałą sąd postanowi, że postępowanie ma być wznowione, przesyła odpis odnośnej uchwały Komendantowi Straży Granicznej, oraz osobie, która wznowienia żądała.

§ 90. O ile wydaną uchwałą sąd postanowi, że postępowanie ma być wznowione, odbywa się przed sądem honorowym, który wydał orzeczenie w danej sprawie, rozprawa, do której mają analogiczne zastosowanie przepisy § 57—78.

Na podstawie wyników rozprawy wydaje sąd honorowy nowe orzeczenie, którem utrzymuje w mocy orzeczenie poprzednie, albo orzeka nanowo w sprawie samej. W tym ostatnim wypadku orzeka sąd zarazem, czy orzeczenie poprzednie zostaje całkowicie, czy też częściowo zniesione. Do czasu wydania tego orzeczenia poprzednie orzeczenie pozostaje w mocy.

Rozdział XIII.

Znoszenie orzeczeń i uchwał przez Komendanta Straży Granicznej.

§ 91. Komendantowi Straży Granicznej przysługuje w wykonaniu nadzoru nad sądami honorowemi (§ 3) prawo:

1) znoszenia uchwał sądów honorowych, któremi postanowiono, że oficer nie ma być oddany pod sąd honorowy (§ 55).

2) znoszenia orzeczeń sądów honorowych uwalniających obwinionego, lub udzielających napomnienia, —

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

a to z urzędu lub na wniosek uczyniony przez dowódcę, któremu przysługuje prawo nadzoru nad odnośnym sądem honorowym (§ 3), o ile zaszło rażące naruszenie istotnych postanowień statutu lub, o ile uchwała względnie orzeczenie opiera się na oczywistej omyłce sądu honorowego.

Z prawa tego skorzystać może Komendant Straży Granicznej w ciągu 3 miesięcy od dnia wydania odnośnej uchwały lub orzeczenia.

W razie zniesienia uchwały lub orzeczenia skierowuje Komendant Straży Granicznej sprawę do sądu, który wydał odnośną uchwałę lub orzeczenie, albo też do innego sądu tej samej kategorji celem ponownego rozpatrzenia i wydania ponownej uchwały względnie orzeczenia.

—o—

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU W POROZUMIENIU Z MINISTREM SPRAW WOJSKOWYCH

z dnia 23 listopada 1928 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 80 z 1929)

o prawach dyscyplinarnych poszczególnych przełożonych, organizacji i trybie postępowania komisyj dyscyplinarnych oraz postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko oficerom i szeregowym Straży Granicznej.

Na podstawie art. 68 ustęp drugi rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349) zarządza się co następuje:

§ 1. Prawa dyscyplinarne poszczególnych przełożonych, organizacje i tryb postępowania komisyj dyscyplinarnych oraz postępowanie dyscyplinarne przeciwko oficerom i szeregowym Straży Granicznej normują: „Przepisy dyscyplinarne dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej", zawarte w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 7 dni po ogłoszeniu.

PRZEPISY DYSCYPLINARNE DLA OFICERÓW I SZEREGOWYCH STRAŻY GRANICZNEJ.

Załącznik do rozp. Min. Skarbu w poroz. z Min. Spraw Wojsk. z dn. 23 listopada 1928 r. (poz. 80).

I. Zasady ogólne.

§ 1. Celem utrzymania karności oraz porządku w Straży Granicznej przełożeni oraz komisje dyscyplinar-

ne mają prawo nakładania kar według zasad poniżej ustalonych.

§ 2. Przełożony, któremu na zasadzie niniejszych przepisów przysługuje prawo nakładania kar na podwładnych, jest w stosunku do tych podwładnych, właściwym przełożonym dyscyplinarnym.

W stosunku do podwładnych, którzy zajmują stale stanowisko służbowe drogą delegacji lub przydziału, władza dyscyplinarna przechodzi zawsze na nowego przełożonego, pod którego rozkazami podwładni mają stale pełnić służbę.

Nowy przełożony dyscyplinarny zawiadamia o nałożonych karach przełożonego, któremu karany podlega pod względem ewidencyjnym, celem wykonania i wciągnięcia kary do rejestru kar.

Właściwym przełożonym dyscyplinarnym oficerów i szeregowych delegowanych do innych władz i urzędów jest inspektor okręgowy, w którego rejonie dana władza lub urząd jest położony, względnie inspektor okręgowy, wyznaczony przez Komendanta Straży Granicznej.

§ 3. Dyscyplinarnie karze się za:

a) przewinienia przeciwko karności, porządkowi służbowemu i przepisom służbowym;

b) przestępstwa przewidziane w art. 69—74 i 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349), których ukaranie dyscyplinarne jest możliwe w myśl ustępu trzeciego art. 81 tegoż rozporządzenia.

Dochodzenie dyscyplinarne z powodu takiego naruszenia obowiązków służbowych, które posiada znamiona czynu karygodnego ściganego ustawami karnemi, może się toczyć równocześnie z karnem postępowaniem sądowem w tej samej sprawie; ewentualny wymiar, jak również i samo dochodzenie dyscyplinarne mogą być zawieszone do czasu zakończenia karnego postępowania sądowego.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 4. Władzy dyscyplinarnej przełożonych Straży Granicznej podlegają oficerowie i szeregowi Straży Granicznej.

§ 5. Władza dyscyplinarna nie jest przywiązana do stopnia, lecz do stanowiska służbowego i musi być wykonywana przez danego przełożonego osobiście.

W razie oddania zastępcy z jakichkolwiek powodów służbowych funkcyj, do których przywiązana jest władza dyscyplinarna, przechodzi ona na tego zastępcę.

W razie stwierdzenia jakiegoś czynu karygodnego przełożeni nieposiadający władzy dyscyplinarnej nad winnym oraz starsi, mają obowiązek:

a) zameldować drogą służbową właściwemu przełożonemu dyscyplinarnemu o czynie karygodnym, o ile stwierdzenie czynu karygodnego nastąpiło przez przełożonego względnie starszego, który jest niższy stopniem od właściwego przełożonego dyscyplinarnego;

b) zawiadomić bezpośrednio właściwego przełożonego, o ile stwierdzenie czynu karygodnego nastąpiło przez przełożonego, względnie starszego wyższego stopniem, od właściwego przełożonego dyscyplinarnego.

W razie koniecznej potrzeby natychmiastowego przywrócenia karności służbowej, w razie wywołania zgorszenia publicznego lub ujawnienia przestępstwa każdy oficer i szeregowy ma prawo i obowiązek aresztować lub spowodować aresztowanie niższego stopniem na własną odpowiedzialność.

O takiem zaaresztowaniu należy natychmiast donieść właściwemu przełożonemu dyscyplinarnemu aresztowanego.

Jeżeli podwładni różnych przełożonych popełnią wspólnie czyn karygodny, wówczas dochodzenie przeprowadza najbliższy wspólny przełożony obu winnych.

§ 6. Z pominięciem niższych przełożonych mogą karać wyżsi przełożeni dyscyplinarni w wypadkach następujących:

a) jeżeli popełniono czyn karygodny w ich obecności lub przeciw ich powadze;
b) jeżeli popełnienie czynu karygodnego doszło wprost do wiadomości wyższego przełożonego, a ten uważa za wskazane pociągnąć winnego do odpowiedzialności bezpośrednio przez siebie;
c) jeżeli niższy przełożony zaniechał ukarania z przyczyn uznanych przez wyższego przełożonego za nieusprawiedliwione;
d) jeżeli niższy przełożony nie zrobi użytku z przysługującej mu władzy dyscyplinarnej i przedłoży sprawę do ukarania wyższemu przełożonemu;
e) jeżeli czyn karygodny popełniony został poza rejonem stałego przydziału służbowego winnego.

W razie ukarania przez siebie wyższy przełożony dyscyplinarny zawiadamia właściwego przełożonego winowajcy o przewinieniu, wymiarze kary i jej wykonaniu.

§ 7. Przełożonemu dyscyplinarnemu przysługuje prawo tymczasowego zawieszenia podwładnego w czynnościach służbowych w wypadkach, w których zachodzi obawa, iż dalsze pełnienie przez niego czynności służbowych byłoby przeciwne interesom służby.

Prawo to przysługuje:
kierownikowi komisarjatu — w stosunku do wszystkich szeregowych,
kierownikowi inspektoratu granicznego — w stosunku do oficerów do kierownika komisarjatu włącznie,
inspektorowi okręgowemu — w stosunku do oficerów, do kierownika inspektoratu granicznego włącznie,
Komendantowi Straży Granicznej — do wszystkich oficerów i szeregowych.

Równocześnie z zawieszeniem w czynnościach służbowych musi być przeciw zawieszonemu wszczęte postępowanie, celem dyscyplinarnego ukarania, względnie, o ile chodzi o przestępstwo podlegające ukaraniu przez sąd — musi być przeciw niemu wniesione doniesienie karne, w którem fakt zawieszenia w czynnościach służbowych należy uwidocznić.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Zawieszenie w czynnościach służbowych z powodu obwinienia o przewinienie dyscyplinarne kończy się, gdy przełożony dyscyplinarny ze względu na wynik postępowania dyscyplinarnego nie znajduje podstaw do dyscyplinarnego ukarania, w przeciwnym razie zawieszenie ustaje po rozstrzygnięciu sprawy. Przełożony dyscyplinarny może jednak zarządzić uchylenie takiego zawieszenia w czynnościach służbowych jeszcze i przedtem, o ile uzna, że nie zachodzą już przyczyny uzasadniające zawieszenie.

O uchyleniu zawieszenia w wypadkach, gdy sprawa została oddaną sądowi decyduje przełożony dyscyplinarny, biorąc pod uwagę rodzaj przestępstwa, będącego przedmiotem obwinienia, wyniki dochodzenia i opinję obwinionego.

§ 8. Przed nałożeniem kary dyscyplinarnej należy z całą sumiennością i bezstronnością ustalić stan faktyczny przewinienia i towarzyszących mu okoliczności. Po takiem stwierdzeniu faktu należy wymierzyć karę po wezwaniu winnego do raportu; gdyby stawienie się winnego było połączone z trudnościami, lub przy sprawach zawiłych, należy dać mu możność wytłumaczenia się pisemnie lub drogą protokółu. W wypadkach, w których utrzymanie karności będzie tego wymagało, należy wykraczającego natychmiast osadzić w areszcie.

Osadzenie w areszcie bez uprzedniego wymierzenia kary nie może trwać dłużej, niż 48 godzin.

§ 9. Przy wymierzeniu kary dyscyplinarnej należy uwzględnić rodzaj i stopień przewinienia, a zwłaszcza ujemne dla służby następstwa popełnionego czynu, charakter, poczucie honoru i dotychczasowe prowadzenie się winnego, oraz jego stanowisko służbowe.

Jeżeli dyscyplinarnie ukarany dopuścił się ponownie tego samego przewinienia, należy w granicach przysługującego prawa karania stosować wyższą karę dyscyplinarną.

§ 10. Przełożony dyscyplinarny, który nałożył karę, nie może jej cofnąć ani zmienić.

§ 11. Przełożeni dyscyplinarni mogą zawiesić wykonanie nałożonej przez siebie kary na czas nie dłuższy niż 3 miesiące, jeżeli przez to karność służbowa nie ucierpi i jeżeli dotychczasowe prowadzenie się ukaranego rokuje poprawę.

Jeżeli ukarany w ciągu oznaczonego czasu zachowywał się nienagannie, uważa się karę za umorzoną i wykreśla się ją z rejestru kar. W przeciwnym razie karę zawieszoną wykonywa się niezależnie od kary dyscyplinarnej, nałożonej ewentualnie na nowe przewinienia.

§ 12. Wyższy przełożony dyscyplinarny, o ile uważa karę nałożoną przez niższego przełożonego za niewystarczającą, może ją podwyższyć, aż do najwyższego wymiaru, leżącego w granicach jego uprawnień dyscyplinarnych, jednak uwzględniając karę już nałożoną lub odbytą, jako część podwyższonej. Podwyższenie kary może jednak nastąpić tylko przed upływem terminów, przewidzianych w § 14.

§ 13. Niższy przełożony przedkłada sprawę dyscyplinarną do rozstrzygnięcia wyższemu przełożonemu.

a) jeżeli uważa, że przysługujący mu zakres karania w danym razie jest niewystarczający;

b) jeżeli zachodzi wątpliwość, czy za dany czyn karygodny można winnego karać dyscyplinarnie, czy też należy go oddać pod sąd.

§ 14. Przewinienia podlegające władzy dyscyplinarnej (§ 3 punkt a) ulegają przedawnieniu po upływie 3 miesięcy od dnia ich popełnienia.

W razie uniewinnienia sprawcy przez sąd z powodu braku znamion przestępstwa, lub stwierdzenia, że sprawa nadaje się tylko do ukarania dyscyplinarnego, jako też w razie uwalniającego orzeczenia sądu honorowego, nałożenie kary dyscyplinarnej może nastąpić w ciągu trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku, względnie orzeczenia sądu honorowego.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

II. Rodzaje kar dyscyplinarnych.

§ 15. Kary dyscyplinarne dzielą się na kary porządkowe, kary aresztu dla szeregowych od 1 do 7 dni, degradacji o jeden stopień i wydalenia ze służby. Do kar porządkowych należą:

upomnienie,
nagana,
zakaz opuszczania koszar, względnie lokalu służbowego poza służbą, do dni 14,
nagana przy raporcie,
nagana pisemna,
areszt domowy dla oficerów od 1—21 dni.

§ 16. Względem szeregowych stosuje się następujące kary:

1) upomnienie,
2) nagana,
3) zakaz opuszczania koszar, względnie lokalu służbowego poza służbą do dni 14,
4) areszt od 1 do 7 dni,
5) degradacja o jeden stopień,
6) wydalenie ze służby.

§ 17. Względem oficerów stosuje się następujące kary:

1) nagana przy raporcie,
2) nagana pisemna,
3) areszt domowy od 1 — 21 dni.

§ 18. Stosowanie jakichkolwiek kar nieobjętych niniejszemi przepisami lub zaostrzeń jest zakazane.

III. Zakres władzy dyscyplinarnej poszczególnych przełożonych.

§ 19. Kierownikom komisarjatów, tudzież przełożonym, posiadającym ich kompetencje, przysługuje następujący zakres władzy dyscyplinarnej:

a) wobec strażników:
kary porządkowe do najwyższego wymiaru, areszt do trzech dni,
b) wobec przodowników:
upomnienie,
nagana,
zakaz opuszczania koszar, względnie lokalu służbowego poza służbą do dni 7.

Za strażników uważa się pod względem kompetencji nakładania kar — strażników i starszych strażników, za przodowników — przodowników i starszych przodowników.

§. 20. Kierownikom inspektoratów granicznych oraz przełożonym posiadającym kompetencje kierownika inspektoratu granicznego:
a) wobec szeregowych:
kary porządkowe i areszt do najwyższego wymiaru,
b) wobec oficerów do stopnia komisarza:
nagana przy raporcie,
nagana pisemna,
areszt domowy do dni 7.

§ 21. Kierownikom inspektoratów okręgowych oraz przełożonym posiadającym kompetencję kierowników inspektoratów okręgowych:
a) wobec szeregowych:
kary porządkowe i areszt do najwyższego wymiaru,
b) wobec oficerów do stopnia komisarza:
nagana przy raporcie,
nagana pisemna,
areszt domowy do najwyższego wymiaru,
c) wobec oficerów od nadkomisarza w górę:
nagana przy raporcie,
nagana pisemna,
areszt domowy do dni 7.

§ 22. Komendantowi Straży Granicznej przysługuje wobec oficerów i szeregowych prawo wymierzania wszystkich kar do najwyższego wymiaru, z wyjątkiem kar

wyszczególnionych w art. 67 ustęp A., punkty 5) i 6) powołanego na wstępie rozporządzenia.

§ 23. Szeregowi pełniący funkcje, do których przywiązana jest władza dyscyplinarna, mają prawo karania w zakresie kierownika komisarjatu, lecz tylko karami porządkowemi bez prawa nakładania kary aresztu.

IV. Wykonanie kar dyscyplinarnych.

§ 24. Kary dyscyplinarne, nałożone na szeregowych, ogłasza się w rozkazie dziennym. Po wymierzeniu kary dyscyplinarnej należy natychmiast zarządzić jej wykonanie.

§ 25. Wskutek kar porządkowych służba ukaranego nie może doznawać uszczerbku. Wykonanie kary porządkowej należy odroczyć, jeżeli w czasie jej trwania nastąpiło ukaranie winnego aresztem za ponowne wykroczenie.
a) Upomnienie. Upomnienia udziela się przy raporcie.
b) Nagana. Nagany szeregowym udziela bezpośredni dyscyplinarny przełożony wobec zebranych szeregowych właściwego komisarjatu.
c) Zakaz opuszczania koszar względnie lokalu służbowego poza służbą. Szeregowym ukaranym zakazem opuszczania koszar względnie lokalu służbowego poza służbą nie wolno wychodzić z koszar względnie lokalu służbowego, ani przyjmować odwiedzin. Ukarani na każde wezwanie przełożonego meldują się w ubiorze, przepisanym do wyjścia z koszar.

§ 26. Szeregowi ukarani aresztem pozostają przez cały czas kary w zamknięciu. Z aresztem połączony jest zakaz pisania i odbierania listów bez kontroli, oraz zakaz palenia tytoniu.

§ 27. Oficerom udziela przełożony nagany przy raporcie.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

§ 28. Naganę pisemną podaje inspektor okręgowy w rozkazie oficerskim do wiadomości równych i wyższych stopniem oficerów, o ile Komendant Straży Granicznej nie zarządził ogłoszenia w szerszym zakresie.

§ 29. Ukaranemu aresztem domowym wolno opuścić mieszkanie tylko w celu służbowym; niewolno mu przyjmować odwiedzin. Przełożony ma prawo zarządzenia kontroli.

V. Organizacja i tryb postępowania komisyj dyscyplinarnych.

§ 30. Do nakładania kar dyscyplinarnych degradacji o jeden stopień i wydalenia ze służby przeciwko szeregowym Straży Granicznej powołuje się:

1) Komisje dyscyplinarne przy inspektorach okręgowych dla szeregowych podległych inspektorowi okręgowemu.

2) Komisję dyscyplinarną przy Komendancie Straży Granicznej dla szeregowych podległych bezpośrednio Komendantowi oraz jako instancja odwoławcza dla tych orzeczeń, które wydane zostały przez komisje dyscyplinarne przy inspektorach okręgowych w I instancji.

Od orzeczeń komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej powziętych tak w I jak i II instancji nie przysługuje odwołanie.

§ 31. Komisje dyscyplinarne rozpatrują sprawy na wniosek właściwego przełożonego dyscyplinarnego. Wniosek winien zawierać dokładne określenie czynu zarzuconego obwinionemu wraz ze szczegółowem uzasadnieniem.

Wniosek dyscyplinarny przedkłada właściwy przełożony dyscyplinarny inspektorowi okręgowemu, który powołuje komplet orzekający, wyznacza termin rozprawy i zarządza doręczenie odpisu wniosku obwinionemu przynajmniej na 7 dni przed terminem rozprawy, przy równoczesnem zakomunikowaniu mu listy członków kompletu orzekającego.

§ 32. Obwinionemu przysługuje prawo stawiania wniosków o przesłuchanie na rozprawie świadków. Wnioski takie obwiniony składa na ręce przewodniczącego najpóźniej do dni trzech przed terminem rozprawy. Decyzja co do powołania tych świadków przysługuje przewodniczącemu kompletu, obowiązek jednak dostawiania tych świadków na rozprawę ciąży na obwinionym.

§ 33. Komisje dyscyplinarne obradują i orzekają w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jego zastępcy i 4 członków.

Przewodniczący tudzież 2 członków komisji winni być oficerami Straży Granicznej, 2 dalszych członków — szeregowymi w stopniu równym lub wyższym od stopnia szeregowego, którego sprawa jest przedmiotem dochodzenia.

Przewodniczących i zastępców tudzież członków komisyj dyscyplinarnych przy inspektorach okręgowych mianuje na przeciąg jednego roku Komendant Straży Granicznej, zaś przewodniczącego, zastępcę oraz członków komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej mianuje Minister Skarbu na wniosek Komendanta Straży Granicznej.

Komplety orzekające są powoływane przez właściwych przełożonych dyscyplinarnych każdorazowo w rozkazie dziennym. Bezpośredni przełożony obwinionego nie może wchodzić w skład kompletu orzekającego.

Obrady komisji dyscyplinarnej są tajne, uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Głosowanie odbywa się ustnie, zaczynając od członka komisji najniższego stopnia służbowego. Przewodniczący komisji głosuje ostatni. Obowiązki protokólanta pełni jeden z członków komisji, wyznaczony przez przewodniczącego.

§ 34. Przed wydaniem orzeczenia komisja dyscyplinarna winna przesłuchać obwinionego na rozprawie ustnej.

Przewodniczącemu komisji przysługuje prawo wezwania na rozprawę również świadków, wskazanych przez

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

obwinionego lub takich, których wezwanie uzna za konieczne.

Komisja dyscyplinarna ocenia moc dowodową zebranych środków dowodowych na podstawie swobodnego uznania z tem jednak ograniczeniem, że środki dowodowe, których treści nie przedstawiono obwinionemu, nie mogą stanowić podstawy orzeczenia. Komisja dyscyplinarna winna jest dokładnie rozważyć całokształt materjału dowodowego, tudzież uwzględnić ze ścisłą bezstronnością wszystkie dowody tak na korzyść, jak i na niekorzyść obwinionego.

Komisja dyscyplinarna wydaje orzeczenie, w którem albo uwalnia obwinionego od zarzuconego mu naruszenia obowiązków, albo uznaje go winnym. W tym ostatnim wypadku nakłada jedną z zastrzeżonych komisjom kar dyscyplinarnych.

Orzeczenie komisji dyscyplinarnej podpisuje przewodniczący i członkowie.

Przewodniczący podaje obwinionemu do wiadomości w dniu rozprawy, treść orzeczenia. W treści orzeczenia winny być zaznaczone: data rozprawy, skład kompletu orzekającego, imię i nazwisko obwinionego, stopień służbowy i miejsce służbowe oraz kara, na jaką został skazany.

§ 35. O ile obwiniony pomimo wezwania nie stawił się na rozprawę, orzeczenie zapada zaocznie. Jako terminy doręczenia obwinionemu odpisu wniosku dyscyplinarnego oraz zakomunikowania mu treści orzeczenia uważa się dzień ogłoszenia w rozkazie dziennym terminu rozprawy i treści orzeczenia.

§ 36. Po zakończeniu rozprawy przewodniczący komisji przesyła akta sprawy wraz z protokółem rozprawy i obrad oraz z treścią orzeczenia inspektorowi okręgowemu (Komendantowi Straży Granicznej), który, po uprawomocnieniu się orzeczenia, ogłasza treść orzeczenia, w rozkazie dziennym oraz zarządza wykonanie kary.

§ 37. Od orzeczeń komisyj dyscyplinarnych przy inspektorach okręgowych może zarówno obwiniony, jak i przełożony uprawniony, do zwołania komisji dyscyplinarnej I instancji, odwołać się do komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej z powodu orzeczenia o winie i karze oraz z powodu niezastosowania przepisów postępowania dyscyplinarnego. Odwołanie odracza wykonanie orzeczenia.

Odwołanie wnieść należy w ciągu dni 7 od dnia następnego po podaniu orzeczenia do wiadomości obwinionemu względnie w wypadku przewidzianym w § 35 — po ogłoszeniu w rozkazie dziennym.

Obwiniony wnosi odwołanie na ręce inspektora okręgowego, który po dołączeniu akt sprawy przesyła je Komendantowi Straży Granicznej w terminie do dni 7 po otrzymaniu odwołania wraz z ewentualnemi swojemi uwagami.

O ile odwołanie wnosi inspektor okręgowy winien dołączyć do odwołania akta sprawy i przesłać Komendantowi Straży Granicznej w zakreślonym 7 dniowym terminie po ogłoszeniu orzeczenia.

§ 38. Powołanie kompletu orzekającego komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej uskutecznia Komendant na zasadach ustalonych w § 33.

Do postępowania w komisji przy Komendancie Straży Granicznej mają zastosowanie przepisy o postępowaniu w komisjach dyscyplinarnych przy inspektorach okręgowych.

Treść orzeczenia komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej ogłasza Komendant Straży Granicznej w rozkazie dziennym.

§ 39. Orzeczenia komisyj dyscyplinarnych przy inspektorach okręgowych nie zaskarżone w terminie przepisanych stają się prawomocne po upływie tego terminu, orzeczenia zaś komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej — niezwłocznie po ogłoszeniu.

§ 40. Oficerowie karani sądownie i szeregowi karani sądownie lub degradacją, nie mogą być wyznaczani na przewodniczących i członków komisyj dyscyplinarnych.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

W czasie trwania postępowania sądowo-karnego, honorowego lub dyscyplinarnego, toczącego się przeciw takiemu oficerowi lub szeregowemu, nie można powoływać go na przewodniczącego lub członka komisji dyscyplinarnej. Gdy postępowanie takie zakończy się wyrokiem skazującym sądu lub degradacją orzeczoną przez Komisję dyscyplinarną, ukarany w ten sposób traci swoje stanowisko w komisji dyscyplinarnej, a na jego miejsce na resztę okresu czynności mianuje się innego oficera lub szeregowego.

§ 41. W razie śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne bez względu na stadjum, w którem się znajduje, podlega umorzeniu, może być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

§ 42. Na prośbę szeregowego, skazanego prawomocnie na karę dyscyplinarną, lub na prośbę jego ustawowych spadkobierców można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, o ile osoby te przedstawią takie nowe fakty lub środki dowodowe, nieznane w poprzedniem postępowaniu, które same przez się lub w związku z faktami poprzednio ustalonemi lub z dowodami poprzednio zebranemi, mogą spowodować uwolnienie od zarzutu lub nałożenie kary łagodniejszej.

Prośbę o wznowienie postępowania wnosić należy do Komendanta Straży Granicznej, który rozstrzyga o dopuszczalności wznowienia.

W razie dopuszczenia wznowienia Komendant Straży Granicznej zarządza przekazanie sprawy komisji dyscyplinarnej, która rozstrzygnęła sprawę w I instancji

Wznowienie postępowania nie uprawnia do nałożenia kary surowszej od nałożonej w poprzedniem postępowaniu.

IV. Przepisy przejściowe.

§ 43. Aż do chwili wybudowania koszar z oddzielnemi aresztami, kara aresztu może być wykonana przez osadzenie ukaranych w jednej z ubikacyj lokalu służbowego.

§ 44. Do czasu skoszarowania wszystkich szeregowych, kara zakazu opuszczania koszar względnie lokalu służbowego może być zastąpiona przez karę dyżuru na placówce, przyczem jeden dzień zakazu opuszczanie kaszar względnie lokalu służbowego zastępuje się 2 godzinami karnego dyżuru na placówce.

Kara aresztu zastąpiona być może karną służbą sztafetową,z równoczesnem meldowaniem się u przełożonego. Jeden dzień aresztu zastępuje się karną sztafetą do 15 kilometrów.

§ 45. W stosunku do przydzielonych do Straży Granicznej oficerów i szeregowych stanu czynnego sił zbrojnych Państwa, mają zastosowanie wojskowe przepisy dyscyplinarne, przyczem ich właściwym przełożonym dyscyplinarnym może być tylko oficer stanu czynnego sił zbrojnych Państwa.

PRZEPISY DYSCYPLINARNE DLA OFICERÓW I SZEREGOWYCH STRAŻY GRANICZNEJ — ROZKAZ WYKONAWCZY.

I. Wejście w życie przepisów dyscyplinarnych.

W Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 80 z dnia 20 lutego 1929 r., ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Min. Spraw Wojskowych, zawierające przepisy dyscyplinarne dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej. Rozporządzenie to wchodzi w życie w 7 dni po ogłoszeniu, t. j. w dniu 28 lutego 1929 r. Do wszystkich zatem przestępstw dyscyplinarnych od tego dnia popełnianych należy stosować nowoogłoszone przepisy dyscyplinarne. Sprawy o przestępstwa dyscyplinarne przed tym dniem (28 lutego 1929 r.) popełnione załatwiać należy w sposób dotychczasowy, a mianowicie:

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

1) Przestępstwa, noszące cechy przestępstw ściganych powszechną ustawą karną, przekazać do ukarania właściwym sądom karnym.

2) Winnych popełnienia przestępstw dyscyplinarnych, dyskwalifikujących winnego do dalszego pozostawania w służbie przedstawić do zwolnienia w trybie art. art. 88 lub 55. Rozp. Prez. Rzplitej o Straży Granicznej.

3) Winnym popełnienia przestępstw dyscyplinarnych natury lżejszej wytknąć niewłaściwość postępowania.

II. Znajomość przepisów dyscyplinarnych.

Wszyscy przełożeni wyposażeni we władzę dyscyplinarną obowiązani są zapoznać się bezzwłocznie w sposób szczegółowy z treścią przepisów dyscyplinarnych i niniejszym rozkazem. Za wszelkie usterki i nadużycia, wynikające z nieznajomości przepisów dyscyplinarnych będę surowo karał. Z treścią przepisów dyscyplinarnych należy także zapoznać wszystkich szeregowych Straży Granicznej, czyniąc przepisy dyscyplinarne przedmiotem nauki w komisarjatach w okresie najbliższym.

Ścisłego wykonania powyższego dopilnują I. O-wi, którzy ze swej strony wydadzą szczegółowe zarządzenia

III. Wyjaśnienia do poszczególnych paragrafów.

Do poszczególnych paragrafów przepisów dyscyplinarnych podaję następujące wyjaśnienia:

Do § 5. Określenie: „Władza dyscyplinarna musi być przez danego przełożonego wykonywana osobiście" — rozumieć należy w ten sposób, że przekazanie jej zastępcy nastąpić może tylko w wypadku równoczesnego oddania wszystkich innych agend służbowych (choroba, urlop, dłuższa delegacja, zawieszanie w czynnościach służbowych). Niedopuszczalne jest natomiast przekazywanie władzy dyscyplinarnej zastępcy czasowo lub na stałe w czasie, kiedy właściwy przełożony dyscyplinarny wykonywa inne agendy służbowe. W szczególności zabraniam przekazywania władzy dyscyplinarnej na czas objazdów inspekcyjnych.

Do § 7. Tymczasowe zawieszenie w służbie stosować należy tylko w wypadkach uzasadnionego podejrzenia o popełnienie przestępstwa, ściganego powszechną ustawą karną lub takiego naruszenia dyscypliny, że zdaniem właściwego przełożonego dyscyplinarnego winnemu grozi wydalenie ze służby lub conajmniej degradacja.

Przełożony, który zarządził zawieszenie obowiązany jest meldować o tem do 48 godzin bezpośrednio wyższemu przełożonemu dyscyplinarnemu, który wedle własnego uznania może zawieszenie uchylić.

Postanowienie powyższe, o ile chodzi o szczegółowych, nie dotyczy I. O-wych.

Do § 8. Areszt prewencyjny, o którym mowa w § 8 o ile trwa conajmniej 24 godzin, należy zaliczać na poczet nałożonej ew. kary aresztu.

Do § 11. Zawieszenie kary wolno stosować tylko do szeregowych i to takich, którzy jeszcze nie byli karani, służbę graniczną zaś pełnią nie dłużej, niż 6 miesięcy.

Do § 14. Trzymiesięczny termin przedawnienia jest terminem prekluzyjnym, którego bieg nie podlega przerwom. Za zawinione zaniedbanie ukarania odpowiada w poważniejszych wypadkach przełożony dyscyplinarny, z którego winy kara w terminie nie została wymierzona.

IV. Postępowanie ostrzegawcze.

1) Przeciw szeregowym, którzy w okresie następujących po sobie 6 miesięcy byli trzykrotnie karani w tem conajmniej raz karą arsztu, należy wdrażać postępowanie ostrzegawcze. Celem postępowania ostrzegawczego jest z jednej strony oczyszczenie korpusu Straży Granicznej z elementów stale się zaniedbujących, z drugiej zaś — dostarczenie winnemu zaniedbywania się ostatniej sposobności do poprawy.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Do udzielania ostrzeżeń powołane są Komisje dyscyplinarne, o których mowa w § 30 i następnych, przepisów dyscyplinarnych.

2) Wniosek o wdrożenie postępowania ostrzegawczego przedkłada właściwy przełożony dyscyplinarny w drodze służbowej właściwemu Inspektorowi Okręgowemu lub Komendantowi Straży Granicznej (o ile dotyczy szeregowych zatrudnionych w Komendzie Straży Granicznej) z dołączeniem szczegółowej opinji i wyciągów z rejestru kar za okres ostatnich sześciu miesięcy. Komendant Straży Granicznej wzgl. Inspektor Okręgowy po rozpatrzeniu wniosku zarządza postępowanie ostrzegawcze, przekazując sprawę Komisji Dyscyplinarnej lub załatwia sprawę w sposób, jaki uzna w danym wypadku za najwłaściwszy.

3) Komisja Dyscyplinarna,udzielając ostrzeżenia sporządza protokół, który ma opiewać w ten sposób, że ostrzeżony będzie zdegradowany o jeden stopień lub wydalony, o ile w przeciągu 12 miesięcy po ostrzeżeniu dopuści się chociażby raz wykroczenia podlegającego karze aresztu.

Od ostrzeżenia nie przysługuje odwołanie.

Protokół ten ma być odczytany ostrzeżonemu i podpisany przez niego i członków Komisji, oraz zawierać dokładną datę udzielonego ostrzeżenia. Protokół ostrzegawczy wraz z aktami przedkłada przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej przełożonemu, który Komisję powołał.

Odpis protokółu winien być odesłany bezpośredniemu przełożonemu ostrzeżonego, który przedłożył wniosek o wdrożenie postępowania ostrzegawczego, a w wypadku przeniesienia ostrzeżonego, odpis ten winien być przesłany nowemu bezpośredniemu przełożonemu wraz z aktami ostrzeżonego.

4) Jeżeli ostrzeżony w ciągu 12 miesięcy od daty udzielonego ostrzeżenia dopuścił się ponownego wykroczenia, które podlegając ukaraniu aresztem świadczyłoby, że ostrzeżenie skutków nie odniosło, bezpośredni przełożony występuje z wnioskiem o degradację lub wydalenie winnego. Wniosek powinien zawierać dokładny opis wykroczenia i datę ostrzeżenia. Komendant Straży Granicznej względnie Inspektor Okręgowy zwołuje ponownie Komisję Dyscyplinarną i przekazuje jej sprawę do rozpatrzenia i wydania orzeczenia.

5) W wypadku dopuszczenia się przez szeregowego wykroczenia większej wagi, które dyskwalifikuje go do pozostawania nadal w służbie, sprawa może być skierowana wprost do Komisji Dyscyplinarnej z wnioskiem na orzeczenie degradacji lub wydalenia bez postępowania ostrzegawczego.

V. *Komisje dyscyplinarne.*

I. O-wi przedstawiają mi do dnia 10 kwietnia b. roku wnioski na mianowanie członków komisji dyscyplinarnych. Z każdego I. O. należy przedstawić:

1) kandydatów na 1 przewodniczącego i 3 zastępców, w stopniach inspektorów, nadkomisarzy lub komisarzy;

2) kandydatów na 10 członków komisji, oficerów, niezależnie od stopnia służbowego;

3) kandydatów na 20 członków komisji, szeregowych w stopniach: 4 st. przodowników, 5 przodowników, 10 strażników i 5 strażników.

Razem z każdego I. O.: 14 oficerów i 20 szeregowych.

Zwracam przytem uwagę na § 40 przepisów dyscyplinarnych.

Skład Komisji Dyscyplinarnej przy Kamendzie Straży Granicznej dla Sztabu Komendy, Centralnej Szkoły Straży Granicznej i Zakładu Tresury Psów oraz Inspektoratu Wewnętrznego będzie ogłoszony w rozkazie Komendy Straży Granicznej, po mianowaniu przez Pana Ministra Skarbu.

Przy wyznaczaniu każdorazowego kompletu w składzie ustalonym § 33 dbać należy o jego bezstronność. W szczególności zwracam uwagę na postanowienia § 33 ust. 4.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Świadkowie tak wezwani przez przewodniczącego Komisji, jak i dostawieni przez obwinionego, o ile są oficerami lub szeregowymi Straży Granicznej, korzystają z prawa do djet i kosztów podróży. Świadków, nienależących do korpusu Straży Granicznej należy wzywać na rozprawę tylko w wyjątkowych wypadkach, ograniczając się normalnie do przesłuchania ich protokólarnego w miejscu zamieszkania. Zastrzeżenie powyższe nie ogranicza obwinionego w jego prawie do dostawiania tej kategorji świadków na rozprawę na koszt własny.

Oficerom i szeregowym występującym w charakterze świadków należy przed przesłuchaniem zwrócić uwagę na wynikający z przysięgi służbowej obowiązek mówienia prawdy.

Zaprzysięganie świadków w postępowaniu dyscyplinarnem jest niedopuszczalne. Świadkom, niewchodzącym w skład Straży Granicznej należy zwrócić uwagę na odpowiedzialność karną w razie złożenia zeznań niezgodnych z prawdą.

Postępowanie komisyj dyscyplinarnych powinno o ile możności odznaczać się szybkością i nie ulegać przerwom bez ważnych przyczyn. Dążyć należy, by na jeden termin wyznaczać kilka rozpraw. Stosować się przytem należy do następującego trybu postępowania:

I. O. wyznaczając termin rozprawy (§ 31) przesyła wnioski wraz z aktami przewodniczącemu kompletu (niezależnie od przesłania obwinionemu odpisów wniosku i listy członków kompletu) na 7 dni przed terminem. Przewodniczący wyznacza referentów do poszczególnych spraw, i przesyła im odnośne akta w takim czasie, by mogli się ze sprawą gruntownie zaznajomić.

Obowiązkiem referenta jest przedstawić Komisji Dyscyplinarnej przy rozpoczęciu rozprawy dokładny stan sprawy, przyczem jednak referent powinien ograniczyć się jedynie do przedstawienia przebiegu dochodzeń bez wyrażania osobistego poglądu na kwestję winy obwinionego i kary, jaką należałoby orzec.

Każdy członek Komisji ma prawo przeglądać akta

sprawy i wyrażać swe wnioski i spostrzeżenia. Po zaznajomieniu się komisji ze stanem sprawy zarządza przewodniczący przesłuchanie obwinionego na zasadach wskazanych w § 34.

Następnie w obecności obwinionego zarządza przewodniczący przesłuchanie świadków i odczytanie wniosku bezpośredniego przełożonego decyzji I. O-wego oraz protokółów doniesień i oświadczeń, mogących mieć wpływ na orzeczenie. Wyjątkowo, gdyby zachodziło prawdopodobieństwo, że świadek w obecności obwinionego z jakichkolwiek powodów nie zeznawałby tak, jak powinien, przewodniczący może zarządzić przesłuchanie świadka w nieobecności obwinionego, poczem jednak obowiązany jest powiadomić obwinionego o treści zeznań. Wypadek taki zajść może przedewszystkiem, gdy w charakterze świadka występuje podwładny obwinionego. Każdy z członków Komisji ma prawo zadawać pytania tak obwinionemu, jak świadkom.

Po dokładnem wyjaśnieniu sprawy przewodniczący wzywa do stawiania wniosków, poczem zarządza głosowanie, w sposób wskazany w § 33 ust. 5. Wynik głosowania powinien dać odpowiedź na pytanie, czy obwiniony jest winnym popełnienie zarzuconego mu czynu i jeśli tak, to jaką karę ma ponieść.

Jak z jednej strony przedstawione Komisji akta dochodzeń, powinny być wyczerpujące (na co w każdym wypadku zwrócą uwagę I. O-wi) tak, znowu z drugiej strony podczas rozprawy nie spisuje się protokółów zeznań obwinionego, świadków i t. p. ujmując jedynie istotne części rozprawy w orzeczeniu (zamiast protokółu), w którem zaznaczyć należy datę rozprawy, skład kompletu orzekającego, imię i nazwisko obwinionego, stopień służbowy i miejsce służbowe oraz karę na jaką został skazany.

VI. *Kancelarja.*

Postępowanie dyscyplinarne powinno o ile możności obywać się bez pisaniny.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Wyjąwszy dochodzenia, mające służyć za podstawę orzeczeń Komisyj Dyscyplinarnych, które z tego powodu muszą być przeprowadzane protokólarnie, wszelkie inne czynności, związane ze stosowaniem przepisów dyscyplinarnych, powinny być o ile możności załatwiane przez właściwych przełożonych ustnie, w drodze raportów. Odnosi się to przedewszystkiem do rozstrzygania spraw, których ukaranie leży w zakresie władzy dyscyplinarnej bezpośrednich przełożonych.

Wszelkie akta, związane z działalnością komisyj dyscyplinarnych przechowywać należy w odnośnych I. O. względnie, o ile chodzi o akta komisji dyscyplinarnej przy Komendzie Straży Granicznej — w Komendzie Straży Granicznej.

Wszystkie kary oficerów i szeregowych, nałożone tak przez przełożonych dyscyplinarnych, jak i przez sądy honorowe, sądy karne i komisje dyscyplinarne wpisuje się do rejestru kar (wzór). Rejestry kar prowadzą dla szeregowych kierownicy komisarjatów, dla oficerów I. O-wi.

Rejestry kar, oprawione w trwałą okładkę z numerowanemi stronicami, których ilość stwierdzają I. O-wi przechowywane być winny pod zamknięciem.

Do rejestru kar prowadzi się indeks (wzór).

Ponadto wpisuje się kary do wykazów stanu służby poszczególnych oficerów i szeregowych, na podstawie wyciągów z rejestru kar, których sposób i terminy przedstawiania określony będzie oddzielnym rozkazem.

Wnioski dyscyplinarne, wnioski o wdrożenie postępowania ostrzegawczego, orzeczenia komisyj dyscyplinarnych, protokóły ostrzegawcze, powoływanie kompletów orzekających w rozkazach dziennych, zawiadomienia obwinionego w terminie rozprawy sporządzać należy według załączonych wzorów.

VII. Wykreślenie kar.

Wykreślenie kar dyscyplinarnych tak w rejestrze kar jak w wykazach stanu służby następuje w razie umorzenia kary przez zawieszenie (§ 11), w razie uwzględnienia odwołania lub zażalenia (rozkaz K. S. G. 55/28) przeciw nałożonej karze i w razie uchylenia kary przez I. O. lub K-mta Straży Granicznej na podstawie punktu IX niniejszego rozkazu.

VIII. Wyciągi z rejestrów kar.

W razie przeniesienia lub delegacji przesyła się nowemu przełożonemu wyciągi z rejestru kar (wzór), zaznaczając to w rejestrze kar w rubryce „uwagi". Nowy przełożony dołącza wyciąg do rejestru karnego, do którego wspisuje równocześnie przeniesionego.

Delegowanych nie wciąga się do rejestru karnego, kary zaś wymierzone w czasie trwania delegacji zapisuje się w otrzymanym wyciągu z rejestru kar. Po powrocie delegowanego do miejsca stałego przydziału zwraca się otrzymany poprzednio wyciąg z rejestru kar po jego ew. uzupełnieniu. Na podstawie wyciągu uzupełnia się następnie rejestr kar.

IX. Nadzór nad wykonaniem władzy dyscyplinarnej.

Rejestry kar szeregowych przedstawia się co trzy miesiące do kontroli I. O-wemu, rejestry kar oficerów co 6 miesięcy K-ntowi Straży Granicznej terminy: (1czerwca i 1 grudnia). Wymienieni wyżej przełożeni zwracają rejestry kar po uwidocznieniu na nich przeprowadzenia kontroli i wydają równocześnie potrzebne zarządzenia.

Ponadto wszyscy przełożeni od I. G-nych w górę obowiązani są przeglądać podczas każdej inspekcji rejestry kar i uchylać dostrzeżone nieprawidłowości w stosowaniu przepisów dyscyplinarnych. W razie zauważenia przez wyższego przełożonego, iż niższy przełożony przekroczył w karaniu swój zakres, względnie nałożył karę nieprzewidzianą w przepisach dyscyplinarnych — należy karę

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

zmienić lub uchylić, przekraczającego zaś pociągnąć do odpowiedzialności.

X. *Wyjaśnienia natury gospodarczej.*

Wydalonym ze służby na podstawie prawomocnego orzeczenia Komisyj Dyscyplinarnych nie przysługuje żadna odprawa (art. 61 Rozp. Prez. Rzplitej o Straży Granicznej).

Zawieszonym w czynnościach służbowych należy wstrzymać wypłatę dodatku granicznego za czas zawieszenia, stosownie do rozkazu K. S. G. Nr. 22/28 pkt. VIII.

Niema natomiast podstawy prawnej do ograniczania im uposażenia na czas trwania zawieszenia, uposażenie zatem należy zawieszonym wypłacać w całości.

XI. *Zarządzenia przejściowe.*

Do czasu ogłoszenia rozporządzenia o organizacji wewnętrznej poszczególnych jednostek organizacyjnych Str. Gr. (art. 9 Rozp. Prez. Rzplitej o Str. Gr.) ustalam w następujący sposób kompetencje przełożonych wyszczególnionych w rozdz. III Przepisów Dyscyplinarnych.

Uprawnienia dyscyplinarne I. O-wego przyznaję:

a) Szefowi Sztabu K-mdy Str. Gr.,
b) Kierownikowi Insp. Wewnętrznego Str. Gr.,
c) K-ntowi C. S. S. G.

Uprawnienia dyscyplinarne I. G-ego:

a) Szefom Oddziałów K-ndy Str. Gr.,
b) Kierownikom Komisarjatów Wewn.,
c) Kierownikowi Zakładu Tresury psów gran.

Uprawnienia dyscyplinarne Kierownika Komisarjatu:

a) Szefowi Intendentury Str. Gr.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Załączniki do rozkazu K. S. G. Nr. 6/29. miesiąc. .... 193.. r.

Wzór Nr. 1.

Rejestr kar.

L. p.	Stopień służb.	Nazwisko i Imię	Popełnione przestępstwo dyscyplinarne	Kodzaj i wymiar kary	Kiedy przełożony kara nałożona	Data wykonania kary	UWAGI
1	2	3	4	5	6	7	8
	2	3	4	5	6	7	8
	2	3	4	5	6	7	8

Wzór Nr. 2.
Indeks do rejestru kar.

L. P.	Nazwisko, imię i stopień służbowy	Stronica rejestru kar i L. p. kary
		1/1
		2/5
		6/3

Uwaga: Licznik oznacza stronę, mianownik l. p. na danej stronie.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Wzór Nr. 3.
Wyciąg z rejestru karnego str. gr.....

L. p.	Popełnione przestępstwo dyscyplinarne	Kodex i wymiar kary	Kiedy i przez kogo kara nałożona	Data wykonania kary	UWAGI
1					
2					
3					
4					
5					

Wzór Nr 4.

Wzór wniosku o wdrożenie postępowania ostrzegawczego.

Do

PANA . . . . INSPEKTORA OKRĘGOWEGO STR. GR.

w . . . . . .

Drogą służbową.

Na zasadzie ustępu IV rozkazu wykonawczego do przepisów dyscyplinarnych dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej proszę o wdrożenie postępowania ostrzegawczego przeciw str. . . . . z komisarjatu . . . . .

Jak świadczy dołączony wyciąg z rejestru kar wymieniony w ciągu ostatnich 6 miesięcy ukarany był trzykrotnie, w tem raz karą 3-dniowego aresztu.

(Uzasadnienie — np.:)

Mimo trzykrotnego ukarania str. . . . . nie okazuje poprawy i nadal zaniedbuje się w szczególności zaś stale się spóźnia do służby. Ponadto str. . . . . mimo mych zakazów utrzymuje stosunki z mieszkańcami wsi . . . . . podejrzanymi o uprawianie przemytnictwa.

1 zał.

Podpis przełożonego:

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Wzór Nr. 5.

Wzór wniosku dysc.

Do

PANA . . . . INSPEKTORA OKRĘGOWEGO STR. GR

w . . . . . .

Przedkładam w załączeniu akta dochodzeń przeciw str. . . . . obwinionemu o . . . . (określenie czynu karygodnego) i proszę o przekazanie sprawy do rozstrzygnięcia Komisji Dyscyplinarnej.

Szczegółowe uzasadnienie: . . . . . .

Podpis właściwego przełożonego:

Wzór Nr. 6.

Wzór powołania kompletu orzekającego

(w rozkazie).

Powołanie Komisji Dyscyplinarnej i wyznaczenie terminu rozprawy. Stosownie do § 31 Przepisów dysc. dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 10 poz. 80 z 1929 r.) wyznaczam termin rozprawy dyscyplinarnej przeciw . . . . (nazwiska obwinionych) na dzień . . . . . 193 . . godz. . . . w lokalu I. O. i powołuję komplet orzekający w następującym składzie: przewodniczący: . . . . . .

Członkowie: (nazwiska członków kompletu).

Wzór Nr. 7.

Wzór zawiadomienia obwinionego:

(na odpisie wyciągu z rozkazu dziennego o powołaniu komp. orzek.).

Do

PANA . . . . . .

w . . . . . .

W wykonaniu § 31 Przepisów dysc. dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej przesyłam do wiadomości

Odpis wniosku dysc. w załączeniu.

1 zał.

Podpis I. O.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Wzór Nr. 8.
Wzór protokółu ostrzegawczego.

PROTOKÓŁ.

Komisja dyscyplinarna przy . . . . . I. O. Straży Granicznej powołana rozkazem I. O. Nr. . . . . z dnia . . . . w składzie:

(podać nazwiska przewodniczącego i członków)

dla zbadania zarzutów stawianych . . . . . (nazwisko obwinionego) orzekła na zasadzie rozkazu wykonawczego do przepisów dysc. dla oficerów i szeregowych Str. Gr.:

Ponieważ . . . . . (nazwisko obwinionego) był w czasie od. . . . . do . . . . trzykrotnie karany, w tem raz karą aresztu i mimo to nie okazuje poprawy, dopuściwszy się w dniu . . . . . ponownie wykroczenia niżej podpisana Komisja udziela wymienionemu ostrzeżenia, przestrzegającego, że na wypadek powtórzenia się wykroczenia w ciągu najbliższych 6 miesięcy, grozi mu wydalenie ze służby.

Komisja Dyscyplinarna:
Przewodniczący:

Członkowie:

. . . . . .
. . . . . .

Udzielone mi ostrzeżenie przyjąłem do wiadomości.
(Miejscowość i data).

Podpis obwinionego:

Wzór Nr. 9.
Wzór orzeczenia Komisji Dysc.

ORZECZENIE KOMISJI DYSCYPLINARNEJ.

Komisja dyscyplinarna przy . . . . . I. O. Str. Gr. powołana rozkazem I. O. Nr. . . . . z dnia . . . . . na rozprawie w dniu . . . . . w składzie:

(podać nazwiska przewodn. i członków)

po rozpatrzeniu sprawy . . . . . (nazwisko i imię, stopień i miejsce służbowe obwinionego) obwinionego o . . . . . (określenie czynu zarzuconego- orzeka na

zasadzie § 34 Przepisów dysc. dla oficerów i szeregowych Str. Gr. (Dz. U. R. P. Nr. 10 poz. 80 z 1929r.) karę:

(oznaczyć wymiar kary)

Od niniejszego orzeczenia przysługuje obwinionemu prawo odwołania się w ciągu dni 7 do Komisji dyscyplinarnej przy Komendancie Straży Granicznej.

Ew. odwołanie należy w myśl § 37 wnieść na ręce Inspektora Okręgowego.

Podpisy:
Przewodniczący

Członkowie:

Powyższe orzeczenie dyscyplinarne przyjąłem do wiadomości.

Miejscowość i data.

Podpis obwinionego:

Przepisy dysc. — uzupełnienie rozkazu wykonawczego.
(Rozkaz K. S. G. Nr. 12/29 pkt. 17).

Uzupełniam rozkaz wykonawczy Dz. IX do Przepisów Dyscyplinarnych dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej winno być:

Uprawnienia dyscyplinarne kierowników komisarjatów:

a) Szefowi Intendentury Str. Gr.,

b) Adjutantowi I. O. Str. Gr. w odniesieniu do Oddz. sztab. I. O.

Przepisy dysc. — uzupełnienie rozkazu wykonawczego.
(Rozkaz K. S. G. Nr. 16/29 pkt. 18).

W uzupełnieniu rozdz. XI rozkazu wykonawczego do przepisów dyscyplinarnych dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej, przyznaję uprawnienia dyscyplinarne kierowników komisarjatów: kierownikom podkomisarjatów.

Przepisy dyscyplinarne — rozkaz wykonawczy, zmiana.
(Rozkaz K. S. G. Nr. 17/29 pkt. 16).

Zarządzam częściową zmianę rozkazu wykonawczego Dz. 3 § 11 do Przepisów Dyscyplinarnych dla oficerów

i szeregowych Straży Granicznej, skreślając następujące zdanie: „służbę graniczną zaś pełnią nie dłużej, nić 6 miesięcy", a więc winno być: „Zawieszenie kary wolno stosować tylko dla szeregowych i to takich, którzy jeszcze nie byli karani".

Przepisy dyscyplinarne — wyjaśnienie.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 16/29 pkt. 17).

W czasie inspekcyj stwierdziłem, że niektórzy przełożeni posiadający władzę dyscyplinarną stosują kary dyscyplinarne trzymając się ściśle kolejności, w jakiej te kary ogłoszone są w § 16 przepisów dyscyplinarnych. Wychodzą przytem z błędnego założenia, że karą dyscyplinarną wyższego stopnia bez względu na rodzaj dokonanego wykroczenia nałożona być może tylko wtedy, gdy wszystkie niższe kary zostały już w stosunku do winnego stosowane.

Wyjaśniam, że przy nakładaniu kar należy brać pod uwagę jedynie rodzaj wykroczenia, stosując kary wyższego lub niższego stopnia bez względu na to, czy kary niższe, niż kara nałożona zostały już w stosunku do winnego wyczerpane.

—o—

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 31 stycznia 1930 r.

o ustaleniu wzorów i sposobie prowadzenia wykazów stanu służby oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 2/30 pkt. 1).

Na podstawie artykułu 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 349) zarządzam co następuje:

§ 1. Wykazy stanu służby oficerów i szeregowych Straży Granicznej należy prowadzić według załączonych wzorów (dla oficerów wzór Nr. 1, dla szeregowych — wzór Nr. 2).

§ 2. Dla oficera i szeregowego Straży Granicznej z chwilą objęcia przez niego służby sporządzają właściwi przełożeni wykazy stanu służby.

§ 3. Oficer i szeregowy Straży Granicznej przy objęciu obowiązków służbowych składa w drodze służbowej dokumenty osobiste, stwierdzające dane, mające wpływ na wymiar uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego.

W dalszym ciągu służby każdy oficer i szeregowy Straży Granicznej obowiązany jest składać dokumenty, świadczące o wszelkich zmianach, zachodzących w tych stosunkach, o ile zmiany te nie wynikają z zarządzeń (rozkazów) władz przełożonych.

Komendant Straży Granicznej, w odniesieniu do oficerów, zaś Inspektorowie Okręgowi w odniesieniu do

szeregowych, zatrzymują w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwracają ich właścicielowi.

§ 4. Komendant Straży Granicznej prowadzi wykazy stanu służby dla wszystkich oficerów i szeregowych Straży Granicznej, przydzielonych do Komendy Straży Granicznej, dla pozostałych szeregowych Inspektorowie Okręgowi.

W razie przeniesienia służbowego szeregowego należy przesłać jego wykaz stanu służby nowemu właściwemu Inspektorowi Okręgowemu.

§ 5. Wykazy stanu służby oficerów i szeregowych Straży Granicznej, z którymi stosunek służbowy został z jakichkolwiek przyczyn rozwiązany, przechowuje w odniesieniu do oficerów oraz szeregowych, przydzielonych ostatnio do Komendy Straży Granicznej, — Komendant Straży Granicznej, do pozostałych szeregowych właściwi Inspektorowie Okręgowi.

§ 6. Dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej, pozostających w służbie, w chwili wejścia w życia niniejszego rozporządzenia, założą właściwi przełożeni wykaz stanu służby do końca 1930 roku.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 31 stycznia 1930 r.

o ustaleniu wzorów list kwalifikacyjnych oficerów i szeregowych Straży Granicznej i sposobie ich wypełniania

(Rozkaz K. S. G. Nr. 2/30 pkt. 3).

Na podstawie artykułu 21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 349) zarządzam co następuje:

§ 1. Listy kwaligikacyjne oficerów i szeregowych Straży Granicznej wypełniają bezpośredni przełożeni, według załączonych wzorów (dla oficerów wzór Nr. 1, dla szeregowych wzór Nr. 2).

§ 2. Wszyscy następni przełożeni uzupełniają listy kwalifikacyjne swojemi ocenami, na podstawie których właściwy przełożony: Komendant Straży Granicznej dla oficerów, Inspektor Okręgowy dla szeregowych — wydaje ocenę ostateczną.

§ 3. Ogólna ocena ma opiewać: wybitny, bardzo dobry, dostateczny, niedostateczny.

§ 4. Listy kwalifikacyjne należy traktować jako akty ściśle poufne i przechowywać przy wykazach stanu służby.

W wypadku ogólnej oceny niedostatecznej, należy ją z urzędu podać do wiadomości zainteresowanego oficera lub szeregowego Straży Granicznej.

§ 5. Wszyscy przełożeni, powołani do współdziałania przy ocenianiu kwalifikacyjnem oficerów i szeregowych Straży Granicznej, winni kierować się bezstronnością.

§ 6. Ostateczna ocena ogólna oficera i szeregowego Straży Granicznej ma być wydana najpóźniej do końca każdego roku za odnośny rok kalendarzowy.

§ 7. W razie przeniesienia oficera lub szeregowego Straży Granicznej kwalifikuje go nowy przełożony, jednakże conajmniej po upływie trzech miesięcy od daty objęcia nowego stanowiska.

Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej nowoprzyjęci do służby mają być kwalifikowani nie wcześniej, jak po trzech miesiącach służby.

§ 8. Pierwszego skwalifikowania oficerów i szeregowych Straży Granicznej, według zasad niniejszego rozporządzenia należy dokonać najpóźniej do końca lutego 1930 r.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 31 stycznia 1930 r.

o ustalaniu starszeństwa i sposobie prowadzenia list starszeństwa oficerów i szeregowych Straży Granicznej

(Rozk. K. S. G. Nr. 2/30 pkt. 2).

Na zasadzie artykułu 20 ustęp drugi rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349) zarządzam co następuje:

§ 1. Starszeństwo służbowe oficerów i szeregowych Straży Granicznej równego stopnia ustala się na podstawie czasu służby na stanowisku służbowem w tym samym stopniu, przyczem służba w Straży Celnej liczy się narówni ze służbą w Straży Granicznej.

Przy równym czasie służby w tym samym stopniu należy wziąć kolejno pod uwagę:

a) czas polskiej służby wojskowej i cywilnej,

b) czas służby w polskich formacjach wojskowych,

c) czas służby wojskowej i cywilnej w państwach zaborczych, oraz służby samorządowej i pracy zawodowej, zaliczonej do wysługi lat przez Komisję Weryfikacyjną.

§ 2. Komenda Straży Granicznej prowadzi listy starszeństwa oficerów i szeregowych Straży Granicznej, odrębnie dla każdego stopnia. Listy te należy corocznie zamykać według stanu w dniu 31 grudnia i ogłaszać w rozkazie Komendy.

Pierwsza lista starszeństwa winna być ogłoszona do dnia 28 lutego 1930 roku.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 4 lutego 1930 r.

o awansach oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 2/30 pkt. 5).

Na podstawie art. 41 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 349) zarządzam co następuje:

§ 1. Awanse oficerów i szeregowych Straży Granicznej odbywają się w terminie lipcowym każdego roku.

W drodze wyjątku mogą być awansowani poza tym terminem ci szeregowi od strażnika do starszego przodownika włącznie, których awansowanie ze względu na interes służby uzna Komendant Straży Granicznej za wskazane.

§ 2. Awanse oficerów i szeregowych Straży Granicznej dokonywane są według uznania władzy przy uwzględnieniu postanowień artykułu 41 rozporządzenia o Straży Granicznej.

§ 3. Nie mogą być awansowani oficerowie i szeregowi Straży Granicznej:

a) będący w stanie nieczynnym;

b) przeciwko którym wdrożono postępowanie karne lub dyscyplinarne, względnie honorowe, do czasu ich zakończenia;

c) szeregowi ukarani degradacją przed upływem dwóch lat od orzeczenia kary;

d) posiadający niedostateczną ocenę kwalifikacyjną za ostatni okres kwalifikacyjny;

e) w czasie, którego nie zalicza się do służby czynnej (wysługi lat).

§ 4. Szeregowych awansuje Komendant Straży Granicznej lub z jego upoważnienia Inspektorowie Okrę-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

gowi na wniosek bezpośrednich przełożonych lub z własnej inicjatywy.

Oficerów od aspiranta do nadinspektora włącznie awansuje Minister Skarbu.

§ 5. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej mogą być awansowani po przedłożeniu w danym stopniu co najmniej określonego poniżej czasu:

W stopniu strażnika 1 rok, zaś od starszego strażnika do starszego przodownika u szeregowych, a od aspiranta Straży Granicznej do nadinspektora Straży Granicznej u oficerów — 2 lata.

§ 6. Minister Skarbu w odniesieniu do oficerów Straży Granicznej, a Komendant Straży Granicznej w odniesieniu do szeregowych Straży Granicznej, mogą w poszczególnych wypadkach skrócić terminy służby, określone w § 5, nie więcej jednak, jak o połowę — o ile przemawiają za tem względy tego rodzaju jak posiadane studja ,szczególne uzdolnienie, wybitne wyniki w służbie granicznej i t. p.

§ 7. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczas wydane rozporządzenia i rozkazy o awansowaniu oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

URLOPY OFICERÓW I SZEREGOWYCH STRAŻY GRANICZNEJ.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 18/29 pkt. 15).

W wykonaniu art. 38 i następnych rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III.1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349), sprawę urlopów oficerów i szeregowych Straży Granicznej normuję w sposób następujący:

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

1) Rodzaje urlopów. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej korzystać mogą z następujących urlopów:

a) wypoczynkowych,
b) okolicznościowych,
c) przeniesieniowych,
d) zdrowotnych,
e) z innych przyczyn.

2) Urlop wypoczynkowy. Urlop wypoczynkowy jest prawem każdego oficera i szeregowego Straży Granicznej, który przesłużył przynajmniej rok w służbie państwowej i dlatego bez nadzwyczajnych przyczyn urlop ten nie może być wstrzymany, ani skrócony.

Każde wstrzymanie, skrócenie, lub odwołanie z urlopu wypoczynkowego musi być zatwierdzone przez właściwego Kierownika I. O., jeżeli chodzi o oficera, lub przez Kierownika Inspektoratu Granicznego, gdy chodzi o szeregowego. Kierownicy Inspektoratów Okręgowych i Inspektoratów Granicznych przed zatwierdzeniem wniosku właściwego przełożonego powinni zbadać istnienie przyczyn, uzasadniających skrócenie lub odwołanie z urlopu wypoczynkowego. Przedstawiając wniosek o skrócenie i odwołanie urlopu, Kierownik Inspektoratu Granicznego lub komisarjatu powinien oznaczyć termin, kiedy urlop będzie mógł być w całości wykorzystany.

Koszta podróży, spowodowane odwołaniem z urlopu podlegają zwrotowi ze Skarbu Państwa.

Urlop wypoczynkowy przysługuje w następujących wymiarach:

A. Dla oficerów:

1) do lat 8 służby państwowej	4 tygodnie
2) ponad lat 8 do lat 16, służby państw.	5 tygodni,
3) ponad lat 16 służby państwowej	6 tygodni.

B. Dla szeregowych:

1) do lat 4 służby państwowej 2 tygodnie,
2) ponad lat 4 do 8 lat służby państw. 3 tygodnie,
3) ponad 8 lat służby państwowej 4 tygodnie

Urlopów wypoczynkowych w powyższych granicach udzielają:

A. Dla oficerów — Kierowników Inspektoratów Granicznych na podstawie zatwierdzonej przez właściwego Inspektora Okręgowego listy urlopowej.

B. Dla szeregowych — Kierownicy Komisarjatów na podstawie zatwierdzonej przez właściwego Kierownika Inspektoratu Granicznego listy urlopowej.

Listy urlopów wypoczynkowych ustalone na cały najbliższy kwartał kalendarzowy, przedstawiają dla oficerów Kierownicy Inspektoratów Granicznych właściwemu Inspektorowi Okręgowemu, dla szeregowych Kierownicy Komisarjatów właściwemu Inspektorowi Granicznemu do zatwierdzenia. Przy przedstawianiu i zatwierdzaniu list urlopowych zwracać należy uwagę, by urlopy były rozłożone na okres całego kwartału, przyczem, zależnie od warunków lokalnych, należy zapewnić potrzebną do służby ilość oficerów i szeregowych na wypadek zagrożenia granicy.

Zatwierdzoną listę urlopów wypoczynkowych ogłaszać należy w rozkazach. Zatwierdzona i ogłoszona lista urlopów nie powinna być zmieniana bez ważnych przyczyn. Urlop wypoczynkowy rozpoczyna się o godz. 0.0 w dniu wymienionym w liście urlopowej, jako początek urlopu i kończy się o godz. 24 w dniu oznaczonym, jako końcowa data urlopu.

Urlop wypoczynkowy rozpoczyna interesowany oficer i szeregowy automatycznie w dniu oznaczonym w liście urlopowej, przyczem jednak obowiązany jest w przeddzień rozpoczęcia urlopu zameldować się osobiście u bezpośredniego przełożonego i złożyć równocześnie pisemny meldunek o rozpoczęciu urlopu z wymienieniem daty rozpoczęcia, ukończenia i adresu w czasie urlopu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Inspektorom Okręgowym udziela urlopów Komendant Straży Granicznej na podstawie przedstawionych próśb, Kierownikom Inspektoratów Granicznych udzielają urlopów właściwi Inspektorzy Okręgowi.

3) Urlop okolicznościowy. Urlopy okolicznościowe udzielane być mogą tylko w wypadkach istotnej potrzeby załatwienia przez oficera lub szeregowego spraw osobistych, rodzinnych, lub majątkowych. Potrzebę urlopu okolicznościowego powinien zatem interesowany oficer lub szeregowy należycie umotywować. Urlop okolicznościowy nie powinien jednorazowo przekraczać trzech dni, może jednak w wypadkach uzasadnionej potrzeby być przedłużony do dni 7-miu. Okres czasu ponad 10 dni, spędzonych łącznie na urlopach okolicznościowych w ciągu tego samego roku kalendarzowego, zaliczać należy odnośnym oficerom i szeregowym na poczet urlopów wypoczynkowych. Okres czasu pniżej dni 10 spędzonych łącznie w ciągu roku na urlopach okolicznościowych, nie zalicza się do wymiaru urlopu wypoczynkowego. Do udzielania urlopów okolicznościowych są upoważnieni:

A. Dla oficerów: do 3-ch dni najbliższy bezpośredni przełożony, ponad 3 dni właściwy Inspektor Okręgowy. Inspektorom Okręgowym udziela urlopów okolicznościowych Komendant Straży Granicznej.

B. Dla szeregowych: do 3-ch dni Kierownik Komisarjatu, ponad 3 dni właściwy Kierownik Inspektoratu Granicznego.

W pilnych wypadkach wolno o urlop okolicznościowy zgłaszać się do właściwego przełożonego drogą telegraficzną lub telefoniczną.

4) Urlop przeniesieniowy. Czas trwania i tryb udzielania urlopów z powodu przeniesienia określa osobne rozporządzenie Ministra Skarbu.

5) Urlop zdrowotny. Oficer lub szeregowy, który ze względu na stan zdrowia czasowo nie jest w pełni zdolny do służby, lub do odzyskania zdolności do służby względnie całkowitego powrotu do zdrowia potrzebuje wypoczynku, może na podstawie świadectwa lekarza

urzędowego uzyskać urlop zdrowotny. Urlop dla poratowania zdrowia nie może łącznie z chorobą trwać dłużej niż rok. W wypadkach, gdy nieobecność na służbie wskutek choroby wraz z urlopem zdrowotnym trwa dłużej niż rok, należy zastosować postanowienia art. 25 ustęp. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej.

Dla udzielania urlopów zdrowotnych upoważnieni są:

A. Dla oficerów: do 6 miesięcy — właściwy Inspektor Okręgowy, ponad 6 miesięcy — Komendant Straży Granicznej.

B. Dla szeregowych: do 6 miesięcy — właściwy Kierownik Inspektoratu Granicznego, ponad 6 miesięcy — Inspektor Okręgowy.

6) Urlopy z innych przyczyn. Do urlopów tych zaliczają się wszelkie urlopy udzielone z przyczyn innych lub w granicach wyższych, niż poprzednio wymienione.

W szczególności urlop taki udzielony być może dla umożliwienia dokończenia studjów odbycia praktyki w razie przejścia do innego działu zarządu państwowego, w razie potrzeby wysłania oficera lub szeregowego zagranicę w interesie służby i t. p.

O udzieleniu takiego urlopu, jego czasie trwania w granicach ustawowych (do 2-ch lat), jak również o tem czy urlop ten ma być bezpłatny, czy z uposażeniem, decyduje w każdym wypadku Komendant Straży Granicznej.

7) Urlopy dla uczniów Centralnej Szkoły Straży Granicznej frekwentantów kursów specjalnych. O trybie udzielania i czasie trwania urlopów dla uczniów C. S. Str. Gr. i frekwentantów kursów specjalnych, decyduje Komendant Straży Granicznej na wnioisek Komendanta Centralnej Szkoły Str. Gr., względnie Kierownika danego kursu.

8) Przedłużanie urlopów. Wszelkie urlopy przedłużone być mogą w wypadkach wyjątkowych, jak choroba, śmierć w rodzinie i t. p., przyczem przyczyna przedłużenia musi być każdorazowo udowodniona świadectwem

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumfog.pl

lekarza urzędowego, o ile chodzi o przedłużenie z powodu choroby, lub zaświadczeniem władzy (administracyjnej, policyjnej, urzędu stanu cywilnego, kancelarji parafjalnej). Prośby o przedłużenie w razie nagłej potrzeby drogą telegraficzną wnosić należy na ręce przełożonego, który w wypadku, gdy załatwienie prośby przekracza jego kompetencje — przedstawia sprawę wraz z wnioskiem bezpośrednio wyższemu przełożonemu.

9) Spóźnienie z urlopów. Nieusprawiedliwione spóźnienia urlopów należy jaknajsurowiej karać. W razie powtarzania się nieusprawiedliwionego spóźnienia przedstawiać należy winnych szeregowych Komisjom Dyscyplinarnym.

10) Meldowanie się na urlopach. Urlopowani do miejscowości, w których istnieją jednostki organizacyjne Straży Granicznej, oficerowie i szeregowi obowiązani są zgłaszać swój pobyt u przełożonych tych jednostek i to osobiście, gdy przełożony danej jednostki jest wyższy lub równy stopniem urlopowanemu, lub pisemnie, kiedy urlopowany posiada stopień wyższy, niż przełożony, miejscowej jednostki organizacyjnej. Ponadto urlopowani obowiązani są każdorazowo uczynić zadość obowiązującym administracyjno-policyjnym przepisom meldunkowym.

11) Zmiana adresu w czasie urlopu. O każdej zmianie adresu w czasie urlopu, melduje urlopowany oficer lub szeregowy bezzwłocznie listem (pocztówką) poleconym przełożonemu, który urlopu udzielił.

12) Uzbrojenie i amunicja urlopowanych szeregowych. Urlopowani szeregowi, meldując rozpoczęcie urlopu, pozostawiają na przechowaniu u bezpośredniego przełożonego (Kier. Plac. i t. d.), broń służbową karabin, pistolet i amunicję.

13) Wyjazdy za granicę w czasie urlopu. Z ważnych przyczyn (studja, cele lecznicze, ważne sprawy osobiste i rodzinne i t. p.) oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, otrzymywać mogą zezwolenie na wyjazd za granicę w czasie urlopu.

Zezwoleń udziela dla oficerów — Komendant Straży Granicznej, dla szeregowych właściwi Inspektorowie Okręgowi. Niezależnie od powyższych zezwoleń wyjeżdżający za granicę powinni uczynić zadość obowiązującym przepisom paszportowym.

14) Ewidencja urlopów. Prowadzenie ewidencji urlopów należy co do oficerów — do Inspektorów Okręgowych, co do szeregowych — do Inspektorów Granicznych.

15) Postanowienia końcowe. Rozkaz niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1930 r.

Równocześnie tracą moc obowiązującą przepisy, dotyczące urlopów, sprzeczne z niniejszym rozkazem.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 31 stycznia 1930 r.

w sprawie urlopów przy przeniesieniach służbowych oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 2/30 pkt. 4).

Na podstawie art. 40 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 349) zarządzam co następuje:

§ 1. W wypadku przeniesienia służbowego do innej miejscowości oficer lub szeregowy Straży Granicznej otrzymuje z urzędu, w ciągu najbliższych sześciu miesięcy do chwili przeniesienia, urlop w celu załatwienia spraw związanych z przesiedleniem.

§ 2. Przy udzielaniu urlopu należy uwzględnić warunki osobiste i rodzinne przeniesionego.

§ 3. Urlopu udzielonego z powodu przeniesienia nie wlicza się do urlopu wypoczynkowego.

Urlop ten nie powinien przekraczać dla kawalerów 7 dni, dla żonatych 14 dni. Przełożony, uprawniony do

udzielania urlopu może jednak od warunków tych odstąpić w razie wyjątkowych i uzasadnionych okoliczności.

§ 4. Do udzielania urlopu z powodu przeniesienia uprawniony jest tylko właściwy przełożony w nowem miejscu przydziału służbowego.

§ 5. Od decyzji o udzieleniu urlopu z powodu przeniesienia przysługuje każdemu oficerowi i szeregowemu Straży Granicznej odwołanie do wyższego przełożonego, z tem, że decyzja Komendanta Straży Granicznej, w odniesieniu do oficerów, oraz decyzja Inspektora Okręgowego, w odniesieniu do szeregowych Straży Granicznej jest ostateczna.

§ 6. Postanowienia niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie również i przy przeniesieniach na własną prośbę oficera lub szeregowego Straży Granicznej.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 3 czerwca 1929 r.

w sprawie zawierania małżeństw przez oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 10/29 pkt. 16).

Na podstawie art. 34 ustęp 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349) zarządzam co następuje:

§ 1. Na zawarcie związku małżeńskiego oficer i szeregowy Straży Granicznej winien uzyskać zezwolenie władzy przełożonej stosownie do niniejszych przepisów.

§ 2. Zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego udziela:

a) Komendant Straży Granicznej wszystkim oficerom Straży Granicznej oraz szeregowym, podległym bezpośrednio Komendzie.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

b) Kierownik Inspektoratu Okręgowego Straży Granicznej — szeregowym, podległym Inspektoratowi Okręgowemu w granicach ustalanych przez Komendanta Straży Granicznej do dnia 1 kwietnia każdego roku.

§ 3. Warunkami, niezbędnemi do uzyskania i zezwolenia są:

A. Dla oficerów:

1) Ukończenie 24 lat życia.
2) Nieposzlakowana opinja narzeczonej.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeomsg.pl

B. Dla szeregowych:

1) Ukończenie 24 lat życia.
2) Przesłużenie trzech lat w Straży Granicznej względnie w Straży Celnej.
3) Nieposzlakowana opinja narzeczonej.
4) Dołączenie prośby o przeniesienie na inne miejsce służbowe na koszt własny, o ile petent zamierza wstąpić w związek małżeński z osobą posiadającą w rejonie jego obecnego przydziału służbowego krewnych lub powinowatych.

§ 4. Szeregowym Straży Granicznej przysługuje prawo odwołania od odmownej decyzji Inspektoratu Okręgowego do Komendanta Straży Granicznej w terminie 14-tu dni od następnego po doręczeniu decyzji wzgl. ogłoszeniu w rozkazie.

Decyzja Komendanta Straży Granicznej jest ostateczna.

§ 5. Komendant Straży Granicznej może odstąpić w wypadkach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie, od warunków wymienionych w § 3 ust. A. pkt. 1 i w § 3. ust. B. pkt. 1, 2 i 4. Odmowa zezwolenia w takim wypadku może nastąpić bez podania powodów.

§ 6. Decyzja w sprawie zawarcia związku małżeńskiego winna być zakomunikowana proszącemu w przeciągu 6-ciu tygodni po złożeniu przezeń prośby na ręce bezpośredniego przełożonego. W razie przekroczenia tego terminu, zezwolenie należy uważać za udzielone, przyczem należy wydać proszącemu dowód zezwolenia.

§ 7. Zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego jest ważne w ciągu roku od dnia wystawienia. Zezwolenie to nie przesądza kwestji, czy do zawarcia małżeństwa nie zachodzą ustawowe lub religijne przeszkody.

§ 8. Zawarcie związku małżeńskiego przez oficera lub szeregowego bez zezwolenia pociąga za sobą w stosunku do winnego odpowiedzialność dyscyplinarną.

PROŚBY, ZAŻALENIA, ANONIMY.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 55/28).

Przy wnoszeniu i rozstrzyganiu próśb i zażaleń, jak również przy postępowaniu z doniesieniami anonimowemi, pole m stosować się do następujących przepisów:

A. PROŚBY.

1. *Wnoszenie próśb.*

Podwładny ma prawo zwrócić się do swych przełożonych z prośbą tylko w swojem imieniu, z zachowaniem drogi służbowej. Prośby powinny być uzasadnione i składane po dojrzałym namyśle. Szeregowi zwracają się zasadniczo przez swych bezpośrednich przełożonych do kierownika komisarjatu (równorzędnego), oficerowie przez swych bezpośrednich przełożonych do Kierownika Insp. Okr. (równorzędnego).

Każdy oficer i szeregowy ma jednak prawo zwrócić się drogą służbową do najwyższych przełożonych.

2. *Załatwianie próśb.*

Prośba podwładnego musi być z całą życzliwością przyjęta i jaknajszybciej załatwiona. Prośby skierowanej do przełożonego wyższego nie wlono zatrzymywać, lub załatwienia jej utrudniać, o ile nie jest sprzeczną z obowiązującemi przepisami.

Prośbę wnosi się ustnie lub pisemnie.

3. *Prośby zbiorowe.*

W sprawach osobistych prośby wolno wnosić tylko w swojem imieniu. W sprawach związanych z potrzebami oddziału jednostki organizacyjnej prośbę wnosi przełożony (kierownik).

4. *Prośby ponowne.*

Podwładny, który w ciągu 21 dni nie został zawiadomiony o sposobie załatwienia prośby, ma prawo wnieść prośbę ponowną. Jeżeli na ponowną prośbę nie otrzymał odpowiedzi w ciągu 14 dni, może zwrócić się z prośbą dalszą do wyższego przełożonego (szeregowi do kierownika Inspektoratu Granicznego, oficerowie do Komendanta Straży Granicznej), z pominięciem przełożonych wymienionych w punkcie 1.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

B. ZAŻALENIA.

1. *Zażalenia w ogólności.*

Każdemu oficerowi i szeregowemu Straży Granicznej wolno żalić się przed przełożonym, o ile jest przekonany, że spotkała go krzywda ze strony przełożonego, starszego lub kolegi. Współudział czynników stojących poza Strażą Graniczną jest przytem niedopuszczalny.

Oficer i szeregowy nie stosujący się do tych przepisów powinien być ukarany dyscyplinarnie

Przedmiotem zażalenia może być:

a) przekroczenie przez przełożonego posiadanego zakresu władzy dyscyplinarnej;

b) że kara została wymierzona niesłusznie;

c) że przez postępowanie przełożonego (starszego, kolegi) został dotknięty osobiście, albo poniżony w godności własnej;

d) że został poszkodowany materjalnie.

Zażalenie musi być rozważane i uzasadnione.

2. *Czasokres zażalenia.*

Zażalenie wolno wnieść:

a) dopiero w dniu następnym po zdarzeniu, które dało powód do zażalenia;

b) niepóźniej jak w pięć dni po zdarzeniu (licząc dzień następny po zdarzeniu jako pierwszy). Przy zażaleniach pisemnych za dzień wniesienia zażalenia, uważa się dzień wręczenia zażalenia bezpośredniemu przełożonemu, albo dzień nadania na pocztę.

Jeżeli żalący dowiedział się później o zdarzeniu, które stanowi powód zażalenia, dniem pierwszym jest dzień następny po otrzymaniu wiadomości.

Zażalenia wolno wnosić dopiero po wykonaniu rozkazu będącego przedmiotem zażalenia, wzgl. po odbyciu kary.

W wyjątkowych wypadkach wolno wnieść zażalenie w dniu zdarzenia, o ile przez dwudziestoczterogodzinne opóźnienie wyjaśnienie i rozstrzygnięcie zażalenia stanie się niemożliwe, albo nastąpi pogorszenie sprawy szczególnie gdy zażalenie służbowe jest połączone z równoczesną sprawą honorową.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

3. *Wnoszenie zażaleń.*

Zażalenie musi być wniesione z zachowaniem drogi służbowej. Zażalenia wnosi się ustnie lub pisemnie.

Zażalenie wnosi się do pierwszego bezpośredniego przełożonego dyscyplinarnego, skierowując się drogą służbową do najbliższego wspólnego dyscyplinarnego przełożonego obu stron, t. j. żalącego się i tego, przeciw któremu zażalenie jest skierowane.

Od decyzji pierwszego wspólnego przełożonego dyscyplinarnego wolno odwołać się do następnych wyższych przełożonych.

Najwyższą instancją odwoławczą jest dla oficerów Straży Granicznej Minister Skarbu, dla szeregowych Komendant Straży Granicznej.

W wypadku, gdy przełożonym rozstrzygającym jest młodszy od żalącego się lub podwładnego, przeciw któremu jest skierowane zażalenie, rozstrzyga następny przełożony.

O ile zażalenie jest skierowane przeciwko przełożonemu, przez którego prowadzi droga służbowa, bezpośrednio niższy od niego podwładny omija go, a zażalenie skierowuje wprost do przełożonego wyższego, meldując jednak pominiętemu o wniesieniu zażalenia przeciwko niemu.

O ile zażalenie jest skierowane przeciwko bezpośredniemu przełożonemu, należy go ominąć, wnosząc zażalenie wprost do następnego wyższego przełożonego, który powiadamia pominiętego o wniesionem zażaleniu.

Zażalenia zbiorowe są niedopuszczalne. Jeżeli pewne zdarzenie dało powód do zażalenia kilku oficerom lub szeregowym, każdy występuje w swojem imieniu.

4. *Rozstrzyganie zażaleń.*

Przełożony rozstrzygający powinien powziąć decyzję jaknajszybciej, jednak bez szkody dla dokładności oceny zażalenia, na podstawie przeprowadzonych dochodzeń ustnych lub pisemnych.

O treści rozstrzygnięcia (o ile przełożony sam rozstrzyga), lub o odstąpieniu wyższemu przełożonemu (o ile rozstrzygnięcie nie leży w zakresie działania pierwszej instancji), nakoniec o skierowaniu zażalenia na drogę sądową (o ile przedmiotem zażalenia jest czynność ścigana ustawami karnemi) — należy bezzwłocznie zawiadomić żalącego się i tego, na kogo wniesiono zażalenie.

Każde zażalenie musi być rozpatrzone i rozstrzygnięte. Odnosi się to również do zażaleń, które zostały wniesione niewłaściwą drogą lub spóźnione z powodu usprawiedliwionych okoliczności, jednak w tym wypadku żalącego się należy pociągnąć do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Do usprawiedliwionych zażaleń przełożony powinien odnosić się życzliwie. Przełożonym nie wolno wywierać najmniejszego wpływu, lub nacisku na podwładnych celem cofnięcia zażalenia. Przełożeni powinni pouczyć żalącego się o wszelkich kwestjach prawnych i służbowych, związanych z zażaleniem. Jeżeli żalący się podtrzymuje zażalenie, przełożony jest obowiązany do skierowania zażalenia do właściwego przełożonego rozstrzygającego.

Jeżeli przedmiotem zażalenia jest czyn, wykraczający przeciwko ustawom karnym, którego ściganie jest zastrzeżone sądom, przełożony ma sporządzić doniesienie według obowiązujących przepisów postępowania karnego.

Gdy przełożony rozstrzygający nie posiada dostatecznych kompetencyj do wykonania zarządzeń związanych z zażaleniem i przekaże sprawę wyższemu przełożonemu, wówczas ten ostatni jest instancją pierwszą przy rozstrzyganiu zażaleń.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

5. *Umorzenie zażalenia.*

O ile w toku przeprowadzenia dochodzeń żalący się nabiera innego przekonania, może cofnąć zażalenie. Mimo cofnięcia jednak mają zastosowanie postanowienia punktu 7.

6. *Zażalenia dalsze.*

Jeżeli żalący się nie jest zadowolony z decyzji lub wniesione zażalenie nie zostało załatwione w ciągu 21 dni, może wnieść zażalenie dalsze do wyższego przełożonego, w terminie wskazanym w punkcie 2.

Zażalenie dalsze podaje się w formie zażalenia na przełożonego, który wydał ostatnią decyzję lub wydania jej zaniedbał. Zażalenia dal ze wnosi się do następnego z kolei przełożonego, wyższego od rozstrzygającego.

7. *Karalność żalącego się.*

Niestosowanie się do niniejszych przepisów pociąga za sobą ukaranie dyscyplinarne.

W razie uznania zażalenia za nieuzasadnione, należy rozważyć, czy ze względu na dyscyplinę nie należy ukarać żalącego się.

Zażalenia nieuzasadnione, zawierające jedynie niewłaściwy pogląd służbowy na pewne sprawy, nie podlegają karze.

Żalący powinien być ukarany, o ile wniósł zażalenie:

a) w złej wierze lub lekkomyślnie, na nieuzasadnionych twierdzeniach;

b) z pominięciem drogi służbowej;

c) nie w oznaczonym terminie, bez usprawiedliwiających opóźnienie okoliczności.

Zażaleń wniesionych z opóźnieniem bez usprawiedliwiających okoliczności, nie rozpatruje się, chyba że przedmiotem zażalenia jest czyn karygodny, ścigany ustawami karnemi.

C. DONIESIENIA ANONIMOWE.

1. *Anonimy w sprawach służbowych.*

Oficer i szeregowy Straży Granicznej powinien podpisywać wszelkie pisma (prośby, zażalenia, donie ienia) pełnem imieniem i nazwiskiem, z dodaniem stopnia i przydziału służbowego. Wysyłanie doniesień anonimowych jest tchórzostwem. Anonimów dotyczących stosunku służbowego niewolno rozpatrywać, należy natomiast dążyć do wykrycia osoby autora, celem pociągnięcia go do odpowiedzialności.

2. *Anonimy w sprawach karnych i karnych skarbowych.*

Doniesienia anonimowe w sprawach karnych i karnych skarbowych nie stanowią w myśl § 16 rozp. Min. Skarbu i Sprawiedliwości z dnia 15.XI 1926 r. o wykonaniu ustawy karnej skarbowej (Dz. P. D. P. Nr. 120, poz. 693) środka dowodowego, nie wolno zatem na ich podstawie wszczynać formalnych dochodzeń. Niemniej przeto doniesienia takie mogą być często ważną wskazówką o przestępstwie karnem lub karnem skarbowem i dlatego organ Straży Granicznej otrzymawszy doniesienie anonimowe o przestępstwie karnem lub karnem skarbowem obowiązany jest sprawdzić w sposób poufny czy i o ile doniesienie jest uzasadnione i czy istnieją podstawy do wdrożenia dochodzeń, jednak bez zwracania uwagi i w sposób, by przez to opinja tych osób nie ucierpiała.

TOWARZYSTWA I ZWIĄZKI — NALEŻENIE OFICERÓW I SZEREGOWYCH STR. GR.

(Rozk. K. S. G. Nr. 5/30 pkt. 19).

W rozwinięciu art. 33 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37/28, poz. 349), sprawę należenia oficerów i szeregowych Straży Granicznej do towarzystw i związków normuję w sposób następujący:

I. Towarzystwa i związki tajne.

Do towarzystw i związków tajnych t. j. takich, których statuty nie są zatwierdzone przez właściwe władze państwowe, i których działalność jest niezgodna z obowiązującemi w państwie przepisami, oficerom i szeregowym w żadnym charakterze należeć nie wolno.

Naruszenie tego rozkazu, niezależnie od odpowiedzialności dyscyplinarnej i honorowej, pociąga za sobą odpowiedzialność karno-sądową.

II. Towarzystwa w Straży Granicznej.

W łonie Straży Granicznej mogą istnieć tylko te towarzystwa, których statuty zostaną przeze mnie zatwierdzone. Należenie do tych towarzystw oficerów i szeregowych nie podlega żadnemu ograniczeniu.

III. Organizacje P. W. i W. F.

W organizacjach P. W. i W. F. pozostających pod nadzorem i kierownictwem Państwowego Urzędu P. W. i W. F. oficerowie i szeregowi Straży Granicznej powinni brać jaknajwyższy udział, przyczem prawo należenia do tego rodzaju organizacji nie podlega żadnym ograniczeniom.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

IV. Inne towarzystwa i związki.

Do innych towarzystw, w szczególności zaś do wszelkiego rodzaju zrzeszeń b. wojskowych, towarzystw i związków sportowych, zrzeszeń społecznych i humanitarnych, spółdzielni i t. d., oficerowie i szeregowi Straży Granicznej mogą należeć tylko wtedy, gdy towarzystwa te i związki umieszczone są w ogłaszanym przez Komendanta Straży Granicznej wykazie towarzystw dozwolonych.

V. Meldowanie o wstąpieniu.

O wstąpieniu do towarzystw Str. Gr. (pkt. II.) oficerowie i szeregowi Str. Gr. nie składają żadnych meldunków.

O przystąpieniu do organizacji P. W. i W. F. tudzież do innych towarzystw i związków (pkt. IV) meldują oficerowie w drodze służbowej Komendantowi Str. Gr., szeregowi w drodze służbowej — kierownikowi właściwego inspektoratu Okręgowego.

VI. Udział w zjazdach.

Wszelkie zjazdy oficerów i szeregowych Str. Gr. odbywać się mogą tylko za zezwoleniem Komendanta Straży Granicznej. W zjazdach b. wojskowych i innych, oficerowie i szeregowi Str. Gr. mogą brać udział tylko za zezwoleniem Komendanta Str. Gr.

VII. Zarządzenie wykonawcze.

1) Wszystkie istniejące w Straży Granicznej stowarzyszenia i spółdzielnie z wyjątkiem: a) bibljotek w komisarjatach, b) stowarzyszenia internatu dla dzieci funkcj. Straży Celnej, c) stowarzyszenia „Samopomoc" i d) spółdzielni „Kasa Wzajemnej Pomocy", przedstu-

wią mi do dnia 31 grudnia b. r. po jednym egzemplarzu statutu do zatwierdzenia.

Na przyszłość projekty statutów mających powstać towarzystw, przedstawiać mi należy do zatwierdzenia przed wysłaniem ich do podwładnych władz sądowych lub administracyjnych.

2) Dla zestawienia ogólnego wykazu towarzystw, do których wolno należeć oficerom i szeregowym Str. Gr (pkt. IV), kierownicy Inspektoratów Okręgowych przedstawią mi w tym samym terminie (31 grudnia b. r.) odpowiednie wnioski. Wnioski w sprawie uzupełnienia wykazu należy następnie nadsyłać w miarę napływania zgłoszeń oficerów i szeregowych lub starań podjętych przez odnośne towarzystwo.

3) Jako wykaz tymczasowy towarzystw dozwolonych (pkt. IV) ustalam:

Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny,
Związek Oficerów Rezerwy Rzplitej,
Związek Podoficerów Rezerwy Rzplitej,
Związek Legjonistów,
Związek Peowiaków,
Polski Czerwony Krzyż,
Polski Biały Krzyż,
Polski Żałobny Krzyż,
Polskie towarzystwo opieki nad sierotami po poległych wojskowych i dziećmi inwalidów,
Centralny Związek Osadników Wojsk. (jedynie właściciele osad),
Tow. Ligi Obrony Powietrznej Państwa,
Obywatelski Komitet Obrony Przeciwgazowej,
Towarzystwo Ligi Morskiej i Rzecznej,
Komitet Floty Narodowej,
Liga Żeglugi Powietrznej,
Związek Obrony Kresów Zachodnich,
Towarzystwo Szkoły Ludowej,
Towarzystwo Macierzy Szkolnej,
Towarzystwo Czytelni Ludowych,

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Spółdzielnie spożywcze, kredytowe i mieszkaniowe,
Towarzystwa naukowe,
Kluby sportowe,
Kluby łowieckie (myśliwskie),
Kluby strzeleckie,
Kluby i stowarzyszenia urzędnicze.

ODDAWANIE HONORÓW PRZEZ OFICERÓW I SZEREGOWYCH STRAŻY GRANICZNEJ OFICEROM I SZEREGOWYM ARMJI. K. O. P. I POLICJI PAŃSTWOWEJ.

(Rozk. K. S. G. Nr. 5/30 pkt. 19).

Dla zewnętrznego podkreślenia wspólności zadań mających na celu obronę Państwa oraz granic i bezpieczeństwa publicznego i w celu podniesienia wzajemnego współdziałania, zarządzam co następuje:

I. Wszyscy umundurowani oficerowie i szeregowi Str. Gran. na całym terenie Rzeczypospolitej Polskiej oddają honory wojskowe żołnierzom Armji. K. O. P., oraz funkcjonarjuszom Policji Państwwej zgodnie z obowiązującym Regulaminem Piechoty część I i Regulaminem Służby Wewnętrznej część IX — i ustosunkowują się, jak do starszych stopniem oficerów lub szeregowych Str. Gr.

II. Szeregowi Str. Gr. oddają honory wojskowe wszystkim wyższym funkcjonarjuszom (oficerom) Policji Państwowej.

III. Oficerowie Str. Gr. oddają honory wojskowe wyższym funkcjonarjuszom (oficerom) Policji Państwowej na zasadach równorzędności, przestrzegając zwykłych form taktu i dobrego wychowania. Wzywam przeto wszystkich oficerów Str. Gr. do wykazania się temi zaletami.

IV. Oddawanie honorów przez oficerów i szeregowych Str. Gr. żołnierzom Armji i K. O. P. odbywać

się powinno według następującej tabeli porównawczej stopni służbowych:

V. Pułkownik — Nadinspektor.
VI. Podpułkownik, major — Inspektor.
VII. Kapitan, Rotmistrz — Nadkomisarz, Komisarz.
VIII. Porucznik — Podkomisarz.
IX. Podporucznik — Aspirant.
X. St. sierżant (st. wachmistrz, st. ogniomistrz) — Starszy przodownik.
XI. Sierżant (wachmistrz, ogniomistrz) — Przodownik
XII. Plutonowy, kapral — Straszy strażnik.
XIII. Straszy szeregowiec, szeregowiec — Strażnik.

PRACA PRZYSPOSOBIENIA WOJSKOWEGO — POPIERANIE.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 14/29 pkt. 1).

Zwracam uwagę wszystkich oficerów na doniosłość pracy przysposobienia wojskowego na pograniczu i konieczność popierania wszelkich wysiłków, zdążających w tym kierunku.

Ponieważ program tej pracy opiera się obecnie coraz silniej i wyłączniej na Związku Strzeleckim, jako na Państwowej organizacji P. W., polecam okazywać mu szczególną pomoc i poparcie w jego poczynaniach.

Pomoc ta powinna się wyrażać:

we współdziałaniu oraz inicjowaniu, w porozumieniu z najbliższym komendantem, zakładania oddziałów strzeleckich w miejscowościach, gdzie ich dotychczas niema, a warunki sprzyjają ich powstaniu;

w udziale osobistym przez prowadzenie ćwiczeń, wykładów wojskowych i ogólnokształcących, organizowaniu imprez oświatowych, obchodów i t. p.;

w bezpośredniej pomocy materjalnej dla już istniejących oddziałów, przez dostarczanie instruktorów oraz wypożyczanie, w miarę możności broni, amunicji i sprzętu wyszkoleniowego i sportowego;

w umożliwianiu i ułatwianiu korzystania z lokalów i terenów, nadających się na ten cel, a będących w dyspozycji władz Straży Granicznej;

we współdziałaniu w zakresie dostarczania środków przewozowych i ułatwienia przejazdów Komendantów i instruktorów strzeleckich;

w organizowaniu przy już istniejących oddziałach kół Towarzystwa Przyjaciół Związku Strzeleckiego.

Pomoc organizacyjna dla oddziałów Związku Strzeleckiego powinna się wyrażać w inicjowaniu i popieraniu pracy strzeleckiej, bez krępowania jednakże i ograniczania ich samodzielności.

Uważam, że oficerowie Straży Granicznej powinni brać żywy udział w pracy społecznej.

Współdziałanie takie będę traktował jako tę pracę społeczną oficera i od jej intensywności i wydajności będę uzależniał ocenę wartości społecznej danej jednostki. Inspektorom przy okazji inspekcyj i kontroli polecam zwrócić uwagę na ten dział, uwzględniając go w swoich sprawozdaniach i meldunkach.

KOMPETENCJE INSPEKTORÓW OKRĘGOWYCH W SPRAWACH OFICERÓW I SZEREGOWYCH.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 10/29 pkt. 15).

Celem usprawnienia organizacyjnego przekazuję kompetencji I. O. sprawy dotyczące oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

A. *W stosunku do oficerów.*

1. Zaprzysiężenia,
2. Wystawiania legitymacji,
3. Zarządzania delegacyj do 4-ch tygodni (w ramach przyznanego kredytu),
4. Wyznaczania kandydatów na kursy i wyszkolenie w C. S. S. G. w granicach szczegółowych rozkazów K. S. G.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

5. Udzielania zezwoleń na występowanie w charakterze rzeczoznawców.

6. Zezwolenia na zajęcia uboczne w myśl § 27 Rozp. P. R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o ile nie kolidują one z godnością munduru Str. Gr. albo z interesami służby.

7. Sporządzania list kwalifikacyjnych i opinjowania.

8. Udzielania urlopów na zasadach ustalonych rozkazem Kdy Str. Gr.

9. Przeniesienia w granicach I. O. na własną prośbę.

10. Udzielania pochwał.

B. W stosunku do szeregowych.

Wszystkie sprawy dotyczące szeregowych Str. Gr przekazuję do kompetencji właściwych I. O. z wyjątkiem tych spraw, które specjalnemi rozporządzeniami i rozkazami zostały zostawione kompetencji Komendanta Straży Granicznej lub innych władz.

W szczególności zastrzegam dla siebie następujące sprawy szeregowych:

1) Awanse szereg. do czasu wydania szczegółowych przepisów przez Min. Skarbu;

2) Zezwolenia należenia do związków i stowarzyszeń do czasu wydania szczegółowych zarządzeń.

ZASTĘPSTWO INSPEKTORÓW OKRĘGOWYCH — INFORMOWANIE.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 11/29 pkt. 11).

Zarządzam, by w razie służbowej nieobecności I. O. poza obrębem Inspektoratu Okręgowego na czas do dni 7, zastępstwo objął kierownik najbliższego I. G. bez zmiany swego miejsca postoju w razie zaś dłuższej nieobecności kierownika I. O. jak urlop, szpital i t. p. zastępstwo obejmuje kierownik I. G. wyznaczony przez Komendanta Str. Gr. na wniosek I. O. z jednoczesnem pobraniem dodatku za delegację.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

II.

GRANICA PAŃSTWOWA

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

z dnia 23 grudnia 1927 r.

O granicach Państwa.

(Dz. U. R. P. Nr. 117/27, poz. 996) ze zmianami wprowadzonemi Rozp. Prez. Rzplitej z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32/28, poz. 306).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1928 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Dział I.

Linja graniczna, pas drogi granicznej, strefa nadgraniczna i pas graniczny.

Art. 1. Granicą Państwa Polskiego jest linja oddzielająca terytorjum Państwa Polskiego od innych terytorjów, względnie od morza pełnego, a uwidoczniona w terenie.

Art. 2. Przekraczanie granicy Państwa jest dozwolone tylko na zasadzie właściwych dokumentów i tylko na drogach celnych lub w punktach przejściowych, wyznaczonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, a odnośnie linij lotniczych — również z Ministrem Spraw Wojskowych, lub też przez władze upoważnione do tego przez wyżej wymienionych ministrów.

Punktami przejściowemi są również przejścia przez granicę linji lotniczych, wyznaczone dla ruchu lotniczego z zagranicą, jak również porty morskie.

Rodzaje, formę, treść i sposób wystawiania dokumentów upoważniających do przekraczania granicy, warunki od których zależy ich uzyskanie, i przepisy regulujące kontrolę osobowego ruchu granicznego ustala w drodze rozporządzeń Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 3. W celu zabezpieczenia ochrony granicy ustala się na całej przestrzeni granic Państwa:

a) pas drogi granicznej;
b) strefę nadgraniczną;
c) pas graniczny.

Art. 4. Pas drogi granicznej, ustanowiony wzdłuż linji granicznej, obejmuje obszar gruntu o szerokości najwyżej 15 metrów licząc od linji granicznej, względnie taki sam obszar gruntu wzdłuż brzegu wód granicznych.

Sposób i termin ustanowienia pasa drogi granicznej na poszczególnych odcinkach granicy, oraz ustalenia jego szerokości, określą rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi zainteresowanymi Ministrami.

Pas drogi granicznej ma być wolny od takiego używania, któreby przeszkadzało wykonaniu robót i czynności w celu utrzymania i urządzenia granicy lub w celu prawidłowej ochrony granicy przez władze i organa państwowe, i ma służyć jako droga obchodowa dla straży pełniącej ochronę granic.

Właściciele gruntów znajdujących się w pasie drogi granicznej, są obowiązani na żądanie właściwej władzy odstąpić je za odszkodowaniem na rzecz Państwa w trybie, ustalonym w obowiązujących ustawach o wywłaszczeniu.

Art. 5. Strefa nadgraniczna obejmuje obszar leżący

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

wzdłuż linji granicznej szerokości dwóch kilometrów licząc od linji granicznej.

W wypadkach, w których tego wymagają właściwości terenu lub ukształtowanie granicy, może być strefa nadgraniczna rozszerzona do 6 kilometrów, względnie zwężona poniżej 2-ch klm.

Szerokość strefy nadgranicznej określają właściwe wojewódzkie władze administracji ogólnej w porozumieniu z odpowiedniemi władzami celnemi i wojskowemi.

Granice strefy nadgranicznej winny być oznaczone w terenie specjalnemi znakami i podane do powszechnej wiadomości.

Art. 6. Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzeń wprowadzić na czas przejściowy na całym obszarze strefy nadgranicznej lub na pewnych jej odcinkach ograniczenia ruchu, które okażą się potrzebne dla celów ochrony granicy, a w szczególności: uzależnić od zezwolenia władzy administracyjnej pobyt w strefie nadgranicznej osób stale tam niezamieszkałych.

Od obowiązku posiadania zezwolenia są zwolnieni:

a) obywatele polscy w tych miejscowościach leżących w strefie nadgranicznej, w których posiadają majątek nieruchomy, lub w których w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, przynajmniej od 6-ciu miesięcy faktycznie stale zamieszkują, jak również członkowie ich rodzin żyjący z nimi we wspólnem gospodarstwie domowem;

b) urzędnicy i funkcjonarjusze państwowi oraz samorządowi i osoby wojskowe, zaopatrzone we właściwe legitymacje służbowe, o ile pobyt ich w strefie nadgranicznej związany jest z pełnieniem obowiązków służbowych, oraz osoby urzędowo im towarzyszące, tudzież członkowie rodzin funkcjonarjuszów państwowych zamieszkałych w strefie nadgranicznej, o ile żyją z nimi we wspólnem gospodarstwie domowem;

c) osoby, zaopatrzone w odpowiednie, ważne co do terminu dokumenty podróży (paszporty przepustki graniczne), o ile chodzi o odbycie drogi wiodącej bezpośrednio do granicznego punktu przejściowego oraz łączącej graniczny punkt przejściowy z przejściem na linji granicznej przy wyjeździe, lub drogi od granicznego punktu przejściowego przy wjeździe do kraju — następnie, o ile chodzi o zatrzymanie się na granicznych punktach przejściowych w związku z kontrolą graniczną i wreszcie o ile chodzi o czasowy pobyt w miejscowości, wymienionej w dokumencie podróży (paszporcie lub przepustce granicznej), a leżącej w strefie nadgranicznej.

Art. 7. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami rozporządzeń, które okażą się konieczne dla zapewnienia ochrony granicy, n. p. co do posiadania materjałów wybuchowych i broni palnej, polowania, jak również dotyczących: rejestracji zwierząt, ruchu nocnego, sposobu korzystania z dróg przebiegających obszar strefy nadgranicznej i meldunków w strefie nadgranicznej.

Art. 8. Wznoszenie budowli i przeprowadzanie wszelkich trwałych urządzeń w strefie nadgranicznej, jak również przebudowywanie starych budowli, z wyjątkiem robót tego rodzaju, przeprowadzanych przez Państwo, wymaga, niezależnie od zezwoleń innych władz, wymaganych przez odpowiednie przepisy, uzyskania uprzedniej zgody powiatowej władzy administracji ogólnej.

Wznoszenie nowych budowli wodnych, nad wodami granicznemi, oraz jakiekolwiek użycie takich budowli, wód lub brzegów, które mogłyby spowodować zmiany w dotychczasowym stanie brzegów wód granicznych, wymaga, niezależnie od zwykłych zezwoleń, wymaganych ustawą wodną, uzyskania zezwolenia właściwego wojewody, wydanego w porozumieniu z naczelnikiem władzy celnej II-ej instancji i dowódcą okręgu korpusu.

Art. 9. Budynki i grunty lub części gruntów, leżące w strefie nadgranicznej, mogą ulec wywłaszczeniu na rzecz Państwa w trybie, ustalonym w obowiązujących ustawach o wywłaszczeniu, o ile to okaże się konieczne dla celów ochrony granicy Państwa.

Art. 10. Pas graniczny obejmuje cały obszar powia-

tów przyległych do granicy Państwa. O ile szerokość pasa granicznego nie osiąga w ten sposób 30 klm., włącza się do pasa granicznego również te gminy sąsiednich powiatów, których obszar leży w całości lub w części w odległości 30 klm. od linji granicznej.

Art. 11. Osobom, ukaranym prawomocnym wyrokiem sądowym, prawomocnem orzeczeniem władzy administracyjnej, lub też celnej, lub skarbowej za działalność przeciwpaństwową, przemytnictwo oraz za przestępstwa, wymienione w art. art. 19 i 22 rozporządzenia niniejszego, może być przez powiatową władzę administracji ogólnej wzbronione zamieszkiwanie i pobyt w pasie granicznym na czas od 1 roku do 3 lat, a do 10 lat w stosunku do osób, ukaranych za szpiegostwo.

Art. 12 W pasie granicznym cudzoziemcy, cudzoziemskie osoby prawne, jako też osoby prawne krajowe, których zarząd jest cudzoziemski, mogą od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tylko na podstawie zezwolenia:

a) nabywać nieruchomości w drodze aktów prawnych, zawartych między żyjącymi;

b) dalej zatrzymać własność nieruchomą, nabytą w drodze spadkobrania, na podstawie aktów prawnych zdziałanych na wypadek śmierci, o ile obdarzony nie byłby zarazem powołany do spadku z ustawy.

Zezwolenia może udzielić Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, jeżeli zachodzą okoliczności uwzględnienia godne.

Prośbę o udzielenie takiego zezwolenia mogą zainteresowane osoby fizyczne lub prawne wymienione w ust. 1 artykułu niniejszego, które w przyszłości nabędą nieruchomość w drodze spadkobrania (ust. 1 p. b.), wnosić w terminie dwunastomiesięcznym, licząc od dnia otwarcia spadku, jeżeli pragną nadal zatrzymać własność tej nieruchomości. Wniesienie prośby po upływie wymienionego terminu będzie uważane za równoznaczne z jej niewniesieniem.

W razie niewniesienia prośby w terminie jakoteż

w razie otrzymania decyzji odmownej, powinien cudzoziemiec wzgl. osoba prawna, wymieniona w ust. 1, sprzedać nieruchomość w ciągu następnych dwunastu miesięcy. Niewykonanie tego obowiązku pociągnie za sobą przymusową sprzedaż nieruchomości.

Tryb postępowania przy przeprowadzaniu sprzedaży ureguluja osobne przepisy, wydane przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Właściwy wojewoda może zabronić poszczególnym cudzoziemcom wykonywania w pasie granicznym czynności niżej wymienionych, jeżeli to wykonywanie było uciążliwe ze względu na dobro Państwa, a zwłaszcza ze względu na bezpieczeństwo lub porządek publiczny, a mianowicie:

a) posiadania, dzierżawienia, użytkowania i zarządu nieruchomości lub części nieruchomości;

b) wykonywania handlu i przemysłu;

c) kierownictwa i eksploatacji robót i przedsiębiorstw.

Wszelkie czynności prawne, zdziałane w celu obejścia ograniczeń, przewidzianych w artykule niniejszym są nieważne.

Art. 13. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania rozporządzeń regulujących sprawy ewidencji i kontroli ruchu ludności w zakresie niezbędnym dla wykonania przepisów rozporządzenia niniejszego na obszarze pasa granicznego.

Dział II.

Wytknięcie i oznaczenie granicy państwowej, znaki graniczne i piecza nad niemi. Organa, powołane do ochrony granicy i urządzeń granicznych.

Art. 14. Właściciele lub posiadacze gruntów, leżących w strefie nadgranicznej, nie mogą wzbronić:

a) osobom, powołanym do ochrony granicy oraz zatrudnionym przy urządzaniu lub utrzymywaniu granicy,

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumfg.pl

dostępu do granicy Państwa przez ich grunty, ustawiania na tych gruntach potrzebnych znaków, jako to: słupów, kamieni, kopców, wiech i t. p.;

b) przeprowadzania na ich gruntach koniecznych czynności, związanych z oznaczeniem, urządzeniem i ochroną granicy jako to: wykopania rowów, wykonania wyrębów i przesiek leśnych, wykarczowania pni, usunięcia powalonych drzew i ściętych gałęzi i t. p.

Czynności wymienione w p. b) mogą być wykonane również przez właścicieli gruntów za zgodą i pod nadzorem właściwych władz.

W strefie nadgranicznej, właściwe władze mogą zarządzić całkowite wycięcie lasów, w pasie szerokości najwyżej do 1 klm. od linji granicznej z tem, że zalesienie ponowne może nastąpić jedynie za zezwoleniem władzy właściwej. Wycięcie lasów należy do obowiązku właścicieli lasów.

Rozporządzenie Rady Ministrów określi władza właściwa do wydania wymienionych w artykule niniejszym zarządzeń i sposób ich przeprowadzenia.

Art. 15. Za szkody rzeczywiste wynikłe wskutek zastosowania przepisów, wymienionych w art. 14 p. b) i w ustępie trzecim, interesowany ma prawo żądać stosownego odszkodowania, którego może dochodzić zwykłą drogą prawa, o ile dojdzie do dobrowolnej ugody z władzą, która wydała odnośne zarządzenie. Odszkodowanie nie może obejmować utraconych zysków.

Prawo żądania wynagrodzenia gaśnie po upływie jednego roku od dnia, w którym szkody lub straty wyrządzono, a w wypadkach kiedy je poniesiono przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, — po upływie roku od dnia wejścia rozporządzenia w życie.

Art. 16. Ochrona granicy poruczona jest właściwym organom, powołanym do tego przez osobne przepisy.

Art. 17. Założenie i utrzymanie znaków granicznych należy do Ministerstwa Robót Publicznych.

Ochronę znaków i urządzeń granicznych sprawują organa pełniące służbę ochrony granicy, a o ile chodzi o urządzenia nie znajdujące się bezpośrednio przy granicy (np. tablice oznaczające strefę nadgraniczną), — władze wykonywujące policję miejscową i organa bezpieczeństwa publicznego.

Art. 18. Kontrolę osobowego ruchu granicznego na punktach przejściowych i drogach celnych wykonywują organa, powołane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Dział III.

Postanowienia karne.

Art. 19. Kto:

1) z winy umyślnej lub nieumyślnej niszczy, uszkadza, narusza, czyni niewidocznemi, zaciera, przenosi lub przeistacza znaki graniczne służące do oznaczenia granicy państwowej albo urządzenia, wykonane na zasadzie rozporządzenia niniejszego;

2) przekracza zawarte w rozporządzeniu niniejszem lub wydane na jego podstawie nakazy lub zakazy;

3) przeciwdziała czynnościom urzędowym, wykonywanym w myśl tegoż rozporządzenia;

4) w jakikolwiek sposób współdziała, podżega, albo pomaga do popełnienia wspomnianych czynów;

będzie karany aresztem do 6-ciu tygodni i grzywną do 3.000 zł., albo jedną z tych kar, o ile wedle innych przepisów ustawowych dany czyn nie ulega karze surowszej.

Władze orzekające oznaczają w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu do 6-ciu tygodni.

Art. 20. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 19 powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Od orzeczenia karnego powiatowej władzy administracji ogólnej można w ciągu dni 7 od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy odwołanie się do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomoc-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

nie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju).

Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez władzę administracyjną.

Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary, kary pozbawienia wolności nie wolno jednak wykonać bez zgody oskarżonego przed prawomocnością orzeczenia.

Przeciwko oskarżonemu (obwinionemu) można zarządzić areszt (areszt śledczy), jako środek zapobiegawczy, jeśli nie posiada on stałego miejsca zamieszkania na obszarze Rzplitej, określonego zajęcia lub nie można stwierdzić jego tożsamości, albo też jeśli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony nie stanie na wezwanie przed władzą administracyjną lub przed sądem, abo nie podda się karze.

Decyzję co do środka zapobiegawczego poweźmie na żądanie władzy administracyjnej najbliższy sąd powiatowy (pokoju), zażalenie na tę decyzję rozstrzyga ostatecznie sąd okręgowy.

Na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 21. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, może upoważnić do orzekania o czynach przewidzianych w art. 19, zamiast powiatowych władz administracji ogólnej — inne urzędy lub urzędników.

Art. 22. Kto:

1) świadomie przekracza granicę Państwa bez właściwych dokumentów, albo w miejscu na to nie przeznaczonem, albo mimo zamknięcia ruchu granicznego;

2) podrabia lub przerabia (fałszuje) przewidziane na mocy rozporządzenia niniejszego lub na mocy rozporządzeń na niem opartych dokumenty, pieczęcie lub pieczątki urzędowe;

3) świadomie z takich podrobionych lub przerobionych dokumentów, pieczęci lub pieczątek urzędowych korzysta lub dostarcza ich innym osobom;

4) legitymuje się dokumentem autentycznym, wskazanym w punkcie 2, lecz należącym do innej osoby, lub swój, albo należący do trzeciej osoby autentyczny dokument oddaje innym osobom do legitymowania się;

5) świadomie składa przed władzą fałszywe zeznania lub dowody, albo zamilcza ważne okoliczności dotyczące warunków, od których jst uzależnione wydanie wskazanych wyżej dokumentów lub pieczęci urzędowej na takim dokumencie, albo świadomie korzysta z dokumentu lub pieczęci w powyższy sposób uzyskanych;

6) dopuszcza się jednego z przestępstw, wyszczególnionych w art. 19 po dwukrotnem ukaraniu za takie samo przestępstwo albo dopuszcza się go w szerszym rozmiarze lub zawodowo;

ulega karze więzienia do jednego roku i grzywnie od 300 zł. do 10.000 zł. lub jednej z tych kar, o ile dany czyn według powszechnych ustaw karnych nie ulega karze surowszej.

Na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r. zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt.

Usiłowanie, współdziałanie, podżeganie lub pomoc ulegają karze narówni z dokonaniem czynów, wymienionych w p. 1—6.

Do orzekania właściwe są sądy powiatowe (pokoju) w których orzeka jeden sędzia zawodowy; na obszarze mocy obowiązującej procedury karnej z 1864 r. — sędzia pokoju bez udziału ławników.

Art. 23. Cudzoziemcy, którzy zostaną prawomocnie zasądzeni za przestępstwa, wymienione w art. 19 lub 22 rozporządzenia niniejszego, mogą być ponadto wydaleni z obszaru Rzplitej Polskiej.

Art. 24. W razie naruszenia przepisów rozporządzenia niniejszego, wymienionych w art. 4 ust. 3, w art. 8, 14 i 19 pkt. 1 winno, niezależnie od nałożenia kary, zapaść orzeczenie zarządzające wykonanie na koszt winnego czyn-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

ności, potrzebnych celem przywrócenia stanu poprzedzającego naruszenie.

Jeżeli winowajcy nie można wyśledzić, nastąpi wykonanie potrzebnych robót na koszt gminy, na której obszarze szkoda została wyrządzona.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Dział IV.

Postanowienia końcowe.

Art. 25. Skreślony (Rozp. Prez. Rzplitej z 16 marca 1928 r., art. 1 ustęp ostatni).

Art. 26. Przepisy rozporządzenia niniejszego, odnoszące się do właścicieli gruntów, wód i brzegów (art. 4 ust. 2, 8 i 14), dotyczą również użytkowców, dzierżawców i innych osób, które z jakiegokolwiek tytułu dany przedmiot w swem posadaniu dzierżą lub zarząd nad nim sprawują.

Art. 27. W art. 4 i 9 rozporządzenia niniejszego, gdzie jest mowa o odszkodowaniach i wywłaszczeniach na rzecz Państwa, należy na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i cieszyńskiej części województwa śląskiego stosować odpowiednie postanowienia ustawy z dnia 18 lutego 1878 r. o wywłaszczeniach w celu budowania i utrzymania w ruchu kolei żelaznych (Dz. ust. p. Nr. 30).

Art. 28. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Skarbu, Ministrowi Robót Publicznych i Ministrowi Sprawiedliwości w miarę właściwości i w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą przepisy rozporządzenia Rady obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. w przedmiocie ochrony granic (Dz. U. R. P. Nr. 64 poz. 426), z wyjątkiem przepisów o strefie nadgranicznej, które tracą moc z chwilą wyznaczenia tej strefy i ogłoszenia według art. 5 rozporządzenia niniejszego.

Zarazem uchyla się punkt 3 art. 16 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83 poz. 465).

PODSTAWOWE WIADOMOŚCI.

Granica. Granicą (linją graniczną) nazywa się linją oddzielającą terytorjum jednego państwa od terytorjum państwa sąsiedniego lub pełnego morza. Na granicy kończy się władza jednego, a zaczyna władza państwa sąsiedniego.

Oznaczenie i bieg granicy. Granica oznaczona jest znakami granicznemi (kamienie graniczne, słupy, kopce i t. d.). Znaki graniczne są albo wspólne, kiedy granica biegnie od środka jednego znaku granicznego do środka następnego, albo niewspólne, kiedy umieszczone są na takiej linji granicznej, która wtedy biegnie środkiem drogi granicznej, rowów granicznych, wód bieżących i innych, znaki zaś graniczne ustawione są naprzemian na terytorjum jednego lub drugiego państwa.

Droga graniczna. Droga, której środkiem biegnie granica państwowa, nazywa się drogą graniczną.

Rów graniczny. Rów, wykopany dla oznaczenia granicy, nazywa się rowem granicznym.

Graniczne wody bieżące. Potoki, strumienie i rzeki, których środkiem biegnie granica, nazywają się granicznemi wodami bieżącemi.

Wody graniczne. Jeziora, stawy, sadzawki i inne wody niebieżące, przez które przebiega granica państwa, nazywają się wodami granicznemi. Bieg linji granicznej na wodach granicznych oznaczony jest dokładnie w planach granicznych, ustalonych przez komisje graniczne.

Granica morska. Granica między państwem, a morzem wolnem, nazywa się granicą morską. Granica mor-

ska biegnie wzdłuż wybrzeża, w odległości 3 mil morskich (5.555 km.).

Drogi celne i punkty przejściowe. Wszelki ruch przez granicę odbywać się może tylko na drogach celnych i punktach przejściowych. Drogami celnemi są drogi, przy których ustawione są urzędy celne. Istnieją drogi celne kolejowe (kolej żelazna), kołowe (szosy), wodne (porty) i powietrzne (porty lotnicze). Na drogach celnych odbywać się może tak osobowy, jak i towarowy ruch przez granicę. Punkty przejściowe ustanowione są w zasadzie tylko dla ruchu osobowego.

Granica zielona. Każdy punkt na granicy, nie będący drogą celną lub punktem przejściowym, nazywa się granicą zieloną. Przekroczenie granicy zielonej i przewożenie przez nią towarów jest zakazane.

Przestępstwa graniczne. Przestępstwami granicznemi nazywa się czyny karygodne, popełnione na granicy lub w związku z granicą. Do najczęściej spotykanych przestępstw granicznych należą:

1) naruszenie znaków i urządzeń granicznych;
2) nielegalne przekraczanie granicy;
3) przemytnictwo.

Naruszanie znaków i urządzeń granicznych polega na: 1) niszczeniu, uszkadzaniu, czynieniu niewidocznemi, zacieraniu, przenoszeniu lub przeistaczaniu znaków i urządzeń granicznych; 2) wznoszeniu bez zezwolenia właściwego starosty budowli w 2 km. strefie nadgranicznej; 3) utrudnianie czynności służbowych organom powołanym do strzeżenia granicy i utrzymaniu znaków granicznych i 4) współdziałanie w popełnianiu tych czynów.

Przestępstwa powyższe zagrożone są karą aresztu do 6 tygodni i grzywną do 3.000 zł., albo jedną z tych kar. Władzami powołanemi do orzekania w tych sprawach są powiatowe władze administracji ogólnej (starostowie).

Jeżeli naruszenie znaków lub urządzeń granicznych dokonane zostało w szerszym zakresie (np. zniszczenie większej ilości znaków gran.), lub po dwukrotnem ukaraniu sprawcy, naówczas grozi winnemu kara więzienia do jednego roku i grzywna od 300 do 10.000 zł., lub jedna z tych kar, przyczem właściwemi do orzekania w tych sprawach są już nie starostowie, lecz sądy powiatowe.

Nielegalne przekroczenie granicy polega:

a) na przekraczaniu granicy bez właściwych dokumentów, albo na podstawie dokumentów podrobionych lub sfałszowanych, względnie dokumentów uzyskanych na podstawie złożenia przed władzą fałszywych zeznań i dowodów;

b) na przekraczaniu granicy w miejscu na to nieprzeznaczonem.

Przestępstwo nielegalnego przekraczania granicy zagrożone jest karą więzienia do 1 roku i grzywną od 300 do 10.000 zł. lub jedną z tych kar. Właściwemi do orzekania są sądy powiatowe.

Przemytnictwo. Przemytnictwem nazywamy przestępstwa, naruszające wydane przez powołane do tego władze państwowe zakazy przywozu, wywozu lub przewozu i przepisy o opłatach celnych.

Straż Graniczna ma do czynienia najczęściej z przemytnictwem, polegającem na potajemnem przenoszeniu towarów przez granicę zieloną. Przemytnictwo łączy się w tym wypadku z nielegalnem przekroczeniem granicy.

Ponieważ przemyca się zwykle towary podlegające wysokim cłom, lub zupełnie zakazane do przewozu, przeto przemytnictwo wyrządza wielkie szkody gospodarstwu narodowemu.

Kary za przemytnictwo. Przemytnictwo jest karane konfiskatą przedmiotu przestępstwa, grzywną, w wysokości cztero- lub pięciokrotnych, należności celnych, albo dwukrotnej wartości przedmiotu przestępstwa, zależnie od tego, czy co do towaru przemycanego obowiązywał lub nie zakaz przywozu, wywozu, lub przewozu, i czy towar podlegał opłacie celnej. W razie nieściągalności grzywny, a także w razie istnienia okolicz-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

ności obciążających, przemytnictwo karane jest aresztem, lub więzieniem. Dlatego w protokułach karnych należy zawsze zaznaczać istnienie, lub nieistnienie okoliczności obciążających.

Za okoliczność obciążającą uważa się:

a) dopuszczanie się przemytnictwa po dwukrotnem odcierpieniu kary, b) dopuszczanie się przemytnictwa w sposób zawodowy, c) gdy sprawca działał w porozumieniu z trzema, lub więcej osobami, d) gdy sprawca przy popełnieniu przestępstwa zaopatrzony był w broń, e) gdy sprawca miał ze strony osoby trzeciej zapewnioną korzyść, nawet na wypadek nieudania się przestępstwa.

Niezależnie od tych kar, osoba karana za przemytnictwo może być wysiedlona z 30-kilometrowego pasa granicznego na czas od 1 roku do 3 lat.

Powołanemi do orzekania w sprawach o przemytnictwo są:

a) sądy we wszystkich sprawach o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności (przedewszystkiem więc gdy zachodzą okoliczności obciążające);

b) urzędy celne w sprawach o przestępstwa zagrożone jedynie karą pieniężną (z zamianą na areszt) lub konfiskatą przedmiotu przestępstwa, albo też obydwiema temi karami łącznie.

Podstawy prawne do ścigania przestępstw granicznych. Podstawę prawną do ścigania przestępstw granicznych stanowią następujące ustawy:

1) Ustawa o granicach Państwa;

2) Ustawa karna skarbowa;

3) Ustawa o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych;

4) Ustawa o użyciu broni przez organa policji państwowej K. O. P. i Straży Granicznej.

Ochrona granicy polega na zapobieganiu przestępstwom granicznym i wykrywaniu i ściganiu przestępstw już dokonanych.

Środki służące do zabezpieczenia ochrony granicy.

W celu zabezpieczenia ochrony granicy wzdłuż całej granicy Państwa ustalone zostały:

1) pas drogi granicznej, szerokości do 15 metrów. Pas drogi granicznej ma służyć głównie za drogę obchodową dla Straży Granicznej. Pas drogi granicznej dotąd nie został wytknięty w terenie;

2) strefa nadgraniczna szerokości 2 kilometrów, licząc od linji granicznej. W strefie nadgranicznej mogą być wprowadzone ograniczenia ruchu, które okażą się potrzebne do celów ochrony granicy. Wznoszenie nowych i przebudowywanie starych budowli w strefie nadgranicznej wymaga zezwolenia powiatowej władzy administracji ogólnej. Zezwolenia właściwego wojewody wymaga wznoszenie nowych budowli nad wodami granicznemi.

Ponadto w strefie nadgranicznej wprowadzone być mogą ograniczenia co do posiadania materjałów wybuchowych i broni palnej, polowania, rejestracji zwierząt, ruchu nocnego, korzystania z dróg przebiegających obszar strefy nadgranicznej i meldunków w tej strefie.

Budynki i grunty leżące w strefie nadgranicznej mogą być wywłaszczone na rzecz Państwa.

3) pas graniczny, szerokości 30 kilometrów licząc od linji granicznej. Osobom karanym za działalność przeciwpaństwową lub za przestępstwa graniczne, może powiatowa władza administracji ogólnej zabronić zamieszkiwania i pobytu w pasie granicznym na przeciąg od 1 roku do lat 3, a od lat 10 osobom karanym za szpiegostwo.

MAŁY RUCH GRANICZNY.

Punkty przejściowe. Oprócz dróg celnych, w drodze wyjątku, ustala się w pewnych punktach granicy t. zw. punkty przejściowe, przy których niema urzędów celnych i których nadzór i kontrola należy do Straży Granicznej. Punkty te, ustanowione na podstawie konwencyj i umów z państwami sąsiedniemi, służą do t. zw.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

małego ruchu granicznego. Zwykle są to tylko t. zw. punkty przejściowe gospodarcze, ustanowione dla posiadaczy przeciętych granicą gruntów, ich rodzin i robotników mogą jednakże istnieć punkty przejściowe także dla innych celów, jak np. punkty przejściowe kościelne i szkolne. Szczególnie ważne znaczenie posiada małych ruch graniczny na granicy polsko - niemieckiej i polsko - czechosłowackiej.

Uprawnieni do korzystania z ułatwień w małym ruchu granicznym. Uprawnionemi do korzystania z ułatwień w małym ruchu granicznym są osoby zamieszkałe w pasie granicznym i przebywające tam przynajmniej od 3 miesięcy. Urzędnicy korzystają z tych ułatwień od dnia objęcia służby. Za pas graniczny należy dla granicy polsko - niemieckiej uważać obszary powiatów granicznych na przestrzeni 10 klm. od granicy w głąb kraju. Dla granicy polsko - czechosłowackiej szerokość pasa ustalono w drodze umowy, przez wyliczenie w protokule wszystkich miejscowości, leżących w pasie granicznym.

Przepustki. Osoby uprawnione do korzystania z ułatwień w małym ruchu granicznym mogą przekraczać granicę bez paszportu, a tylko za przepustką, której otrzymanie jest ułatwione i nie połączone z kosztami. Władzami uprawnionemi do wystawiania przepustek są po stronie polskiej starostowie, po stronie niemieckiej landraci i władze plicyjne obwodów miejskich, po stronie czechosłowackiej władze administracyjne pierwszej instancji, lub władze bezpieczeństwa publicznego pierszej instancji. W wypadku pilnej potrzeby przepustki wystawiać może po stronie polskiej komisarz obwodowy (w woj. poznańskiem) lub naczelnik gminy (wójt) z wizą posterunku policji, po stronie niemieckiej miejscowa władza policyjna, na czechosłowackiej — posterunek żandarmerji.

Ważność przepustek pod względem czasu. Rozróżnia się przepustki:

a) jednorazowe, ważne przez 14 dni i uprawniające do jednorazowego przekroczenia granicy, przyczem pobyt po drugiej stronie granicy nie może przekraczać 3 dni. Przepustki jednorazowe na granicy polsko - niemieckiej są koloru czerwonego, na polsko - czechosłowackiej — niebieskiego.

b) stałe — ważne na granicy polsko - niemieckiej, przez 3 miesiące, na polsko - czechosłowackiej — 6 miesięcy, upoważniające do częstego przekraczania granicy, przyczem jednak jednorazowy pobyt zagranicą nie może przekraczać na granicy polsko - niemieckiej 3 dni, na granicy polsko - czechosłowackiej — 24 godziny dla uczniów, 8 dni dla lekarzy, weterynarzy i akuszerek — i 6 dni dla robotników. Przepustki stałe na granicy polsko - niemieckiej są koloru zielonego, na polsko - czechosłowackiej — białego.

c) gospodarcze, dla właścicieli gruntów przeciętych granicą, ich rodzin i osób zajętych w gospodarstwie, ważne w ciągu jednego roku, koloru bronzowego, na granicy polsko - niemieckiej i czerwonego na granicy polsko - czechosłowackiej.

Do czego uprawnia przepustka. Przepustka uprawnia do przekraczania granicy w określonych punktach przejściowych pieszo, konno, na rowerze, wozem, saniami, na motocyklu, samochodem, lub koleją i przebywania w obrębie powiatu leżącego po drugiej stronie granicy i przylegającego do powiatu, w którym przepustkę wystawiono. Wyjątkowo może władza wystawiająca przepustkę zezwolić na przebywanie także na odcinkach powiatów sąsiednich, musi to jednak wyraźnie być w przepustce zaznaczone.

Przekroczenie granicy dozwolone jest w zasadzie za dnia, w oznaczonych godzinach (na granicy polsko - niemieckiej: od 1 kwietnia do 30 września między 6 a 20, od 1 października do 31 marca między 7 a 18, w czasie zaś od 1 maja do 30 września, na przepustki gospodarcze od 4 do 20. Na granicy polsko - czechosłowackiej od 1 marca do 30 września — od godziny 6 do 21, od 1 października do końca lutego od 7 do 19 i przep. gosp. w

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

czasie od 1 marca do 30 września od 4 do 22) i określonych na przepustkach punktach przejściowych. Ograniczenia te nie stosują się do osób duchownych i ministrantów, lekarzy, weterynarzy i akuszerek, które mogą granicę przekraczać także i w nocy, na granicy zaś polsko - czechosłowackiej także w dowolnych punktach. Podobnie straż pożarna i kopalniana, dla niesienia pomocy przekraczać może granicę w dowolnych punktach, w dzień lub w nocy nawet bez przepustek. Dzieci do lat 12 na granicy polsko - niemieckiej i 14 na polsko - czechosłowackiej nie potrzebują osobnych przepustek, o ile są w towarzystwie osób dorosłych i są wpisane na ich przepustki.

Osoby udające się za granicę na przepustkę, mogą zabrać z sobą bez cła żywność w ilości nieprzekraczającej własnych potrzeb (na granicy polsko - niemieckiej do 1 kg.), a także środki lokomocji i narzędzie ptorzebne do wykonywania zawodu, pod warunkiem wprowadzenia tych przedmiotów z powrotem. W tym celu tożsamość tych przedmiotów powinna być odpowiednio stwierdzona (zarejestrowanie, plombowanie). Również bez cła ale pod kontrolą Straży Granicznej, przewożone być mogą przez granicę plony z pól przeciętych linją graniczną.

Nadużycia przepustek. Stwierdziwszy nadużycie przepustki przez posiadacza, przez przekroczenie terminu, dopuszczenie się przemytnictwa i t. p., organ Straży Granicznej powinien przepustkę odebrać winnemu i odesłać ją z odpowiedniem doniesieniem właściwemu staroście, lub, jeżeli chodzi o przestępstwo celne — właściwemu urzędowi celnemu.

Ułatwienie graniczne dla ruchu turystycznego. Na granicy polsko - czechosłowackiej w Tatrach i Karpatach wschodnich wprowadzone są specjalne ulgi graniczne do celów turystycznych. Ulgi te polegają głównie na możności przekraczania granicy w ustalonym umową pasie turystycznym bez osobnych przepustek, a tylko na podstawie legitymacyj turystycznych lub narciarskich, zatwierdzonych przez władze administracyjne.

Rybołóstwo w wodach granicznych uprawiać mogą tylko te osoby, które posiadają karty rybackie. Karty rybackie wystawia właściwe starostwo w prozumieniu z kierownikiem inspektoratu granicznego.

Połów ryb odbywać się może tylko w porze dziennej. Na połów w porze nocnej potrzeba zezwolenia kierownika inspektoratu. Łodzie rybackie w porze nocnej winny pozostawać pod zamknięciem właściciela, w miejscu wyznaczonem w porozumieniu z kierownikiem inspektoratu granicznego.

Łodzie powinny być oznaczone widocznym znakiem, nie wolno niemi przewozić żadnych towarów, z wyjątkiem świeżo złowionych ryb, do brzegu zaś przybijać mogą tylko w miejscach do tego wyznaczonych.

Handel domokrążny w pasie granicznym podlega na ziemiach b. zaboru pruskiego specjalnym ograniczeniom. Do uprawiania tego handlu koniecznem jest posiadanie, oprócz opłacenia patentu, także zezwolenie właściwej Dyrekcji Ceł. Straż Graniczna obowiązana jest kontrolować wszystkich handlarzy domokrążnych w obrębie powiatów granicznych. Handlarzy nie posiadających patentu lub zezwolenia Dyrekcji Ceł na uprawnianie handlu domokrążnego odstawiać należy do najbliższego urzędu Celnego.

Polowanie w pasie granicznym. W drodze praktyki utarło się to na poszczególnych odcinkach granicy, że myśliwi w pasie granicznym zawiadamiają kierownika najbliższej placówki o mającem się odbyć w pobliżu granicy polowaniu. Ma to zapobiec niepotrzebnemu alarmowaniu Straży, a także nieszczęśliwym wypadkom.

Postępowanie ze zwierzętami domowemi zbłąkanemi na granicy. Zbłąkane zwierzęta na granicy traktowane być powinny bez zbytnich formalności, fakt zbłąkania jednak nie może ulegać wątpliwości, czyli istnieć musi pewność, że w danym wypadku chodzi naprawdę o zwierzęta zbłąkane, nie zaś przemycone, ukradzione i t. p.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

Zwierzęta, które przypadkiem zabłąkały się z zagranicy na polską stronę, dostawia straż celna do właściwego zarządu gminnego, zawiadamiając o tem najbliższy urząd celny. Naczelnik gminy zarządza zbadanie zwierząt pod względem sanitarnym, poczem o ile są zdrowe (jeżeli chore — wskazówki do postępowania daje starostwo) i, o ile zgłosił się właściciel i udowodnił swe prawa do zwierząt — odsyła je do urzędu celnego.

Urząd Celny odprawia dostawione zwierzęta za granicę.

Gdyby dostawienie zwierząt do urzędu celnego przedstawiało trudności (np. znaczna odległość) i jeżeli niema wątpliwości co do faktu zbłąkania i prawa własności, kierownik placówki Straży Granicznej może sam po porozumieniu się z naczelnikiem gminy przepuścić zwierzęta (o ile są zdrowe) przez granicę, w miejscu położonem najbliżej miejsca zamieszkania właściciela. Przeprowadzenie ma nastąpić w obecności dwuch funkcjonarjuszów Straży Granicznej, wyznaczonych przez kierownika placówki. O dokonaniu przepuszczenia, kierownik placówki sporządza odpowiedni protokuł, który przesyła właściwemu urzędowi celnemu, odpis zaś kieruje do komisarjatu.

W ten sam sposób postępuje się ze zwierzętami obywateli polskich, które zabłąkały się za granicę. Jeżeli właściciel udowodnił swe prawo do bydła, a władze graniczne państwa sąsiedniego oświadczyły gotowość wydania zwierząt, urząd celny lub Straż Graniczna przepuszcza bydło w sposób poprzednio opisany.

———o———

III.

SŁUŻBA STRAŻY GRANICZNEJ

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

INSTRUKCJA

O zwalczaniu przez Straż Graniczną przestępstw przeciw przepisom o monopolach państwowych i podatkach spożywczych.

(Rozkaz K. S. Gr. Nr. 22/28).

I. MONOPOL TYTONIOWY.

Niedozwolona uprawa tytoniu.

§ 1. W razie ujawnienia faktu niedozwolonej uprawy tytoniu należy ustalić protokólarnie (w obecności właściciela plantacji wzgl. jego domowników oraz świadków) ilość metrów kwadratowych uprawianej bez upoważnienia przestrzeni gruntu przyjmując ułamki metra za cały metr.

Jeśli tytoń posiano wzgl. posadzono pomiędzy innemi roślinami, należy ustalić i zaznaczyć w prtokóle tę przestrzeń gruntu, jakiej użyćby musiano dla zasiania lub zasadzenia tej samej ilości samego tylko tytoniu.

Ponadto w protokóle należy stwierdzić w jakim stanie dojrzałości znajdowały się liście tytoniowe, w chwili wykrycia plantacji tytoniowej, w szczególności, czy osiągnęły już przydatny do użytku stopień dojrzałości. W tym ostatnim wypadku należy rośl'ny tytoniowe odważyć wraz z łodygami i korzeniami. Tak samo należy postąpić, gdy znaleziono syrowiec tytoniowy u upoważnionego plantatora, po oznaczonym terminie dostawy.

Właściciela niedozwolonej plantacji tytoniowej należy zobowiązać w tymże protokóle do utrzymania plantacji w tym samym stanie, w jakim ją wykryto, aż do rozporządzenia urzędu skarbowego akcyz i monopolów, do którego sporządzony protokół należy niezwłocznie skierować drogą służbową.

Niedozwolone wytwarzanie lub przerabianie wyrobów tytoniowych.

§ 2. W razie stwierdzenia faktu niedozwolonego wytwarzania wyrobów tytoniowych z surowca, lub niedozwolonego dalszego przerabiania gotowych już wyrobów tytoniowych, należy ściśle ustalić i zaznaczyć w protokóle ilość surowca oraz ilość już przerobionych wyrobów tytoniowych, a w szczególności zaznaczyć, czy wytwarzanie tych wyrobów odbywało się w celach sprzedaży lub za wynagrodzeniem na zamówienie z materjału dostarczonego przez zamawiających. W wypadkach, gdyby wytwarzanie papierosów odbywało się z tytoniu nabytego w sposób zgodny z ustawą, okoliczność tę należy zaznaczyć w protokóle z podaniem nazwy monopolowej tego tytoniu.

Naruszenie przepisów o sprzedaży wyrobów tytoniowych rządowych fabryk.

§ 3. Po ujawnieniu faktu sprzedaży dopuszczonych do handlowego obrotu wyrobów tytoniowych *przez osoby nie posiadające na to pozwolenia władzy skarbowej*, należy ustalić protokólarnie *ilość* sprzedanych (o ile jest możliwe), jako też przygotowanych do sprzedaży wyrobów tytoniowych, a także imiona, nazwiska i miejsca zamieszkania nabywców i ilość kupionych przez każdego z nich wyrobów tytoniowych. Gdyby ponadto upoważniony sprzedawca wyrobów tytoniowych sprzedawał je po cenie wyższej, niż taryfowa, należy ustalić oprócz ce-

ny taryfowej tych wyrobów również wysokość pobranej lub żądanej za te wyroby nadwyżki.

W razie *zmniejszenia* przez upoważnionego sprzedawcę *ilości* zawartych w opakowaniu wyrobów tytoniowych, lub ich wagi, lub zamiany *jakości* tych wyrobów (lepszej na gorsze) należy możliwie najściślej zaznaczyć w protokóle jakie wyroby, (wg. nazwy monopolowej), w jakiej ilości lub wadze winne były znjadować się w tem opakowaniu, w jakiej cenie taryfowej, — i jakie mianowicie wyroby w tem opakowaniu w rzeczywistości się znajdowały.

W wypadku ujawnienia przekroczenia polegającego na tajeniu (niezgłoszeniu) zapasów wyrobów tytoniowych, należy protokólarnie ustalić ilość, gatunek oraz wagę poszczególnych zatajonych wyrobów tytoniowych.

Uwaga I. W wypadkach wyszczególnionych w §§ 2 i 3 przedmiot przestępstwa przytrzymany w drobnych ilościach należy dołączy do protokółu i odstawić wraz z przestępcą do najbliższego urzędu skarbowego wzgl. organów kontroli skarbowej. Wyjątek stanowią zakłady handlowe i przemy łowe, gdzie wszelkie przedmioty w razie ujawnienia jakichkolwiek bądź przekroczeń ustaw o monopolach państwowych wzgl. o podatkach wewnętrznych należy pozostawić na miejscu po spisaniu ilości i jakości kwestjonowanych przedmiotów i ułożeniu ich w oddzielną paczkę, którą można pozostawić na miejscu, pod warunkiem odebrania od właścicieli zakładów, wzgl. ich uprawnionych zastępców zobowiązania na piśmie (i w protokóle), że przechowają zakwestjonowane przedmioty w nienaruszalnym stanie aż do dalszego zarządzenia odnośnych władz skarbowych.

Gdyby jednak ilość podlegających przytrzymaniu przedmiotów była tak znaczną, iż zabezpieczenie jej na miejscu w sposób powyżej podany było utrudnione wzgl. mogło spowodować zatamowanie normalnego funkcjonowania wspomnianego zakładu, należy zabezpieczyć wspomniany zakład przed wkroczeniem osób trzecich, czy to przez tymczasowe jego zamknięcie, czy też przez

postawienie warty i natychmiast zawezwać do zadecydowania sprawy i właściwych zarządzeń najbliższy organ kontroli skarbowej.

§ 4. W razie przychwycenia winnych nielegalnego wynoszenia wyrobów tytoniowych z fabryki rządowej, należy ograniczyć się do protokólarnego ustalenia ilości (wagi) oraz nazwy urzędowej w/g cennika monopolowego tych wyrobów. Obwinionego wraz z przedmiotem przestępstwa należy odstawić wraz z protokółem do najbliższego urzędu skarbowego wzgl. organu kontroli skarbowej.

II. MONOPOL SPIRYTUSOWY.

Tajne gorzelnie.

§ 5. Wyrób spirytusu uważa się za potajemny, jeśli prowadzony jest bez zezwolenia właściwej władzy.

W razie wykrycia potajemnego wyrobu spirytusu, lokal, w którym tego wyrobu dokonywano, należy natychmiast przed spisaniem protokółu zamknąć i zabezpieczyć przed wkroczeniem osób trzecich (patrz uwaga do § 3), właściciela tegoż pomieszczenia przytrzymać, zaś o wykryciu gorzelni niezwłocznie powiadomić organa kontroli skarbowej. W protokóle następnym należy podać dokładny opis urządzenia pomieszczenia, w którem dokonywano wyrobu spirytusu, opis aparatów, ujawnionych w tym pomieszczeniu oraz ilość wyprodukowanego już spirytusu, jak również przygotowanego do pędzenia zacieru.

Potajemne wydawanie i wyprowadzanie spirytusu z gorzelni i składów rektyfikacji.

§ 6. W wypadkach:

a) potajemnego wydawania lub wynoszenia spirytusu z gorzelni lub zakładu rektyfikacyjnego,

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumfg.pl

b) usunięcia w czasie transportu przekazanego do zakładu rektyfikacji lub wolnego składu, lub zakładu denaturacyjnego spirytusu lub wyrobów spirytusowych należy dokładnie opisać w protokóle okoliczności towarzyszące wykryciu tych przekroczeń, oraz podać ilość przytrzymanego spirytusu, który należy zakwestjonować i przekazać wraz z protokółem i sprawcą, najbliższej władzy skarbowej.

Poszlaką potajemnego zbytu spirytusu i wyrobów spirytusowych jest brak świadectwa przewozowego lub niezgodność tegoż z przesyłką.

Usuwanie środka skażającego ze spirytusu skażonego.

§ 7. W razie ujawnienia przekroczeń polegających na używaniu spirytusu w sposób uzasadniający pobranie przez Skarb Państwa wyższej ceny monopolowej, niż ta, jaką faktycznie przy nabyciu zapłacono w szczególności zaś na usuwaniu środka skażającego ze spirytusu skażonego, lub używaniu spirytusu skażonego do konsumcji, należy przedmiot przestępstwa wraz ze sprawcą po spisaniu protokółu wstępnego odstawić do najbliższej władzy skarbowej względnie organu kontroli skarbowej.

W protokóle należy zaznaczyć, jaką ilość spirytusu skażonego i odkażonego przy wykryciu przestępstwa ujawniono.

Nielegalna sprzedaż napojów spirytusowych i inne przekroczenia ustawy o monopolu spirytusowym.

§ 8. W razie ujawnienia sprzedaży napojów alkoholowych bez zezwolenia władzy skarbowej należy podać w protokóle ścisłą ilość i rodzaj tych wyrobów, poczem przedmiot przestępstwa wraz z protokółem i sprawcą odstawić do władzy skarbowej.

(W wypadkach ujawnienia tego rodzaju wykroczenia w zakładach handlowych należy postąpić w myśl wskazówek zawartych w „Uwadze I" do § 3-go).

§ 9. W wypadkach wykrycia przekroczenia polegającego na przechowywaniu napojów alkoholowych w zakładach handlowych, nie posiadających uprawnienia do sprzedaży tych napojów, ujawniony przedmiot przestępstwa należy zająć i wraz z protokółem odstawić do urzędu skarbowego wzgl. kontroli skarbowej, lub w razie ujawnienia większych ilości, natychmiast zawezwać najbliższy organ kontroli skarbowej.

§ 10. W razie stwierdzenia faktu *pobierania za czystą wódkę monopolową* wyższych cen od ustalonych przez Ministerstwo Skarbu w cennikach urzędowych, należy protokólarnie ustalić wysokość żądanej nadwyżki i sporządzony opis czynu przesłać władzy skarbowej.

III. MONOPOL SOLNY.

§ 11. W wypadkach ujawnienia:

a) potajemnego wyprowadzenia soli lub solanki z miejsca produkcji;

b) niezgłoszenia zapasów, jakie ulecby miały dopłacie różnicy pomiędzy dotychczasową, a podwyższoną ceną soli;

c) usunięcia środka skażającego z soli skażonej, — ustalić należy protokólarnie przedmiot przestępstwa i wraz z protokółem (w którym szczegółowo należy podać okoliczności towarzyszące wykryciu przestępstwa) i ewent. winnym przestępstwa (w szczególności w wypadku przewidzianym w p. c.) odstawić do władz skarbowych. W wypadku, gdy przekroczenie dotyczy większej ilości soli, należy ją zabezpieczyć na miejscu.

IV. MONOPOL ZAPAŁCZANY.

§ 12. W wypadkach:

a) ujawnienia potajemnego wyprowadzenia wzgl. wynoszenia zapałek lub zapalniczek z fabryki, prowadzonej za zezwoleniem władzy;

b) przytrzymania zapałek lub zapalniczek, na których

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeum.gp.pl

brak przepisanego oznaczenia lub znaczka podatkowego (na zapalniczkach);

c) stwierdzenia faktu usunięcia z transportu zapałek lub zapalniczek, przeznaczonych urzędownie do wywozu za granicę;

d) niezgłoszenia zapasu zapałek, jakie ulec mają opłacie różnicy pomiędzy dotychczasową, a podwyższoną ich ceną, — należy podać w protokóle ilość przytrzymanych zapałek wzgl. zapalniczek, oraz opisać szczegółowo wszystkie okoliczności towarzyszące wykryciu przestępstwa. W wypadkach przytrzymania większej ilości zapałek lub zapalniczek, przedmioty te można pozostawić na miejscu po odebraniu od właściciela zakładu wzgl. pomieszczenia, w którem zapałki ujawniono, pisemnego zobowiązania przechowywania zakwestjonowanego towaru, aż do rozporządzenia odnośnych władz skarbowych do których należy niezwłocznie skierować spisany w tej sprawie protokół.

V. NARUSZENIE PRZEPISÓW W PRZEDMIOCIE PAŃSTWOWEJ WYŁĄCZNOŚCI LOTERJI.

§ 13. Winnych rozpowszechniania, sprzedaży i nabywania, organizowania i prowadzenia wszelkiego rodzaju loterji na obszarze Rzplitej bez zezwolenia Rządu (NB. za zezwoleniem Rządu mogą być urządzane jednorazowe loterje pieniężne wyłącznie na cele dobroczynności i użyteczności publicznej oraz loterje fantowe), należy pociągać do odpowiedzialności przez spisanie odnośnego protokółu, w którym należy szczegółowo podać okoliczności towarzyszące ujawnieniu tego przekroczenia. Przytrzymane tak u sprzedającego, jak i nabywcy, losy, kartki loteryjne i wogóle dokumenty, nadające prawo do brania udziału w zakazanej lub nieupoważnionej grze loteryjnej tak obcokrajowej, jak i krajowej należy dołączyć do protokółu, który niezwłocznie przekazać władzy skarbowej.

VI. UKRÓCENIE PODATKÓW OD PIWA, WINA I MIODU SYCONEGO.

§ 14. Podatkowi od piwa podlega piwo wyrobione w kraju, tudzież sprowadzone z zagranicy i W. M. Gdańska. Obowiązek uiszczenia podatku powstaje w chwili, gdy piwo zostaje wydane z browaru.

W razie ujawnienia potajemnego wyrobu piwa bez zezwolenia władzy skarbowej, należy postąpić w myśl wskazówek zawartych w § 5. W protokóle wstępnym należy streścić okoliczności towarzyszące wykryciu tajnego browaru oraz podać ilość wyprodukowanego piwa, jak również ilość przygotowanego do warki materjału.

§ 15. W wypadku ujawnienia potajemnego wyrobu wina i miodu syconego bez przepisanego zgłoszenia i zezwolenia właściwej wadzy skarbowej, należy postąpić według wskazówek zawartych w § 5.

Uwaga II. Zawarte w § 5 wskazówki, co do postępowania organów Straży Granicznej w razie wykrycia tajnej gorzelni, należy stosować w wypadkach ujawnień przekroczeń, polegających na tajnej produkcji piwa, wina i miodu syconego, jedynie w razie wykrycia podobnych przedsiębiorstw, zakrojonych na większą skalę. Pamiętać jednak należy, że w myśl art. 3 ustawy podatkowej z dnia 1 lipca 1925 r. (Dz. Ust. Nr. 75 poz. 525) *zwolnione są od podatku* wino i miód sycony *domowego wyrobu* przeznaczone do użytku we własnem gospodarstwie, a nie na sprzedaż, w ilości nieprzekraczającej 50 litrów rocznie.

§ 16. W razie przychwycenia w wolnym obrocie butelek (naczyń) z winem musującem, niezaopatrzonych w przepisane opaski podatkowe, należy protokólarnie ustalić ilość posiadanego przez obwinionego wina i w razie ujawnienia mniejszej ilości — odstawić przedmiot przestępstwa wraz z protokółem do kontroli skarbowej. W razie ujawnienia większych ilości tego rodzaju wina

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

należy zastosować się do wskazówek zawartych w uwadze I do § 3.

VII. NARUSZENIE PRZEPISÓW W PRZEDMIOCIE PODATKÓW OD CUKRU, OLEJÓW MINERALNYCH I ICH PRZETWORÓW I OD WĘGLA.

§ 17. W wypadkach ujawnienia, czy to w drodze osobiście przeprowadzonego wywiadu, czy też jakichkolwiek innych informacyj o nadużyciach związanych z ukróceniem jednego z wyżej wyszczególnionych podatków, należy niezwłocznie złożyć sprawozdanie w drodze służbowej kierownikowi komisarjatu, w którym szczegółowo podać wszystkie posiadane w tej sprawie wiadomości oraz osobiste spostrzeżenia. Kierownik komisarjatu po dołączeniu swej opinji przesyła sprawozdanie bezzwłocznie właściwemu urzędowi akcyz i monopolów państwowych.

VIII. UKRÓCENIE OPŁATY STEMPLOWEJ OD KART DO GRY.

§ 18. Do wyrobu i sprzedaży kart do gry potrzebne jest zezwolenie władzy skarbowej. Karty do gry podlegają opłacie stemplowej, którą wpłacać należy gotówką przed puszczeniem w obieg, przyczem w dowód zapłaty lub odroczenia podatku, karty zaopatrzone zostają w stempel urzędowy oraz banderolę kart przywiezionych z zagranicy; uiszcza się opłatę równocześnie z cłem. Wzbroniona jest sprzedaż kart do gry w handlu obnośnym (domokrążnym), jak sprzedaż również kart luźnych nieopakowanych i używanych.

W razie ujawnienia jednego z powyżej wymienionych przekroczeń karty należy przytrzymać i wraz z protokółem odstawić do najbliższego organu kontroli skarbowej. W wypadku zakwestjonowania większej ilości kart w zakładzie handlowym można je pozostawić na miejscu, po przyjęciu od właściciela (posiadacza) zobowiązania w protokóle, że je przechowa w stanie nienaruszonym aż do decyzji władz skarbowych.

IX. NARUSZENIE PRZEPISÓW W PRZEDMIOCIE WYROBU, SPRZEDAŻY I UŻYWANIU SACHARYNY.

§ 19. Sacharynę oraz wszelkie inne sztuczne substancje słodkie (cukieryna, lukryna, dulcyna i t. p.) w razie ujawnienia wyrobu jej, przeróbki, sprzedaży, przechowywania oraz przywozu z zagranicy bez właściwego pozwolenia należy przytrzymać i wraz z protokółem i sprawcą oraz uczestnikami przestępstwa odstawić do najbliższego urzędu celnego.

X. NARUSZENIE PRZEPISÓW O PATENTACH AKCYZOWYCH.

§ 20. Do wykupienia patentu akcyzowego są obowiązane zakłady wyrobu i przewozu spirytusu, wyrobu octu i wyrobu drożdży, fabryki zapałek, fabryki tutek do papierosów oraz zakłady do napojów alkoholowych. Opłacie tej nie podlegają rządowe zakłady monopolowe, tudzież rektyfikacje i fabryki wódek, pracujące wyłącznie na rachunek monopolu, składy fabryczne przy wytwórniach (magazyny fabryczne), sprzedaż piwa z wozów, tudzież składy, służące wyłącznie do przechowywania spirytusu i wyrobów spirytusowych w czasie dostaw z zagranicy, lub też do dowozu zagranicę, wreszcie monopolowe komisowe składy hurtowe. Bez wykupienia przepisanych patentów, ani wyrób wymienionych przedmiotów, ani sprzedaż napojów alkoholowych nie są dozwolone.

W razie wykrycia, że jeden z wymienionych wyżej zakładów nie wykupił patentu akcyzowego, mimo, że był do tego obowiązany, należy o tem sporządzić protokół w którym należy uwidocznić między innemi, czy przedsiębiorstwo to było w ruchu i jakie są na to dowody.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Protokół ten należy niezwłocznie przesłać w drodze służbowej kierownikowi komisarjatu, który po dołączeniu swej opinji przesyła go właściwemu organowi kontroli skarbowej.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

—o—

UPRAWNIENIA STRAŻY GRANICZNEJ.

Rodzaj uprawnień.

Ponosząc odpowiedzialność za skuteczne wykonanie nałożonych na nią zadań, Straż Gran. wyposażona jest przy wykonywaniu swej służby w szczególne uprawnienia. Uprawnienia te są następujące:

1) prawo użycia broni palnej;
2) prawo użycia psów służbowych;
3) prawo przechodzenia w służbie przez prywatne grunty i obejścia gospodarskie (dostęp do granicy);
4) prawo legitymowania osób w pasie granicznym;
5) prawo żądania dokumentów celnych;
6) prawo tymczasowego zatrzymania osób obwinionych;
7) prawo dokonywania tymczasowego zajęcia i wzięcia w przechowanie towarów i innych przedmiotów;
8) prawo przeprowadzania rewizji osobistej;
9) prawo przeprowadzania rewizji domowej;
10) prawo korzystania z uprawnień, przysługujących organom bezpieczeństwa (Policji P.).

Użycie psów do służby granicznej. Na pewne odcinki przydziela się funkcjonarjuszom Straży Gran., którzy zapoznali się z użyciem psów w służbie, odpowiednio wyszkolone psy. Władza służbowa może także zezwolić na użycie przez poszczególnych funkconarjuszów psów własnych.

Psami wolno się posługiwać: a) przy patrolach; b) czatach; c) tropieniu przemytników i poszukiwaniu przedmiotów przemyconych; d) przeszukiwaniu terenu (rewidowania); e) eksportowaniu osób przytrzymanych.

Użycie psa do pościgu dozwolone jest tylko w wypadkach, w których zachodzą warunki użycia broni palnej. Przed użyciem psa należy uciekającego wezwać do zatrzymania się.

Przeciw osobom pijanym, umysłowo chorym, kobietom lub dzieciom, psów używać nie wolno.

Psów granicznych nie wolno również używać do pomocy przy rewizjach osób, wolno natomiast posługiwać się nimi w ważnych wypadkach, przy rewizjach pomieszczeń.

Funkcjonarjusz Straży Gran., posługujący się psem jest osobiście odpowiedzialny za uszkodzenie osób lub rzeczy przez psa granicznego, z wyjątkiem wypadków, gdy uszkodzenie nastąpiło z konieczności służbowych, przy zachowaniu postanowień specjalnej instrukcji o psach granicznych i gdy uszkodzeniom tym nie można zapobiec.

Legitymowanie osób w strefie granicznej. Na podstawie ustawy o granicach Państwa, Straż Gran. uprawniona jest do legitymowania (żądanie dowodów osobistych) wszystkich osób, napotkanych w pasie granicznym.

Prawo żądania dokumentów celnych. Straż Gran. uprawniona jest na obszarze powiatów granicznych do żądania od osób zawodowo transportujących towary okazania dokumentów celnych i dokładnego podania, gdzie, kiedy i kto oddał im towar, tudzież dokąd i dla kogo jest przeznaczony.

Wobec innych osób wolno w ten sposób postępować tylko wtedy, gdy transportują towary w ilości przekraczającej widocznie znacznie ich własną potrzebę, albo wtedy, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że dopuszczono się przekroczenia przepisów celnych.

Towar na drogach wolno sprawdzać bez zmiany położenia ładunku, ani nie otwierając naczyń lub opakowania.

Jeżeli sprawdzenie towaru na drodze jest niemożliwe, a podejrzenie oparte na ważnych podstawach, interesowany obowiązany jest na żądanie funkcjonarjusza Straży Gran. udać się wraz z ładunkiem do najbliższego urzędu celnego, placówki Straży Gran., urzędu gminnego i t. p. i tam dokonać sprawdzenia.

Tymczasowe zatrzymanie obwinionego omówione zostało w dziale „Postępowania karne skarbowe".

Tymczasowem zajęciem i wzięciem w przechowanie nazywa się odebranie posiadanych przedmiotów, którymi popełnione przemytnictwo i zatrzymanie ich we władaniu i pod nadzorem urzędu.

Funkcjonarjusz Straży Gran. może korzystać z tego uprawnienia tylko wtedy, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że popełniono przemytnictwo i do przedmiotów tych może być zastosowana kara konfiskaty lub też mogą one służyć jako dowody dla sprawy.

Wzięcia w przechowanie można dokonać w miejscu urzędowem, np. na placówce Straży Gran., posterunku P. P., urzędzie gminnym i t. p.

Odebrane przedmioty oddaje się do najbliższego urzędu celnego lub zwierzchności gminnej.

Z zajęcia przedmiotów spisuje się „protokuł zajęcia i wzięcia w przechowanie", którego odpis „a" jako pokwitowanie należy wręczyć obwinionemu.

Rewizję osobistą czyli dokładne obszukanie osoby podejrzanej o ukrywanie przy sobie przedmiotów, mających związek z przestępstwem celnem, można przeprowadzić, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przestępstwo to zostało popełnione. Każda nieuzasadniona rewizja (np. nacechowana złą wolą) będzie karana nietylko w drodze dyscyplinarnej, ale w miarę okoliczności także w drodze sądowej. Rewizję osobistą możnaby podzielić na: a) obszukanie zewnętrzne; b) rewizję osobistą szczegółową. Obszukanie zewnętrzne osoby podejrzanej można przeprowadzić na miejscu przytrzymania, o ile ta osoba wyraźnie się na to zgodzi.

Jeżeli obszukanie zewnętrzne nie usunie podejrzeń, lub jeżeli osoba podejrzana rzeczy przechowanej przy sobie wydać nie chce, należy odstawić ją do najbliższego urzędu celnego, placówki Str. Gran., urzędu gminnego i t. p. i tam przeprowadzić rewizję osobistą szczegółową.

Przy rewizji osobistej szczegółowej musi być obecny kierownik danego urzędu lub dwaj bezstronni świadkowie, np. przy rewizji na placówce musi być kierownik placówki, względnie jego zastępca, lub dwaj bezstronni świadkowie.

Kobiety mogą być obszukiwane zewnętrznie lub rewidowane tylko przez kobiety; rewizja szczegółowa może być dokonywana tylko w nieobecności mężczyzn.

Jeżeli zachodzi niemożliwość dokonania obszukania lub rewizji przez kobiety, pozostające w służbie państwowej, natenczas funkcjonarjusz Straży Gran. może zarządzić dokonanie powyższych czynności przez godną zaufania osobę płci żeńskiej za jej zgodą.

Rewizja pomieszczeń. Rewizja domu, t. j. przeszukiwanie mieszkania (prywatnego) ze wszystkiemi przynależnościami (zagrody), celem ujęcia winnego lub zajęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa celnego, może być przeprowadzona na podstawie pisemnego upoważnienia władzy celnej I-ej instancji. Jeżeli jednak zwłoka w uzyskaniu upoważnienia grozi niebezpieczeństwem zatarcia śladów przestępstwa — upoważnienia tego może udzielić kierownik inspektoratu. Kierownicy komisarjatów korzystają przy przeprowadzeniu rewizji ze stałych upoważnień.

Bez pisemnego upoważnienia można dokonać rewizji tylko w wypadkach przychwycenia przestępcy na gorącym uczynku albo w bezpośrednim pościgu za nim.

Rewizję zasadniczo przeprowadza się tylko w porze dziennej; w porze zaś nocnej tylko wtedy, gdy tego wymagają okoliczności wyjątkowe i to na podstawie osobnego zezwolenia właściwej władzy.

Rewizję domu i przynależnych pomieszczeń przeprowadza się w obecności 2 świadków i organu P. P. o ile to jest tylko możliwe.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

Świadkowie muszą być w sprawie niezainteresowani Należy ich upomnieć, by zwracali baczną uwagę na wszystko, co w ich obecności będzie przedsięwzięte, aby w razie potrzeby mogli złożyć przed sądem świadectwo, oraz by zachowali w ścisłej tajemnicy wszystko, czego się dowiedzieli przy czynnościach urzędowych.

W Kościołach, domach modlitwy, domach klasztornych, w pomieszczeniach, zajmowanych przez władze państwowe i samorządowe, lub instytucje o charakterze publicznym, wreszcie koszarach i innych pomieszczeniach wojskowych dokonywa się rewizji po uprzedniem zawiadomieniu władz, względnie osób zarządzających zabudowaniami i z udziałem osoby przez nich wskazanej..

Przy rozpoczęciu rewizji należy posiadaczowi pomieszczenia okazać zarządzenie jej przeprowadzenia i zwrócić jego uwagę na sankcje karne w razie usiłowania udaremnienia rewizji.

Przeprowadzając rewizję domu należy unikać wszelkiego niepotrzebnego rozgłosu, wszelkich przykrości lub niezgodności dla interesowanych, które nie są niezbędnie potrzebne, szanować w miarę możności ich dobre imię i tajemnice prywatne, nie pozostające w związku z wykrytem przestępstwem, przestrzegając starannie względów taktu i przyzwoitości.

Rewizja odbywa się zasadniczo tylko po poprzedniem przesłuchaniu osoby, u której ma być przeprowadzona i tylko wtedy, gdy przez przesłuchanie nie uzyskano dobrowolnego wydania przedmiotów poszukiwanych, ani usunięcia przyczyn, które są powodem rewizji.

Przesłuchanie może być pominięte, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Jeżeli rewizja odbyła się z wynikiem dodatnim, t. zn. znaleziono podczas niej ukrywane przedmioty przestępstwa, wynik jej zaznacza się w protokule karnym. Jeśli nie dała wyniku, protokułu karnego się nie pisze, posiadaczowi pomieszczeń daje się na zwykłym papierze (nie na druku) zaświadczenie, że rewizję przeprowadzono i że nie dała ona wyniku.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Przy rewizji papierów funkcjonarjusz Str. Gran. odpowiada za to, aby treść ich nie doszła do wiadomości osób niepowołanych. Jeżeli nie można spisać zaraz papierów wziętych w przechowanie, lub zatrzymanych, lub gdy właściciel nie chce pozwolić na ich rewizję, wówczas należy je opakować i opieczętować, celem oddania sądowi.

Ogólne uprawnienia przysługujące władzom bezpieczeństwa (Policji). Straż Gran. może korzystać z ogólnych uprawnień, przysługujących władzom bezpieczeństwa publicznego przy ściganiu przestępstw, przewidzianych w ogólnej ustawie karnej, o ile przedmiotem dochodzenia są przestępstwa, ścigane w drodze sądowej, a popełnione w związku z przestępstwami celnemi.

Dochodzenia tego rodzaju należy przeprowadzać zasadniczo przy współudziale organów policji p., a gdyby nie było ich na miejscu, może je przeprowadzić sam funkcjonarjusz Str. Gran., jednak w tym wypadku winien donieść o wyniku dochodzeń najpóźniej do 24 godzin właściwej komendzie P. P. i urzędowi celnemu.

Przy przeprowadzaniu tych dochodzeń należy stosować ogólne przepisy ustawy o postępowaniu karnem

W tych wypadkach przysługuje funkcjonarjuszowi Str. Gran. prawo tymczasowego przytrzymania osób:

a) na żądanie władz sądowych lub organów P. P.;

b) na podstawie listów gończych;

c) w razie schwytania na gorącym uczynku zbrodni lub ciężkiego występku, albo jeżeli bezpośrednio po czynie pościg urzędowy lub głos publiczny wskazuje daną osobę, jako podejrzaną o czyn karygodny.

d) w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego w stosunku do osób cywilnych, gdy niema na miejscu funkcjonarjuszów P. P.

Rewizję pomieszczeń przy korzystaniu z tych uprawnień w zasadzie można przeprowadzić tylko na rozkaz władzy prokuratorskiej, sądowej lub uprawnionej do tego władzy administracyjno - politycznej.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, funkcjonarjusz P. P. (a więc i funkcjonarjusz Str. Gr.) może prze-

prowadzić rewizję domową z własnej inicjatywy w następujących wypadkach:

a) jeżeli jakaś osoba została pochwycona na gorącym uczynku zbrodni, albo ciężkiego występku lub jest silnie podejrzana o ich popełnienie i schowała się do mieszkania prywatnego;

b) jeżeli przytrzymany posiada przedmioty pochodzące z przestępstwa;

c) w razie pościgu za zbiegłym więźniem lub aresztowanym. Poza tem funkcjonarjusz może wejść do mieszkania prywatnego bez wyraźnego zezwolenia właściciela tylko w razie stwierdzonego niebezpieczeństwa: pożaru, klęski żywiołowej lub innej katastrofy, gdy życie ludzkie jest zagrożone oraz na wołanie o pomoc z wewnątrz.

Jeżeli chodzi o osoby, co do których można przypuszczać z wszelkiem prawdopodobieństwem, iż posiadają pochodzące z przestępstwa przedmioty, które mogą być ważne przy przeprowadzaniu śledztwa, lub jeżeli chodzi o osoby podejrzane o popełnienie zbrodni lub występku czy też osoby posiadające złą opinję lub oddane pod nadzór policyjny, to można u nich przeprowadzać rewizję osób i rzeczy w każdej chwili.

Postępowanie karne skarbowe w zakresie obowiązującym Straż Graniczną.

Co nazywamy postępowaniem karnem skarbowem. Postępowaniem karnem skarbowem nazywamy wszystkie przepisane przez ustawę czynności organów władz państwowych, od chwili wykrycia przez nią przestępstwa, aż do wydania przez sąd, lub upoważnioną do tego władzę wyroku lub orzeczenia.

Czynności te wykonywane być muszą w sposób przez ustawę przepisany, dlatego znajomość odpowiednich przepisów jest obowiązkiem każdego funkcjonarjusza.

Zadanie Straży Gran. w postępowaniu K. Sk. Zadaniem Straży Gran. w postępowaniu karnem skarbowem jest:

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

1) wykrywanie przestępstw skarbowych i przekazywanie ich do rozstrzygnięcia władzom skarbowym, lub wyjątkowo kierowanie ich wprost do sądu;

2) wykonywanie wstępnych czynności, związanych z wykryciem przestępstwa, a więc:

a) dokonywanie rewizji osobistej;

b) dokonywanie rewizji domowej;

c) zajęcia przedmiotów;

d) tymczasowe przytrzymanie podejrzanego;

e) przymusowe dostawienie obwinionego;

f) poszczególnym funkcjonarjuszom Str. Gran. może być także poruczone przeprowadzenie śledztwa.

Wykrycie przestępstwa. Wykryciem przestępstwa nazywa się stwierdzenie, że przestępstwo zostało dokonane. Będzie więc wykryciem zarówno uzyskanie pewnych wiadomości, że przestępstwo zostało dokonane, jak i schwytanie przestępcy na gorącym uczynku, np. przy przekraczaniu granicy zielonej z towarem przemyconym. Wykrywszy przestępstwo Straż Gran. obowiązana jest pod grozą odpowiedzialności dyscyplinarnej, a w pewnych wypadkach karno - sądowej do przedsiębrania czynności, nakazanych ustawą.

Jak postępować po wykryciu przestępstwa? O środkach zmierzających do ujęcia przestępcy uniemożliwienia mu ucieczki i zabezpieczenia się od podstępów, jak również o zasadach, jakich trzymać się należy przed i przy wykryciu przestępstwa mówi rozdział pod tyt.: „Służba graniczna". Obecnie chodzi o przepisane ustawą czynności, które dla zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i sprawiedliwego wymiaru sprawiedliwości muszą być dokonane.

Po każdem wykryciu przestępstwa należy w pierwszym rzędzie sporządzać *protokuł karny*, lub jeśli obwiniony jest nieobecny lub nieznany, *doniesienie karne*.

Zachodzi pytanie, w jakiej chwili i gdzie protokół karny sporządzić należy.

Odróżnić tu należy dwa wypadki:

1) albo przestępstwo zostało wykryte na granicy, np. strażnik ujął przemytnika, lub zajął porzucony towar.

2) albo znowu na podstawie wywiadu lub doniesienia stwierdzono, że przez danego osobnika zostało dokonane przestępstwo, winny jednak nie został ujęty na gorącym uczynku.

1) Jeżeli przestępstwo zostało wykryte na granicy, strażnik, który wykrył („imacz") doprowadza przytrzymanego, lub dostawia towar najkrótszą drogą do najbliższej placówki lub (jeśli bliżej położone) do urzędu celnego, gminnego, lub posterunku policji i tu po stwierdzeniu tożsamości spisuje z przytrzymanym protokuł karny, poczem winnego wraz z zajętym towarem i protokułem oddaje urzędowi celnemu (wyjątkowo sądowi) do dalszego postępowania. Jeżeli dostawia tylko sam przedmiot przestępstwa (towar); winny zaś zbiegł, lub jest nieznany, zamiast protokułu karnego pisze doniesienie karne, które wraz z przedmiotem przestępstwa oddaje urzędowi celnemu.

2) Jeżeli winny nie został ujęty na gorącym uczynku, a tylko na podstawie posiadanych wiadomości strażnik stwierdził, że przestępstwo zostało dokonane, należy przedewszystkiem, o ile to jest możliwe, zapobiec ucieczce winnego, lub ukrycia przedmiotów przestępstwa. W wypadkach takich najczęściej będzie konieczna rewizja domowa, w wyniku której dopiero spisuje się protokuł karny, poczem postępowanie jest takie same, jak wskazano wyżej (pod 1).

Podobny tok postępowania będzie wskazany przy rewizji w razie pościgu, z tą różnicą, że rewizję w pościgu przeprowadza strażnik sam, bez osobnego upoważnienia, rewizję zaś zwykłą przeprowadza kierownik komisarjatu, lub strażnik, lecz tylko za osobnem upoważnieniem urzędu celnego.

Protokuł karny. Protokuł karny zawiera opisanie czynu karygodnego oraz okoliczności towarzyszących wykryciu, jak również tłumaczenie się obwinionego, któremu należy odczytać w tym celu rubrykę protokułu zawierającą powód obwinienia. Protokuł winien być przez obwinionego własnoręcznie podpisany. Jeśli obwiniony nie umie pisać lub odmawia podpisu — potrzebna jest asystencja w osobach dwóch bezstronnych świadków, przybranych w miarę możności z pośród członków zwierzchności gminnej. W innych wypadkach, asystencja nie jest konieczna.

Protokuł należy sporządzać niezwłocznie po wykryciu przestępstwa. Prawidłowo sporządzony protokuł karny winien zawierać wyczerpujące odpowiedzi na następujące pytania:

1) gdzie i kiedy protokuł sporządzono;
2) kto, kiedy i gdzie wykrył przestępstwo;
3) na czem polega przestępstwo;
4) kto popełnił przestępstwo i w jaki sposób — imiona i nazwiska i miejsce zmieszkania osób obwinionych;
5) kto był świadkiem, czy przy sporządzaniu protokułu była asystencja i kto ją stanowił.

Oświadczenie obwinionego winno być zapisane w protokule, choćby nie było zgodne z prawdą, wykazanie zaś niezgodności nastąpić powinno w rubryce: „ewentualne dalsze uwagi imaczów".

Doniesienie karne. Doniesienie karne sporządza się zamiast protokułu karnego w wypadkach, gdy sprawca przestępstwa jest nieobecny lub nieznany (t. j. gdy niewiadomo kto dopuścił się wykrytego przestępstwa, np znalezienie porzuconej kontrabandy). Dla doniesień karnych niema obowiązujących druków, sporządza się je zatem w formie zwykłego meldunku, z wyczerpującym opisem wszystkich okoliczności, towarzyszących wykryciu przestępstwa.

Postępowanie z obwinionym. Po spisaniu protokułu karnego obwinionego należy doprowadzić do urzędu celnego, który od chwili otrzymania protokułu sam decyduje o dalszem postępowaniu.

Wyjątkowo można odstąpić od zasady odstawiania obwinionych do urzędu celnego w dwóch wypadkach:

1) gdy chodzi o małą wartość przedmiotu przestęp-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

stwa, obwiniony zaś jest stałym mieszkańcem pogranicza, majątek zaś jego w dostatecznej mierze daje gwarancję zabezpieczenia pretensyj Skarbu Państwa, — urząd celny zaś jest daleko i doprowadzenie obwinionego byłoby zbyteczną stratą czasu. W tych wypadkach wystarcza przesłanie urzędowi celnemu protokułu karnego, przyczem obwinionego należy uprzedzić, że na wezwanie urzędu celnego ma się stawić pod rygorem przymusowego doprowadzenia. Decyzję o zwolnieniu obwinionego wydaje w podobnych wypadkach kierownik komisarjatu lub placówki;

2) gdy obwiniony nie może być pozostawiony na wolnej stopie, urząd celny zaś jest zbyt daleko, lub chwilowo jest nieczynny i nie można z tego powodu uzyskać w krótkim czasie decyzji urzędu o tymczasowem zatrzymaniu i odstawieniu obwinionego do najbliższego sądu powiatowego, sądu pokoju, lub sędziego śledczego, zarządzenie tymczasowego zatrzymania obwinionego (nakaz aresztu), powinien wydać kierownik komisarjatu, lub, jeśli jest bliżej kierownik placówki.

Powody, które uzasadniają tymczasowe zatrzymanie obwinionego są następujące:

1) jeśli obwiniony przy wykryciu przestępstwa stawił opór lub usiłował zbiec;

2) jeśli obwiniony zamieszkuje stale zagranicą, a zachodzi uzasadniona obawa, że uchyli się od śledztwa lub kary;

3) jeśli istnieje uzasadniona obawa ucieczki obwinionego, w szczególności uzasadniona jest ta obawa wtedy, gdy obwiniony nie posiada w kraju nieruchomego majątku, ani też stałego godziwego zarobku, a także, gdy żadne inne okoliczności z miejscem dotychczasowego pobytu go nie łączą;

4) jeśli w wypadkach większej wagi istnieje uzasadniona obawa, że obwiniony, pozostawiony na wolności, porozumiewać się będzie ze współwinnymi lub świadkami, albo też zatrze w inny sposób ślady przestępstwa (obawa matactwa).

Organ zarządzający odstawienie obwinionego do sądu (urząd celny, komisarjat, placówka) składa sądowi odpowiednie pismo wraz z odpisem protokułu karnego. Pismo powinno zawierać nazwisko obwinionego, czyn karygodny, o jaki jest obwiniony, okoliczności, które uzasadniają odstawienie do sądu i oznaczenie urzędu celnego, któremu przesłano protokuł karny. Obwinionego dostawia się do sądu wraz z dowodami rzeczowemi.

(Wzór wypełniania druku prot. k. pkt. 102).

PROTOKUŁ KARNY
Z POWODU WYKRYCIA PRZESTĘPSTWA SKARBOWEGO

spisany dnia 14 grudnia 1927 r. w kancelarji komisarjatu Str. Gran. — Maciejowice.

obecni:

OBWINIENI: imię nazwisko, wiek, zawód i miejsce zamieszkania	ASYSTENCJA: imię i nazwisko, zawód, miejsce zamieszkania asystujących	INNACZE: imię i nazwisko, charakter służbowy, miejsce zamieszkania
Józef Kowal lat 35 rolnik zamieszkały w Rogach pow. Mirów	1) *Jan Pawelec* wójt gm. Rogi pow. Mirowski 2) *Wacław Korczak* sekret. gm. Rogi	1) *Michał Wagner* st. str. plac. Cyk 2) *Józef Grzyb* str. plac. Cyk

Zajęte przedmioty przestępstwa i miejsce ich przechowania:

2 worki tytoniu krajowego wagi surowej 80 kg. przekazano Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.

Uwaga: Obecność asystencji konieczna, jeśli obwiniony nie umie pisać lub odmawia podpisu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumug.pl

Zarządzenia co do przytrzymanych osób:

(czy pozostawiono je na wolności — jeśli przyaresztowano, do którego sądu je odstawiono).

Józefa Kowala odstawiono wraz z towarem do Urzędu Celnego w Dąbrowach.

POWÓD OBWINIENIA

(opisanie towarzyszących przytrzymaniu okoliczności oraz zebranych dowodów winy).

„Dnia 13 grudnia 1927 r. o godzinie 23 st. strażnik Wagner Michał pełniąc służbę w pobliżu słupa granicznego Nr. 078 zauważył w odległości około 50 mtr. od granicy dwóch osobników z pakunkami, idących lasem od linji celnej w kierunku wsi Cyk. Na dwukrotne wezwanie „Stój! Straż Graniczna", osobnicy obciążeni towarem rozbiegli się w 2-ch kierunkach. Wagner rzucił się w pogoń za jednym z nich, strzelając raz do góry, a następnie do uciekającego przemytnika. Na alarm nadbiegł, w pobliżu pełniący służbę, strażnik Grzyb, który rozpoczął pościg za drugim przemytnikiem. Osobnik ściągny przez strażnika Grzyba ugrzązł w bagnie i został zatrzymany wraz z workiem towaru przemyconego, natomiast przemytnik ścigany przez st. strażnika Wagnera porzucił worek i sam zdołał ukryć się w gęstwinie leśnej. Poszukiwania przedsięwzięte niezwłocznie przez st. strażnika Wagnera i nadbiegłego kier placówki Cyk, przod. Sobiesznara Marcina — nie dały wyniku. Zatrzymanego przemytnika st. str. Wagner poznał, jako mieszkańca wsi Rogi, Józefa Kowala, który przyznał się, że worek tytoniu przemycił z Niemiec, lecz wspólników wydać nie chce, twierdząc, że ich nie zna.

OŚWIADCZENIE OBWINIONEGO:

(po odczytaniu poprzedniej rubryki)

Potwierdzając odczytanie mi *„Powodu obwinienia"* oświadczam następująco:

Nie mając środków na wyżywienie rodziny, uległem namowie nieznanego mi z nazwiska mężczyzny, który przyszedł do mnie o godz. 12-ej wieczorem dnia 13-go b.m. i udałem się z nim przez granicę, nielegalnie do Prus, gdzie ze stodoły wsi Fürstenwalde zabraliśmy po jednym worku tytoniu i zawróciliśmy z powrotem do Polski, gdzie po przekroczeniu granicy zostałem zatrzymany. Przemytnictwem dotychczas nie trudniłem się. Mężczyzna, który był ze mną za granicą, nie wymienił swego nazwiska i jest w okolicy nieznany. Wygląd jego jest następujący: średniego wzrostu, silnej budowy ciała, blondyn, w butach z cholewami, krótkiej kurtce i wypłowiałym bronzowym kapeluszu, lat średnich, chód powolny, w rozmowie flegmatyk, na prawym policzku posiada bliznę, jakby od cięcia ostrym narzędziem.

Dla kogo był towar przeznaczony nie wiem.

Odczytano: + + +

Własnoręczność znaków niepiśmiennego Kowala Józefa stwierdzają:

Jan Pawelec, wójt gm. Rogi.

Wacław Korczak, sekr. gm. Rogi.

EWENTUALNE DALSZE UWAGI IMACZÓW:

(zwłaszcza co do „oświadczenia" złożonego przez obwinionego).

Zatrzymany Kowal nie był dotychczas notowany w ewidencji osób podejrzanych o uprawianie przemytnictwa. Zeznanie jego naogół nie budzi zastrzeżeń, gdyż mężczyznę według wskazanego rysopisu widziano kilkakrotnie we wsi Rogi. Chociaż był przez funkcjonarjuszów Straży Granicznej obserwowany, nic podejrzanego dotychczas nie spostrzeżono. Mężczyzna ten przebywał tylko w mieszkaniu Kowala. W innych domach wsi Rogi nie był widziany.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Na tem protokół zakańczono i podpisano d. j. w.

(własnoręczne podpisy wszystkich imaczów)

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeum.pl

Wagner Michał — St. str.
Grzyb Józef — strażn.
Sobiesznar — przod.

(Wzór format ½ arkusza pkt. 103).

St. Str. Wagner Michał *Cyk, 14 grudnia 1927 r.*
plac Cyk.

DONIESIENIE KARNE Z POWODU WYKRYCIA PRZESTĘPSTWA SKARBOWEGO.

Dnia 13 grudnia 1927 r. o godz. 23 pełniąc służbę w pobliżu słupa granicznego Nr. 078 zauważyłem w odległości około 50 metrów od granicy, dwóch osobników z pakunkami, idących lasem od linji celnej w kierunku wsi Cyk. Na dwukrotne wezwanie do zatrzymania, osobnicy się rozbiegli w dwóch kierunkach. Za jednym z nich, który uciekał w głąb kraju udałem się w pościg. W czasie pościgu oddałem 2 strzały, raz w górę, drugi raz do uciekającego. Po drugim strzale ścigany zginął mi z oczu, wpadłszy w głębinę leśną. Po przeszukaniu terenu znalazłem porzucony przez zbiegłego worek, zawierający 40 kg. tytoniu krajowego.

Drugi worek tej samej zawartości i wagi, porzucony przez drugiego przemytnika odnalazł strażnik Grzyb Józef, z plac. Cyk, który w pobliżu pełnił służbę i nadbiegł po oddaniu przeze mnie strzału. Drugi przemytnik uciekł prawdopodobnie za granicę.

Ślady stóp przemytników wymierzyłem i rozpocząłem obserwację mieszkańców wsi Cyk, z pośród których najprawdopodobniej przemytnicy pochodzą.

Ogółem zajęliśmy 80 kg tytoniu krajowego, który równocześnie z niniejszem doniesieniem przekazujemy urzędowi celnemu w Dąbrowach.

Wagner Michał St. str.

Zajęcie 80 kg. tytoniu odbyło się ściśle w sposób opisany w pow. doniesieniu. Ze swej strony nie mam nic ponadto do nadmienienia.

Grzyb Józef — str.

(Wzór pisma do Sądu przy tymczasowem zatrzymaniu obwinionego pkt. 104).
format ½ arkusza.

Placówka Straży Granicznej Lipno, 12 stycznia 1928 r.
w Lipnie
Flechner Gustaw
tymczasowe zatrzymanie

DO

SĄDU POWIATOWEGO

W KOŁKACH.

Na podstawie art. 149 i 165 pkt. 3 Ustawy karnej skarbowej (Dz. Ust. Nr. 105 poz. 609 z 1926 r.) odstawiam równocześnie do dyspozycji Sądu Flechnera Gustawa obywatela niemieckiego, ur. w r. 1896 w Hohenburgu (Niemcy) i tam zamieszkałego.

Wymieniony przytrzymany został dzisiaj o godz. 7 na gorącym uczynku nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z Niemiec do Polski i przeniesienia przez granicę z zamiarem uszczuplenia należności celnych 35 kg koronek.

Pozatem Flechner podejrzany jest o zawodowe trudnienie się przemytnictwem. Jako zamieszkały zagranicą nie może być pozostawiony na wolności.

Koronki zostały zajęte i przesłane w dniu dzisiejszym urzędowi celnemu w Sosnowcu, wraz z protokółem karnym, którego odpis dołączam.

Zał. odpis prot. karnego.

Kowalarz Marcin — przod.
(Kowalarz Marcin)
kierownik placówki.

—o—

KONSERWACJA I OCHRONA ZNAKÓW I URZĄDZEŃ GRANICZNYCH.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 3/29 pkt. 23).

W związku z pkt. 4 art. 4 Rozporządzenia Pana Prezydenta Rzplitej o Straży Granicznej i art. 17 Rozporządzenia Pana Prezydenta Rzplitej o granicach Państwa w sprawie ochrony i strzeżenia przez organa Str. Gr. znaków i urządzeń granicznych zarządzam:

1) Wszelkie zauważone uszkodzenia, usunięcia lub przesunięcia znaków i urządzeń granicznych (kamieni granicznych, słupów, kopców i t. d.) meldować w meld. sytuacyjnych oraz każdorazowo oddzielnie władzom administracyjnym 2-ej instancji (województwom), drogą służbową.

2) Lekkie uszkodzenia znaków granicznych, które dadzą się naprawić bez żadnych kosztów, polecam uskutecznić własnemi siłami, meldując o tem tak, jak w punkcie I z tem, że naprawa została dokonana bez kosztów przez organa Straży Granicznej.

3) W wypadku uszkodzenia, naprawa którego wymaga pewnych kosztów, należy meldować o tem władzom administr. 2-ej instancji z podaniem przypuszczalnych kosztów, jakie naprawa ta wymagać będzie, po otrzymaniu pieniędzy naprawę u kutecznić, a rachunek przesłać

władzy adm. 2-ej instancji z zawiadomieniem o jej dokonaniu.

4) Udzielić pomocy i ochrony urzędnikom Min. Rob. Publ. delegowanym dla wykonania prac, związanych z założeniem i utrzymaniem znaków i urządzeń granicznych.

5) Meldować, jak w punkcie 1, o zauważonych zmianach lub naprawach znaków granicznych, wykonanych przez organa państwa sąsiedniego.

6) Kontrolę znaków i urządzeń granicznych przeprowadzać przy pomocy specjalnych patroli kontrolnych z wyjątkiem pory zimowej w górach, gdzie kontrolować raz na miesiąc.

7) W razie zauważenia uszkodzeń lub zmian w przebiegu granicy, przeprowadzić bezzwłocznie formalne dochodzenie, a protokół dochodzenia przesłać drogą służbową władzy administracyjnej 2-ej instancji.

Wykonanie powyższych zarządzeń należy uregulować tak, by właściwa służba na tem nie ucierpiała.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

IV.

UZBROJENIE.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

Karabinek „Mossin" wzór 91/98/25.

1. OPIS KARABINKA I JEGO CZĘŚCI.

Ogólnie. Karabinek „Mossin" wz. 91/98/25 jest bronią palną powtarzalną, pięciostrzałową, z pudełkiem wystającem z łoża, z zamkiem czterochwytowym, zaryglowanym symetrycznie.

Dane liczbowe. Kaliber lufy 7.9 mm.
Kaliber pocisku 8.2 mm.
Najniższy celownik 300 m.
Najwyższy celownik 1200 m.
Największa donośność 4000 m.
Przy kącie rzutu 31°.

Długość: karabinka bez bagnetu 1.10 m.,
karabinka z bagnetem 1.35 m.
przewodu lufy 600 mm.,
naboju 28.3 mm.,
pocisku 28.0 mm.

Ciężar: karabinka bez bagnetu 3.68 kg.,
karabinka z bagnetem 4.24 kg.,
bagnetu 560 gr.,
naboju 23.9 gr.,
pocisku 10.0 gr.,
ładunku 3.2 gr.,
łuski próżnej 10.5 gr.
Gwinty: ilość brózd 4,
szerokość brózd 4.4 mm.,

głębokość brózd 0.15 mm.,
skok skrętu 240 mm. (30,3 kal.),
kąt skrętu 5°54,
skręt stały prawy.
Dane balistyczne: obciążenie przekroju 20.4 g. (cm²),
szybkość początkowa 845 m. (sek.),
szybkość na odległość 25 m. około 820 m/sek.

Główne części. 1) Lufa.
2) Przyrząd celowniczy.
3) Komora zamkowa.
4) Zamek.
5) Przyrząd spustowy.
6) Przyrząd donoszący.
7) Łoże.
8) Okucie.
9) Bagnet.
10) Przybory.

2. ROZKŁADANIE I SKŁADANIE KARABINKA.

Wyjmowanie i wkładanie zamka. Zamek wyjmuje się w sposób następujący: lewą ręką ująć karabin za szyjkę, palcem wskazującym nacisnąć na spust, prawą ręką otworzyć zamek i wyciągnąć ku tyłowi.

Zamek wkłada się przy iglicy napiętej.

Nacisnąć wskazującym palcem lewej ręki na język spustowy prawą ręką włożyć zamek i przekręcić go w prawo.

Rozkładanie i składanie zamka. Do rozkładania należy zamek wyjąć z komory zamkowej w sposób opisany powyżej.

Następnie ująć zamek lewą ręką tak, aby średni i wskazujący palec oparł się o czółko tłoka zaporowego, a kciuk o podstawę rączki zamkowej z tyłu. Prawą ręką odciągnąć kurek ku tyłowi tak, aby ząb kurkowy nie wyszedł z widełek łącznika. Przekręcić kurek w lewo. Wyciągnąć do przodu tłok zaporowy z łącznika.

Odłączyć tłok od łącznika.

Ująć lewą ręką trzon zamkowy, oprzeć go prostopadle grotem iglicznym o drewnianą podkładkę, nacisnąć dłonią lewej ręki na rączkę zamkową ku dołowi. Prawa ręką wykręcić kurek w lewo i zdjąć go.

Stopniowo zwalniając nacisk lewej ręki zwolnić sprężynę igliczną, a następnie wyjąć iglicę wraz ze sprężyną z trzona. Składanie zamka odbywa się w odwrotnym porządku.

Nasunąć sprężynę igliczną na iglicę włożyć iglicę do trzona zamkowego postawić trzon pionowo opierając grotem o drewnianą podkładkę i naciskając dłonią na rączkę zamkową, ścisnąć sprężynę. Nakręcić kurek na iglicę tak, żeby kreski na iglicy i kurku stanowiły jedną linję. Połączyć tłok zaporowy z łącznikiem i przekręcić go w prawo. Połączyć tłok z trzonem tak, aby wodzik tłoka wszedł w swe gniazdo na trzonie. Ująć zamek lewą ręką tak, jak przy rozkładaniu i przekręcić kurek w prawo.

Odejmowanie i nakładanie wieczka. Poza rozkładaniem zamka wolno jeszcze odjąć wieczko. W tym celu prawą ręką ująć karabin za szyjkę, palcem wskazującym lewej ręki nacisnąć na zatrzask wieczka i otworzyć wieczko. Kciukiem nacisnąć na górne ramię donośnika, przycisnąć go do wieczka i zdjąć wieczko z osi ku dołowi.

Aby wieczko włożyć należy je ująć, jak przy odejmowaniu, włożyć zawiasę na oś i zamknąć.

Dalsze rozkładanie karabinka jest dozwolone jedynie rusznikarzowi.

Zabezpieczanie i odbezpieczanie. Karabinek zabezpiecza się, ujmując uchwyt kurka i odciągając kurek ku tyłowi, aż ząb kurkowy wyjdzie z widełek łącznika. Następnie przekręca się kurek w lewo. Bezpiecznik wchodzi w swe gniazdo na trzonie, wobec czego trzon nie może się przekręcić w lewo. Ząb kurkowy opiera się o występ prawej ściany komory zamkowej i przestaje cisnąć na zaczep kurkowy wobec czego nie można zwolnić zaczepienia. Sprężyna igliczna jest jeszcze bardziej ściśnięta.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

Karabinek odbezpiecza się, odciągając kurek w tył, aby bezpiecznik wyszedł ze swego gniazda na trzonie. Następnie przekręca się kurek w prawo i lekko opuszcza do przodu, żeby ząb kurkowy wszedł w widełki łącznika i oparł się o zaczep kurka.

3. NOSZENIE BRONI I ŁADOWANIE.

Wszyscy szeregowi i podoficerowie służby granicznej podczas pełnienia służby noszą broń z nałożonym bagnetem. Wyjątek stanowią: konwojenci pociągów, woźnice łącznicy konni, patrole telefoniczne i ci z szeregowych lub podoficerów, którzy pełnią służbę na odcinkach granicznych, gdzie warunki terenowe przedstawiają niebezpieczeństwo zranienia siebie.

W tym celu I. O. wydadzą do podwładnych instrukcje, na których odcinkach służba ma być pełnioną z nałożonym bagnetem lub bez.

W wypadku służby bez bagnetu należy go zawsze nosić na pasie jako broń boczną. Poza służbą nosić bagnet na pasie. Przy noszeniu służbowej broni krótkiej palnej odpada noszenie broni białej.

Dla uniknięcia nieszczęśliwych wypadków ładowanie i rozładowanie kbk. ma się odbywać ściśle w oznaczonych miejscach. Miejsca te oznaczą k-dci placówek po zadecydowaniu, że w danym miejscu naładowany kbk. jest już zbyteczny. Należy pouczać, że przy ładowaniu i rozładowaniu broni trzymać kbk. wylotem lufy do góry. (Rozk. K. S. G. Nr. 15/28).

4. BROŃ KRÓTKA PALNA — NABYWANIE I WARUNKI.

W skład obowiązującego wyekwipowania oficerów Straży Granicznej wchodzi pistolet, lornetka i futerał do map, przyczem w myśl obowiązujących przepisów wojskowych wymienione przedmioty winni zainteresowani, jako ofic. rez. albo pospolitego ruszenia nabywać na koszt własny (Dz. Rozk. M. S. Wojsk. 97/19). Ponieważ je-

dnak większa część oficerów Straży Granicznej nie posiada omawianych przedmiotów, albo posługuje się wypożyczonemi skarbowemi — zamierzam przyjść oficerom z pomocą przez zaopatrzenie ich w te przedmioty na warunkach przystępnych. W pierwszym rzędzie zamówiłem dostawę pistoletów, a to celem ujednostajnienia uzbrojenia oficerów Straży na wypadek mob., odbywania ćwiczeń i t. p.

Zamówione pistolety są wyrobu „Czeskiej Zbrojowni w Strakonicach" 9 strzałowe kal. 9 m/m obrotowa lufa z widzialnym kurkiem, z kolbą służącą jednocześnie jako futerał do pistoletu.

Sam pistolet płaski cokolwiek mniejszy od belgijskiego browninga, może być noszony z kolbą lub oddzielnie.

Typ tego pistoletu będzie prawdopodobnie wprowadzony do armji, jako uzbrojenie wojskowe.

Warunki nabycia pistoletu są następujące:

Cena pistoletu wraz z kolbą wynosi 178 zł. spłacone w 24 ratach miesięcznych plus 8 proc. w stosunku rocznym do spłaconych rat. Dostawa pistoletów do rąk reflektantów nastąpi w miesiącu kwietniu r. b

W razie rozwiązania stosunku służbowego z oficerem, który nabył pistolet cała pozostała suma do spłaty będzie potrącona z ostatnich poborów według odprawy.

W wypadku śmierci oficera, przed spłaceniem całej wartości pistoletu, spadkobiercom przysługuje prawo do jednorazowej spłaty reszty pozostałości, w przeciwnym razie pistolet przechodzi na własność Skarbu Państwa.

Oficerowie Straży Granicznej, reflektujący na nabycie omawianej broni, wypełniają deklarację według załączonego wzoru i prześlą je właściwym płatnikom wzgl. Komendantowi Drużyny Sztab. o ile chodzi o oficerów Komendy Straży Granicznej.

Oficerowie płatnicy I. O. na podstawie otrzymanych deklaracji sporządzą listy potrąceń i poczynając od dnia 1 lutego 1929 r. będą ściągać z poborów każdemu zainteresowanemu po 7 zł. 50 gr. i wpłacać na rachunek P.

K. O. Nr. 13157 (właściciel konta „Polskie Towarzystwo Zakładów Skoda").

W wykonaniu powyższego polecam:

1. do dnia 15.II b. r. zameldować do K. S. G. ilość zgłoszonych deklaracji na nabycie pistoletów według niniejszego rozkazu,

2. do dnia 15.IV b. r. zdać do przynależnego I. O. względnie Komendanta Drużyny Sztab. wszystkie wypożyczone pistolety skarbowe.

3. do dnia 25.V b. r. zameldować do K. S. G. o ilościach zdanych pistoletów skarbowych.

W terminie późniejszym uregluję sprawę zaopatrzenia oficerów w lornetki i torby oficerskie.

(Rozk. K. S. G. Nr. 1/29).

5. KONSERWACJA UZBROJENIA.

Dotychczasowy system wydawania drobnych ryczałtów na konserwację uzbrojenia poszczególnym strażnikom zmieniam z dniem 1 lipca 1928 r. następująco:

Ryczałty na konserwację uzbrojenia i normy ustalonych smarów będą otrzymywać Inspektoraty Okręgowe i Komendant C. S. S. G., które winni rozdzielać na poszczególne I. G. lub zakupywać we własnym zakresie potrzebne ilości centralnie i wydawać podległym oddziałom. Jeżeli ryczałty te otrzymają I. G. w gotówce, dokonują zakupów na miejscu i w naturze wydają je poszczególnym Komisarjatom stosownie do ilości posiadanego uzbrojenia.

Zaznaczam, że materjały do konserwacji uzbrojenia winny być najlepszego gatunku i zakupywane możliwie w państwowych zakładach.

Gospodarkę ryczałtami na konserwację uzbrojenia prowadzi kwatermistrz danego I. O. W razie uzyskania z tych ryczałtów pewnych oszczędności, zezwalam zakupywać naczynia do przechowywania smarów.

Przybory do czyszczenia broni i sznury dostarczy Dowództwo Straży Granicznej.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Kwartalne normy smarów i materjałów do konserwacji uzbrojenia w klg. i gramach:

L. p.	NAZWA BRONI	Oliwa	Wazelina	Nafta	Szmaty	Pakuły	Uwagi
	Na 100 sztuk.						
1	Karabinów . .	1,500	6,000	—	3,000	4,500	
2	Karabinków .	1,500	5,400	—	2,400	4,500	
3	Pistoletów i rewolwerów .	0,600	1,500	—	0,900	0,450	
4	Szabel	—	2,400	—	0,600	0,450	
5	Bagnetów . . .	—	0,600	—	0,300	0,450	
	Na 1 K. m. z podstawą.						
6	Maxima 0,8 . .	1,800	0,900	0,900	—	—	
7	„ 0,8/15 . .	1,500	0,600	0,900	—	—	
8	„ 0,8/18 . .	1,500	0,600	0,900	0,900	0,600	
9	Bergmana . . .	1,500	0,750	0,450	—	—	
10	Chauchatt . . .	1,900	0,450	0,300	—	—	
11	Hotskisscha . .	1,500	0,900	0,600	—	—	
12	Lenisa	1,800	0,900	0,400	—	—	
13	Colta	1,800	0,600	0,400	—	—	

(Rozkaz K. S. G. Nr. 42/28.

Broń — sposób obchodzenia się. Ze względu na wojskowy charakter służbowy, każdy strażnik po uzyskaniu zezwolenia swego przełożonego, ma prawo posiadania przy sobie krótkiej broni palnej. Z bronią tą powinien się dobrze zaznajomić, nauczyć się nią władać i obchodzić się z należytą ostrożnością, by nie spowodować nieszczęśliwego wypadku.

Ustawa karna przewiduje ostre sankcje karne w stosunku do osób, posiadających pozwolenie na noszenie broni, jeżeli skutkiem nieostrożnego obchodzenia się z bronią spowodują wypadek mimowolnego uszkodzenia ciała.

Jeżeli w następstwie nieostrożnego obchodzenia się z bronią, wypadek spowoduje strażnik, będzie to dowodem karygodnego niedbalstwa służbowego i lekceważenia sobie życia ludzkiego, za co winien być jaknajsurowiej karany.

Współwinnym w wypadku nieostrożnego obchodzenia się z bronią, może się okazać również i przełożony, jeżeli dochodzenie ustali, że zaniedbał obowiązku pouczania podwładnych o konieczności zachowania ostrożności przy obchodzeniu się z bronią lub też wydał zezwolenie na noszenie broni osobnikowi, którego rozwagi i charakteru nie poznał pod każdym względem.

W celu uniknięcia nieszczęśliwych wypadków, których istota leży przeważnie w umiejętnem lub niedbałem obchodzeniu się z bronią należy:

1) Każdą broń palną, nie wyłączając własnej, zawsze uważać naładowną i nabitą.

2) a. Przy pistoletach należy się przekonać przez lekkie odsunięcie zamka, czy nie jest nabity: w tym wypadku nabój ukaże się pod pazurem wyciągu, co można zobaczyć przez otwór wyrzutnicy lub zgóry, zależnie od systemu pistoletu.

b. przy karabinach należy odbezpieczyć i otworzyć powoli zamek.

3) Przy rozładowaniu należy zawsze pamiętać o naboju w lufie.

4) Pistoletów bez koniecznej potrzeby nie należy nabijać (t. j. wprowadzać naboju do lufy).

5) Broń nabita winna być zawsze zabezpieczona.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

6) Nigdy nie należy nawet po stwierdzeniu, że broń jest nienabita, zwracać jej w kierunku kogokolwiek.

7) Bronią nie należy się bawić i wszelkie manipulacje przeprowadzać tylko w wypadkach istotnej potrzeby.

8) Bez pewnego dozoru lub dobrego ukrycia nie pozostawiać nigdy broni w domu.

9) Ładowanie i rozładowanie należy uskuteczniać tylko w sposób wykluczający wypadek (lufą ku ziemi).

10) Ćwiczenia przeprowadzać tylko nabojami ćwiczebnemi.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

(Rozkaz K. S. G. Nr. 19/29).

Strzelanie izbowe. W związku z przydziałem w najbliższych dniach dla oddziałów Str. Gr. kompletów do izbowego strzelania, podaję poniżej dane, które należy przestrzegać i stosować przy nauce.

Aby dać możność każdemu z szeregowych Str. Gr. oddania szeregu strzałów, należy w pewnym dniu zgrupować na którejkolwiek placówce kilkunastu ludzi i tam przeprowadzić strzelanie pod kierunkiem oficera wzgl. podoficera, znającego zasady strzelania izbowego. Ze względu na taniość i dogodność strzelania śrutowego należy przeprowadzać je i w dalszych okresach służby, celem doskonalenia i podtrzymywania sprawności strzeleckiej. Potrzebne do tego celu spłonki i kule będą dostarczane przez Dow. Str. Gr.

Strzelanie śrutem powinno odbywać się, o ile możności na wolnem powietrzu, jednakowoż w miejscu zacisznem, osłoniętem od wiatru, a to ze względu na małą celność balistycznie słabej amunicji. W okresie zimowym oraz w czasie niepogody strzelania takie winny odbywać się w pomieszczeniach zakrytych. Strzelania śrutowe należy uprawiać w sposób sportowy i urozmaicony przy zupełnie swobodnym nastroju. Strzela się do 5-ciokrotnie zmniejszonych tarcz i figurek z odległości 10 mtr. Przed

rozpoczęciem strzelań kierownik powinien stwierdzić położenie średniego punktu trafień, strzelając z kbk. z podparciem.

Ponieważ pocisk śrutowy posiada dostateczną siłę zranienia dlatego przy strzelaniu należy zachować odpowiednią ostrożność.

Wystarczającą ochronę daje tylna osłona 3 m. wysok. i o ile jest z drzewa 4 cm. grubości. W miejscach wolnych, nie chronionych osłonami wolno strzelać przy zamknięciu terenu na 500 m. wgłąb i 50 m. wszerz, po każdej stronie linji strzału. Ponieważ kbk. używany do strzelań śrutowych ulega zaołowieniu lufy — należy do każdego kompletu izbowego strzelania przewidzieć jeden kbk. na stałe. Karabinek ten zaopatrzyć tabliczką z napisem „do strzelań izbowych". Używanie do tego celu innych kbk. surowo zabraniam.

Rozchód zużytych spłonek i kul przeprowadzać na podstawie każdorazowego protokółu zużycia, sporządzonego w danym Komisarjacie.

(RozkazK. S .G. Nr. 38/28).

Konserwacja uzbrojenia — wydawanie ryczałtów kwartalnych. Wyjaśniam, że kredyty na koszta konserwacji uzbrojenia (ryczałty), należy przewidywać w wymiarze kwartalnym, w preliminarzach, miesięcznych na miesiące: styczeń, kwiecień, lipiec i październik.

Broń — uszkodzenia. W ostatnich dniach jeden z I. O-wych nadesłał meldunek o zużyciu otrzymanych zapasowych części do broni, z prośbą o nowy przydział.

Nie przesądzam na razie sprawy, z powodu czego powstała taka masa uszkodzeń, stwierdzam jednak:

a) otrzymana przy przezbrojeniu broń, za bardzo małemi wyjątkami, była w stanie zupełnie dobrym, co zostało potwierdzone protokułami odbiorczemi poszczególnych I. G.,

b) wydane części zapasowe do broni przy normalnem zużyciu winny wystarczyć na cały rok.

Wynika przeto, że broń nie była w należytym poszanowaniu, co w rezultacie dało tak dużą ilość zamiany zniszczonych lub zagubionych części.

Wobec powyższego polecam I. O-wym i I. G-ym wydać surowe zarządzenia o poszanowaniu broni, jako własności skarbowej i zarządzenia te kontrolować, a winnych niedbalstwa pociągać do odpowiedzialności nietylko materjalnej, ale i dyscyplinarnej.

Jednocześnie przypominam wydany w tej sprawie rozkaz DSG L. 1714/2 L. DSG 1358/Tj/28, 3995.28.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 60/28.

Przedmioty przynależne do uzbrojenia. Dla orjentacji wyjaśniam jakie przedmioty należy uważać za przynależne do sprzętu uzbrojenia:

1) Amunicja wszelkich systemów i kalibrów.
2) Broń ręczna, maszynowa, biała i t. d.
3) Przyrządy do strzelania izbowego.
4) Wyposażenie K. M.
5) Części do broni.
6) Pasy do broni.
7) Przyrządy do szyszczenia.
8) Oliwiarki.
9) Granaty i zapalniki.
10) Lornetki.
11) Rakiety.
12) Latarki elektryczne.
13) Przyrządy do szkolenia strzeleckiego.
14) Futerały do pistoletów.
15) Materjał przeciwgazowy.

(Rozk. K. S. G. L. 7615/28).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Wykaz krótkiej broni palnej. Poniżej ogłaszam spis pistoletów, które mogą być kwalifikowane, jako broń służbowa.

Pistolety automatyczne o kalibrze nie mniej 7,65 typu Browninga, Mausera, Czeskie, Parabellum, Beretta, Colta, Fromera, Sauera, Dreerai Barda. (Rozk. K. S. G. L. 2069/28).

Inna broń nabyta na podstawie rozkazu K. S. G. Nr. 10 pkt. 31 może być noszoną na podstawie pisemnego zezwolenia lecz nie jako broń służbowa.

(Rozk.K. S. G. L. 10547/28).

Cenniki broni. Cenniki broni i części są ogłoszone w następujących rozkazach K. S. G. 10/27, 19/28, 32/28, 47/28 L. 13148/29.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14 lutego 1928 r.

o użyciu broni przez organa służby bezpieczeństwa publicznego i ochrony granic.

(Dz. U. Nr. 27 poz. 243 z 1928 r.).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Funkcjonarjusze policji państwowej i organów ochrony granic mają prawo użycia broni podczas wykonywania czynności służbowych w wypadkach, określonych w niniejszem rozporządzeniu.

Art. 2. Funkcjonarjusze, wymienieni w art. 1 rozporządzenia niniejszego, uprawnieni są do użycia broni:

a) w celu odparcia niebezpiecznego napadu lub zamachu, zagrażającego życiu, zdrowiu lub wolności funkcjonarjusza lub innych obywateli, albo też w celu przeciwdziałania przedsięwzięciu czynności zmierzających bezpośrednio do takiego napadu lub zamachu;

b) w razie nieusłuchania wezwania do natychmiastowego odłożenia broni lub innych przedmiotów, których użycie może zagrażać zdrowiu lub życiu funkcjonarjusza lub innego obywatela, oraz w razie, gdy wezwany po odłożeniu broni lub wspomnianych przedmiotów bez zezwolenia samowolnie je podejmuje;

c) w celu odparcia niebezpiecznego napadu lub zamachu, zagrażającego mieniu publicznemu lub prywatnemu, albo też w celu przeciwdziałania przedsięwzięciu czynności zmierzających bezpośrednio do takiego napadu lub zamachu;

d) w celu pokonania oporu czynnego udaremniającego przeprowadzenie czynności służbowych albo też w celu pokonania gwałtu fizycznego, nie mającego charakteru napadu lub zamachu, określonego w p. a), lecz skierowanego na pozbawienie funkcjonarjusza fizycznej możności wypełnienia obowiązku służby przez usiłowanie rozbrojenia, ubezwładnienia i t. p.;

e) w celu udaremnienia ucieczki osoby aresztowanej lub przytrzymanej, co do której funkcjonarjusz ma podejrzenie, że jest niebezpiecznym przestępcą;

f) w celu ujęcia niebezpiecznego przestępcy, który ucieka albo także unieszkodliwienia go, jeżeli zajął stanowisko obronne lub schronił się do kryjówki;

g) podczas pełnienia służby wartowniczej lub konwojowej przeciwko osobie popełniającej lub usiłującej popełnić czyn przestępny zmierzający do uszkodzenia, naruszenia lub uszczuplenia przedmiotu chronionego, lub przeciwko osobie, która nie usłucha rozkazu wartownika, względnie konwojenta (wydanego w granicach pełnionej służby).

Art. 3. Użycie broni w wypadkach, wyszczególnionych w art. 2 rozporządzenia niniejszego, może nastąpić tylko po jednorazowem wezwaniu do zaniechania, względnie spełnienia danej czynności. Przewidziane w p. b—g art. 2 użycie broni jest dopuszczalne tyklo w razie oczywistej niezbędności użycia tego środka, o ile przytem użycie broni nie zagraża bezpośredniem niebezpieczeństwem dla życia osób postronnych. Jeżeli ze względu na okoliczności danego wypadku wezwanie jest niemożliwe, użycie broni może nastąpić po jednorazowym wystrzale ostrzegawczym w powietrze.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Przepis ust. 1 nie ma zastosowania w wypadkach, w których wszelka zwłoka grozi niebezpieczeństwem życiu funkcjonarjusza lub osób trzecich, albo może udaremnić pościg i ujęcie przestępcy, lub grozi klęską żywiołową.

Dla zatrzymania statków konieczne jest przed użyciem broni w myśl art. 2 — zamiast wezwania — danie dwukrotnego strzału ostrzegawczego w powietrze.

Art. 4. Jeśli funkcjonarjusze wymienieni w art. 1 rozporządzenia niniejszego, występują w oddziałach zwartych, użycie broni w wypadkach, przewidzianych w art. 2, może nastąpić tylko na rozkaz dowódcy oddziału. Na rozkaz dowódcy mogą zwarte oddziały użyć broni, ponadto w wypadkach oporu biernego, stawianego przez tłum przy wykonywaniu przez oddział jego obowiązków lub powierzonego mu zadania.

Art. 5. Funkcjonarjusz, który użył broni, winien o tem natychmiast donieść swej władzy przełożonej. Władza przełożona przeprowadza w każdym wypadku użycia broni dochodzenie w celu stwierdzenia, czy użycie broni było zgodne z przepisami rozporządzenia niniejszego. Jeśi użycie broni pociągnęło za sobą śmierć lub uszkodzenie ciała, władza przełożona zawiadamia bezzwłocznie właściwego prokuratora. Władza przełożona zawiadamia również właściwego prokuratora i o tych wypadkach użycia broni, co do których uważa, że użycie broni nastąpiło wbrew przepisom rozporządzenia niniejszego.

Art. 6. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Skarbu.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie piętnastego dnia po dniu ogłoszenia.

Użycie broni przez Straż Celną.

(Rozkaz Kmdy Str. Gr. Nr. 16 pkt. 1 i 26. 3. 1928 r.).

I. O-wi podadzą do wiadomości i zastosowania się wszystkim podwładnym oficerom i podoficerom Straży Celnej postanowienia Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 14.II.1928 r. o użyciu broni (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 243 z 1928 r.).

Rozporządzenie wchodzi w życie w dniu 27 b. m. Przepisy wykonawcze zostaną wydane osobno, obecnie zaś zwrócić należy szczególną uwagę na postanowienia art 5, o postępowaniu w wypadku użycia broni. Strażnik, który użył broni melduje o tem natychmiast pisemnie kierownikowi placówki, ten ostatni przedstawia meldunek bezzwłocznie kierownikowi Komisarjatu, który obowiązany jest przeprowadzić dochodzenie, celem stwierdzenia, czy użycie broni było zgodne z przepisami.

O użyciu broni, którego wynikiem była śmierć, lub uszkodzenie ciała, należy zawiadomić bezzwłocznie właściwego prokuratora i właściwą powiatową Komendę Policji Państwowej, przez najbliższy posterunek P. P.

Obowiązek meldowania w drodze służbowej Naczelnemu Inspektoratowi o wypadkach zabicia lub zranienia pozostaje niezmieniony.

Przy użyciu broni obowiązana jest Straż Celna stosować się do nast. wskazówek:

Strażnik powinien pamiętać, iż użycie broni ma na celu nie pozbawienie przestępcy życia lub jego ukaranie, lecz unieszkodliwienie złoczyńcy, powstrzymanie go od popełnienia zbrodni, albo też zapobiegnięcie ucieczce i to możliwie z najmniejszą szkodą dla przestępcy.

Również powinien strażnik baczyć na to, by bardzo oględnie używać broni palnej w takich okolicznościach, gdy przypadkowo ucierpieć na tem mogą osoby postronne (np. w miejscach większego skupienia ludzi).

Prawne użycie broni może mieć miejsce tylko wtedy gdy inne łagodniejsze środki bądź zostały wyczerpane

nie przynosząc pożądanego wyniku, bądź to, zgóry oczywistem jest, iż one nie poskutkują, albo wreszcie, gdy niema czasu na ich zastosowanie.

Środkami łagodniejszemi w zrozumieniu powyższego są:

1) napomnienie;
2) zagrożenie aresztowaniem;
3) aresztowanie;
4) zagrożenie użyciem broni,

w razie usiłowania ucieczki:

1) wezwanie do zatrzymania się;
2) bezpośredni pościg;
3) zagrożenie użyciem broni.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Przy zastosowaniu środków łagodniejszych powinien strażnik pamiętać o tem, że najmniejszy brak stanowczości z jego strony, niekonsekwencja w postępowaniu lub wahanie się nietylko odbierają tym środkom wszelkie widoki powodzenia, ale wywołują skutki wręcz przeciwne, rozzuchwalając jedynie przestępcę.

O tem jaki środek łagodniejszy jest w danym wypadku i w danej chwili najstosowniejszy, decyduje sam strażnik starając się zastosować takie środki, któreby — dając możność uniknięcia konieczności użycia broni w sposób najpewniejszy prowadziły do unieszkodliwienia albo powstrzymania zbrodniarza.

Strażnikowi nigdy nie wolno zapominać, że użycie broni jest środkiem przymusowym, który powinien zastosować jedynie w razie ostateczności.

Dopóki istnieje możność skutecznego zastosowania środków innych, nie wolno strażnikowi pod rygorem odpowiedzialności sądowej, uszkodzić kogoś cieleśnie lub pozbawić życia. Z drugiej strony strażnik powinien bez chwili wahania uczynić użytek z broni wtedy, gdy tego wymaga rzeczywista konieczność, lub nie ulega wątpliwości, że w danym wypadku, czy chwili, jedynie natychmiastowe użycie broni zdoła przestępcę unieszkodliwić,

zatrzymać, albo też przeszkodzić mu w popełnieniu lub dokończeniu zbrodni.

Użycie broni powinno być w skutku takie, ażeby uczyniło odrazu przeciwnika niezdolnym do walki, oporu, ucieczki, względnie wykonania zbrodniczego czynu. Nie wolno stosować słabych, niezdecydowanych ukłuć bagnetem jako też strzelania w górę lub bez celowania. Strażnik ma użyć broni w sposób wojskowy i wedle jej właściwości, a więc karabinu i pistoletu tylko do strzału, bagnetu nasadzonego na karabin tylko do kłucia, bagnetu nienasadzonego do kłucia i cięcia (np. przy konwojowaniu w przedziale kolejowym), szabli zasadniczo do cięcia, a tylko w wyjątkowych wypadkach do kłucia. Używanie broni w jakikolwiek inny niewojskowy sposób jest surowo zakazane (np. płazowanie szablą). Kolby karabinu można używać do uderzenia, do odepchnięcia jedynie tylko wtedy, gdy strażnik wkracza w tłum.

Decydując się na użycie broni, strażnik powinien równocześnie, w zależności od warunków i chwili, oceniać jaka w danym wypadku broń jest najodpowiedniejsza i jeśli okoliczności na to pozwalają, w miarę możności używać broni mniej niebezpiecznej.

Do broni mniej niebezpiecznej należy broń sieczna, gdyż skutek działania jej może być uzależniony od woli używającego; bronią stosunkowo już bardziej niebezpieczną jest bagnet nasadzony na karabin, wreszcie bronią najniebezpieczniejszą jest karabin lub pistolet, użyte do strzału, gdyż skutku działania broni palnej nie da się ograniczyć.

Mimo to nie należy się jednak cofać przed użyciem broni palnej wtedy, gdy tego wymaga rzeczywista konieczność.

Decyzja strażnika co do rodzaju i sposobu użycia broni powinna się opierać na uwzględnieniu okoliczności towarzyszących danemu wypadkowi i danej chwili, a więc np.: odległość przestępcy, jego właściwości osobiste i uzbrojenie, stopień niebezpieczeństwa ze strony przestępcy i t. d.

We wszystkich wypadkach wkroczenia, gdzie można się spodziewać niezawodnie zbrojnego, czy też czynnego wystąpienia, strażnik, zanim rozpocznie swe czynności, powinien zasadniczo ująć karabin w rękę i zachować stosowną odległość (przeciętnie 3—4 kroków) od osoby, przeciw której wkracza.

Strażnik uzbrojony w pistolet w tych wypadkach otwiera futerał i przesuwa go ku przodowi, dla ułatwienia sobie w razie potrzeby szybkiego ujęcia broni.

We wszystkich wypadkach wkroczenia, gdzie można w broń palną lub granat ręczny, gdy istnieje prawdopodobieństwo, że osoba ta może użyć broni, strażnik odrazu ujmuje karabin w pozycję „na bagnety" (pistolet wyjmuje z futerału), a w krytycznych wypadkach nawet bierze na cel.

O ile strażnik wkraczając przeciw jakiejkolwiek osobie, spotka się z oporem ze strony osób postronnych, powinien „w imieniu prawa" wezwać te ostatnie do zaniechania zamierzonego czy rozpoczętego przez nie wystąpienia, przypominając im przytem następstwa, wypływające z czynów, utrudniających czynności służbowe organu bezpieczeństwa, albo tym czynnościom przeciwdziałających. Równocześnie może wezwać innych obecnych do okazania mu pomocy w opanowaniu położenia.

W każdym razie, nawet wobec większego, wrogo usposobionego tłumu i najgroźniejszego położenia, musi strażnik zachować zimną krew, stanowczość i pewność siebie, nie okazując nigdy zdenerwowania, niezdecydowania, a tembardziej, strachu. Nawet w wypadku, gdyby postawa tłumu zmusiła strażnika do zaniechania zamierzonej przez niego czynności, powinien on cofnąć się z całą godnością, notując w pamięci prowodyrów oporu i żądając natychmiast pomocy w najkrótszej drodze.

W żadnym razie nie powinien strażnik dopuścić do rozbrojenia go.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

PRZEPISY WYKONAWCZE O UŻYCIU BRONI

I. O-wi podadzą do wiadomości i zastosowania się wszystkim podwładnym oficerom i podoficerom Straży Celnej postanowienia Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 14.II.1928 r. o użyciu broni (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 243 z 1928r.).

Rozporządzenie wchodzi w życie w dniu 27 b. m. Przepisy wykonawcze zostaną wydane osobno, obecnie zaś zwrócić należy szczególną uwagę na postanowienia art. 5, o postępowaniu w wypadku użycia broni. Strażnik, który użył broni melduje o tem natychmiast pisemnie kierownikowi placówki, ten ostatni przedstawia meldunek bezzwłocznie kierownikowi Komisarjatu, który obowiązany jest przeprowadzić dochodzenie, celem stwierdzenia, czy użycie broni było zgodne z przepisami.

O użyciu broni, którego wynikiem była śmierć, lub uszkodzenie ciała, należy zawiadamiać bezzwłocznie właściwego prokuratora i właściwą powiatową Komendę Policji Państwowej, przez najbliższy posterunek P. P.

Obowiązek meldowania w drodze służbowej Naczelnemu Inspektoratowi o wypadkach zabicia lub zranienia pozostaje niezmieniony.

Przy użyciu broni obowiązana jest Straż Celna stosować się do nast. wskazówek:

Strażnik powinien pamiętać, iż użycie broni ma na celu nie pozbawienie przestępcy życia lub jego ukaranie, lecz unieszkodliwienie złoczyńcy, powstrzymanie go od popełnienia zbrodni, albo też zapobiegnięcie ucieczce i to możliwie z najmniejszą szkodą dla przestępcy.

Również powinien strażnik baczyć na to, by bardzo oględnie używać broni palnej w takich okolicznościach gdy przypadkowo ucierpieć na tem mogą osoby postronne (np. w miejscach większego skupienia ludzi).

Prawne użycie broni może mieć miejsce tylko wtedy gdy inne łagodniejsze środki bądź zostały wyczerpane, nie przynosząc pożądanego wyniku, bądź to gdy zgóry

oczywistem jest, iż one nie poskutkują, albo wreszcie gdy niema czasu na ich zastosowanie.

Środkami łagodniejszemi w zrozumieniu powyższego są:

1) napomnienie;
2) zagrożenie aresztowaniem;
3) aresztowanie;
4) zagrożenie użyciem broni;

w razie usiłowania ucieczki:

1) wezwanie do zatrzymania się;
2) bezpośredni pościg;
3) zagrożenie użyciem broni.

Przy zastosowaniu środków łagodniejszych powinien strażnik pamiętać o tem, że najmniejszy brak stanowczości z jego strony, niekonsekwencja w postępowaniu lub wahanie się nietylko odbierają tym środkom wszelkie widoki powodzenia, ale wywołują skutki wręcz przeciwne, rozzuchwalając jedynie przestępcę.

O tem, jaki środek łagodniejszy jest w danym wypadku i w danej chwili najstosowniejszy, decyduje sam strażnik starając się zastosować takie środki, któreby — dając możność uniknięcia konieczności użycia broni — w sposób najpewniejszy prowadziły do unieszkodliwienia albo powstrzymania zbrodniarza.

Strażnikowi nigdy nie wolno zapomnieć, że użycie broni jest środkiem przymusowym, który powinien zastosować jedynie w razie ostateczności. Dopóki istnieje możność skutecznego zastosowania środków innych, nie wolno strażnikowi pod rygorem surowej odpowiedzialności sądowej, uszkodzić kogoś cieleśnie lub pozbawić życia. Z drugiej strony strażnik powinien bez chwili wahania uczynić użytek z broni wtedy, gdy tego wymaga rzeczywista konieczność, lub gdy nie ulega wątpliwości, że w danym wypadku, czy chwili, jedynie natychmiastowe użycie broni zdoła przestępcę unieszkodliwić, zatrzymać, albo też przeszkodzić mu w wypełnieniu lub dokończeniu zbrodni.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

Użycie broni powinno być w skutku takie, ażeby uczyniło odrazu przeciwnika niezdolnym do walki, oporu, ucieczki, względnie wykonania zbrodniczego czynu Nie wolno stosować słabych, niezdecydowanych ukłuć bagnetem, jako też strzelania w górę lub bez celowania. Strażnik ma użyć broni w sposób wojskowy i wedle jej właściwości, a więc karabina i pistoletu tylko do strzału, bagnetu nasadzonego na karabin tylko do kłucia bagnetu nienasadzonego do kłucia i cięcia (np. przy konwojowaniu w przedziale kolejowym), szabli zasadniczo do cięcia, a tylko w wyjątkowych wypadkach do kłucia. Używanie broni w jakikolwiek inny niewojskowy sposób jest surowo zakazane (np. płazowanie szablą). Kolby karabina można używać do uderzenia, do odepchnięcia jedynie tylko wtedy, gdy strażnik wkracza w tłumie.

Decydując się na użycie broni, strażnik powinien równocześnie, w zależności od warunków i chwili, oceniać jaka w danym wypadku broń jest najodpowiedniejszą i jeśli okoliczności na to pozwalają, w miarę możności używać broni mniej niebezpiecznej.

Do broni mniej niebezpiecznej należy broń sieczna, gdyż skutek działania jej może być uzależniony od woli używającego; bronią stosunkowo już bardziej niebezpieczną jest bagnet nasadzony na karabin; wreszcie bronią najniebezpieczniejszą jest karabin lub pistolet, użyte do strzału, gdyż skutku działania broni palnej nie da się ograniczyć.

Mimo to nie należy się jednak cofać przed użyciem broni palnej wtedy, gdy tego wymaga rzeczywista konieczność.

Decyzja strażnika co do rodzaju i sposobu użycia broni powinna się opierać na uwzględnieniu okoliczności towarzyszących danemu wypadkowi i danej chwili, a więc np.: odległość przestępcy, jego właściwości osobiste i uzbrojenie, stopień niebezpieczeństwa zagrażającego ze strony przestępcy i t. d.

We wszystkich wypadkach wkroczenia, gdzie można się spodziewać niezawodnie zbrojnego, czy też czynnego wystąpienia, strażnik, zanim rozpocznie swe czynności, powinien zasadniczo ująć karabin w rękę i zachować stosowną odległość (przeciętnie 3—4 kroków) od osoby przeciw której wkracza.

Strażnik uzbrojony w pistolet w tych wypadkach otwiera futerał pistoletu i przesuwa go ku przodowi, dla ułatwienia sobie w razie potrzeby szybkiego ujęcia broni.

W wypadkach wkroczenia przeciw osobie uzbrojonej w broń palną lub granat ręczny, gdy istnieje prawdopodobieństwo, że osoba ta może użyć broni, strażnik odrazu ujmuje karabin w pozycję „na bagnety" (pistolet wyjmuje z futerału), a w krytycznych wypadkach nawet bierze na cel.

O ile strażnik wkraczając przeciw jakiejkolwiek osobie, spotka się z oporem ze strony osób postronnych, powinien „w imieniu prawa" wezwać te ostatnie do zaniechania zamierzonego czy rozpoczętego przez nie wystąpienia, utrudniających czynności służbowe organu bezpieczeństwa, albo tym czynnościom przeciwdziałających. Równocześnie może wezwać innych obecnych do okazania mu pomocy w opanowaniu położenia.

W każdym razie, nawet wobec większego, wrogo usposobionego tłumu i najgroźniejszego położenia, musi strażnik zachować zimną krew, stanowczość i pewność siebie, nie okazując nigdy zdenerwowania, niezdecydowania, a tembardziej, strachu. Nawet w wypadku, gdyby postawa tłumu zmusiła strażnika do zaniechania zamierzonej przez niego czynności, powinien on cofnąć się z całą godnością, notując w pamięci prowodyrów oporu i żądając natychmiast pomocy w najkrótszej drodze.

W żadnym razie nie powinien strażnik dopuścić do rozbrojenia go.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 16/28).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

UŻYCIE BRONI — WYJAŚNIENIE.

(Rozkaz Komendy Str. Gr. Nr. 61 pkt. 13 z 1.10. 1928 r.)

Częste w ostatnich czasach wypadki zranienia, a nawet zabicia strażników granicznych przez przemytników, spowodowane są przeważnie przesadną oględnością w użyciu broni w służbie.

Mając na względzie bezpieczeństwo życia i ciała strażników granicznych, zwracam uwagę na postanowienia art 2 i 3 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 14 lutego 1928 o użyciu broni (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 243), zwłaszcza zaś na punkty „e" i „f" art. 2 ust. 2 art. 3.

Każdy przemytnik i osobnik nielegalnie przekraczający granicę uważany być musi za niebezpiecznego przestępcę w rozumieniu art. 2 pkt. e rozp. o użyciu broni. Podejrzanego o przemytnictwo, lub nielegalne przekroczenie granicy wzywa strażnik do zatrzymania się, i to głosem, jeżeli odległość na to pozwala, lub wystrzałem ostrzegawczym, jeżeli okoliczności tego wymagają. Jeżeli, wezwany nie zatrzyma się, obowiązany jest strażnik użyć broni palnej. Bez poprzedniego wezwania używa strażnik broni palnej w wypadkach, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem życia strażnika lub osób trzecich, albo może udaremnić pościg i ujęcie przestępcy, lub grozi klęską żywiołową. Wypadek taki zajdzie m. i. wtedy, gdy przestępca ma w ręku broń palną, albo usiłując nielegalnie przekroczyć granicę znajduje się tuż przy linji granicznej, ale jeszcze po polskiej stronie.

Użycie broni musi być skuteczne, wyjąwszy wypadki niezależne od strażnika, jak ciemność, uszkodzenie lub wada broni i amunicji i t. p.

Swoje ciężkie i odpowiedzialne obowiązki służbowe Straż Graniczna spełni dopiero po pełnem wykorzystaniu przysługujących jej uprawnień. Życie i zdrowie strażnika cenniejsze jest dla państwa, niż życie przestępcy. Dbając o bezpieczeństwo ogółu obywateli, strażnik graniczny nie może się w potrzebie zawahać przed unieszkodliwieniem przestępcy.

Przypominam obowiązek pouczania podwładnych o warunkach użycia broni w służbie przyczem główny nacisk kłaść należy na uświadomienie ich o ważności celów i zadań, które przez użycie broni mają być osiągnięte.

Przepisy do prowadzenia gospodarki materjałowej sprzętu uzbrojenia w oddziałach Straży Granicznej.

1) *Cel przepisów.* Przepisy niniejsze stanowią podstawę do prowadzenia jednolitej rachunkowości materjałów sprzętu uzbrojenia w oddziałach Str. Gr.

2) *Organa prowadzące rachunkowość materjałową.* Rachunkowość materjałową w Okręgowych Granicznych Inspektoratach, Centralnej Szkole Straży Granicznej prowadzą organa zarządzające materjałem t. j. kwatermistrz z ramienia i pod nadzorem właściwych Inspektorów.

3) *Odpowiedzialność Inspektorów.* Inspektorzy Okręgowi i Graniczni względnie K-dt Szkoły są całkowicie odpowiedzialni za należyte sprawowanie kierownictwa i nadzór całego materjału — w tym celu winni podczas swych inspekcyj sprawdzać księgi i stany uzbrojenia, by rachunkowość materjałowa była prowadzona ściśle według niniejszych przepisów i rozkazów uzupełniających.

Za całość stanów faktycznych wydanego sprzętu odpowiedzialni są poszczególni przełożeni w I. O. i I. G.

4) *Zakres działania kwatermistrza.* Zakres działania kwatermistrza w odniesieniu do rachunkowości materjałowej obejmuje spełnianie pod kierownictwem i nadzorem właściwego Inspektora wszystkich czynności związanych z prowadzeniem gospodarki, a w szczególności:

a) nadzór nad prowadzeniem Głównych Ksiąg Materjałowych i należyte przechowywanie dowodów obrotu materjałowego,

b) podpisywanie i sprawdzanie dowodów materjałowych,

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

c) przeprowadzanie przynajmniej raz na kwartał rewizji ksiąg warsztatowych i sprawdzanie stanu faktycznego ze stanem książkowym w podległych pododdziałach.

5) *Odpowiedzialność kwatermistrza.* Kwatermistrz ponosi całkowitą odpowiedzialność za wszelkie uchybienia wynikłe z zaniedbania obowiązków określonych w pkt. 4 niniejszych przepisów.

6) Okresy rachunkowości materjałowej. Rachunkowość materjałową prowadzi się w okresach rocznych w/g roku budżetowego, t. j. od 1 kwietnia. Główne Księgi Materjałowe należy zamykać przy końcu każdego roku budżetowego, oraz przy zmianie kwatermistrza. Kdt. S. G oraz Inspektorzy Str. Gr. i Kdt C. S. S. G. mają prawo pozatem i w innych wypadkach w razie uznanej przez siebie potrzeby zarządzić zamknięcie Ksiąg Materjałowych. Czas używania Ksiąg nie jest ograniczony i Księgi te należy prowadzić, aż do zużycia. Wpisy do ksiąg należy uskuteczniać tylko atramentem czarnym w sposób zwięzły i ścisły. Kreślenia, poprawki skrobania są niedopuszczalne. W razie pomyłki należy cyfry lub wyrazy omyłkowo zapisane przekreślić tak, aby można je było odczytać, cyfry zaś i wyrazy właściwe należy napisać u góry czerwonym atramentem. Każda poprawka musi być stwierdzona podpisem przez organ zarządzający materjałem.

7) Ewidencja materjałowa. Do prowadzenia gospodarki sprzętem uzbrojenia zasadniczo przyjęto jako najmniejszą jednostkę gospodarczą Inspektorat Graniczny, przeto księgowość prowadzoną będzie tylko od I. G. w górę w następujący sposób:

Komenda Str. Gr. przydzielając jakikolwiek materjał uzbrojenia każdorazowo ogłasza w rozkazie rozdzielnik danego materjału.

I. O. otrzymany materjał sprawdza z rozdzielnikiem, wysyła do Kdy Str. Gr. potwierdzenie odbioru i wciąga do Głównej Księgi, biorąc za podstawę dokumentu przychodowego omówiony wyżej rozdzielnik. Po załatwieniu

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

tegoż otrzymany materjał rozdziela na poszczególne I. G. ogłasza w rozkazie dziennym rozdzielnik i wysyła do miejsc przeznaczenia. Inspektor Graniczny otrzymanie materjału potwierdza do I. O. i księguje w swych księgach, przyjmując za podstawę przychodu rozdzielnik I. O. Po zaksięgowaniu uzupełnia podległe Komisarjaty w potrzebny materjał, wpisując w odpowiednich rubrykach księgi ilości posiadanego uzbrojenia.

K-da Str. Gr. w wyjątkowych wypadkach może przydzielić mat. uzb. wprost do I. G., wtedy należy księgować sumarycznie otrzymany dla I. O. materjał.

Dla odciążenia Komisarjatów i placówek od prac kancelaryjnych ewidencji materjałowej należy zastosować i ściśle przestrzegać następującą zasadę:

Każdy strażnik posiada w ładownicach 15 szt. nb. Na każdego strażnika w Komisarjacie stale winno być zmagazynowanych 30 szt. nb. zapasowych. Z tego zapasu strażnik dostaje uzupełnieine natychmiast po zameldowaniu o zużyciu choćby jednego naboju.

Każdy Komisarjat posiada taką ilość kbk. ilu liczy ludzi plus 10 proc. zapasowych na wypadek uszkodzenia któregokolwiek kbk.

W razie zużycia amunicji lub oddania broni jako nienadającej się do użytku (za wyjątkiem broni oddanej do rusznikarni, która wraca do tego samego komisarjatu) stan komisarjatu winien być najdalej do dni 15 uzupełniony kosztem zapasów przy I. G.

W ten sposób stany komisarjatów bez prowadzenia na miejscu księgowości będą stale znane.

W razie zarządzenia szkolnych strzelań amunicja zawsze będzie przydzielana oddzielnem zarządzeniem.

Przy oddawaniu jakiegokolwiek materjału I. G. i I. O. postępują w analogiczny sposób w odwrotnym porządku. Komenda Str. Gr. na podstawie kwartalnych zestawień.

8) *Księgi i druki.* W celu prowadzenia gospodarki jak wyżej, zostają wprowadzone następujące księgi.

Prowadzą Komenda Straży Granicznej: Główna Księga Materjałowa.

Prowadzą Inspektorat Okręgowy: Główna Księga Materjałowa, Księga Warsztatowa i Narzędziowa, Druki „polecenia naprawy", Imienna książka broni (dla oddziału przy I. O.).

Prowadzą Inspektorat Graniczny: Główna Księga Materjałowa, Imienna książka broni (dla oddziału przy I. G.).

Prowadzą Komisarjat: Imienna Książka Broni.

9) *Przeznaczenie ksiąg.* Główna Księga Materjałowa ma służyć do ewidencji całego posiadanego przez daną jednostkę materjału uzbrojenia. Księga Warsztatowa i jednocześnie Narzędziowa służy do wpisywania godzin, wydajności pracy, zużycia materjałów i dokonanej naprawy. W końcu książki spis narzędzi i materjałów otrzymanych przez rusznikarza.

Imienna Księga Broni służy do wpisywania wszystkich danych odnośnie do posiadanej broni przez poszczególnych strażników.

Druki „polecenia naprawy" są wydawane przez kwatermistrza rusznikarzowi, celem dokonania napraw poszczególnych kbk. nadsyłanych z granicy.

10) *Sposób prowadzenia poszczególnych ksiąg.* Główna Księga Materjałowa (zał. Nr. 1).

„Obrót zewnętrzny oznacza ten materjał, który zostaje przysłany lub wydany poza obręb Inspektoratu Okręgowego, „Obrót wewnętrzny"—materjał, który podlega obrotowi wewnątrz Inspektoratu Okręgowego. Rubryki 1, 2, 3, 4 i 5 nie wymagają wyjaśnień. Rubryki 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 i 13 są przeznaczone do wpisywania dla I. O.—I. G., dla I. G. Komisarjatów. W rubryce 14 zostają zapisane przedmioty, co do których prowadzi się dochodzenie np. skradzione, zagubione i t. p. Rubryki 16, 17 i 18 nie wymagają wyjaśnień.

Każda stronica księgi jest przeznaczona tylko dla jednego przedmiotu uzbrojenia.

Księga Warsztatowa (zał. Nr. 2).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Rubryka 1 zaczęcie i ukończenie pracy w danym dniu,
„ 2 nie wymaga wyjaśnień,
„ 3 Nr. polecenia otrzymanego na dokonanie naprawy od kwaterm.,
„ 4 winna wykazać wszelkie dokonane naprawki i zamiany części,
„ 5 winna być zgodna z wykazem zużytych części na odwrocie „polecenia naprawy",
„ 6 w celu niewpisywania bardzo drobnego zużycia materjału np. kwasu solnego 20 gr. lub 2 szt. nitów można wpisać razem po upływie 6-ciu dni pracy.

Ostatnie 10 stronic księgi przeznaczone są do wpisywania narzędzi i części zapasowych otrzymanych przez rusznikarza.

Imienna Księga Broni (zał. Nr. 3).

Rubryka 1 oznacza datę wydania kbk. poszczególnemu strażnikowi,
„ 2, 3 i 4 nie wymaga wyjaśnień,
„ 5 wpisuje się zwykłym ołówkiem czarnym tak, aby przy przejściu strażnika na inną placówkę można było zetrzeć gumą i wpisać nową,
„ 6 wpisuje oficer broni lub rusznikarz podczas ostrego strzelania np. duży rozrzut w lewo, w dół, rozkalibrowana lufa i t. d.,
„ 7 data ostatniego przeglądu kbk.,
„ 8 wypełnia rusznikarz, notując wszelkie braki lub dokonane naprawy. Przy większych brakach notuje odesłanie kbk. do rusznikarni.

Druki „polecenie naprawy" (zał. Nr. 4).

Kwatermistrz I. O. otrzymawszy kartę służbową z I. G. o uszkodzeniu i nadesłaniu do naprawy kbk. wypełnia druk „polecenie naprawy" i odsyła razem z bronią do rusznikarni. Rusznikarz bez omówionego polecenia nie ma prawa dokonywania żadnych napraw. Otrzymawszy polecenie zapisuje do Księgi Warsztatowej i przystępuje do naprawy.

Po ukończeniu wypełnia dolny odcinek, na odwrocie wyszczególnia zużyte materjały, części zapasowe i zwraca do kwatermistrzostwa.

Wszystkie polecenia zwrócone w ciągu miesiąca zostają zszyte i zsumowane za cały miesiąc, zużyte części zostają wciągnięte w rozchód w Gł. Księdze Materjałowej.

11) *Wykazy strat.* Zasadniczo w mat. uzbrojenia strat bez pokrycia nie powinno być. Na wypadek uszkodzenia lub zniszczenia broni, zagubienia części lub amunicji należy sporządzić wykaz strat (zał. Nr. 5). Wykaz sporządza się na miejscu, gdzie wynikła strata po zbadaniu winnego i ewent. świadków. Jeżeli suma straty przekracza kompetencje danego kierownika wzgl. Inspektora wykaz ten uzupełniony opinją bezpośredniego przełożonego należy przedłożyć do wyższego przełożonego do decyzji.

Dla ułatwienia i uproszczenia strat dopuszczalne jest: umorzenie względnie przypisanie do zwrotu strat nie przewyższających 3 zł. dla kierownika Komisarjatu, 6 zł. dla Inspektora Granicznego i 15 zł. dla Inspektora Okręgowego. Straty powyżej 15 zł. należy przedkładać do decyzji K-dzie Str. Gr. wraz z wykazem i protokółem. Na zużytą amunicję do ochrony granicy wykazu strat się nie sporządza, stwierdza się tylko konieczność użycia broni.

12) *Certyfikacja sprzętu nenadającego się do dalszego użytku.* Na materjały i sprzęt, który z powodu różnych warunków nie nadaje się do dalszego użytku należy zawsze uzyskać zgodę skreślenia K. S. G. Po otrzymaniu zezwolenia z K-dy Str. Gr. I. O. wyznacza komisję certyfikacyjną, która po zbadaniu materjału lub sprzętu podlegającego skreśleniu ze stanu używalności protokólarnie stwierdza dane i zaznacza czy dany materjał lub sprzęt ma być w całości sprzedany lub też tylko po rozebraniu niektóre jego części. Sprzedaż zawsze winna się odbywać na zasadzie przetargu. Broń ręczna, maszynowa i amunicja typu wojskowego certyfikacji, ani też

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

sprzedaży nie podlegają. Do tych przedmiotów mają zastosowanie przepisy o admin. wojsk. sprzętem uzbroj.

13) Przy wysyłaniu strażników na kursa, odkomenderowania i t. d. obowiązuje rozkaz K. S. G. L. 1435/29

14) *Księgowanie zakupów.* W razie otrzymania I. O. ryczałtu na zakup jakichkolwiek przedmiotów uzbrojenia podstawą do zaksięgowania do Głównej Księgi Mat. jest protokół odbiorczy sporządzony w sprawie przyjęcia zakupionych przedmiotów lub materjałów oraz odpis rachunku.

15) *Klasyfikacja materjałów uzbrojenia.* Sprawę klasyfikacji wszelkich materjałów uzbrojenia normuje rozkaz K-dy Str. Gr. Nr. 34/28.

(Wzory ksiąg i formularzy ustalonych niniejszemi przepisami otrzymają I. O., I. G. i Komisarjaty oddzielnie).

Przepisy wykonawcze do prowadzenia gospodarki materjałowej sprzętu uzbrojenia.

W związku z ogłoszonymi przepisami o prowadzeniu gospodarki sprzętem uzbrojenia zarządzam następujące:

Dzień 1 lipca 1929 r. jest datą, od której należy założyć nowe księgi.

Podstawą wpisu do nowych ksiąg będzie zamknięcie poprzednio prowadzonych wykazów i kwartalne zestawienie za kwartał II sporządzone w myśl rozkazu K. S. G. Nr. 62/28 z dnia 30.VI.1929 r.

Do Głównych ksiąg materjałowych należy wpisać cały zasadniczy materjał uzbrojenia według kolejności, jak było ogłoszone rozkazem K. S. G. L. 7615/28.

Ponieważ jednak niektóry sprzęt będzie podlegał częstszym zmianom np. amunicja, granaty, kule ołowiane, spłonki i t. d. należy dla takiego sprzętu pozostawiać po kilka stronic.

Materjał zużywalny dla warsztatów rusznikarskich (spis ogłoszony w rozkazie K. S. G. 34/28 pkt. VI) należy wpisać do podręcznych zeszytów założonych przez kwatermistrza i na podstawie kart polecenia naprawy (patrz pkt. 10 przepisu o gosp. mat.) wypisać w rozchód.

Gospodarkę materjałową uzbrojenia kursu Tresury Psów granicznych prowadzi K-da C. S. S. G. w swojej Gł. księdze ekspozytury S. G. przy Nacz. Insp. Ceł w Gdańsku I. G. Tczew. Drużyny sztabowej K. S. G. Inspektorat Wewnętrzny S. G.

Księgi i druki będą dostarczone przez K. S. G. Zeszyty prowadzenia mat. zużywalnych I. O. założą we własnym zakresie. Wszelkie księgi winny być ponumerowane i stwierdzone lakową pieczęcią.

Z chwilą wprowadzenia nowej gospodarki dla całokształtu, obowiązywać będzie nadsyłanie do K-dy Str. Gr. następujących wykazów:

1) Na dzień 1-go kwietnia, lipca, października i stycznia. Kwartalny wykaz zużytej amunicji (wzór zał Nr. 1). Kwartalne sprawozdanie o stanie broni (wzór zał. Nr. 2).

2) Na dzień 15 kwietnia, lipca, października i stycznia. Kwartalne zestawienie obrotu mat. sprzętu uzb. (rozk. K. S. G. Nr. 62/28).

3) *Na dzień 30 września i 30 marca.* Półroczny wykaz umorzonych względnie przypisanych do zwrotu kwot za straty w uzbrojeniu (wzór zał. Nr. 3).

(Rozk. K. S. G. Nr. 10/29).

Kwartalne zestawienie obrotu materjałów uzbrojenia

Celem umożliwienia Dowództwu Straży Granicznej prowadzenia dokładnej ewidencji posiadanego przez poszczególne I. O., I. G. i Centr. Szkołę S. G. materjału uzbrojenia nadsyłać będą I. O. jakoteż C. S. S. G. do czasu uregulowania gospodarki uzbrojenia na dzień 15 każdego nowego kwartału do D. S. G. „kwartalne zestawienie obrotu materjałowego sprzętu uzbrojenia" za ubiegły kwartał według załączonego wzoru.

Nadsyłane zestawienia winne być zawsze uzgodnione z wykazami poprzednio sporządzonymi, gdyż tylko w ten sposób osiągnie się ciągłość gospodarki a D-two Str. Gr. będzie zawsze zorjentowane dokładnie o brakach lub nadwyżkach poszczególnych materjałów uzbrojenia.

Wszelkie pozycje przychodu lub rozchodu muszą posiadać odpowiednie dowody (przechowywane w specjalnej teczce), które przy przeprowadzonych kontrolach muszą być sprawdzane.

Pierwsze zestawienie należy przedłożyć na dzień 15 października r. b.

Odnośnie niektórych rubryk wykazu wyjaśniam:

RUBRYKA 3: W zestawieniu za kwartał III b. r. należy wykazać stan z dnia 25 czerwca 1928 roku nakazane tut. L. dz. 934 (Tj) 28 — w zestawieniach zaś za następne kwartały stan z dnia 31 ostatniego miesiąca kwartału.

RUBRYKA 4 i 5: Ilość materjału otrzymanego lub zdanego w kwartale sprawozdawczym

RUBRYKA 6: Stan ogólny materjału na ostatni dzień kwartału sprawozdawczego.

RUBRYKA 7: Rozdział rubryki 6 ogólnego stanu na poszczególne kategorja zdatności użytkowej.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Kwartalne zestawienie obrotu materjałowego sprzętu uzbrojenia ——— I. O. S. G.

za kwartał ———

L. p.	Wyszczególnienie sprzętu lub materjału	Stan materjałowy w dniu 25-VI	Obrót materjałowy przychód	Obrót materjałowy rozchód	Stan materjałowy w dniu 30-IX	Stan w dniu 30-IX w/g stopnia zdatności użytkowej A.	B.	C.	UWAGI
1	2	3	4	5	6	7			8
1	Karabiny ros. wz. 91/98 15	730	30	50	710	10	700	—	
2	Amunicja piech. kl. 7 92	15600	—	1600	14000	12000	2000	—	
3	Łuski od amun. wystrzel.	—	1600	—	1600	—	1600	—	

(Rozk. K. S. G. Nr. 62/28).

Wyjaśnienie do kwart. zestawień. W związku z ogłoszonymi przepisami o gospodarce sprzętem uzbrojenia polecam w kwartalnych zestawieniach (rozk. K. S. G. Nr. 62/28) za kwartał II r. b. umieścić cały posiadany materjał przynależny do działu uzbrojenia i wyszkolenia strzeleckiego. Dla uproszczenia należy przedmioty jednakowe umieszczać zbiorowo w jednej rubryce np. pilniki różnych rozmiarów, gwintowniki ślusarskie, dłuta stolarskie, świdry do drzewa i t. d.

Kolejność poszczególnych przedmiotów poza zasadniczym sprzętem uzbrojenia należy umieszczać według liter alfabetu.

Kwartalne zestawienia za następny kwartał i t. d winny być sporządzane w myśl niniejszego aż do odwołania.

(Rozk. K. S. G. L. 7626/28).

PRZEPISY O PROWADZENIU GOSP. UZBROJEN. — UZUPEŁNIENIE.

Pkt. 10 przepisów o gosp. mat. uzbrojenia rozkaz K. S. G. Nr. 10 pkt. 20 uzupełniam następująco:

Rusznikarz wszelkie doraźne naprawy dokonywane w czasie objazdu kontrolnego broni na granicy oraz każde zużycie materjału odnotowuje we własnym zeszycie i po powrocie do I. O. wypełnia na podstawie tych notatek karty poleceń naprawy broni.

Omówione karty po podpisaniu przez kwatermistrza zostają dołączone do akt jako dokument rozchodowy z Gł. Ks. Mat.

O przypisaniu do zwrotu lub umorzeniu straty decydują zaraz na miejscu przełożeni wymienieni w pkt. 11

omawianych przepisów jednak z powiadomieniem wyższego przełożonego t. j. do I. O. włącznie.

Sposób użycia przyrządu do strzelania izbowego z pistoletu Czeskiego. Przyrząd składa się z następujących części: 1) lufka nagwintowana, 2) 5 szt. łusek, 3) zaciskacz spłonek, 4) wybijak, 5) podstawka do wybijaka, 6) przeczyszczacz, 7) kowadełko, 8) pudełko do przechowywania całego kompletu.

Sposób użycia:

A) Założyć lufkę do właściwej lufy pistoletu od strony komory nabojowej. W tym celu należy pistolet rozebrać.

B) Założyć łuskę do zaciskacza, wpuścić śrucinkę, następnie kowadło węższym końcem ku dołowi, nakryć spłonką i zaciskać zaciskaczem (bez uderzania) tak, by spłonka nie wystawała ponad kryzę.

C) Nabój wprowadzić do komory nabojowej pistoletu jak zwykły ostry ładunek.

W celu uniknięcia możliwych zacięć, należy ładować i strzelać pojedyńczemi nabojami.

Dla sprawniejszego działania śrut winien być naoliwiony zaś naboje przeczyszczone po każdym strzale naoliwonym przeczyszczaczem.

Gł. Księga Materjałów Uzbrojenia — wyjaśnienia W związku z przydziałem bagnetów z pochwami i bez, należy w Głównej Księdze Materjałowej przeprowadzić zmianę, a mianowicie:

Zaprowadzić, oddzielną stronę na bagnety i oddzielną stronę na pochwy do bagnetów.

Jednocześnie wyjaśniam, że przydzielone komplety do strzelań izbowych z pistoletów należy wpisać do Głównej Księgi Materjałowej, jako cały komplet, a nie oddzielnie każdy przedmiot, jak to było przy kompletach do kbk.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 17/29).

Uzbrojenie odsyłanych na kursa. Ponieważ dotychczas przy odsyłaniu frekwentantów na kurs C. S. S. G. sprawa ewidencji uzbrojenia jest załatwiona różnie, polecam wydać od dnia 10.II b. r. następujące zarządzenie:

Każdy I. G. wysyłając frekwentantów na kurs sporządza w 3-ch jednobrzmiących egzemplarzach kartę zabranego uzbrojenia (wzór w załączeniu).

Jeden egzemplarz wysyła do przynależnego I. O. pozostałe dwa do Komendanta kursu.

Komendant kursu po przybyciu frekwentantów i sprawdzeniu zgodności otrzymanego uzbrojenia z nadesłaną kartą — jeden egzemplarz potwierdza i odsyła do przynależnego I. O. Na podstawie drugiego egzemplarza karty zaprzychodowuje dane uzbrojenie do odnośnych ksiąg.

I. O. po otrzymaniu zwrotnej potwierdzonej karty odnotowuje u siebie rozdział danego sprzętu uzbrojenia i kartę odsyła do przynależnego I. G. z zezwoleniem wyprowadzenia w rozchód omawianego materjału w księgach I. G.

W analogiczny sposób postępuje Komendant kursu przy odsyłaniu po ukończeniu kursu t. j. wysyła karty jak wyżej do przynależnych I. O. i po otrzymaniu kart zwrotnych rozchoduje dany sprzęt.

Sprawę przesyłania i potwierdzenia kart należy załatwiać b. pilnie i szybko, aby uniknąć w szczególności w czasie zestawień kwartalnych uzbrojenia przerwy, w zaksięgowaniu danego uzbrojenia.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Wykaz wydanego uzbrojenia do C. S. S. G.

L. p.	Szarża	Nazwisko i imię	Posiada												Ewentualne braki broni	
			Kbk.		Bagnet		Pas do kbk.		Oliwiarkę		Sznur do czyszczen.				Nr. fabr. i bk.	
			a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b		
1	st. str.	Jankowski Jan i t. d.	—	1	1	—	1	1	1	1					3578	łoże pokaleczone

Uwaga: Uszkodzona broń przed wysłaniem winna być naprawiona.

(Rozkaz K. S. G. L. 1435/29).

Spis materjałów zużywalnych. Po skompletowaniu i urządzeniu warsztatu należy na miejscu zakupić potrzebne materjały zużywalne, które w miarę potrzeby rozchodowywać do naprawy broni.

Spis materjałów zużywalnych podaję poniżej.

Na wyżej omówione cele przydzielam następujące kredyty do rozliczenia z Dz. 4—11 dla każdego Inspektoratu Okręgowego i Centralnej Szkoły Str. Gr.:

a) na wewnętrzne urządzenia warsztatu po 300 zł.;
b) na zakup materjałów zużywalnych po 200 zł. na rok budżetowy.

SPIS MATERJAŁÓW ZUŻYWALNYCH DLA OKR. WARSZTATU RUSZNIKARSKIEGO STRAŻY GRANICZNEJ.

Normy roczne.

1) Pokost do łoż. 12 litrów.
2) Papier ścierny 60 arkuszy.
3) Klej stolarski 3 klg.
4) Pumeks 2 klg.
5) Szmergiel na płótnie 100 ark.
6) Szmergiel w proszku 1 klg.
7) Benzyna lub nafta do lampy lutowniczej 10 lit
8) Spirytus denaturowany 6 lit.
9) Kwas solny 3 lit.
10) Kwas siarczany 0,5 lit.
11) Kwas do czernienia broni 5 lit.
12) Boraks 1 klg.
13) Salmiak 2 klg.
14) Kreda w proszku 5 klg.
15) Siarka 0,5 klg.
16) Ołów 10 klg.
17) Cyna 90% 2 klg.
18) Koks kowalski 800 klg.
19) Węgiel drzewny 150 klg.
20) Stal narzędziowa 6 klg.
21) Blacha 15 klg.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

22) Żelazo 10 klg.
23) Drut żelazny 4 klg.
24) Drut stalowy 2 klg.
25) Gwoździe 4 klg.
26) Nity 1 klg.
27) Śruby do drzewa 3 grosz.

Klasyfikacja materjałów uzbrojenia. I. Zasadniczo amunicja i granaty ręczne dzielą się w armji, jeśli chodzi o okres zużywalności na pięć klas lub kategorji.

Ze względu jednak na jakość otrzymywanej przez Straż Graniczną amunicji i trudność prowadzenia oddzielnych ksiąg, posiadana amunicja będzie podzielona na trzy klasy jak:

I. klasa pełnowartościowa lub kategorja „a".
II. klasa średniowartościowa lub kategorja „b".
III. klasa mniejwartościowa lub kategorja „c".

1) Do klasy pierwszej (kategorja a) pełnowartościowej — zaliczona będzie amunicja nowa, wykonana z materjału pierwszorzędnego, znajdująca się w doskonałym stanie. Amunicja ta zawiera proch oryginalny, łuski mosiężne nie konstruowane, kule o płaszczu z melchioru lub kule żelazne platerowane i opakowane w oryginalne skrzynie.

2) Do klasy drugiej (kategorja b) średniowartościowej — należy amunicja mniejszej doskonałości, posiadająca nieznaczne odchylenia konstrukcyjne z powodu użycia do jej wyrobu materjałów mniej masywnych i mniej trwałych. Jeśli chodzi o działanie tej amunicji będzie ono nie mniejsze, jak klasy I. Tu należą dalej naboje z dobrym zaciskiem, o kulach żelaznych, pokrytych płaszczem galwanizowanym i w opakowaniu papierowem bez oryginalnych skrzyń blaszanych.

3) Do klasy trzeciej (kategorja c) mniejwartościowych — będzie należała amunicja „do zniszczenia" — jak materjał zużyty, niewypały, pogięte i popękane łuski, zardzewiałe pociski — wogóle taka amunicja, użycie której przedstawiać może niebezpieczeństwo dla strzelca i uszkodzenie samej broni.

Powyższa klasyfikacja dotyczy również granatów ręcznych.

II. Broń dzieli się zasadniczo tylko na dwie pierwsze kategorje, gdyż przeniesienie do kategorji trzeciej zależne jest od specjalnej technicznej komisji broni, zatem broń posiadana może być albo pełnowartościową t. j. zupełnie nową, albo średniowartościową t. j. nie nową, ale w dobrym stanie.

Pozostały sprzęt uzbrojenia dzieli się na trzy kategorje, jak amunicja (vide pkt. I).

III. W związku z powyższem zarządzam:

1) Otrzymaną ostatnio amunicję wyrobu polskiego należy zaklasyfikować do klasy I, niewypały tej amunicji do klasy III; amunicję włoską do klasy II, niewypały tej amunicji do klasy III.

2) Broń ręczną i maszynową do klasy II.

3) Pozostały sprzęt uzbrojenia według faktycznego stanu używalności.

IV. W końcu wyjaśniam, iż przeklasyfikowanie materjału uzbrojenia może nastąpić tylko na podstawie mojego zezwolenia przez powoływanie w tym celu specjalnych Komisji przy I. O.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 34/28).

Skrzynie od amunicji. Na zapytanie jednego z Okr. Insp., czy skrzynie z otrzymanej amunicji mogą być zatrzymane — wyjaśniam.

Amunicja oryginalna, opakowana przez składy M. S. Wojsk. musi pozostawać w tymże opakowaniu do czasu kiedy zajdzie konieczność otwarcia skrzyni i bez potrzeby wydawania amunicji — skrzyń nie otwierać — wobec czego otrzymane skrzynie z amunicją muszą pozostać w oddziałach. Wyjątek stanowi amunicja starego wyrobu, co do której zachodzi potrzeba konserwacji i takie skrzynie można otwierać, jednakowoż nie odsyłać, gdyż kalkulacja kosztów wysyłki nie pokryje kosztów zakupu.

Powyższe nie dotyczy oryginalnych skrzyń nadsyłanych przez składy M. S. Wojsk. z bronią, te bowiem są ze specjalnem okuciem z wkładami, malowane i muszą być zwrócone poszczególnym składom.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 1540/28)

Normy zużycia sznurów do czyszczenia broni. Z powodu szczupłego kredytu, specjalnych przyrządów do czyszczenia broni narazie przydzielić nie mogę.

Zmieniam natomiast normy zużycia sznurów do czyszczenia broni do 4-ch miesięcy.

(Rozkaz K. S. G. L. 13261/29).

Zdanie łusek nabojowych. Polecam wszystkie dotychczas zmagazynowane łuski i niewypały od amunicji wysłać do najbliższych Głównych względnie pomocniczych Składnic Uzbrojenia z powołaniem się na rozporządzenie zawarte w Rozkazie Dziennym Wojsk. Zakł. Zaop. Uzb. Nr. 13/29.

K-da Szkoły wysyła wprost do Warsztatu Amun. Nr. 1 (Fort Bema) z powołaniem się na wyżej omówiony rozkaz.

Niewypały oddzielić od łusek.

Po załatwieniu odpisy pokwitowań przedłożyć do K. S. G.

(Rozkaz K. S. G. L. 12692/29).

AMUNICJA DO SZKOLNYCH STRZELAŃ DLA OFICERÓW.

Wyjaśniam, że z przydzielanej amunicji pistoletowej do przeprowadzenia szkolnych strzelań mogą korzystać oficerowie posiadający typ pistoletów ostatnio przydzielonych (Czeskie).

Strzelanie z pistoletów — zasady.

W związku z przydziałem nowych pistoletów nakazuję przeprowadzić strzelania szkolne według zasad poniżej podanych.

Ponieważ jednak nie wszystkie oddziały Str. Gr. posiadają odpowiednie strzelnice do przeprowadzenia wszystkich strzelań, zezwalam na ograniczenie się w tych oddziałach do przerobienia pierwszych dwóch strzelań szkolnych.

Potrzebna do strzelań amunicja będzie dostarczoną do I. O. w najbliższych dniach.

Strzelania należy przeprowadzić po otrzymaniu amunicji w terminie do 30 dni.

Na wydatki związane z urządzeniem saneczek, ram płóciennych i t. d. przeznaczam w Dz. 4 § 12 pkt. 2 następujące kwoty:

a) Na urządzenie całkowitych strzelań po 20 zł. na każdy I. G.

b) Na urządzenie ograniczonych strzelań po 5 zł. na każdy I. G.

Papierowe tarcze i figury będą dostarczone przez Kdę Str. Gr.

Na asygnowanie kwot pod a) i b) należy się zwrócić do K-dy Str. Gr.

Zagubienie łusek na strzelnicy nie może przekraczać 10%.

Zasady nauki strzelania z pistoletu automatycznego o kal. 9 m/m.

Właściwa nauka strzelania dzieli się na:

1) Ćwiczenia przygotowawcze,
2) I. Szkolne strzelanie na skupienie,
3) II. Szkolne strzelanie do tarczy z figurą,
4) III. Strzelanie bojowe do tarczy z figurą,
5) IV. Strzelanie bojowe do znikającej figury.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Ćwiczenia przygotowawcze obejmują:

Naukę o broni i jej konserwacji.
Ćwiczenia rąk i oka.
Ładowanie i odbezpieczenie.
Składanie się do strzału.
Strzelanie zasadnicze.

Z pistoletu strzela się zasadniczo w postawie stojącej. Strzelec staje frontem do celu, trzymając ręce swobodnie, opuszczone w dół, nogi rozstawione około 30 cm., prawa wysunięta cokolwiek naprzód, tułów równomiernie spoczywa na obu nogach, głowa zwrócona w kierunku strzału.

Strzelec, przystępując do strzelania posiada pistolet naładowany lecz nienabity, z opuszczonym kurkiem, niezabezpieczony. W ładowniku wsuniętym w rękojeść pistoletu znajduje się taka ilość naboi, jaka jest przeznaczoną dla danego strzelania.

Na zapowiedź „do strzału" wyciąga strzelający pistolet z pochwy, nabija go przez ściągnięcie zamku wstecz. W ten sposób pierwszy nabój zostanie wprowadzony do komory nabojowej. Prawa dłoń obejmuje ściśle rękojeść, a palec wskazujący lekko dotyka spustu.

Na rozkaz „strzelać" podnosi pistolet do wysokości celu i spokojnie wyciągniętą ręką unieruchomioną w przegubie chwyta linję celowania. Mierzy się zwykle od dołu. Z chwilą gdy pistolet znajdzie się na linii celu, nieznacznem pociągnięciem spustu powoduje się wystrzał. Mrożenie obu oczu jest niedopuszczalnym błędem i świadczy o słabym ustroju nerwowym; należy więc dążyć do wyrobienia wprawy przez oddawanie dublowanych strzałów z minimalną przerwą ¾ sekundy.

Spust należy ściągać pomału równomiernie, a nigdy nie szarpać, gdyż wskutek szarpnięcia w ostatniej chwili pistolet drgnie i pocisk chybi celu.

Po wystrzelaniu całej ilości naboi ćwiczący wyciąga ładunek o 1 cm., zamek zamknie się wówczas automatycznie, zasuwa ładownik, opuszcza kurek, chowa broń poczem odstępuje.

I. Szkolne strzelanie na skupienie. Polega na strzelaniu do tarczy o wielkości 50×40 cm., średnica czarnego pktu 5 cm., największego pierścienia na tarczy 30 cm. Odległość 5 metrów, strzałów 5 bez ograniczenia czasu.

Warunek spełniony, jeżeli trzy strzały znajdą się skupione w kole o średnicy 10 centymetrów.

II. Szkolne strzelanie do tarczy z figurą. Polega na strzelaniu do tarczy, na której umieszczona jest figura biegnącego człowieka w naturalnej wielkości. Na piersiach figury narysowany pierścień rozpiętości 50 cm. Odległość 20 metrów. Strzałów 4 bez ograniczenia czasu. Warunek spełniony, jeżeli figura zostanie trafioną w nakreślonym pierścieniu t. j. w piersi.

III. Strzelanie bojowe do przesuwającej się figury Tarcza z figurą, jak w strzelaniu poprzedniem (bez pierścienia), umieszczona na wózku lub saneczkach celem przesuwania.

Przestrzeń poruszania się tarczy od zasłony do zasłony wynosi 8 metrów w czasie 5 sekund. Odległość 20 metrów, strzałów 5.

Warunek spełniony, o ile zostanie trafioną figura przy oddaniu choćby tylko 2 strzałów.

IV. Strzelanie bojowe do znikającego celu. Celem jest figura człowieka w ruchu naturalnej wielkości, która ukazuje się na tle białej tarczy na przeciąg 3 sekund poczem znika na czas 5 — 10 sekund. Przerwy te muszą być nierównomierne. Strzelec w odległości 25 metrów. Składa się za każdym razem i oddaje po jednym strzale.

Cel ukazuje się tyle razy w rozmaitych odstępach czasu, aż strzelający odda trzy strzały.

Warunek spełniony, o ile raz trafiona zostanie figura.

Tarcza biała umieszczona z tyłu bezpośrednio za celem, winna wykazać błędy celowania.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 8/29).

ZASADY UŻYCIA RAKIET.

Poniżej podaję do wiadomości zasady, które należy przyjąć przy opracowaniu szczegółowych danych do instrukcji o użyciu pochodni i rakiet.

Opracowane szczegółowo instrukcje, stosownie do warunków służby i terenu odcinka, należy przedłożyć do wglądu K. S. G. do dnia 15.XII b. r.

Tymczasowe zasady posługiwania się rakietami i pochodniami.

Podział rakiet. Rakiety dzielą się na: Zielone, czerwone, fioletowe 6 gwiazd., zielone, czerwone, fioletowe 1 gwiazdowe i pochodnie do oświetlania terenu.

Rozpoznanie zewnętrzne rakiet. Rakieta zielona 6 gwiazdkowa oklejona jest z zewnątrz zielonym papierem, dookoła rurki rakietowej przechodzi wąski biały pasek z góry na dół. Od strony zapalnika rurka jest oklejona na samym dole wąskim białym paskiem.

Rakieta zielona 1 gwiazdkowa oklejona jest z zewnątrz zielonym papierem. Od strony zapalnika rurka jest oklejona na samym dole wąskim białym paskiem.

Rakiety czerwone i fioletowe w ten sam sposób jak zielone z tą różnicą, że oklejone odpowiednim kolorem papieru.

Pochodnie oświetleniowe rozpoznaje się po zmontowaniu w rurce cynkowej od dołu oprawione w drzewo z otworem do włożenia na wycior od kbk.

Sposób użycia rakiety. Przed użyciem należy palcem przebić obydwa otwory zaklejone szarym papierem wtedy w dolnym otworze (gdzie oklejone białym paskiem), ukaże się podwójny sznur.

Rakietę ująć pośrodku rurki lewą ręką zapalnikiem (sznurem) do dołu — prawą ręką ująć za sznur skierować rakietę pod kątem około 40° trzymając na wysokości nie wyżej lewego ramienia szarpnąć silnie do dołu za sznur. W razie zerwania sznura lub niewypału rakiety takowe zniszczyć.

Sposób użycia pochodni. Odbezpieczyć za pomocą wyciągnięcia korka zamykającego górny wylot rurki cynkowej (wyciągnąć korek tylko na 3 — 5 cm. do góry), wtedy w otworze rurki ukaże się sznur lub drut połączony z zapalnikiem.

Po odbezpieczeniu pochodni ująć w lewą rękę przytrzymając wylot rurki dużym palcem, prawą ręką pociągnąć za sznur (drut) od zapalnika dotąd, dopóki duży palec dotykiem poczuje, że wylot zapalnika wystaje nazewnątrz końca rurki na 1 — 2 cm.

Po ukazaniu się zapalnika pudełkiem od zapałek potrzeć zakończenie lontu.

W razie gdyby lont od potarcia się nie zapalił lub zgasł należy potarcie powtórzyć. Gdyby i to nie poskutkowało można lont zapalić zwykłą zapałką.

Po zapaleniu się lontu pochodnie zatknąć na wycior od kbk. wsadzić w ziemię lub trzymać w ręku za drewnianą podstawę.

Ponieważ od czasu potarcia lontu do zapalenia się pochodni upłynie około 8 — 10 sekund należy wszystkie te manipulacje wykonać spokojnie nie spiesząc się zbytnio nawet gdyby pochodnia zapaliła się wcześniej nie należy się obawiać, gdyż jest bezpieczna.

Po zapaleniu się pochodni starać się nie patrzeć wprost na światło — a tylko obserwować teren stojąc odwrócony tyłem lub bokiem od światła.

Przechowywanie rakiet. Zasadniczo omówione rakiety są bezpieczne jednak należy je przechowywać w zabezpieczonym miejscu suchem nie gorącem — najlepiej w skrzynce, do której nasypano na spód suchego piasku, który należy zmieniać co kilka dni. W razie wypadku pożaru rakiety należy wyrzucić, pochodnie można zalewać wodą.

Użycie rakiet w służbie. Rakiety, jako środek sygnalizacyjny, lub pochodnie oświetlające przedpole, winny być używane jedynie w razie koniecznej potrzeby według

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

z góry ustalonego przez odnośnych kierowników — omówionego kodeksu sygnałowego. Kod. ten należy każdorazowo przed przewidzianą akcją ustalać aby używanie rakiet uczynić najbardziej celowem.

Przykład: Zarządzona obława. Strażnik, który dostrzeże przechodzącego przemytnika, daje sygnał czerwoną 6 gwiazdkową rakietą (sygnał umówiony: czerwona 6 gwiazd. rakieta oznacza kierunek karczmy). Prowadzący obławę po otrzymaniu sygnału odpowiada czerwoną rakietą 1 gwiazdową na znak — zrozumiano. Wynika dalej, że należałoby skupić obławę przy karczmie. Prowadzący daje sygnał taką samą czerw. 6 gwiazd. rakietą co ma oznaczyć, że cała obława ma się udać w kierunku karczmy.

Inny przykład: zasadzka. Stojący na zasadzce zauważył kilku przemytników, lecz widząc, że sam nie podoła zatrzymaniu alarmuje sąsiednie zasadzki za pomocą fioletowej 6 gwiazd. rakiety o tem, że przemytnicy udają się w pewnym kierunku (z góry oznaczonym i umówionym).

Należy jednak przyjąć pad uwagę, że rakiety te są dość kosztowne i pouczyć, że korzystać z nich należy tylko wtedy, kiedy oddadzą pewną przysługę.

Przydzielone obecnie rakiety są ręczne, a to w tym celu, aby uniknąć noszenia pistoletów rakietowych i ilość ich jest stosunkowo mała, gdyż dopiero praktyka może wykazać celowość ich zastosowania w służbie granicznej.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 12718/29).

AMUNICJA PISTOLETOWA DLA PRYWAT. UŻYTKU OFICERÓW.

Pragnąc uprzystępnić nabycie amunicji pistoletowej czeskiej do prywatnego użytku oficerów, K. S. G. weszła w porozumienie z Pol. Tow. Zakładów Skody w Warszawie, która dostarczy 10.000 nb. pistoletowych do powyższego celu. Omówiona amunicja będzie zmagazynowaną w Centr. Szkole Straży Granicznej i po otrzymaniu zamówienia z poszczególnych I. O. względnie I. G. (tylko zbiorowo) z odpisem wpłacenia odpowiedniej kwoty na conto P. K. O. Nr. 13.157 w Warszawie (właściciel knta Pol. Tow. Zakładów Skody) będzie wysyłana adresatom.

Przesłanie amunicji i skalkulowanie ceny ogłoszę dodatkowo.

(Rozk. K. S. G. L. 824/30).

LORNETKI — UŻYCIE W SŁUŻBIE.

W najbliższych dniach rozesłane zostaną lornetki pryzmatyczne do użytku w służbie granicznej. Rozdział omawianych lornetek na poszczególne placówki pozostawiam uznaniu I. O., zaznaczam jednak, że lornetka do służby może być używaną tylko przez strażników, gdyż oficerowie S. G. winni posiadać własne. Na przełożonych, którym wydany zostanie sprzęt optyczny winna polegać całkowita odpowiedzialność za racjonalne wykorzystanie i należytą opiekę nad konserwacją tego sprzętu. Księgować do głównych ksiąg materjału uzbrojenia. W razie wypadku straty obliczać 180 złotych + 15% kosztów administracyjnych.

(Rozk. K. S. G. L. 584/30).

REFLEKTORY — UŻYCIE W SŁUŻBIE.

W końcu miesiąca marca r. b. zostaną przydzielone do użytku w służbie granicznej latarki reflektorowe. Każda latarka reflektorowa składa się: z samej latarki, 10 bateryjek, i 2-ch żarówek. Ładowanie do pełnego światła należy uskuteczniać z 5 bateryjek, pozostałe 5 bat. oraz 1 żarówka stanowią zapas. Naładowana 5 bateryjkami latarka według poczynionych doświadczeń winna żarzyć się przy pełnej sile światła 12 godzin, bez przerwy co przy użyciu w służbie granicznej i dobrej konserwacji powinno wystarczyć na okres 3-ch miesięcy. Przydzielenie omówionych latarek ma na celu ułatwienie podczas ciemnych nocy przeszukiwania terenu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

względnie zaskoczeniu podejrzanych osób niespodzianym oświetleniem. Absolutnie jednak wzbronione jest, aby strażnik podczas patrolowania oświetlał sobie drogę, gdyż odniosłoby to wręcz przeciwny skutek przez ujawnienie obecności strażnika i kierunku jego drogi. Dlatego też polecam latarki refl. używać głównie na zasadzkach, obławach, poszukiwaniach lub zaskoczeniach przeciwnika i w takich jedynie sytuacjach, kiedy chodzi o odnalezienie lub uchwycenie, na strzał, uciekających przestępców. O potrzebie wydania do służby latarki reflektora poszczególnemu strażnikowi, decyduje każdorazowo przełożony regulujący służbę na danym odcinku. Przydział latarek reflek. dla poszczególnych placówek pozostawiam uznaniu Panów Inspektorów Granicznych. Latarki księgować należy do Gł. Ks. Materjałowych uzbrojenia, z rozdzielnikiem: na same latarki, bateryjki i żarówki. Bateryjki załadowane do latarek należy po ukończeniu służby wyjąć i przechowywać w miejscach suchych niezbyt ciepłych i zważać aby poszczególne bateryjki nie dotykały do siebie kontaktami. To samo dotyczy bat. zapasowych.

(Rozk. K. S. G. L. 898/30).

BROŃ — NAPRAWA.

Znajdującą się broń w I. O. Nr. VI przydzielam pod względem dokonywania przeglądów i napraw rusznikarskich do niżej wyszczególnionych warsztatów rusznikarskich. Po stwierdzeniu jakiegokolwiek braku wymagającego naprawy warsztatowej odnośny kierownik komisarjatu wysyła przy okazji uszkodzony kbk z kartą służbową do przynależnego I. O., do którego dany komisarjat należy pod względem napraw. Zaznaczam jednak że wszelkie zamiany drobnych części broni rusznikarz przy przeglądzie winien dokonywać na miejscu przeto przy

wątpliwych naprawach należy uprzednio porozumieć się z zainteresowanym I. O.

I. O. Nr. VI i Kom. Warszawa do warsztatu w C.S.S.G.
Oddział Sztabowy K. S. G. do warsztatu w C. S . S. G.
Komisarjat Białystok do warsztatu w Ciechanowie
Komisarjat Łódź do warsztatu w Poznaniu
Komisarjat Kraków do warsztatu w Katowicach
Komisarjat Lwów do warsztatu w Sanoku.

Warsztaty dokonywujące wyżej omówionych napraw wyszczególniają je w kwartalnych wykazach o stanie broni.

(Rozk. K. S. G. L. 782/30).

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

V.

PISTOLET AUTOMATYCZNY

kaliber 9 mm. wzór 28

Opis i instrukcja strzelecka.

STANISŁAW MAZUR, kom.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

CZĘSC I.

ZASADY OGÓLNE.

1. *Znaczenie pistoletu.* Pistolet, dzięki swym licznym zaletom, a w szczególności przez swą lekkość i małe wymiary, stał się bronią nadzwyczaj dogodną do walki zbliska i znalazł szerokie zastosowanie we wszystkich służbach bezpieczeństwa. Ale pistolet jest zarazem narzędziem śmierci mało pewnem i mało celnem, a w ręku nieumiejętnem staje się bronią nieobliczalną i bezwartościową.

Pistolet automatyczny kaliber 9 mm. wz. 28.

Znaczenie i przydatność pistoletu zależy oczywiście i wyłącznie od wartości strzelca, a zalety jego urastają jedynie przez umiejętne ćwiczenia przygotowawcze i strzeleckie. Posiadanie krótkiej broni palnej w kieszeni nie jest równoznacznem z zabezpieczeniem własnej osoby, albowiem o tem ostatniem decyduje szybkość i celność strzału w chwili grożącego, najczęściej nagłego niebezpieczeństwa. W zetknięciu się z uzbrojonym przeciwnikiem rozstrzyga o życiu ułamek sekundy, a pierwszeństwo strzału choćby niecelnego jest warunkiem zwycięstwa.

Posiadanie krótkiej broni palnej jest dziś niemal powszechne, to też strażnik zawsze niemal spotka się z pistoletem przy oporze czynnym zatrzymanego przestępcy. Z sytuacji takiej powinien zawsze wyjść zwycięzcą. Drogę do osiągnięcia wymaganej sprawności, nieodzownej do wykonania swych obowiązków, wskazuje niniejsza instrukcja. Systematyczne i wytrwałe ćwiczenia wyrobią strażnika na wyborowego strzelca, zdolnego sprostać trudnym zadaniom ochrony granicy oraz niebezpieczeństwom, w jakie obfituje służba na granicy.

2. *Zarys historyczny.* Pierwsza krótka broń palna t. j. pistolety, z jakich przy zastosowaniu zamka kołowego strzelano z wyciągniętej ręki, pojawiają się w Niemczech w połowie XVI wieku i okazują się tak dogodną bronią w walce zbliska, iż wprowadzono gruntowną zmianę w uzbrojeniu jazdy. W końcu XVI wieku pojawia się poraz pierwszy broń, która jest najwcześniejszym prototypem rewolweru; w niej znajduje się umieszczony tuż za lufą bębenek, posiadający kilka, najczęściej sześć, kanałów, w których umieszcza się proch i pociski. Myśl o samoczynnem działaniu pistoletu zrodziła się w połowie XIX wieku, kiedy inżynier angielski Henry Bessemer opatentował swój wynalazek, w którym do działania zamka wykorzystana była siła gazów.

Rys. 1. Części składowe pistoletu.

Z używanych obecnie pistoletów wyróżniają się dwie grupy:

1) z lufą nieruchomą,
2) z lufą ruchomą.

3. *Opis czeskiego pistoletu automatycznego kaliber 9 mm wz. 28 wojskowy.* Pistolet jest bronią samoczynną, w której siłę prężności gazów wraz z siłą sprężyny użyto do otwierania i zamykania lufy, wyrzucania wystrzelonej łuski i wprowadzenia następnego naboju. Po pierwszym strzale, wskutek samoczynnego działania, pistolet natychmiast jest naładowany i gotów do ponownego strzału.

4. *Części składowe.* 1) lufa,
2) zamek,
3) przyrząd spustowy z bezpiecznikiem,
4) szkielet pistoletu,
5) ładownik,

5. *Wykaz szczegółowy części składowych pistoletu (Rys. Nr. 1).* 1) szkielet pistoletu,
2) zamek,
3) czołowa przykrywka zamka,
4) iglica,
5) sprężyna igliczna,
6) wyciągacz,
6a) sprężyna wyciągacza,
6b) oś wyciągacza,
7) opora igliczna,
8) muszka,
9) lufa,
10) wodzidło,
11) przetyczka łącznika,
12) sprężyna łącznika,
13) zasuwka łącznika,
14) sprężyna dosyłająca,
15) żerdź sprężyny dosyłającej,
16) kurek,
16a) sprężyna kurkowa,
18) spust,
19) sprężyna spustowa,

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

22) bezpiecznik spustowy,
23) oś bezpiecznika spustowego,
24) dźwignia spustowa,
24a) sprężyna dźwigni spustowej,
25) przerywacz,
25a) oś przerywacza,
25b) sprężynka przerywacza,
26) bezpiecznik,
27) sprężyna bezpiecznika,
28) wyrzutnik,
29) oś wyrzutnika,
30) przykrywka boczna,
30a) śrubka przykrywki bocznej,
31) okładka rękojeści,
32) śruba do umocowania okładki, a także sprężyny kurkowej,
33) czepik ładownika,
34) donośnik,
35) sprężyna donośnika,
36) szkielet ładownika,
37a) dno ładownika,
37b) zasuwka dna ładownika,
39) uszko pistoletu.

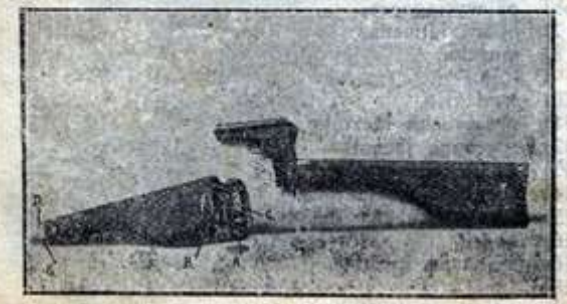

Rys. 2. Kolba.

6. *Kolba. (Rys. Nr. 2).* Drewniana kolba ma wewnątrz wydrążenie i służy zarazem jako pochwa dla pistoletu. Pochwa posiada:

a) dno,
b) zatrzask dna z zaczepem i uchwytem,
c) sprężyna dna,
d) sprzęgło,
e) zatrzask kolby z uchwytem i zaczepem.

7. *Cechy pistoletu.* Długość 150 mm.,
wysokość 127 mm.,
waga 695 gr.,
długość celowania 116 mm.,
długość lufy 90,5 mm.,
bruzd w lufie (ilość) 6,
długość naboju 25 mm.,
waga naboju 9,5 gr.,
waga kuli 6 gr.,
waga materjału wybuchowego 0,23 gr.

8. *Cechy balistyczne.* Szybkość początkowa 300 m/sek.
energja 29,5 kg.,
ciśnienie 1100 atm.,
donośność 500 m.

8a. *Działanie pocisku.* Do 10 m. przebija 3 deski sosnowe o grubości 3 cm. każda.
Od 10—20 m. przebija deskę sosnową grubości 10 cm
Na 50 m. przebija deskę sosnową grubości 9 cm.
Na 100 m. przebija deskę sosnową grubości 7 cm.
Na 200 m. przebija deskę sosnową grubości 3 cm.

OBCHODZENIE SIĘ Z PISTOLETEM.

9. *Wyjęcie ładownika.* Trzymając pistolet w prawej ręce, jak przy ładowaniu, (pkt. 11) kciukiem lewej ręki naciskamy na czepik ładownika dotąd, aż ładownik nie wyskoczy z komory. Palcem wskazującym lewej ręki naciskamy dno ładownika, wyciągając go z komory.

9 a. *Ładowanie ładownika.* Trzymając ładownik w lewej ręce tak, że przednia jego ściana zwrócona jest

Rys. 3. Ładowanie ładownika.

w prawo, prawą ręką ujmujemy nabój za pocisk, kładziemy go na donośniku tuż przed łapkami ładownika i naciskamy donośnik tak daleko, aż nabój oprze się o przednią ścianę. Wówczas posuwamy go do tylnej ściany.

To samo robimy z następnym nabojem, naciskając nim na poprzedni.

Rys. 5. Nabijanie pistoletu.

10. *Opróżnianie ładownika.* Chcąc usunąć z ładownika naboje, bierzemy go w prawą rękę, naciskamy naprzód nierwszy nabój i wypychamy go kciukiem do przodu, podobnie jak to podczas strzału robi trzon zamkowy. Tak samo postępujemy z resztą naboi.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Rys. 4. Ładowanie pistoletu.

11. *Ładowanie pistoletu.* Na rozkaz „ładuj broń" pistolet bierze sie w prawą rękę w ten sposób, że kciuk znajduje się po lewej stronie uchwytu tuż przy bezpieczniku, reszta palców obejmuje uchwyt pistoletu z prawej strony, palec wskazujący na kabłąku, wylot lufy skierowany w dół (pistolet na wysokości pasa). Następnie wprowadzamy lewą ręką ładownik do jego komory, odpychając jednocześnie czepik. Poczem dociskamy go lewym kciukiem tak daleko, aż usłyszymy trzask, co zna-

czy, że uchwycił dno ładownika. By pistolet nabić należy energicznie odciągnąć zamek do tyłu i następnie zwolnić (Rys. 5).

12. *Zabezpieczenie.* Wykonywa się na rozkaz „zabezpiecz broń". Trzymając pistolet, jak w punkcie 11, naciskamy kciukiem prawej ręki na pochyły występ bezpiecznika w dół, aż usłyszymy trzask. Pistolet jest zabezpieczony. Broń powinna być zawsze zabezpieczoną i tylko przed ładowaniem i bezpośrednio przed strzelaniem należy ją odbezpieczyć.

13. *Odbezpieczenie.* Na rozkaz „odbezpiecz broń" naciskamy kciukiem lewej ręki na występ sprężyny bezpiecznika.

Uwaga: Przy ściąganiu zamka w tył pistolet nie może być zabezpieczony, ani ładownik wysunięty z komory.

Rys. 6. Usunięcie naboju z lufy.

14. *Rozładowanie pistoletu.* Rozkaz „rozładuj". Trzymając pistolet, jak w punkcie 11, kciukiem lewej ręki naciskamy na występ czepika wyciągając ładownik z komory około 1 cm. Lewą ręką chwyta się zamek pistoletu w ten sposób, aby dłoń pokrywała otwór wyrzutnika w zamku. Ściągając równocześnie energicznie zamek do

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Rys. 7. Wyjęcie ładownika.

tyłu, nabój zostanie wyrzucony z lufy. Wyrzucony nabój pozostaje w dłoni. Puszczamy zamek i pistolet jest rozładowany. Ładownik wsuwamy do normalnego położenia w komorze.

14 a. *Rozbrojenie pistoletu.* Rozbrojenie pistoletu wykonywa się tylko w postawie stojącej na rozkaz „rozbrój". Trzymając pistolet jak w punkcie 11 kciukiem lewej ręki naciskamy na występ czepika. Ładownik wysunie się nieco z komory i wtedy zaczepiając o występ denka wskazującym palcem, lewa ręka wyciąga ładownik. Po opróżnieniu ładownika z naboi, wkładamy go ponownie do komory jak przy ładowaniu z tem, że powinien wystawać z komory o jeden centymetr. Lewą ręką chwyta się zamek pistoletu w ten sposób, aby dłoń pokrywała otwór wyrzutnika w zamku. Następnie ściągamy ener-

gicznie zamek do tyłu, przez co zostanie wyrzucony nabój z lufy. Wyrzucony nabój pozostanie w dłoni. Puszczamy zamek, wyjmujemy ładownik i pistolet jest rozbrojony.

14 b. *Postawa.* Czynności opisane w pkt. od 9 do 14 a. wykonuje się w postawie na spocznij.

15. *Rozkładanie pistoletu.* Przed przystąpieniem do rozłożenia pistoletu, należy go poprzednio rozbroić. Przy rozkładaniu należy użyć pustego ładownika. Trzymając prawą ręką za uchwyt pistoletu, palec wskazujący wyprostowany, lufa zwrócona w lewo, dno ładownika do strzelca, włożyć próżny ładownik do komory ładownika, zamek ściągnąć do tyłu, aż się zaczepi o wystający donośnik ładownika. Wskazującym palcem prawej ręki nacisnąć przetyczkę łącznika. Zasuwkę łącznika przesunąć w dół w wycięciu pistoletu, łącznik da się lekko wyciągnąć z pistoletu. Następnie ująć palcami prawej ręki pistolet tak, aby cztery palce z góry obejmowały zamek, kciuk po lewej stronie uchwytu. Przytrzymując palcami prawej ręki zamek wraz z pistoletem, wyjąć ładownik. Obrócić pistolet zamkiem wdół, zamek da się lekko wyciągnąć i odłączyć od pistoletu. Z zamka wyjąć przykrywkę czołową, obracając ją tak, aby nacięcie na górnej części przykrywki stanowiło prostą linię z nacięciem na zamku. Następnie ujmujemy wodzidło, żerdź sprężyny dosyłającej z sprężyną i lufą. Naciskamy iglicę do wewnątrz cienkim patykiem, wyjmujemy ku górze oporę igliczną, dalej przy lekkiem potrząśnięciu iglica z sprężyną sama wypadnie.

16. *Rozłożenie ładownika.* Cienkim patykiem naciskamy koniec sprężyny donośnika, widoczny w wycięciu lewej ściany szkieletu i dna, dno zsuwamy do przodu zakrywając jednocześnie otwór palcami, aby nie wyskoczyła sprężyna donośnika. Po zdjęciu dna wyciągamy ku dołowi sprężynę donośnika oraz donośnik.

Uwaga: Szczegółowsze rozkładanie pistoletu może się odbywać w razie koniecznej potrzeby t. j. przy bardzo gruntownem czyszczeniu lub uszkodzeniu części.

17. *Składanie pistoletu.* W zamek wkładamy iglicę wraz ze sprężyną, następnie oporę igliczną w ten sam sposób, jak przy rozkładaniu. Po włożeniu lufy zakładamy czołową przykrywkę zamka, według nacięć i przekręcamy ją do normalnego położenia. Sprężynę dosyłającą po nasunięciu ją na żerdź wkładamy w otwór wodzidła. Następnie wodzidło wraz ze sprężyną dosyłającą i żerdzią układamy na lufie w ten sposób, aby skośny występ lufy zapadł w odpowiednie zagłębienie wodzidła, a otwarty koniec sprężyny dosyłającej wszedł w odpowiednie zagłębienie w półokrągłym występie przedniej części zamka.

Rys. 8. Składanie pistoletu.

Biorąc w lewą rękę złożony w ten sposób zamek tak, aby otwarta część zamka zwrócona była ku górze, w prawą zaś rękę zmontowany szkielet pistoletu z wyciągniętym o jeden centymetr próżnym ładownikiem, składamy pistolet, nasuwając zamek na szkielet pistoletu tak, aby

wodzidło zamka wsunęło się w rowki wodzidłowe szkieletu pistoletu.

Należy uważać, aby sprężyna dosyłająca dokładnie ułożyła się w przedniem swem łożysku w wystającej części zamka.

Po wsunięciu zamka na szkielet, zasuwamy zupełnie ładownik i ściągamy zamek do tyłu, aż się zaczepi o wystający donośnik ładownika. Przytrzymując zlekka lufę, wsuwamy przetyczkę łącznika w otwór i przesuwamy zasuwkę łącznika w rowku łącznikowym ku górze dotąd, aż się dokładnie zatrzaśnie. Następnie wyciągamy ładownik o 1 cm., zamek się zamknie. Naciskając na spust, opuszczamy kurek i zasuwamy zupełnie ładownik.

18. *Zacinania.* Pistolet może się zaciąć z winy strzelca, wskutek uszkodzenia lub zanieczyszczenia którejkolwiek części, wadliwej lub zanieczyszczonej amunicji.

Przyczyna:	Objaw:
	niewypał,
1) zła spłonka,	zamek zamknięty,
2) złamany grot igliczny,	nabój w lufie.

Usunięcie: wyrzucić nabój i przekonać się, czy spłonka niezbita. Jeżeli tak, winna jest spłonka, należy usunąć zły nabój. Gdy spłonka jest niezbita, uszkodzony jest grot igliczny, trzeba zmienić iglicę.

19. *Nabój wpoprzek.* Może być spowodowany niedostatecznem ściągnięciem zamka w tył przy nabijaniu, lub też zatrzymaniem, względnie zachamowaniem zamka ręką w chwili, gdy pod naporem sprężyny dosyłającej przesuwa się ku przodowi. Przeszkoda ta może powstać również na skutek uszkodzenia górnych zagiętych brzegów ładownika.

Usunięcie: ładownik wyciągnąć o 1 cm., zamek ściągnąć zupełnie do tyłu i przytrzymać, nabój wypadnie otworem wyrzutnika lub wpadnie do komory ładownika w rękojeści.

20. *Niedomknięcie zamka.* Może być spowodowane zanieczyszczeniem mechanizmu wskutek czego zamek ciężko się przesuwa, lub też wadą naboju.

Usunięcie: o ile zamek nie domknie się lekkiem uderzeniem ręką w tylną część zamka, należy ładownik wysunąć o 1 cm. i wyrzucić nabój, ściągając zamek wstecz. O ile nabój zostanie w lufie, należy go wybić z przodu wyciorem, trzymając zamek otwarty.

21. *Uwięźnięcie pocisku w lufie.* Może być spowodowane niedostateczną wagą ładunku wybuchowego, wilgotnością prochu lub złą spłonką.

Usunięcie: uwięźnięcie pocisku w lufie odczuwa się przy wystrzale tem, że odgłos wystrzału jest słaby, a ruch wsteczny zamka nieznaczny. Łuska w tym wypadku nie będzie prawidłowo wyrzucona. Należy przerwać natychmiast strzelanie i uwięźnięty pocisk z lufy usunąć, wybijając go wyciorem. Nieusunięcie pocisku z lufy grozi rozerwaniem jej, a nawet i zamka.

22. *Pielęgnowanie i czyszczenie.* O ile broni się nie używa, iglica powinna być stale opuszczona, a pistolet przechowany w futerale w miejscu, gdzie nie będzie narażony na wilgoć i zakurzenie. Nie wolno wylotu lufy zatykać pakułami, papierem i t. p. Strzał przy zatkanej lufie powoduje jej rozszerzenie lub wybrzuszenie.

Uszkodzenia, zardzewienia i zabrudzenia szkodzą poprawnemu działaniu części, wywołując zacinania, niewypały i mogą uczynić broń bezużyteczną.

23. *Zasady czyszczenia.* Zasadniczo broń należy czyścić po każdem użyciu, przedewszystkiem po każdym strzelaniu. W wypadkach niemożności natychmiastowego czyszczenia, należy przynajmniej broń nasmarować. Po nasmarowaniu musi jaknajprędzej nastąpić gruntowne czyszczenie. O ile to jest tylko możliwe — winno czyszczenie broni odbywać się pod nadzorem. Zbyt silne wycieranie części i usuwanie tą drogą plam deszczowych i blizn rdzawych jest wzbronione. Pistolety, nawet zupełnie nieużywane i zabezpieczone przed kurzem, trzeba co jakiś czas obejrzeć i na nowo natłuścić.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Jeżeli pistolet przeniesiono z zimnego powietrza, czyszczenie jego może się odbyć dopiero wtedy, kiedy metalowe części przestaną już potnieć.

Do czyszczenia używać oliwy i wazeliny w dobrym gatunku, nie zawierających kwasów.

24. *Czyszczenie przewodu lufy.* Utrzymaniu przewodu lufy w istotnej czystości należy poświęcić jaknajwięcej troski. Pamiętać należy, iż niezgodne z przepisami obchodzenie się z wnętrzem lufy, nadzwyczaj szybko zmniejsza celność broni.

Czyszczenie przewodu lufy przeprowadzać zasadniczo codziennie. Od wlotu wprowadza się natłuszczony kwacz z wyciorem. Kwacze, przeznaczone do czyszczenia, winny być jaknajtęższe, do smarowania zaś nieco słabsze. Suche kwacze używa się przed badaniem lufy, czy jest zupełnie czysta, do odtłuszczenia lufy przed strzelaniem i do przeglądu broni.

25. *Czyszczenie innych części.* Gdy broń jest w jakikolwiek sposób zanieczyszczona nie wolno z niej strzelać, należy ją uprzednio wyczyścić. W wypadku, gdy futerał zamoknie, trzeba wyjąć z niego pistolet i zapasowy ładownik, a następnie wysuszyć futerał, nie robiąc tego przy ogniu. Poszczególne części pistoletu wyciera się na sucho i na nowo smaruje. Wazelina powinna pokrywać powierzchnię metalu lekkim nalotem, miejsca trące się — nieco obficiej. Części czernionych nie można silnie wycierać, lecz tylko wysuszyć.

26. *Przybory i środki do czyszczenia.* a) wycior lub szczoteczka,

b) pakuły,

c) gałganki lniane lub bawełniane — do wycierania, wełniane do oliwienia,

d) drewniane wyciorki i łopatki,

e) oliwa i wazelina w dobrym gatunku,

f) pokost lniany — do nacierania płytek chwytu.

Środki te muszą być zawsze w dobrym stanie. Wycior nie może być zgięty, pakuły i gałganki muszą być

czyste. Oliwa i wazelina nie zabrudzone i nie zakurzone.

27. *Usuwanie rdzy.* Zardzewiałe miejsca obficie natłuścić i pozostawić do drugiego dnia. W drugim dniu dobrze wytrzeć szczoteczką i pakułami. Takie postępowanie powtarza się dopóty, dopóki rdza nie ustąpi, pozostawiając plamy i blizny.

AMUNICJA.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

28. *Nabój.* Nabój składa się z:

a) łuski,

b) spłonki,

c) ładunku prochowego,

d) pocisku.

Łuska wykonana jest z ciągniętej blachy mosiężnej, ma kształt walcowaty. U dołu posiada dno z wytłoczonym rowkiem, w który wpada pazur wyciągu. Dno łuski posiada wgłębienie, w którem umieszczona jest spłonka z piorunianem rtęci. Materjał wybuchowy składa się z prochu bezdymnego.

29. *Pocisk.* Pocisk składa się ze stalowego płaszcza, wypełnionego wewnątrz ołowiem. Płaszcz pocisku jest poniklowany. Pocisk zakończony z przodu półokrągło. Ponieważ średnica pocisku jest nieco większa, aniżeli otwór lufy, pocisk wciska się w rowki gwintu lufy i otrzymuje ruch obrotowy około swej osi, który zachowuje i po wyjściu z lufy.

Nabój ćwiczebny posiada łuskę, spłonkę i pocisk nie wypełniony ołowiem. Nabój jest z zewnątrz poniklowany, a pocisk przylutowany do łuski. Spłonka nie zawiera materjału wybuchowego. Naboi ćwiczebnych używa się do ćwiczeń obchodzenia się z bronią.

30. *Utrzymanie amunicji.* Amunicję należy zawsze przechowywać w pomieszczeniach suchych, przewiewnych i zabezpieczonych od ognia.

Naboi zanieczyszczonych nie można używać do nabijania broni. Naboje obłożone piaskiem, pogniecione lub

w jakikolwiek inny sposób zdeformowane mogą spowodować poważne uszkodzenia broni.

Skrzynki nabojowe układać na drewnianych podkładkach, gdyż układanie wprost na ziemi powoduje zwilgotnienie naboi.

CZĘŚĆ II.

STRZELANIE Z PISTOLETU.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

Naukę strzelania dzieli się na:
wyszkolenie wstępne,
strzelanie szkolne,
strzelanie bojowe.

31. *Wyszkolenie wstępne.* Obejmuje naukę poszczególnych czynności, składającej się na oddanie strzału. Będą to: ćwiczenia w ładowaniu, nabijaniu, rozładowaniu, dopełnianie ładownika, zabezpieczanie i odbezpieczanie. Ćwiczenia palca, przegubu dłoni, przymykanie oka, sposób noszenia broni i postawy strzeleckie. Składanie się i nauka celowania do rozmaitych celów.

32. *Ładuj broń.* Na rozkaz „ładuj broń", ładuje strzelec pistolet, jak w pkt. 11.

33. *Rozładuj broń.* Na rozkaz „rozładuj", postępuje strzelec jak w pkt. 14.

34. *Gimnastyka rąk, przegubu, palców, ramion i oddech.* Do wyrobienia niezbędnej giętkości, sprężystości i wytrzymałości mięśni, członków i organów, które w strzelaniu biorą bezpośredni udział, służą odpowiednie ćwiczenia fizyczne jako pomocnicze w nauce strzelania. Do nich należą:

a) podnoszenie rąk przodem w górę i opuszczenie przodem w dół,
b) rzuty przedramion skurczonych poziomo przed barkami w bok bez i z obciążeniem,
c) „ręce w tył wznieś". Wznosi się lub rzuca tak daleko za siebie dłońmi do środka, jak na to pozwala budowa ciała, bez zmiany położenia pozostałych części,

d) „kark chwyć" — końcami palców splata się ręce na karku, łokcie w bok, cofnięte w tył, pierś wprzód,
e) zataczanie dużego koła z boku, prawą i lewą ręką bez pistoletu i z pistoletem (z obciążeniem) uchwytując jednocześnie linję celu do przedmiotu na bliższe i dalsze odległości. Z nabyciem pewnej wprawy zataczać koła większe,
f) gimnastyka przegubu prawej dłoni, powolne okręcanie przegubu z napięciem ścięgien i mięśni z prostowaniem i kurczeniem ręki, podtrzymując rękę poniżej przegubu lewą ręką i bez podtrzymania. Ćwiczenia te przerabiać również z obciążeniem (ciężarki),
g) gimnastyka dłoni i palcy: silne zaciskanie pięści i sprężyste wyrzucanie prostowanych palców. Gimnastyka palca wskazującego prawej ręki: najpowolniejsze, prężne kurczenie palca przez powolne, kolejne zginanie wszystkich członków przy zamkniętej w pięści reszcie palców,
h) ćwiczenia w głębokiem dwechaniu, wydechaniu z coraz dłuższem wstrzymywaniem oddechu,
i) ćwiczenia w zamykaniu i otwieraniu prawego i lewego oka, uchwytywanie linji celu przy obu oczach otwartych,
j) ćwiczenia te przeprowadzać przed każdą lekcją wyszkolenia strzeleckiego od 5 do 10 minut.

35. *Noszenie pistoletu* (Rys. Nr. 9). Pistolet musi się znajdować tuż przy ręku, tak aby można go było wziąć do ręki niespostrzeżenie. Jeżeli broń musi być noszona na wierzchu, należy ją umieszczać po prawej stronie tuż przy klamrze pasa głównego. Nie nosić broni pod prawem ramieniem na biodrze (Rys. Nr. 9). Pochwa nie może być zapinana na sprzączkę, a tylko na pętlę zachodzącą lekko na guzik lub zatrzask. Bardzo dobry jest futerał, którego

klapa pokrywająca broń jest przytrzymana przez sprężynę, wystarczy wtedy silne szarpnięcie za uchwyt pistoletu, aby go wydobyć. Pistolet nie może być schowany w pochwie zbyt głęboko tak, że uchwyt nie wystaje i trzeba go szukać palcami. Pochwa winna być jaknajprostsza, z

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

złe

dobre

Rys. 9. Noszenie pistoletu.

twardej skóry, aby zagięcia i rozdarcia podszewki nie mogły zatrzymać broni przy wyciąganiu.

36. *Nauka składania się.* Nauka składania rozkłada się na następujące składniki:

a) przyjęcie postawy,
b) złożenie się,
c) celowanie,
d) ściąganie spustu.

37. *Gotuj broń.* Na rozkaz „gotuj broń" prawa ręka odpina pokrywę futerału, ujmuje uchwyt pistoletu, wyciąga z futerału, przyczem równocześnie przyjmuje się

Rys. 11. Składanie się do strzału.

Rys. 10. Postawa strzelecka stojąc—z jednej ręki.

postawę zasadniczą (pkt. 38), nabija się pistolet (wprowadzając nabój do lufy) i odbezpiecza.

38. *Postawa strzelecka stojąc* (Rys. Nr. 10). Z pistoletu strzela się zasadniczo stojąc, z wyciągniętej ręki ugiętej w łokciu z jednej lub obydwu rąk. Strzela się

jednak także i z innych postaw, zależnie od wymagań bojowych.

Postawa zasadnicza jest następująca: strażnik wykonuje na palcach prawej nogi zwrot na lewo wskos, następnie odstawia lewą nogę o pół kroku w lewo. Obydwie nogi wyprostowane, ciężar ciała spoczywa na nich równomiernie. Prawa ręka ujmuje silnie uchwyt pistoletu, ręka zgięta w łokciu, lufa skierowana w górę, palec wskazujący na kabłąku.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Rys. 12. Postawa strzelecka i składanie się do strzału z dwóch rąk.

39. *Składanie się* (Rys. Nr. 11). Przy składaniu się z postawy stojącej z jednej ręki przyjmuje się postawę jak w pkt. 38, poczem unosi się prawą ręką pistolet do wysokości prawego oka, ręka mniej lub więcej zgięta w łokciu, jaknajwygodniej dla strzelca, palec wskazujący przekłada się z kabłąka na język spustowy tak, aby go nacisnąć drugim stawem. Lewą rękę odrzuca się jednocześnie za lewe biodro.

40. *Postawa strzelecka i składanie się z dwóch rąk* (Rys. Nr. 12). Przy składaniu się z obydwóch rąk, przyjmuje się następującą postawę: staje się frontem do celu, robi się rozkrok w lewo, obydwie nogi wyprostowane, ciężar ciała spoczywa na nich równomiernie. Prawa ręka obejmuje uchwyt pistoletu, lewą rękę nakłada się na prawą tak, aby kciuk lewej ręki znajdował się poniżej kciuka prawej i mocno obejmował prawą rękę, palec wskazujący prawej ręki na spuście. Obydwie ręce lekko ugięte w łokciach, pistolet na wysokości oczu (Rys Nr. 12). Każda postawa strzelecka jest wówczas dobra, jeżeli strzelec czuje się pewnie, silnie i wygodnie.

41. *Postawa strzelecka stojąc z kolbą* (Rys. Nr. 13). Aby złożyć się do strzału stojąc z wolnej ręki (z kolbą), strzelec staje frontem do celu, na palcach lewej nogi wykonuje zwrot na prawo wskos, prawą nogę odstawia następnie o pół kroku w prawo. Biodra i ramiona wykonują taki sam zwrot jak nogi. Ciężar ciała spoczywa równomiernie na obu stopach. Pistolet umieszcza się podobnie jak przy postawie stojącej bez kolby.

42. *Składanie się stojąc z kolbą* (Rys. Nr. 14). Obie ręce podnoszą pistolet i skierowują na cel, umieszczają dno kolby w „dołku strzeleckim", poczem prawa ręka podnosząc łokieć na wysokość ramion, skręca pistolet do poziomego położenia krawędzi szczerbiny, przyciągając go silnie do ramienia. Lewa ręka, aby podeprzeć uchwyt pistoletu, skręca przedramię z łokciem w dół, pod pistolet, przyczem strzelec może dowolnie oprzeć ramię o pierś. Głowa pochylona lekko wprzód.

42 a. *Składanie się leżąc z kolbą.* Strzelec leży na brzuchu, całe ciało nieco skośnie w lewo od linji celowania, nogi rozwarte. Oba łokcie oparte o ziemię i rozstawione tak, aby tworzyły pewną podporę dla pistoletu.

Rys. 14. Składanie się stojąc z kolbą.

Rys. 13. Postawa strzelecka stojąc z kolbą.

zbyt skupione dają chwiejną postawę, zanadto rozstawione nie dają podparcia i utrudniają trzymanie broni. Prawa ręka obejmuje silnie uchwyt pistoletu, lewa podtrzymuje od dołu pistolet całą dłonią swobodnie i bez wysiłku kciuk wyciągnięty z lewej strony uchwytu, reszta

palców zgięta obejmuje palce prawej ręki z prawej strony. Głowa cokolwiek pochylona wprzód, mięśnie szyi niewyprężone. Umieszczając kolbę starannie w „dołku strzeleckim", strzelec przyciąga pistolet silnie do ramienia, skierowując go na cel. Przy strzelaniu z podparciem strzelec ujmuje lewą ręką kolbę tuż przy ramieniu i przyciąga ją do ramienia.

42 b. *Użycie pistoletu z konia.* Przy strzelaniu z konia trzyma się pistolet lufą w lewo lub w prawo od głowy konia. Strzelać z pistoletu można także w ruchu, zawsze jednak z bliskiej odległości. Oddanie celnego strzału z konia przedstawia dość duże trudności (ruch, podskoki na siodle), wobec czego strzelania powinny poprzedzać nadzwyczaj dokładne i sumienne ćwiczenia przygotowawcze.

43. *Składanie się w innych okolicznościach.* Składanie się w rozmaitym terenie i wśród różnych okoliczności, znajduje częste zastosowanie w służbie granicznej, musi ono być przedmiotem starannych ćwiczeń, jak: składanie się z za drzewa (cienkiego, grubego), z drzew, siedząc, leżąc, w dół, bok i t. p.

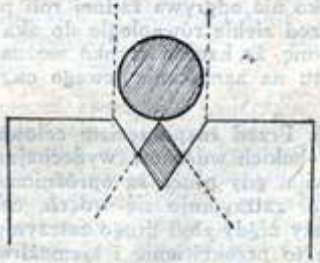

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Rys. 15. Celowanie.

44. *Celowanie* (Rys. Nr. 15). Przez ćwiczenia w celowaniu musi się strzelec oswoić z bardzo krótką odległością muszki od szczerbiny. Celowanie odbywa się na od-

ległości małe, odpowiadające warunkom strzelania. Pierwsze ćwiczenia przeprowadzać należy z postawy siedzącej za stołem, przyczem łokcie oparte są na stole, pistolet zaś na worku z piaskiem.

Dalsze ćwiczenia w celowaniu przerabia się w postawie stojącej. Celować należy w ten sposób, by szczyt muszki był widoczny w środku szczerbiny i na równej wysokości z jej górnemi krawędziami. Jako wstępne ćwiczenia w celowaniu należy celować przy nienabitej broni do krążka czarnego na tle białej kartki papieru. Czarny krążek nie powinien być za mały, ani za wielki. Dobra średnica krążka, widziana podczas celowania przez szczerbinę, powinna zajmować dokładnie jej szerokość. Mniejszy wymiar krążka powoduje, że krążek w szczerbinie „pływa", to jest, że wychodzi podczas celowania z idealnej linji celowania. Naodwrót, gdy krążek jest za duży, „pływa" muszka w krążku. Wymiar krążka zależny jest od odległości na jaką się celuje. Im mniejsza odległość — tem mniejszy będzie krążek i odwrotnie. Należy dążyć do wprawy, by strzelec mógł oddać celny strzał, bez zamykania lewego oka. Przy pewnej praktyce łatwo dojść do tego, iż lewe oko nie odgrywa żadnej roli przy celowaniu i patrzy się przed siebie równolegle do oka prawego. Ma to tę dobrą stronę, że bardzo szybko można oddać strzał, nie tracąc czasu na zamykanie lewego oka i utrudnione celowanie.

45. *Oddech.* Przed rozpoczęciem celowania, wykonać należy kilka głębokich wdechów, wydechając powoli i bez wysiłku. Z chwilą, gdy płuca są opróżnione normalnie, a niezbyt głęboko, zatrzymuje się wdech, celuje i oddaje strzał. Nie należy nigdy zbyt długo zatrzymywać oddechu, gdyż powoduje to przekrwienie i niemożliwość nieruchomego utrzymania pistoletu.

Jeżeli się nie udało w odpowiedniej chwili oddać strzału, nie należy ściągać języka spustowego, mając płuca przemęczone. Pistolet należy odłożyć, wykonać kilka głębokich wdechów i celowanie rozpocząć na nowo.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

46. *Ściąganie spustu.* Czynność ściągania spustu jest jednym z głównych, a dla celowości niemal decydującym elementem strzału. Strzelec winien dokładnie znać siłę spustu swego pistoletu. Unika się przez to mimowolnego oddania strzału oraz nerwowych ruchów na skutek zbyt gwałtownego szarpnięcia. Opór spustu winien być wyraźny, niedługi i nieprzewlekły. Przed wycelowaniem palec wskazujący naciska na spust drugim członem (przy krótszych palcach stawem członu pierwszego i drugiego), aż do napotkania pierwszego oporu, a następnie ściągać miarowo i łagodnie. Ręka obejmuje uchwyt pistoletu silnie, lecz nie kurczowo, przy zachowaniu niezawisłości akcji palca wskazującego.

Należy opanować nerwowość i w chwili uderzenia igliey nie zamykać oka. Po odpaleniu trzyma strzelec palec jeszcze na spuście, poczem dopiero wolno go prostuje.

Przy nauce celowania doprowadzić do tego, by strzelec możliwie długo tak przed, jak i po strzale utrzymał muszkę w celu.

Na rozkaz „strzela" podnieść pistolet do wysokości celu, celując otwartemi oczyma (względnie jednym okiem) i spokojnie oddać strzał.

47. *Ćwiczenia w ciemności.* Ćwiczenia w ładowaniu, nabijaniu, rozładowaniu, składaniu się do strzału i celowanie, należy również ćwiczyć o zmroku i w nocy. W służbie granicznej zwykle spotykamy się z celami słabo lub zupełnie niewidocznemi. Należy więc ćwiczyć składanie się i celowanie przy oświetleniu rakietami lub lampkami kieszonkowemi, jak również podczas ciemności do figur tekturowych na odległość 30 m, oświetlając na moment figury lampką kieszonkową z jednoczesnem oddaniem strzału w kierunku zauważonej figury. Ćwiczeniom tym ze względu na swą ważność w służbie granicznej poświęcać należy wiele czasu i winny one stanowić specjalny przedmiot ćwiczeń strzeleckich.

STRZELANIE.

48. *Strzelanie szkolne.* Strzelanie szkolne przeprowadza się ostremi nabojami w warunkach ułatwionych. Jest ono sprawdzianem, czy strzelec dobrze pojął i starannie przyswoił sobie to, co wskazano mu podczas ćwiczeń przygotowawczych. Przeprowadza się zasadniczo na odległości nie większe jak 30 mtr. Skuteczne użycie pistoletu może być brane pod uwagę najwyżej na odległość 50 m. Przy strzelaniu pozostawia się strzelcowi do wyboru postawę i sposób składania się, może strzelać z jednej lub z obydwu rąk.

Na strzelnicy szkolnej uczeń strzela:

a) na stanowisku przygotowanem, bez potrzeby dostosowania postawy do terenu,

b) do tarczy, na której można stwierdzić nie tylko trafienie, ale także odchylenie strzału, albo do figur dobrze widzianych, bez potrzeby odszukiwania i wybierania celu,

c) na odległości wiadome i dokładnie wymierzone (pod obserwacją i kierownictwem instruktora, nie zachowując się bojowo).

49. *Zadanie strzelania szkolnego.* Zadaniem strzelania szkolnego jest:

1) wyrobienie w strzelcu technicznej sprawności strzelania,

2) poznanie właściwości własnego pistoletu,

3) wyrobienie zaufania do własnej broni i siebie samego.

50. *Strzelanie na skupienie.* Strzelanie na skupienie przeprowadza się z odległości 10 i 25 m. z oparciem. Strzelanie to ma oswoić strzelca ze strzałem ostrym, odrzutem, hukiem i rozrzutem broni. Celuje się stale w jeden i ten sam punkt, w spód krążka czarnego. Średnica punktu czarnego 6 cm. na odległość 10 m. i 15 cm. na 25 m.

51. *Strzelanie bojowe.* Najważniejszą część wyszkolenia strzeleckiego stanowi strzelanie bojowe, stawiające strzelca w warunkach odpowiadających rzeczywistości

służby granicznej. Strzelec oddaje strzały, zmieniając stanowisko albo też strzelając do kilku celów. Będą to cele ruchome, albo ukazujące się na krótki przeciąg czasu.

Zadaniem strzelania bojowego jest:

a) wyrobić u strzelca sprawność w szybkiem zwalczaniu celów w warunkach, w jakich może postawić strażnika służba graniczna,

b) przygotowanie strzelca do samodzielnego i zdecydowanego użycia broni, z uwzględnieniem przepisów o użyciu broni palnej.

Służba graniczna wymaga, aby pistolet stale znajdował się tuż pod ręką, tak by w każdej potrzebnej chwili niepostrzeżenie można było oddać strzał. Nie zawsze będzie zatem wskazane nosić pistolet w futerale, może nieraz zajść potrzeba umieszczenia go w kieszeni munduru lub płaszcza, rękawie i t. p. (rys. Nr. 18). Pamiętać należy, iż strzał z kieszeni niema wartości na odległości dalsze niż 4 do 7 m., najbardziej jednak zaskoczy i oszołomi przeciwnika, nie niszczy strzelającemu ubrania, a powoduje tylko mały otwór łatwy do zacerowania.

Rys. 16a. Strzał zbliska (zły).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

52. *Użycie broni na bliską odległość. (Rys. 16a i 16b).* Przy użyciu broni na bliską odległość 1—4 mtr. nie jest wskazanem podnosić pistoletu z wyciągniętem ramieniem do celowania. Zwykle nie starczy na to czasu, pozatem jest strzelec narażony na uderzenie ręką i wytrącenie broni.

Rys. 16b. Strzał zbliska (dobry).

53. *Latarka kieszonkowa. (Rys. Nr. 17).* Latarka kieszonkowa jest nieodzownem uzupełnieniem broni palnej w nocy. Ułatwia celowanie do przeciwnika, oślepia go i może zmylić co do miejsca, gdzie znajduje się strażnik. Latarkę należy trzymać daleko odchyloną od ciała, napastnik widzi tylko latarkę i prawdopodobnie na nią skieruje swą broń. W ciemnościach ma ten szanse zwycięstwa, kto pierwszy potrafi oświetlić wroga.

54. *Przechowywanie i przygotowanie broni przy wystąpieniach.* Przechowywanie broni w mieszkaniu wymaga, by tam ją trzymać, gdzie najłatwiej można po nią

sięgnąć; będzie to: pod czapką, mundurem, gazetą, w łóżku, pod poduszką i t. p. — natomiast nie w walizce ani szufladzie i t. p.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

Rys. 17. Strzał przy pomocy latarki kieszonkowej.

Odpowiednie noszenie broni decyduje poważnie o zwycięstwie, nie należy jednak stosować tego przesadnie, zależeć to będzie zawsze od okoliczności w jakich strażnik może się znaleść; nie można zatem z pistoletem w ręku

legitymować osób i t. p. Zatem zasadą winno być: przed grożącem niebezpieczeństwem (rewizja mieszkań, przeszukiwanie), wyjąć pistolet z futerału zanim zbliży się do miejsca zagrożonego i trzymać go gotowym do strzału w rękawie, kieszeni i t. d.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

Rys. 18. Strzał z kieszeni.

55. *Zachowanie się na strzelnicy.* Przed rozpoczęciem strzelania, o ile warunki atmosferyczne znacznie się różnią od normalnych, (normalne plus 9°C) powinien kierownik strzelania kazać oddać najlepszym strzelcom kilka próbnych strzałów, dla przekonania się jak należy celować. Po przybyciu na strzelnicę, należy zarządzić przegląd pistoletów i ładowników. Wyznaczyć instruktora na każde stanowisko, wyznaczyć tarczowych, podzielić strzelających na grupy i wyznaczyć kolejność strzelania. Zmiana strzelających, tarczowych i instruktorów musi być tak uregulowana, aby mogła się odbywać sprawnie, bez nawoływań, zamieszania i straty czasu. Utrzymać dobry sportowo-zawodniczy nastrój, zachęcać i ośmielać mających złe wyniki, uspakajać zdenerwowanych. Naboje muszą się znajdować pod nadzorem wyznaczonego na ten cel instruktora; naboje wydaje tylko wyznaczonym do strzelania po przybyciu na stanowisko. Wszystkie pistolety na strzelnicy muszą mieć zamki otwarte.

Dla uniknięcia nieszczęśliwych wypadków przestrzegać należy następujących przepisów:

a) nie wolno chodzić po torze strzelnicy i wałach ochronnych,

b) broń nabita nawet zabepieczona nie może być wypuszczona z ręki, należy ją uprzednio rozładować i otworzyć zamek,

c) podczas strzelania nie wolno jest głośno rozmawiać, nawoływać się lub krzyczeć,

d) podczas strzelania nie wolno niestrzelającym celować lub składać się.

Zasadniczo każdy strzela ze swego pistoletu, by w ten sposób zaznajomić się na przyszłość z jego właściwościami. Po ukończonej serji strzałów, strzelec pozostawia zamek otwarty, instruktor przegląda broń i ładownik. Na strzelnicy nie wolno instruktorom dawać strzelającym długich, głośnych nauk, a zwłaszcza w chwili celowania. Jeżeli pomimo zachowania wszystkich reguł rezultat strzelania jest zły, powinien instruktor broń obejrzeć, sam oddać kilka strzałów, a gdy się przekona, że istotnie broń jest zła, oddaje ją do ponownego ostrzelania lub naprawy.

Po ukończeniu strzelania zarządzić uporządkowanie strzelnicy. Kierownik omawia na strzelnicy wyniki, objaśniając procent trafionych i spełnionych warunków.

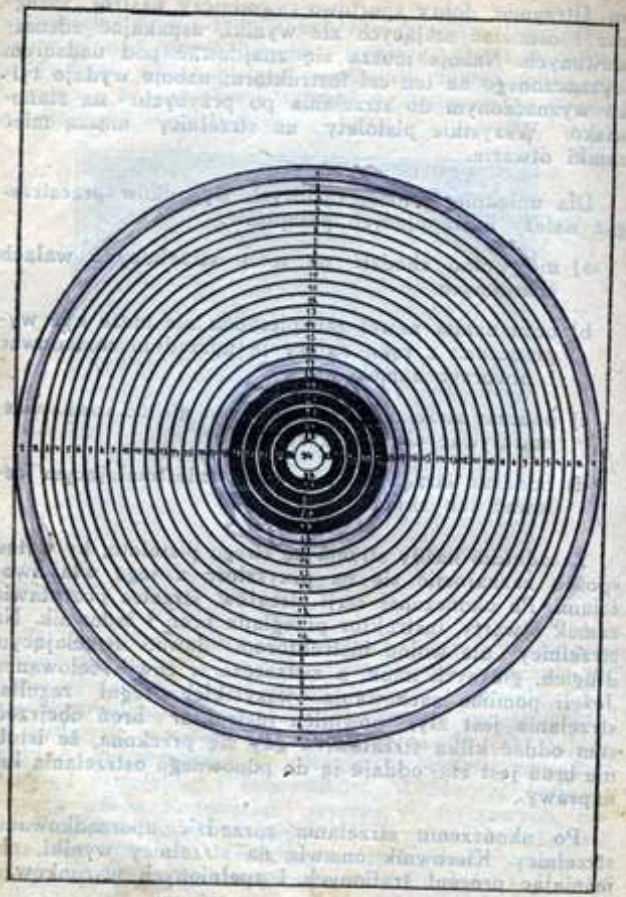

(Objaśnienie na str. następnej).

Rys. 20. Tarcza pierścieniowa.

Tarcza pierścieniowa (koloru białego). Wysokość tarczy 170 cm., szerokość 120 cm. Ze środka tarczy wykreśla się 24 pierścienie i oznacza się od zewnątrz do wewnątrz cyframi od 1—24. Środkowy pierścień t. j. 24 posiada średnicę 5 cm. Średnice następnych pierścieni wzrastają kolejno o 2,5 cm. Pierścienie oznaczone liczbami 19, 20, 21, 22 wypełnia się na czarno i wraz z pierścieniem 23 i 24 tworzą cel.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

Rys. 19. Tarcza do strzelania na skupienie średnica punktu 6 względnie 15 cm. Wysokość 1,70 mtr. Szerokość 1,20 mtr.

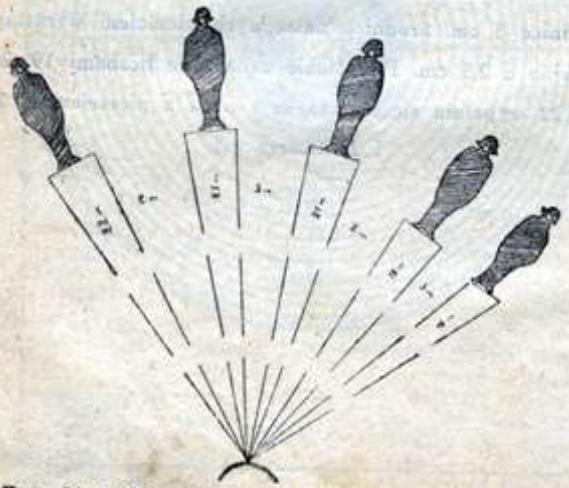

Rys. 21. 5 figur stojących, odstępy: 2, 3, 2, 3 mtr.

Rys. 22. Figura „leżący". Wysokość 40 cm. Szerokość ramion 50 cm. Szerokość podstawy 75 cm.

Rys. 23. Figura „klęczący". Wysokość 80 cm. Szerokość nóg i łokci 50 cm. Szerokość głowy 20 cm.

Rys. 24. Wysokość 140 cm. Szerokość podstawy 25 cm. Szer. na wys. kolan 30 cm. Szer. na wys. pasa 50 cm.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

Rys. 25. Pistolet rozłożony do czyszczenia

Rys. 26. Przekrój nabitego pistoletu.

Program strzelań szkolnych z pistoletu.

L. p.	Odległość w mtr.	Cel	Postawa strzelecka	Ilość naboi	Warunki do spełnienia	Uwaga
1	10	czarny punkt na białem tle średnica 6mm.	z za stołu strzeleckiego z oparciem	5	4 trafione w kole o średn. 10 cm.	na skupienie tarcz. rys. 19
2	25	czarny punkt na białem tle średnica pktu 15 cm.	jak wyżej	5	4 trafione w kole o średn. 22 cm.	na skupienie tarcz. rys. 19.
3	30	tarcza pierścieniowa	stojąc z wolnej ręki	5	70 punktów, 5 trafionych w obrębie pierścieni	tarcz. rys. 20
4	50	tarcza pierścieniowa	leżąc z wolnej ręki z kolbą	5	5 trafionych w obrębie pierścieni 60 punktów	ubiór do strzelania od 1–4 buty wzgl. trzewiki, owijacze, pas, bagnet, czapka. Tarcza rys. 20

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych

Strzelania bojowe

L. p.	Odległość w mtr.	Cel	Postawa strzelecka	Ilość naboi	Warunki do spełnienia	Uwaga:
5	25, 22, 21, 20, 18.	5 figur stojących	stojąc z wolnej ręki	6	4 trafienia w 15 sek liczącz z wyjęciem nabitego i zabezpieczonego pistoletu z futerału	ubiór do strzelań bojowych: kompletne umundurowanie i uzbrojenie, stosowane przy pełnieniu służby granicznej z torbą i lornetką. Tarcza rys. 21. Figury rys. 24.
6	25	2 popiersia w odstępie 2 mtr.	leżąc z wolnej ręki	4	2 trafienia, każde w inną figurę w 12 sekundach	pistolet nabity, zabezpieczony i gotów do strzału. Tarcza rys. 22.
7	30	2 figury klęczące w odstępie 3 mtr.	stojąc z wolnej ręki	4	2 trafienia, każde w inną figurę czas 20 sekund	strzelec przebiega 50 mtr. podczas biegu wyjmuje pistolet i odbezpiecza, następnie zatrzymuje się i oddaje 4 strzały z odległ. 30 m Czas liczy się łącznie z biegiem. Tarcza rys. 23.
8	50	2 figury stojące w odstępie 3 mtr.	leżąc z wolnej ręki z kolbą	4	2 trafienia, każde w inną figurę w czasie 20 sekund	pistolet nabity, zabezp. i gotów do strzału. Tarcza rys. 24.

Komisarjat: _____

Strzelnica: _____

Stanowisko: _____

METRYKA STRZELECKA *)

Dn. 23.X pocz. g. 7.15, koniec 10.20.
Nadzór: asp. **Miedziński.**
Pisarz: przod. **Wilczyński.**
Amunicyjny: st. str. **Stokowski.**
Nadzór przy tarczy. przod. **Musiałowicz.**
Ilość naboi przyniesionych: 450.

Stan strzelnicy: wystarczający:
Warunki atmosferyczne: wiatr z lewej strony.
Pisarza i obsługę przy tarczy powierzono i przestrzeżono.
Podpis: **Miedziński** asp.
Kier. Komisarjatu

Warunki

L. p.	Stopień	NAZWISKO	Warunki strzelania spel.	Wynik poszczególnych strzałów 1	2	3	4	5	Suma punktów	Ilość strzałów	Uwaga
1	st. str.	Plutos	tak								
2	strażn.	Lis	nie								
3	"	Olszarek									łuska pękła i strzał dodano z niewypały
4	"	Flisaczyk									

%/o spełnionych warunków
Zużyto amunicji 420.

Miedziński asp.
Kierownik Komisarjatu

*) Nagłówek metryki wypełnia oficer nadzorujący i stwierdza swym podpisem przed rozpoczęciem strzelania. Po ukończeniu strzel. stwierdza ofic. nadz. ile naboi wystrzelono, a ile pozostało — swem podpisem.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

VI.

UPOSAŻENIE I ZAOPATRZENIE MATERJAŁOWE

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

UPOSAŻENIE

Uposażenie oficerów i szeregowych Straży Granicznej normuje ustawa o uposażeniu funkcj. państw. i wojska. Wspomniana ustawa ustala 16 grup uposażenia, w każdej zaś grupie pewną ilość szczebli.

Wysokość uposażenia oficerów i szeregowych Straży Granicznej ustalona jest w punktach według następującej tabeli:

Stopień służb.	Grupa uposaż.	Szczeble uposażenia						
		a	b	c	d	e	f	g
Nadinsp.	V	1100	1200	1300	1400	1500	1600	
Inspekt.	VI	800	875	950	1025	1100	1175	
Nadkom.	VII	660*)	720	780	840	900	960	
Komis.	VII	600	660	720	780	840	900	
Podkom.	VIII	480	520	560	600	640	680	
Aspir.	IX	390	420	450	480	510	540	
st przod	X	330	350	370	390	410	430	450
przod.	XI	270	290	310	330	350	370	390
st. straż.	XII	240	255	270	285	300	315	330
straż.ust.	XIII	210	225	240	255	270	285	300
str.nieus.	XIV	180	195	210	225	240	255	270

*) Nadkomisarz otrzymuje uposażenie według grupy VII, zwiększone w każdym szczeblu o 60 pktów.

Kwotę uposażenia miesięcznego otrzymuje się przez pomnożenie jednakowej dla wszystkich grup uposaż. mnożnej, (obecnie 43 pkt.) przez liczbę punktów odpowiedniej grupy i szczebla.

Dodatek regulacyjny. Do liczby punktów podanej w tabeli, dodaje się tytułem dodatku regulacyjnego 60 pktów. Dodatek ten ustanowiony został na okres sanacji Skarbu i ulegać będzie stopniowo redukcji po 10 pktów.

Dodatek ekonomiczny — ustanowiony został na czas trwania wyjątkowych warunków ekonomicznych, obecnie wynosi 44 pktów i ulegać będzie redukcji w tych samych terminach, co i dodatek regulacyjny, aż do 38 pktów. Dodatek ekonomiczny przysługuje na żonę, o ile ta nie pobiera uposażenia z instytucji państwowej, oraz na dzieci ślubne i uprawnione, tudzież pasierby do lat 18-tu — zaś do lat 24, o ile uczęszczają do szkół publicznych, lub wskutek ułomności fizycznych, umysłowych albo nieuleczalnej choroby nie mogą zarabiać na swoje utrzymanie.

Dodatek stołeczny i kresowy — ustala Rada Ministrów, a mianowicie: dodatek stołeczny dla urzędników pełniących służbę na obszarze miasta stołecznego Warszawy — wynosi 20% podstawowego uposażenia, zaś na obszarze woj. Śląskiego w mieście Białej oraz w Gdyni— 40% uposaż. Dodatki te oblicza się od uposażenia podstawowego (grupa, szczebel) dodatku regulacyjnego i ekonomicznego.

10% podwyżka uposażenia. Podstawą obliczeniową tej podwyżki jest uposażenie zasadnicze (grupa, szczebel), dodatek regulacyjny, ekonomiczny, stołeczny lub kresowy. 10% podwyżkę uwzględnia się również przy wymiarze odpraw i pośmiertnego.

15% *dodatek do uposażenia* — wypłacany jest na skutek uchwały Rady Ministrów. Za podstawę obliczenia bierze się uposażenie zasadnicze (grupa, szczebel) dodatek regulacyjny, ekonomiczny, stołeczny lub kresowy

i 10% podwyżka. Przy obliczaniu odpraw i pośmiertnego, dodatku tego się nie uwzględnia.

25% dodatek graniczny przyznany został rozp. Rady Ministrów z 11 kwietnia 1930 r. Ze względu na znaczenie, jakie dodatek ten posiada dla Straży Granicznej podajemy w dosłownem brzmieniu zarówno rozporządzenie Rady Ministrów, jak i zarządzenia wykonawcze komendy Str. Gr.: „Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Oficerom i szeregowym Straży Granicznej przyznaje się tytułem specjalnego dodatku do uposażenia 25% uposażenia, określonego w art. 3 i 4 (ustęp 1 do 6) i 5 ustawy z dnia 9-go października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924).

§ 2.

Dodatek specjalny nie przysługuje oficerom i szeregowym Straży Granicznej, którzy:

1) pozostają w stanie nieczynnym;
2) pozostają na urlopie lub nie pełnią służby z powodu choroby nieprzerwanie dłużej, niż sześć miesięcy;
3) zostali zawieszeni w pełnieniu służby;
4) pobierają dodatek stołeczny lub kresowy;
5) pełnią służbę na obszarze W. M. Gdańska;
6) przydzieleni zostali na kurs celem przeszkolenia na okres dłuższy, niż trzy miesiące.

§ 3.

Do dodatku unormowanego niniejszą uchwałą mają analogiczne zastosowanie postanowienia punktu c) ustępu pierwszego oraz ustępu drugiego i trzeciego art. 11 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924), jak również postanowienia art. 12 tejże ustawy.

§ 4.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r. w części dotyczącej przyznania 20% dodatku kresowego nie dotyczy oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

§ 5.

Paragrafy: 1, 2 i 3 uchwały niniejszej wchodzą w życie z dniem pierwszym miesiąca następującego po zapadnięciu uchwały. Równocześnie traci moc obowiązującą uchwała z dnia 17 października 1927 r. w sprawie 25% dodatku specjalnego do uposażenia funkcjonarjuszów Straży Celnej. Paragraf 4 uchwały niniejszej wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1930 r.

§ 6.

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Ministrowi Skarbu.

W wykonaniu powyższej uchwały zarządzam:

1) 25%-wy dodatek jest należytością miesięczną, płatną miesięcznie zgóry równocześnie z uposażeniem;
2) postanowienia art. 11 ustawy z dnia 9.X.1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska mają analogiczne zastosowanie odnośnie terminu powstania oraz ustania prawa do 25%-go dodatku;
3) powyższy dodatek oblicza się od uposażenia, wymierzonego według art. art. 3, 4 i 5 ustawy z dnia

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska, z uwzględnieniem oczywiście 10%-wej podwyżki uposażenia, unormowanej art. 8 ustawy z dnia 18.XII.1926 r. (D. U. R. P. Nr. 125 poz. 725);

4) dodatek ten przysługuje wszystkim oficerom i szeregowym Straży Granicznej z wyjątkiem tych, którzy:

a) pozostają w stanie nieczynnym oraz na urlopie bez uposażenia;

b) nie pełnią służby z powodu choroby wzgl. pozostają na urlopie zdrowotnym — dłużej, niż sześć miesięcy;

c) zostali zawieszeni w czynnościach służbowych;

d) pobierają 20%-wy dodatek stołeczny lub 40%-wy dodatek kresowy;

e) pełnią stale służbę na obszarze W. M. Gdańska;

f) zostali przydzieleni na kursy wyszkolenia, wzgl. przeszkolenia, w charakterze uczni (elewów słuchaczy) na okres dłuższy, niż trzy miesiące;

5) przerwy w pełnieniu służby z powodu urlopów wypoczynkowych (art. 38 rozp. Prez. Rz. z dnia 22.III.1928 r. o Straży Granicznej) i urlopów okolicznościowych (ust. 1-szy art. 40 rozp. Prez Rz z dnia 22.III.1928 r. o Straży Granicznej) oraz z powodu powołania na ćwiczenia wojskowe, nie stanowią przeszkody w pobieraniu powyższego dodatku;

6) oficerowie i szeregowi, pełniący służbę w powiecie morskim nie mają prawa do dodatku kresowego 20%-go, unormowanego podaną w niniejszym rozkazie uchwałą Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r. Natomiast wymienionym oficerom i szeregowym przysługuje dodatek specjalny 25%-wy;

7) 25%-wy dodatek specjalny nie wchodzi z natury rzeczy w skład podstawy obliczeniowej odpraw, przysługujących z racji zwolnienia ze służby, pośmiertnego, zaliczek zwrotnych na uposażenie, opłat emerytalnych oraz 15%-wego dodatku do uposażenia. Natomiast 25%-wy dodatek specjalny wchodzi w skład podstawy obliczeniowej odszkodowań, przyznanych na mocy art. 49 rozp. Prez. Rz. o Straży Granicznej;

8) przypadających z obliczenia dodatku granicznego ułamków grosza nie należy uwzględniać;

9) wydatki na powyższy dodatek należy zarachować na Dz. 4 § 1 „uposażenie" budżetu Min. Skarbu.

10) w związku z powyższem wyjaśniam, że uchwała Rady Ministrów z dn. 11.IV.1930 r. rozszerza prawo pobierania 25%-wego dodatku na oficerów i szeregowych Komendy C. S. S. G. oraz komisarjatów wewnętrznych, pozatem nie zmienia dotychczasowego stanu uposażenia pozostałych oficerów i szeregowych Straży Granicznej;

11) powyższe obowiązują od dnia 1 maja 1930 r. i równocześnie tracą moc obowiązującą wydane dotychczas postanowienia odnoszące się do 25%-go dodatku specjalnego, ustalonego uchwałą Rady Ministrów z dnia 17 października 1927 r. (Zasada: rozkaz K. S. G. Nr. 6/11 z 1930 r.).

Dodatek na mieszkanie. Wysokość dodatku na mieszkanie zależna jest od grupy uposażenia, miejscowości, w której odnośna osoba ma siedzibę urzędową oraz stosunków rodzinnych. Ustaloną rozp. Min. Skarbu z dnia 22.XII.1928 r. L. d. III 3954/I wysokość dodatku na mieszkanie ilustruje niżej podana tabela.

MUZEUM Polskich Farmacji Granicznych www.muzeumsg.pl

TABELA DODATKU NA MIESZKANIE

Grupa uposażenia	Miejscowość: Warszawa																							
	b. zabór rosyjski								b. zabór austrjacki								b. zabór pruski							
	mający mieszkańców								mający mieszkańców								mający mieszkańców							
	więcej niż 80.000	więcej niż 40.000	więcej niż 10.000	mniej niż 10.000					więcej niż 80.000	więcej niż 40.000	więcej niż 10.000	mniej niż 10.000					więcej niż 80.000	więcej niż 40.000	więcej niż 10.000	mniej niż 10.000				
	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV					kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV					kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV				
	w złotych								w złotych								w złotych							
	I	II	III	IV					I	II	III	IV					I	II	III	IV				
I i II utrzymujący rodzinę III i IV	242.86	167.44	150.43	133.43	116.43	192.15	156.54	139.07	121.13	129.84	115.65	103.82	92.46											
utrzymujący rodzinę V	168.58	114.30	101.29	89.29	76.29	126.86	103.64	91.17	78.17	87.97	76.85	68.61	59.37											
samotni III, IV, V utrzymujący rodzinę VI, VII	96.68	65.—	58.—	51.—	44.—	72.98	59.68	52.26	45.26	55.26	48.76	43.44	38.12											
samotni VI i VII utrzymujący rodzinę VIII XII	60.00	42.67	37.67	33.67	28.67	45.19	41.03	34.51	29.93	36.37	31.79	28.63	24.59											
utrzymujący rodzinę XIII-XVI	38.00	30.—	27.—	24.—	22.—	31.48	27.74	24.74	22.74	28.13	25.15	22.52	20.52											
samotni od VIII-XVI	26.00	20.—	18.—	16.—	15.—	20.74	18.74	16.74	15.74	19.26	17.63	15.63	14.63											

Przejście do wyższego szczebla. Przejście do wyższego szczebla w obrębie danej grupy uposażenia, odbywa się automatycznie co trzy lata w terminach półrocznych: 1 stycznia i 1 lipca każdego roku w ten sposób, że mianowicie w czasie od 2 stycznia do 1 lipca, przechodzą do następnego szczebla uposażenia w dniu 1 lipca zaś mianowani w czasie między 2 lipca a 1 stycznia — 1 stycznia.

Do czasokresu posunięć nie zalicza się:

a) czasu urlopu bezpłatnego, z wyjątkiem urlopu na czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego;

b) czasu zawieszenia w służbie lub osadzenia w areszcie śledczym, o ile nie zapadł wyrok lub orzeczenie uwalniające wzgl. o ile nie nałożono jedynie kary porządkowej;

c) czasu spędzonego w stanie nieczynnym z powodu czasowej niezdolności do służby, o ile ta niezdolność powstała nie z przyczyn związanych ze służbą;

d) czasu trwania kary pozbawienia wolności na podstawie prawomocnego wyroku sądowego.

Po ustaniu powodu, wstrzymującego posunięcie do wyższego szczebla, pierwotny termin posunięcia przesuwa się w ten sposób, że niepełne półrocze, większe od 3-ch miesięcy liczy się za pełne, okresu zaś, nie przekraczającego 3-ch miesięcy, nie bierze się w rachubę.

Przy pierwszem mianowaniu otrzymuje się uposażenie pierwszego szczebla danej grupy, zaś przy dalszych awansach otrzymuje się w wyższej grupie uposażenie tegoż szczebla, który pod względem ilości pktów jest bezpośrednio wyższy od szczebla, zajmowanego poprzednio w grupie niższej.

Jeżeliby jednak następny szczebel w dawnej grupie był równy lub wyższy pod względem liczby pktów, aniżeli szczebel osiągnięty wskutek awansu w grupie wyższej to czas spędzony w ostatnio zajmowanym szczeblu

grupy niższej wlicza się do posunięcia następnego w grupie wyższej.

Przykład 1: Jeżeli strażnik pobierający uposażenie według szczebla „c" grupy XIII-tej zostanie mianowany st. strażnikiem, wówczas otrzyma uposażenie nie szczebla „a" w gr. XII-tej, lecz szczebla „b", przyczem czas spędzony w szczeblu „c" gr. XIII-tej zostanie mu zaliczony do posunięcia do szczebla „c" w gr. XII-tej.

Przykład 2: Jeżeli st. strażnik, pobierający uposażenie według szczebla „d" w grupie XII-tej zostanie mianowany przodownikiem, wówczas otrzyma uposażenie szczebla „b" gr. XI-tej, przyczem czas spędzony w szczeblu „d" gr. XII-tej zostanie mu zaliczony do posunięcia do szczebla „c" w gr. XI-tej.

Uposażenie przy zmianie miejsca służbowego. W razie zmiany miejsca przydziału służbowego, która pociąga za sobą zmianę wysokości uposażenia, prawo do uposażenia, odpowiadającego nowemu miejscu służbowemu, przysługuje od pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca następującego po uwolnieniu go od poprzednich obowiązków służbowych.

Uposażenie zawieszonych w czynnościach służbowych. Oficerom i szeregowym Str. Gr. zawieszonym w czynnościach służbowych lub osadzonym w areszcie śledczym wstrzymuje się wypłatę 25% specjalnego dodatku dla Str. Gr. — samo zaś uposażenie przez czas trwania zawieszenia (osadzenia w areszcie śledcz.) ograniczone być nie może.

Wydalonym ze służby na podstawie prawomocnego orzeczenia Komisyj Dyscyplinarnych nie przysługuje żadna odprawa (art. 61 Rozp. Prez. R. P. o Str. Gr.).

Wstrzymanie wypłaty uposażenia. W razie zwolnienia ze służby lub śmierci ofic. wzgl. szereg. Str. Gr., wstrzymuje się wypłatę uposażenia z ostatnim dniem tego kalendarzowego miesiąca, w którym zwolnienie wzgl. śmierć nastąpiła.

W wypadku, gdy uposażenie jest płatne w ostatnim lub przedostatnim dniu miesiąca na następny miesiąc, a oficer wzgl. szereg. dożył tego dnia (np. 31 marca), wówczas ma on, wzgl. jego spadkobiercy prawo do tego uposażenia.

Potrącenia. Pobierający uposażenie z funduszów skarbowych, obowiązani są do płacenia podatku dochodowego, o ile dochody ich bliczone w stosunku rocznym przekraczają sumę 2.500 zł. Podatek ten oblicza się według następującej skali:

1)	ponad	2,500	do	2.600	— 1,5	procent
2)	„	2.600	„	2.700	— 1,6	„
3)	„	2.700	„	2.800	— 1,7	„
4)	„	2.800	„	2.900	— 1,8	„
5)	„	2.900	„	3.000	— 1,9	„
6)	„	3.000	„	3.100	— 2	„
7)	„	3.100	„	3.200	— 2,1	„
8)	„	3.200	„	3.400	— 2,2	„
9)	„	3.400	„	3.600	— 2,3	„
10)	„	3.600	„	3.800	— 2,4	„
11)	„	3.800	„	4.000	— 2,5	„
12)	„	4.000	„	4.200	— 2,6	„
13)	„	4.200	„	4.400	— 2,7	„
14)	„	4.400	„	4.800	— 2,8	„
15)	„	4.800	„	5.200	— 2,9	„

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Podatek dochodowy jest potrącany również z odpraw oraz z zapomóg i remuneracyj.

Z uposażenia, stanowiącego podstawę opodatkowania nie wyłącza się kwot, potrącanych tytułem opłaty emerytalnej.

Oprócz opłaty podatku dochodowego potrąca się funkcj. państw. mianowanym na stałe opłatę emerytalną w wysokości 3% miesięcznego uposażenia.

Obliczanie uposażenia. Kwotę miesięcznego uposażenia otrzymujemy przez pomnożenie liczby punktów grupy, szczebla, dodatku regulacyjnego i ekonomicznego przez mnożna 43. Do iloczynu dodajemy 10% tej sumy

Suma jaką w ten sposób otrzymamy, stanowi obecne nasze uposażenia zasadnicze.

Od sumy tego uposażenia obliczamy osobno 15% (dodatek 15% do uposażenia) a osobno 25% (dodatek graniczny). Obie otrzymane sumy dodajemy do sumy stanowiącej zasadnicze uposażenie wraz z kwotą przypadającą tytułem dodatku na mieszkanie.

W Województwie Śląskiem w m. Białej i Gdyni, obliczamy uposażenie w ten sposób, że do iloczynu otrzymanego przez pomnożenie liczby punktów grupy, szczebla, dodatku regulacyjnego i ekonomicznego dodajemy 10% a osobno 40% tej sumy — co dla wymienionych miejscowości stanowi uposażenie zasadnicze

Przykład obliczenia uposażenia dla strażnika w szczeblu „c" z 4 członkami rodziny, pełniącego służbę w Małopolskim Insp. Okręg., w miejscowości mającej mniej aniżeli 10.000 mieszkańców, przedstawiać się będzie następująco:

grupa XIII szczeb. „c"		240 pktów
dodatek regulacyjny		60 „
4 dod. ekonom. à 44 pkt.		176 „
	Razem	476 pktów
mnożna 0.43		
iloczyn	204.68 zł.	
podwyżka 10%	20.47 „	
Razem	225.15 zł.	(upos. zasadn.)
dodatek 15%	33.77 „	
„ gran. 25%	56.29 „	(od sumy upos. zasadn.)
Ogółem	315.21 zł.	
dod. na mieszk.	22.74 „	
suma uposażenia	337.95 zł.	

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Od sumy „ogółem" odliczyć należy podatek dochodowy w kwocie 7.57 zł. oraz opłatę emerytalną w kwocie 6.75 zł. otrzymamy sumę uposażenia przypadającego do wypłaty.

Niżej podana tabela obliczonego uposażenia miesięcznego grupy XIV do X z uwzględnieniem szczebla „a" do „d" oraz dodatkiem ekonomicznym do 5-ciu członków rodziny.

TABELA PŁAC SZEREGOWYCH STRAŻY GR.

Grupa uposażenia	Szczebel	Ilość członków rodziny	Uposażenie										Potrącenia			
			Punkty	Pobory mnożna 43 + 10%		15% dod.		25% dod. gr.		Razem			Podatek dochod.		Opłata emerytalna	
				zł.	gr	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.		zł.	gr.	zł.	gr.
X	a	0	390	184	47	27	67	46	12	258	26		5	17	5	53
		1	434	205	28	30	79	51	32	287	39		6	61	6	16
		2	478	226	09	33	91	56	52	316	52		7	60	6	78
		3	522	246	91	37	04	61	73	345	68		8	99	7	41
		4	566	267	72	40	16	66	93	374	81		10	49	8	03
		5	610	288	53	43	28	72	13	403	94		11	71	8	66
	b	0	410	193	93	29	09	48	48	271	50		5	97	5	82
		1	454	214	74	32	21	53	68	300	63		7	22	6	44
		2	498	235	55	35	33	58	89	329	77		8	24	7	07
		3	542	256	37	38	46	64	09	358	92		9	69	7	69
		4	586	277	18	41	58	69	29	388	05		10	87	8	32
		5	630	297	99	44	70	74	50	417	19		12	10	8	94
	c	0	430	203	39	30	51	50	85	284	75		6	55	6	10
		1	474	224	20	33	63	56	05	313	88		7	53	6	73
		2	518	245	01	36	75	61	25	343	01		8	92	7	35
		3	562	265	83	39	87	66	46	372	16		10	42	7	97
		4	606	286	64	43	00	71	66	401	30		11	64	8	60
		5	650	307	45	46	12	76	86	430	43		12	48	9	22

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Tabela płac szeregowych Straży Gr. (ciąg dalszy).

Grupa uposażenia	Szczebel	Ilość członków rodziny	Uposażenie: Punkty	Pobory mnożna 43 + 10% zł.	gr.	15% dod. zł.	gr.	25% dod. gr. zł.	gr.	Razem zł.	gr.	Potrącenia: Podatek dochod. zł.	gr.	Opłata emerytalna zł.	gr.
XI	a	0	330	156	09	23	41	39	02	218	52	3	50	4	68
		1	374	176	90	26	53	44	22	247	65	4	71	5	31
		2	418	197	71	29	66	49	43	276	80	6	09	5	93
		3	462	218	53	32	78	54	63	305	94	7	34	6	56
		4	506	239	34	35	90	59	83	335	07	8	71	7	18
		5	550	260	15	39	02	65	04	364	21	9	85	7	80
	b	0	350	165	55	24	83	41	39	231	77	3	94	4	97
		1	394	186	36	27	95	46	59	260	90	5	48	5	59
		2	438	207	17	31	08	51	79	290	04	6	67	6	22
		3	482	227	99	34	20	57	00	319	19	7	98	6	84
		4	526	248	80	37	32	62	20	348	32	9	06	7	46
		5	570	269	61	40	44	67	40	377	45	10	57	8	09
	c	0	370	175	01	26	25	43	75	245	01	4	66	5	25
		1	414	195	82	29	37	48	95	274	14	6	03	5	87
		2	458	216	63	32	49	54	16	303	28	7	28	6	50
		3	502	237	45	35	62	59	36	332	43	8	31	7	12
		4	546	258	26	38	74	64	57	361	57	9	76	7	75
		5	590	279	07	41	86	69	77	390	70	10	94	8	37
	d	0	390	184	47	27	67	46	12	258	26	5	17	5	53
		1	434	205	28	30	79	51	32	287	39	6	61	6	16
		2	478	226	09	33	91	56	52	316	52	7	60	6	78
		3	522	246	91	37	04	61	73	345	68	8	99	7	41
		4	566	267	72	40	16	66	93	374	81	10	50	8	03
		5	610	288	53	43	28	72	13	403	94	11	71	8	66

Tabela płac szeregowych Straży Gr. (ciąg dalszy).

Grupa uposażenia	Szczebel	Ilość członków rodziny	Uposażenie: Punkty	Pobory mnożna 43 + 10% zł.	gr.	15% dod. zł.	gr.	25% dod. gr. zł.	gr.	Razem zł.	gr.	Potrącenia: Podatek dochod. zł.	gr.	Opłata emerytalna zł.	gr.
XII	a	0	300	141	90	21	28	35	47	198	65	—	—	4	26
		1	344	162	71	24	41	40	68	227	8	3	87	4	88
		2	388	183	52	27	53	45	88	256	93	5	14	5	51
		3	432	204	34	30	65	51	08	286	07	6	59	6	13
		4	476	225	15	33	77	56	29	315	21	7	57	6	75
		5	520	245	96	36	89	61	59	344	34	8	95	7	38
	b	0	315	149	00	22	35	37	25	208	60	3	13	4	47
		1	359	169	81	25	47	42	45	237	73	4	28	5	09
		2	403	190	62	28	59	47	65	266	86	5	87	5	72
		3	447	211	43	31	71	52	86	296	00	6	81	6	34
			491	232	24	34	84	58	06	325	14	8	13	6	97
		5	535	253	06	37	96	63	26	354	28	9	57	7	59
	c	0	330	156	09	23	41	39	02	218	52	3	50	4	68
		1	374	176	90	26	53	44	22	247	65	4	71	5	31
		2	418	197	71	29	66	49	43	276	80	6	09	5	93
		3	462	218	53	32	78	54	63	305	94	7	34	6	56
		4	506	239	34	35	90	59	83	335	07	8	71	7	18
		5	550	260	15	39	02	65	04	364	21	9	83	7	80
	d	0	345	163	19	24	48	40	80	2 8	47	3	88	4	90
		1	389	184	—	27	60	46	—	257	60	5	15	5	52
		2	433	204	81	30	73	51	20	286	73	6	60	6	14
		3	477	225	62	33	84	56	41	315	87	7	61	6	77
		4	521	246	43	36	96	61	61	345	—	8	96	7	39
		5	565	267	25	40	09	66	81	374	15	10	48	8	02

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

Tabela płac szeregowych Straży Gr. (ciąg dalszy).

Grupa uposażenia	Szczebel	Ilość członków rodziny	Uposażenie: Punkty	Pobory mnożna 43 + 10% zł.	gr.	15% dod. zł.	gr.	25% dod. gr. zł.	gr.	Razem zł.	gr.	Potrącenia: Podatek dochod. zł.	gr.	Opłata emerytalna zł.	gr.
XIII	a	0	270	127	71	19	16	31	93	178	80	—	—	3	83
		1	314	148	52	22	28	37	13	207	93	—	—	4	46
		2	358	169	33	25	40	42	33	237	06	4	27	5	08
		3	402	190	15	28	52	47	54	266	21	5	59	5	70
		4	446	210	96	31	64	52	74	295	34	6	79	6	33
		5	490	231	77	34	77	57	94	324	48	8	11	6	95
	b	0	285	134	81	20	22	33	70	188	73	—	—	4	04
		1	329	155	62	23	34	38	90	217	86	3	49	4	67
		2	373	176	43	26	46	44	11	247	—	4	69	5	29
		3	417	197	24	29	59	49	31	276	14	6	08	5	92
		4	461	218	05	32	71	54	51	305	27	7	33	6	54
		5	505	238	87	35	83	59	72	334	42	8	69	7	17
	c	0	300	141	90	21	28	35	47	198	65	—	—	4	26
		1	344	162	71	24	41	40	68	227	80	3	87	4	88
		2	388	183	52	27	53	45	88	256	93	5	14	5	51
		3	432	204	34	30	65	51	08	286	07	6	59	6	13
		4	476	225	15	33	77	56	29	315	21	7	57	6	75
		5	520	245	96	36	89	61	49	344	34	8	95	7	38
	d	0	315	149	—	22	35	37	25	208	60	3	13	4	47
		1	359	169	81	25	47	42	45	237	73	4	28	5	09
		2	403	190	72	28	59	47	65	266	86	5	87	5	72
		3	447	211	43	31	71	52	86	296	—	6	81	6	34
		4	491	232	34	34	84	58	06	325	14	8	13	6	97
		5	535	253	06	37	96	63	26	354	28	9	57	7	59

Tabela płac szeregowych Straży Gr. (ciąg dalszy).

Grupa uposażenia	Szczebel	Ilość członków rodziny	Uposażenie: Punkty	Pobory mnożna 43 + 10% zł.	gr.	15% dod. zł.	gr.	25% dod. gr. zł.	gr.	Razem zł.	gr.	Potrącenia: Podatek dochod. zł.	gr.	Opłata emerytalna zł.	gr.
XIV	a	0	240	113	52	17	03	28	38	158	93	—	—	3	41
		1	284	134	33	20	15	33	58	188	06	—	—	4	03
		2	328	155	14	23	27	38	78	217	19	3	48	4	65
		3	372	175	96	26	39	43	99	246	34	4	68	5	28
		4	416	196	76	29	52	49	19	275	48	6	06	5	90
		5	460	217	58	32	64	54	39	304	61	7	31	6	53

Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia. Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia normuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 826 z 1927 r.).

Rozporządzenie to postanawia co następuje:

I. Podróże służbowe. Oficerom i szeregowym Str. Gr. odbywającym podróż służbową przysługuje prawo do zwrotu kosztów przejazdu pociągami osobowemi, a o ile władza służbowa stwierdzi konieczność odbycia podróży pociągami pospiesznymi także do zwrotu kosztów przejazdu pociągami pospiesznymi, tudzież kolejami, będącemi pod zarządem prywatnym, statkiem oraz innemi środkami lokomocji — kosztów przewozu bagażu podróżnego. Na pokrycie kosztów dojazdu do dworca i z dworca kolej., do przystani i z przystani, do stacji autobusowej i lotniczej i z tych stacyj.

1) Przy przejazdach statkiem zwraca się: oficerom cenę biletu II klasy, zaś podoficerom III klasy. Jeżeli na statku znajdują się tylko 2 klasy, zwraca się podoficerom cenę biletu II klasy.

2) Przy przejazdach kołowych zwraca się w miejscowościach, w których obowiązują zatwierdzone przez władze taryfy najmu koni lub samochodu — ceny, podane w taryfie. W miejscowościach nieposiadających takich taryf, zwraca się cenę najmu koni lub samochodów na podstawie dołączonego przez rachunkozdawcę do rachunku własnoręcznego oświadczenia, podającego oprócz zapłaconej ceny, także ilość kilometrów odbytej drogi kołowej, z wymienieniem miejscowości początkowej i końcowej. W razie wątpliwości, czy zapłacona cena odpowiada miejscowym stosunkom, może władza zasięgnąć informacji odnośnego magistratu (urzędu gminnego) i, zależnie od otrzymanej informacji, odpowiednio zmniejszyć kwotę najmu koni, względnie samochodu.

Wydatek na najem koni i samochodu zwraca się tylko wtedy, jeżeli niema możności przejazdu tańszym środkiem lokomocji, jak kolejami wszelkiego rodzaju, omnibusami, autobusami, statkami i t. p.

Przy wspólnych podróżach kołowych wolno zaliczać jedną podwodę, względnie samochód, na 3 osoby. W razie równoczesnego przewozu większej ilości akt, instrumentów, narzędzi — wolno zaliczać jedną podwodę na 2 osoby, względnie w wyjątkowych wypadkach na jedną osobę (§ 12).

Przy podróżach kołowych, odbywanych jednym ciągiem bez przerwy, należy odbyć co najmniej 40 klm. drogi w jednym dniu. Zresztą należy używać takich środków komunikacyjnych które, nie powodując niepotrzebnej zwłoki w osiągnięciu celu podróży, połączone są z najmniejszemi kosztami dla Skarbu Państwa (§ 18).

3) Jeżeli drogę odbyto pieszo lub własnemi środkami lokomocji, przyznaje się kwotę, odpowiadającą taryfie najmu koni; w miejscowościach zaś, nie posiadających takiej taryfy, po 30 gr. za każdy klm., o ile oczywiście nie można było odbyć tej drogi tańszym środkiem lokomocji, jak kolejami wszelkiego rodzaju, statkami omnibusami i t. p. (§ 12).

4) Zwraca się udowodnione koszty przewozu kolejami, będącemi pod zarządem prywatnym i statkiem osobistego bagażu podróżnego o wadze:

a) do 50 kg. przy podróżach służbowych, trwających conajmniej 6 dni;

b) do 100 kg. przy podróżach służbowych, trwających dłużej niż 30 dni, oraz przy przeniesieniach służbowych.

O ile do spełnienia czynności urzędowej konieczne jest zabranie ze sobą bagażu służbowego, jak akt, narzędzi, instrumentów i t. p., zwraca się wszystkie koszty jego przewozu, przyczem w rachunku kosztów należy wyszczególnić zawartość bagażu służbowego jego wagę oraz faktycznie poniesione wydatki (§ 11).

Zwrot kwot zarachowanych tytułem kosztów przewozu bagażu statkiem następuje na podstawie kwitów, stwierdzających wysokość pobranej zapłaty za przewóz bagażu.

5) Na koszty dojazdu z miasta do dworca kolejowego—przystani, stacji autobusowej lub lotniczej, przyznaje się za każdy dojazd wzgl. odjazd ryczałt w wysokości:

grupa upos.	V—IX.	1.50 zł.
„	X—XVI.	0.90 „

V—IX.
X—XVI.

Ryczałt ten nie należy się, gdy dojazd odbywa się służbowym środkiem lokomocji.

Jeżeli podróż odbywa się do kilku miejscowości — przyznaje się ryczałt za dojazdy w każdej miejscowości.

O ile odległość od gmachu urzędu względnie od mieszkania do dworca kolejowego, przystani lub stacji autobusowej wynosi więcej niż 2 klm. — dojazd można traktować jako przejazd kołowy (§ 15)

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

Ponadto przysługuje prawo do djet, które wynoszą:

dla nadinspektora	25.—	zł.
„ inspektora	20.—	„
„ nadkomisarza i komisarza	15.—	„
„ podkomisarza	13.—	„
„ aspiranta	11.50	„
„ st. przodownika, przodownika i st. strażnika	9.50	„
„ strażnika	6.50	„

Jednostką obliczenia diet jest 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu ze zwykłego miejsca służbowego, do chwili powrotu do tegoż miejsca, przyczem:

a) jeżeli pobyt poza zwykłem miejscem służbowem trwa dłużej niż 24 godziny, należy się za końcowy okres czasu, o ile on wynosi więcej niż 12 godzin — cała dieta, o ile zaś wynosi więcej niż 6 godzin — połowa diety;

b) jeżeli pobyt poza zwykłem miejscem służbowem trwa krócej niż 24 godziny, należy się połowa diety, o ile pobyt ten trwa dłużej niż 6 godzin; zaś cała dieta tylko w tym wypadku, gdy pobyt poza zwykłem miejscem służbowem, trwający dłużej niż 6 godzin przypada na porę nocną między 21 a 6-tą godziną.

Jeżeli przejazd odbywa się koleją lub statkiem, początek jazdy liczy się od chwili odejścia pociągu lub statku, ustalonej w oficjalnym rozkładzie jazdy. Jeżeli przejazd odbywa się innym środkiem komunikacyjnym np. końmi, samochodem i t. p., należy liczyć początek jazdy od chwili ruszenia z miejsca, o ile nie można w danym wypadku zastosować analogicznie przepisu, zawartego w poprzednim zdaniu. Jeżeli natomiast przejazd rozpoczyna się końmi, samchodem lub innym podobnym środkiem komunikacyjnym, w dalszej zaś części odbywa się koleją lub statkiem, początek takiej jazdy liczy się od chwili ruszenia z miejsca, o ile między obu częściami jazdy niema nieuzasadnionej przerwy. (§ 5).

3) W razie awansu w czasie podróży lub przeniesienia służbowego, należą się wyższe diety od dnia, od którego przysługuje prawo do wyższego uposażenia, t. j. z dniem pierwszym najbliższego kalendarzowego miesiąca. (§ 3).

4) Diety należą się również za niedziele i święta, przypadające w czasie trwania podróży lub przeniesienia służbowego oraz, w wypadku zachorowania w czasie podróży służbowej lub odkomenderowania, przez cały czas spowodowanego chorobą pobytu w odnośnej miejscowości, o ile choroba zostanie stwierdzona świadectwem lekarskiem, a chory nie jest umieszczony na koszt Skarbu Państwa.

II. Delegacje. W razie delegacji (odkomenderowania) do miejscowości położonej poza zwykłem miejscem służbowem oficera (szeregowego) przysługuje:

1) diety za czas przejazdu i za czas pozostawania w delegacji, oraz

2) zwrot kosztów przejazdu.

Całe diety należą się przez okres pierwszych dwóch tygodni trwania delegacji, licząc od dnia następnego po dniu przybycia do miejsca delegacji, przez następnych 6 tygodni diety zmniejszone, dla pobierających dodatek ekonomiczny o 20% — dla samotnych o 40%, po tym zaś czasie diety zmniejszone dla pobierających dodatek ekonomiczny o 30% dla samotnych o 50% (§ 4).

W razie odbywania delegacji w rejonie Komisarjatu diety za czas delegacji nie przysługują (art. 53 rozp Prez. R. P. o Straży Granicznej).

III. Przeniesienia służbowe. W razie przeniesienia służbowego (z urzędu) do miejscowości, położonej poza zwykłem miejscem służbowem przysługuje:

1) djety dla przeniesionego za czas przejazdu do nowego miejsca służbowego i za pierwszą dobę pobytu w temże miejscu, oraz dla jego żony i dzieci za taki sam czas, a to dla żony w wysokości 75%, dla dzieci w wysokości 50% diet, przysługujących przeniesionemu;

2) zwrot kosztów przejazdu dla przeniesionego oraz jego żony i dzieci, o ile na te osoby pobiera dodatek ekonomiczny.

Ponadto przy przeniesieniach z urzędu do innej miejscowości:

a) zwraca się koszty przewozu urządzenia domowego koleją lub statkiem, udowodnione oryginalnemi listami przewozowemi;

b) przyznaje się na pokrycie kosztów wszystkich innych wydatków połączonych z przeniesieniem ryczałt w wysokości: samotnemu — 75% jednomiesięcznego; pobierającemu dodatek ekonomiczny na 3 lub mniej członków rodziny — 75% dwumiesięcznego, pobierającemu dodatek ekonomiczny na więcej niż 3 członków rodziny — 75% trzymiesięcznego uposażenia.

Przy podróżach i przeniesieniach służbowych do stolicy lub na obszar województwa śląskiego zwiększa się diety o 20%. Nie ma to zastosowania do podróży i przeniesień służbowych, odbywanych na obszarze województwa śląskiego przez osoby, mające zwykłe miejsce służbowe na tym obszarze. (§ 3).

Odbywającemu podróże służbowe, względnie przeniesionym służbowo ze stolicy na teren województwa śląskiego, względnie z terenu województwa śląskiego do stolicy, przysługują diety, zwiększone o 20%, niezależnie od tego, że w tym czasie zachowują uposażenie z dodatkiem stołecznym, względnie kresowym.

Do miejsca podróży służbowej należy zdążać bez żadnej przerwy i to bez względu na odległość.

Rozpoczętej podróży służbowej nie wolno przerywać inaczej, jak tylko z ważnych przyczyn, które muszą być szczegółowo uzasadnione. (§ 18).

Jeżeli cały urząd zostanie przeniesiony czasowo do innej miejscowości — wszyscy funkcjonarjusze tego urzędu otrzymują należności, jak za przeniesienie służbowe. (§ 23).

IV. Przedstawienie rachunków. Rachunki diet i kosztów przejazdu z tytułu podróży służbowych, delegacji i przeniesień, winny być przedstawiane w terminie 14-dniowym, liczonym od następnego dnia po odbyciu podróży, delegacji względnie dokonanego przeniesienia. Każdy rachunek kosztów podróży, służbowej (delegacji i przeniesienia) musi być opatrzony klauzulą władzy, zarządzającej podróż lub przełożonej władzy służbowej stwierdzającą konieczność odbycia podróży, należyte użycie czasu i środków lokomocji, tudzież wykonanie zlecenia służbowego.

Przeciw odmowie przyznania zarachowanych kwot, może być wniesione w przeciągu 14 dni, liczonych od dnia następnego po dniu doręczenia decyzji, zażalenie (odwołanie) w drodze służbowej.

V. Zaliczka na koszta podróży. Udającym się w podróż służbową przysługuje prawo do zaliczki, nieprzekraczającej przypuszczalnych kosztów podróży.

Rozliczenie się z udzielonej zaliczki winno być dokonane w wyżej podanym terminie; w razie przekroczenia odnośnych terminów, zaliczka winna być potrącona w całości przy najbliższej wypłacie uposażenia. Postanowienia niniejsze stosuje się również do należności z tytułu przeniesienia służbowego. (§ 22).

VI. Należności za podróże służbowe, odkomenderowania i przeniesienia na teren w. m. Gdańska.

Należności za podróże służbowe, odkomenderowania i przeniesienia, odbywane z kraju na obszar w. m. Gdańska i w obrębie tego obszaru, są obliczane identycznie jak i w kraju z tą różnicą, że należności wyrażone w złotych, przelicza się na guldeny gdańskie, w stosunku 1 złoty równa się 1 guldenowi gdańskiemu, oraz że przez uposażenie, brane pod uwagę przy wymiarze ryczałtu na przesiedlenie rozumieć należy uposażenie krajowe, przeliczone na guldeny gdańskie w tym samym stosunku. (§ 29).

Należności, jak np. zwrot kosztów jazdy koleją, statkiem, podwodami, samochodami, zwrot kosztów przewozu bagażu koleją i t. d., które są traktowane jako zwrot poniesionych wydatków, zwraca się w takiej kwocie, jaka została faktycznie wydana.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

VII. Przykład obliczenia kosztów podróży i diet (sporządzanie rachunków).

RACHUNEK KOSZTÓW PODRÓŻY (PRZENIESIENIA)

Imię i nazwisko *Adamski Eugenjusz* charakter zatrudnienia *z plac. służby* *strażnik XIII a* nazwa i siedziba Urzędu *Ośnieków kom. Lipinki.*

Data i czas trwania podróży (ilość dni i godzin) godzina rozpoczęcia i ukończenia podróży	Dokładne opisanie podróży wedle dni	Ilość kilometrów względnie godzin przy podróży kołowej	NALEŻYTOŚCI																		Uwagi funkcjonarjusza sporządzającego rachunek
			Diety		Pyczałt na przenosiny		Koszta jazdy						Wydatki na dorożki		Wydatki na tragarzy		Koszta przewozu bagaży		Razem		
							Koleją		Autobusem Statkiem		Końmi										
			Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr	
1	2	3	4																		5
17/II.1930. godz. 23.10.	Wyjazd z Lipinek pociągiem osob. do Krakowa w sprawach do L. I. O. 373/III/30 i powrót do Lipinek	252 klm.					18	15					4 ryczałty na dojazdy 3	60					18 3 9 31	15 60 75 40	1) Legitymację do 50% zniżki kolejowej posiadam. 2) Zaliczki nie otrzymałem. 3) Podróż odbyłem na rozkaz Małopolskiego I. O. Str. Gr. Nr. 13 p. VI/30.
19/II godz. 8-ma	1½ diety.		9	75																	

Stwierdza się wykazany czas trwania i konieczność odbycia podróży służbowej z zaznaczeniem, że na koszta podróży (przeniesienia) udzielono zaliczki ______________
zł. ______________ gr. ______

(Miejscowość) ______________ dnia ______________ 193 r.

Pieczęć

podpis (Kierownika Urzędu)

(Miejscowość) *Lipinki* dnia *22 lutego* 1930 r.

Adamski Eugenjusz, — straż. Xr.
(własnoręczny podpis sporządzającego rachunek).

RACHUNEK KOSZTÓW

Imię i nazwisko *Stefański Jan* charakter zatrudnienia) *z Komis.*

Data i czas trwania podróży (ilość dni i godzin) godzina rozpoczęcia i ukończenia podróży	Dokładne opisanie podróży wedle dni	Ilość kilometrów względnie godzin przy podróży kołowej	N A Diety Zł.	gr.	Ryczałt na przenosiny Zł.	gr.	Ko Koleją Zł.	gr.
1	2	3						
13/III.1930. 8.00.	Wyjazd autobusem z Jabłonki wraz z żoną i 2-giem dzieci do Nowego Targu.	45						
	O godz. 10.15 pociągiem osob. do Kołomyji.	710					73	20
14/III. 18-ta.	Wyjazd furmanką do Kosowa	42						
14/III. 22-ga.	i przyjazd o godzinie 22-ej 2 djety + 1 na nowem miejscu = 3 × 9.50		28	50	262	50		
	75% dla żony		21	36				
	50% dla 2 dzieci		28	50				
	Ryczałt przes.		78	36				

Stwierdza się wykazany czas trwania i konieczność odbycia podróży służbowej z zaznaczeniem, że na koszta podróży (przeniesienia) udzielono zaliczki *rozp. I. O. L. 2150/III/30 z dnia 1/III/30* zł. *350* gr. —

(Miejscowość) _____ dnia _____ 193___

Pieczęć

Podpis (Kierownika Urzędu)

PODRÓŻY (PRZENIESIENIA)

służby *przodownik XI C* nazwa i siedziba Urzędu *Kosów plac. Kosów.*

LEŻYTOŚCI Koszta jazdy: Autobusem Statkiem Zł.	gr	Końmi Zł.	gr	Wydatki na dorożki Zł.	gr	Wydatki na tragarzy Zł.	gr	Koszta przewozu rzeczy przesiedl. Zł.	gr	Razem Zł.	gr	Uwagi funkcjonarjusza sporządzającego rachunek
4												5
12	—			0	90					12	—	a) Rozk M. I. O. N. 25 pkt 3/30 przenies. z Komis. Jabłonka do Kosowa.
										0	90	
										73	20	b) Za liczyłem bilet dla żony 1 1/2 biletu dla córki Heleny lat 7.
		20	—							20	—	
								258	65	258	65	Dołączono: 1) oświadczenie za przejazd autobusem
										262	50	2) oświadczenie za furmankę
										78	36	3) Oryginalny list przewozowy urządz. domowego.
										705	61	

(Miejscowość) *Kosów* dnia *21 marca* 19*30*r

Stefański Jan przod. Nr. 1163.

(własnoręczny podpis sporządzającego rachunek)

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Zaliczki zwrotne na uposażenie. Oficerom i szeregowym Straży Granicznej może być udzielona z funduszów Skarbu Państwa zwrotna zaliczka na uposażenie.

Szczegóły dotyczące tej sprawy reguluje rozkaz K. S. G. Nr. 38 pkt. V/28 i rozkaz K. S. G. Nr. 57 pkt. VI/28 normujący sprawę udzielania bezprocentowych zaliczek na uposażenie nie przekraczających 3-ch miesięcznego uposażenia.

Zgodnie z brzmieniem wymienionych rozkazów, zaliczki mogą być udzielane w zasadzie tylko na pokrycie wydatków, spowodowanych chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią tych członków rodziny, do utrzymania których proszący jest prawnie obowiązany, na spłatę długów, powstałych bez winy proszącego, w wypadku utraty niezbędnych ruchomości, na pokrycie wydatków, związanych z zawarciem związku małżeńskiego przez proszącego, jego dzieci, ślubne, uprawnione, przysposobione oraz pasierbów. W wypadkach powiększenia się rodziny, na koszty odbycia podróży naukowych, ogłoszenia pracy naukowej, jak również na koszty nabycia własnego mieszkania. W wyjątkowych wypadkach mogą być przyznawane zaliczki na cele konsumcyjne, jak np.: na zakup ubrania, obuwia, opału na zimę i t. p.

W wypadkach innych, niż wymienione w poprzednim ustępie, mogą być udzielane zaliczki tylko wyjątkowo, za uprzednią zgodą ministerstwa skarbu, w razie istnienia okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

Za podstawę wysokości zaliczki przyjmuje się uposażenie, składające się z uposażenia zasadniczego, dodatku regulacyjnego, dodatku ekonomicznego, ewent. dodatku stołecznego lub kresowego oraz dodatku mieszkaniowego.

Wysokość zaliczki zależna jest od udowodnienia przez proszącego (świadectwami, rachunkami i t. p.) potrzeby uzyskania zaliczki w takiej właśnie wysokości.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Zaliczka na cele konsumcyjne nie może przekraczać jednomiesięcznego uposażenia.

Zwrot zaliczki, udzielonej w wysokości 1-miesięcznego uposażenia, następuje w nie więcej niż 6-ciu, zaliczki, udzielonej w wysokości, nieprzekraczającej 2-miesięcznego uposażenia — nie więcej niż w 12-tu, zaś zwrot zaliczki w wymiarze wyższym, w nie więcej niż 24-ch bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Raty zaliczek potrąca się z uposażenia począwszy od 1 dnia miesiąca, następującego po przyznaniu zaliczki.

W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach, zaliczka może być udzielona przed ostateczną spłatą poprzedniej zaliczki przyczem podania o udzielenie zaliczki przed opłatą połowy zaliczki poprzedniej, muszą być przedstawiane do K. S. G.

W wypadkach rozwiązania stosunku służbowego, zaległe raty potrąca się w całości z ewentualnie przysługującej odprawy. W razie śmierci przed spłatą zaliczki, dług z powyższego tytułu obciąża spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku.

Zaliczki na uposażenie dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej pozostających na bezpłatnym urlopie.

Postanowienia okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 7.XII.1928 r. L. 19329 uzupełniający rozporządzenie o zaliczkach na uposażenie, dozwalają udzielania zwrotnych zaliczek na uposażenie także i tym osobom uprawnionym do ich otrzymania, które pozostają na urlopie bezpłatnym udzielonym dla uzupełnienia studjów.

Treść tego okólnika jest następująca:

„Bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane osobom, uprawnionym do ich otrzymania w myśl ustępu pierwszego punktu powyższego okólnika także wtedy, jeżeli osoby te pozostają na bezpłatnym urlopie, — udzielonym dla uzupełnienia studjów. W tym wypadku potrącanie rat udzielonej zaliczki z uposaże-

nia rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca następującego po ukończeniu urlopu".

(Zasada: rozk. K. S. G. Nr. 3 pkt. 25/29).

Zaliczki na koszty budowy własnego mieszkania. Zaliczka na koszty budowy własnego mieszkania może być przyznana do wysokości nieprzekraczającej sześcio-miesięcznego uposażenia. Jeżeli zaliczka udzielona na ten cel przekracza trzymiesięczne uposażenie, wymagana jest uprzednia zgoda Ministerstwa Skarbu".

(Zasada: rozk. K. S. G. Nr. 3 pkt. 25/29).

Zwrot opłaty szkolnej za dzieci. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, którzy nie mogli umieścić dzieci, z powodu braku wolnego miejsca, w danej klasie równorzędnej szkoły państwowej, mają prawo przez okres obowiązywania dodatku regulacyjnego, do zwrotu opłaty szkolnej za dzieci, uczęszczające do prywatnej szkoły średniej, ogólnokształcącej, mającej prawa gimnazjum państwowego lub prywatnej szkoły średniej zawodowej.

Wykaz tych szkół ustala Min. W. R. i O. P. zaś K. S. G. corocznie w swych rozkazach podaje je do wiadomości oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

Za prywatną szkołę średnią nie uważa się wszelkiego rodzaju kursów (maturalnych, przygotowawczych handlowych i t. p.), które nie należą do normalnych organizacji szkolnych.

Szkoły artystyczne traktuje się jako szkoły średnie zawodowe.

Za dzieci, uczęszczające do klas podwstępnych i wstępnych szkół średnich ogólnokształcących, opłaty szkolnej nie zwraca się.

W szkołach handlowych uprawnienie do zwrotu opłat szkolnych nie odnosi się do klas przygotowawczych.

Jeżeli dziecko uczęszcza równocześnie do jakiejkolwiek szkoły państwowej, skarb państwa nie zwraca opłaty za naukę w szkołach prywatnych.

Wysokość zwracanych opłat nie może przekraczać przeciętnego kosztu nauczania w szkole państwowej,

a mianowicie: w szkołach średnich ogólnokształcących 30 złotych, w szkołach średnich zawodowych 45 złotych miesięcznie.

W wypadkach, gdy kwota opłaty szkolnej w danym zakładzie naukowym jest niższa od kwoty wyżej ustalonej — skarb państwa zwraca tę niższą kwotę.

Kwoty, należące się z tytułu opłaty szkolnej wypłaca się zasadniczo za miesiące od września do czerwca włącznie.

Za dzieci, które zostały w całości zwolnione od opłaty szkolnej, względnie za które opłata została w całości pokryta przez instytucje prywatne — nie należy się zwrot żadnej opłaty. Za dzieci, zwolnione w części od opłaty szkolnej, wzgl. za które opłata szkolna została w części pokryta przez instytucje prywatne, wypłaca się tylko odpowiednią różnicę.

Zwrot opłaty szkolnej może mieć miejsce tylko wówczas gdy dzieci nie zaniedbują się stale w nauce i zachowują się nienagannie. Dwukrotne nieuzyskanie promocji do klasy następnej, lub dwukrotna zła ocena zachowania się w świadectwie rocznem, odbierają prawo do zwrotu opłaty szkolnej.

Zwrot opłaty szkolnej następuje na skutek podania wniesionego z początkiem roku szkolnego w drodze służbowej do właściwego I. O. Str. Gran.

Podanie to winno zawierać następujące dane:

1. że petent nie uzyskał zwolnienia od opłaty za naukę dziecka, względnie, że uzyskał zniżkę tejże i w jakiej wysokości.
2. że opłata za naukę nie została pokryta przez instytucje społeczne, względnie, że została pokryta przez nie w części i w jakiej wysokości.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

3. Że dziecko nie korzysta ze stypendjum, a jeżeli tak, to kto i w jakiej wysokości tego stypendjum udzielił.

4. Że dziecko nie uczęszcza do jakiejkolwiek szkoły państwowej.

Do podania należy dołączyć zaświadczenie dyrekcji szkoły prywatnej według ustalonego wzoru.

Zapomogi bezzwrotne. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, którzy bez własnej winy znaleźli się w wyjątkowo ciężkich warunkach materjalnych, mogą otrzymać bezzwrotną zapomogę.

Sposób przyznawania zapomóg reguluje rozkaz K. S G. Nr. 4/29 pkt. 31, którego treść jest następująca:

Zapomogi bezzwrotne mogą być udzielane: w wypadku utraty niezbędnych ruchomości np. ubrania, bielizny i t. d. skutkiem kradzieży, rabunku, pożaru lub powodzi, z powodu wypadków spowodowanych chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią tych członków rodziny, do których utrzymania proszący jest prawnie zobowiązany wzgl. ponosi wydatki na utrzymanie wymienionych (rodzice), w wypadku powiększenia się rodziny, oraz konieczności ponoszenia wydatków związanych z prowadzeniem podwójnego gospodarstwa domowego, z powodu niemożności otrzymania, lub kupna własnego mieszkania.

To też Kierownicy I. O. przyznawać będą zapomogi szeregowym indywidualnie, biorąc przedewszystkiem pod uwagę:

a) ich nienaganne sprawowanie się i conajmniej dobre opinje,

b) stan rodzinny,

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

c) długi skarbowe,

d) ilość lat służby w Straży Granicznej.

Nie należy przyznawać zapomóg tym szeregowym, którzy:

a) obowiązki swe spełniają niedbale, są zawieszeni w czynnościach służbowych, lub pozostają pod śledztwem sądowem,

b) zadłużyli się wskutek lekkomyślności, wzgl. celowo i świadomie dążyli do zaciągnięcia tych długów,

c) na pokrycie pewnych wydatków, otrzymują ze Skarbu Państwa zwrot kosztów w całości lub częściowo jak np.: zwrot kosztów leczenia, opłat szkolnych i t. p.,

d) nie przesłużyli w Straży Granicznej conajmniej 6-ciu miesięcy,

e) nigdy nie może być udzielana zapomoga na przewidziane wydatki, jak np. leczenie zębów, lecz już dokonane.

Oficer wzgl. szeregowy nie może w ciągu roku otrzymać więcej jak dwie zapomogi i to w odstępach conajmniej trzechmiesięcznych; w wyjątkowych wypadkach tylko można odstąpić od tej zasady.

Prośby o zapomogi bezzwrotne tak oficerów jak i szeregowych winny być przedkładane ściśle według wzoru podanego na półarkuszu papieru.

Do tego rodzaju próśb, należy dołączyć tylko dowody faktycznie konieczne do uzasadnienia prośby o zapomogę. Bez tych dowodów prośby należy odrzucać.

wym Str. Gr., którzy posiadają rowery własne i używają je do służby.

(Zasada rozkaz K. S. G. Nr. 18/29 pkt. 18).

Należności konwojentów pociągów tranzytowych Z dniem 1 września 1929 r. przyznane zostało prawo do diet konwojentom pociągów tranzytowych za czas pozostawania w podróży, na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Min. z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia.

(Zasada rozkaz K. S. G. Nr. 14/29 pkt. 16).

Należności szoferów. Za wyjazdy poza normalnemi 8 godzinami pracy dziennie, przyznaje się szoferom samochodów osobowych dodatek w wysokości 1/200 uposażenia miesięcznego za każdą godzinę.

Dodatek ten w czasie wyjazdów poza obręb zwykłego miejsca służby, za które szoferzy pobierają diety— nie przysługuje.

Wypłata dodatku następuje miesięcznie zdołu.

(Zasada: rozkaz K. S. G. Nr. 35 pkt. IV/28).

Umundurowanie.

§ 1. Umundurowanie i uzbrojenie szeregowych i oficerów Straży Granicznej winno odpowiadać niżej podanym przepisom i wzorom.

§ 2. Zasadniczy kolor munduru jest „khaki", dystynkcyj — srebrno - oksydowany, guziki typu wojskowego, białe oksydowane z orłem państwowym.

§ 3. Umudurowanie szeregowych Straży Granicznej składa się z kurtki, spodni, płaszcza, czapki, obuwia i pasa głównego:

a) kurtka z rozcięciem ztyłu, zapinana na 6 guzików z wewnętrznemi czterema kieszeniami (2 u góry, 2 u dołu), z patkami górnemi (szerokość 12—14 cm i wysokość 6 cm) i dolnemi (szerokość 16—18 cm i wysokość 7 cm) zapinanemi na 1 guzik. Długość kurtki taka, aby dół poły ztyłu do

tykał do płaszczyzny siedzenia przy postawie siedzącej. Ztyłu dwa haki do podtrzymywania pasa. Kołnierz stojąco wykładany, wysokość 5—6 cm z naszytemi patkami sukiennemi koloru ciemnozielonego szerokości kołnierza z jasno-zieloną wypustką szerokości 3 mm (typ wojskowy), długości 7 cm u górnej krawędzi. Na patce biały oksydowany metalowy orzełek w obramowaniu. Naramienniki z sukna kurtki szerokości 5 cm przy wszyciu zwężone ku górze do 3—5 cm. zapięte na mały guzik mundurowy, przyszyty do kurtki przy kołnierzu. Na naramiennikach biała oksydowana rzymska cyfra metalowa wysokości 2,5 cm oznaczająca przynależność do Okręgowego Inspektoratu Straży Granicznej, zaś dla szeregowych Sztabu Komendy Straży Granicznej monogram metalowy lub wytłaczany składający się z liter K. S. G. wysokości 2,5 cm.; dla szeregowych Sztabu Inspektoratu Okręgowego monogram metalowy lub wytłaczany, składający się z liter I. O.

b) spodnie z sukna barwy kurtki, kroju bryczesów— do butów — długie do trzewików;

c) płaszcz dwurzędowy po 6 guzików mundurowych z każdej strony i kołnierzem leżąco wykładanym wysokości 14 cm z dwiema kieszeniami; w rogach po obu stronach kołnierza naszyte ukośnie dwa paski, każdy długości 8 cm, szerokości 5 mm dolna barwy patki na kołnierzu, górna barwy wypustki przy tej patce w odległości 9 cm w obie strony od rogu kołnierza. Naramienniki z cyframi i monogramem jak u kurtki. Na rękawach mankiety szerokości 15 cm. Ztyłu płaszcza, wciętego w stanie dragonik prostokątny (wysokości 5 cm, a szerokości 20—23 cm) zapinany na 2 guziki; ztyłu płaszcza na środku kontrafałda od dołu ku górze rozcięta, długości od 60 do 75 cm zapinana na 5 guzików;

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

czapka angielska (okrągła) z sukna mudurowego z daszkiem fibrowym czarnym 7 cm długości, z czarną rzemienną podpinką szerokości 2 cm. Daszek okuty na krawędzi oksydowaną białą blachą szerokości 1 cm. Otok czapki wysokości 5 cm koloru ciemno-zielonego i naokoło krawędzi wierzchu czapki wypustka jasno-zielona. Na czapce nad otokiem srebrny oksydowany orzeł państwowy wielkości 5 cm.

e) obuwie: do bryczesów — długie buty, do długich spodni — trzewiki czernione lub nie;

f) pas główny rzemienny koloru ciemno - bronzowego.

§ 4. Oznaki stopni służbowych szeregowych Straży Granicznej:

1) strażnik graniczny nie ma żadnych oznak;

2) st. strażnik graniczny — na otoku czapki pod orłem jedna taśma srebrna oksydowana szerokości 5 mm w kształcie kąta ostrego 65° skierowanego wierzchołkiem do góry przez całą wysokość otoku. Na zewnętrznej stronie obu rękawów kurtki w odległości 5 cm od dolnego brzegu rękawów oraz na zewnętrznej stronie obu rękawów płaszcza w odległości 8 cm od dolnego brzegu rękawów naszyte patki koloru ciemno - zielonego wycięte na końcu w ząb, szerokości 4 cm., długości 14 cm., poczynając od szwa łokciowego. Na patkach tych naszyta jedna taśma srebrna oksydowana szerokości 5 mm w kształcie kąta ostrego 70°, skierowanego wierzchołkiem do wycięcia patki w odległości 2 cm. od brzegu.

3) przodownik — po dwie taśmy na otoku czapki i na patkach u rękawów tych samych rozmiarów, jak u starszego strażnika z takiejże taśmy, na otoku czapki w odległości 2 mm jedna od drugiej, zaś na patkach u rękawów w odległości 5 mm jedna od drugiej.

4) starszy przodownik — na otoku czapki dwie taśmy srebrne oksydowane, z tem, że górna taśma szerokości 1 cm a dolna 5 mm; rozwartość kąta i odległość jak u przodownika, zaś na patkach u rękawów taśma srebrna oksydowana szerokości 1 cm w kształcie kąta ostrego skierowanego wierzchołkiem do wycięcia patki na końcu w ząb — długości patki.

§ 5. Umundurowanie oficerów Straży Granicznej składa się z kurtki, spodni, płaszcza, czapki, obuwia i pasa głównego:

a) kurtka kroju frencha francuskiego, zapinana na 7 guzików z naszytemi 4 kieszeniami, zapinanemi na 1 guzik. Długość kurtki taka, aby dół poły ztyłu dotykał do płaszczyzny siedzenia przy postawie siedzącej, ztyłu kurtki rozcięcie od pasa w dół. Kołnierz stojąco-wykładany z patkami, jak u szeregowych Straży Granicznej z tą zmianą, że zamiast metalowego orzełka w obramowaniu takiż orzełek haftowany, natomiast patki aksamitne koloru ciemno - zielonego. Na rękawach mankiet szerokości 10 cm. Naramienniki jak u szeregowych Straży Granicznej z tą różnicą, że dla oficerów cyfra arabska haftowana oznaczająca przynależność do Okręgowego Inspektoratu Straży Granicznej, zaś dla oficerów Sztabu Komendy Straży Granicznej, monogram haftowany składający się z liter K. S. G. otoczony liśćmi dębowemi. Dla oficerów Sztabu Inspektoratów Okręgowych monogram haftowany składający się z liter I. O.

b) spodnine jak u szeregowych Straży Granicznej;

c) płaszcz jak u szeregowych Straży Granicznej z cyframi i monogramem jak na kurtce; kieszenie ukośne (oficerskie);

d) czapki jak u szeregowych Straży Granicznej, daszek z czarnej skóry lakierowanej oraz otok z ciemno - zielonego aksamitu;

e) obuwie — jak u szeregowych Straży Granicznej;

f) pas główny rzemienny koloru ciemno - bronzowego z paskiem pomocniczym przez ramię.

§ 6. Oznaki stopni służbowych oficerów Straży Granicznej:

1) oficerowie stopni niższych mają na górnej krawędzi otoku czapki dokoła jeden srebrny sznurek szerokości 5 mm, oraz na środku otoku pod orłem czteroramienne haftowane lub wytłaczane gwiazdki o ostrych promieniach długości 18 mm od środka zakończone kulisto. Na zewnętrznej stronie obu rękawów kurtki w odległości 5 cm od dolnego brzegu rękawów oraz na zewnętrznej stronie obu rękawów płaszcza w odległości 8 cm od dolnego brzegu rękawów naszyte patki z aksamitu koloru ciemno - zielonego wycięte na końcu w ząb, szerokości 4 cm, długości 14 cm poczynając od szwa łokciowego. Na czapce i patkach aspirant ma jedną gwiazdkę, podkomisarz — dwie, komisarz — trzy.

2) oficerowie stopni wyższych mają: dookoła otoku czapki naszyte dwa srebrne sznurki w odległości 3 mm jeden od drugiego. Patki na rękawach jak u oficerów stopni niższych obszyte haftem srebrnym szerokości 6 mm. Na czapce i patkach nadkomisarz ma jedną gwiazdkę, inspektor — dwie nadinspektor — trzy.

§ 7. Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, pełniący służbę konno, noszą ostrogi.

Oficerowie Straży Granicznej pełniący obowiązki adjutantów mają prawo do pojedyńczych akselbantów koloru „khaki".

§ 8. Uzbrojenie:

a) szeregowi Straży Granicznej:
broń: karabin z bagnetem lub rewolwer. Szeregowi Straży Granicznej, pełniący służbę konno, posiadają szablę przy pasie na żabce skórzanej; przy szabli chwast skórzany bronzowy;

b) oficerowie Straży Granicznej:
broń: szable typu oficerskiego i pistolet automa-

tyczny ustalonego typu. Szabla przy pasie na skórzanych rapciach lub żabce ciemno - bronzowego koloru. Do szabli temblak ze srebrnego oksydowanego płaskiego sznura szerokości 1 cm grubości 3 mm z amarantową tasiemką szerokości 2 mm wplecioną w sznur w odległości 2 cm jeden skręt od drugiego, długości (złożonej podwójnie) 35 cm. Obsada chwasta w przekroju poziomym owalna o 3 mm szersza od sznura, chwast srebrny oksydowany na trzonie z nici jedwabnych amarantowych z jednej warstwy frendzli długości 4 cm spiętych dołem.

§ 9. Czasokres używalności wydawanych szeregowym Straży Granicznej przedmiotów umundurowania ustanawiają odrębne przepisy.

§ 10. Po upływie czasokresu używalności przechodzi umundurowanie (kurtka, spodnie, płaszcz, czapka i obuwie) na własność szeregowego Straży Granicznej.

W razie utraty lub zniszczenia umundurowania albo jego części przed upływem czasokresu używalności z winy szeregowego Straży Granicznej, otrzymuje on nowe umundurowanie, względnie jego części, za opłatą pełnej wartości.

Jeżeli utrata lub zniszczenie umundurowania albo jego części nastąpiła bez winy szeregowego Straży Granicznej w związku ze służbą lub wskutek nieszczęśliwego wypadku, otrzymuje on nowe umundurowanie, względnie jego części bezpłatnie.

W razie wystąpienia lub wydalenia szeregowego ze służby w Straży Granicznej przed upływem czasokresu używalności, umundurowanie ma być zwrócone i może być wydane innemu szeregowemu z odpowiednio skróconym czasokresem używalności. Władza służbowa może jednak pozostawić szeregowemu umundurowanie za opłatą odpowiedniej kwoty, obliczonej w stosunku do kosztu, wyłożonego na umundurowanie przez Skarb Państwa i czasu używania.

W razie przejścia szeregowego na emeryturę oraz w

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

razie jego śmierci, umundurowanie (kurtka, spodnie, płaszcz, czapka i obuwie) nie podlega zwrotowi.

W wypadkach pozostawienia umundurowania szeregowemu, z którym stosunek został rozwiązany, lub który przeszedł na emeryturę, jak również przed wyjściem umundurowania z użytku szeregowego po upływie czasokresu używalności, oraz w razie rozwiązania stosunku z oficerem lub w razie przejścia oficera na emeryturę, mają być odjęte od umundurowania oznaki służbowe i guziki z godłem państwowem.

§ 11. Szczegółowe przepisy normują noszenie umundurowania w służbie i poza służbą, jak również noszenie ubrania cywilnego przez oficerów i szeregowych Straży Granicznej.

§ 12. Wszyscy oficerowie i szeregowi Straży Granicznej powinni zmienić dotychczasowe oznaki szarż i stopni niezgodne z powyżej wymienionemi do dnia 1 lipca 1930 r.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 8 lutego 1928 r. w sprawie umundurowania funkcjonarjuszów Straży Celnej (Dz. U. R. P. Nr. 25 poz. 223).

Zasada: rozkaz K. S. G. Nr. 5 pkt. 18/30).

Przepisy dotyczące noszenia ubioru oraz odznaczeń przez oficerów i szeregowych Str. Gran. Postanowienia rozkazu K. S. G. Nr. 14 pkt. 19/29 regulują sprawę noszenia przez ofic. i szereg. Str. Gran. ubiorów i odznaczeń jak następuje:

A. Ubiór służbowy.

B. Ubiór pozasłużbowy.

C. Ubiór wieczorowy.

A. Ubiór służbowy stosuje się: w służbie, przy meldowaniu i raportach, przy udziale na paradach, przy przeglądach i zewnętrznych wystąpieniach oddziałów, przy reprezentacjach, wizytach oficjalnych, służbowych

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

pogrzebach, musztrach, ćwiczeniach lub na specjalny rozkaz.

Ubiór służbowy oficerski składa się: z czapki, kurtki, spodni do butów, butów długich, przy butach ostrogi przypinane komu się należy, z oficerskiego pasa polowego, z paskiem przez ramię, z szabli w żabce z temblakiem, rękawiczek skórkowych bronzowych, płaszcza od deszczu (ewentualnie).

Uwaga Nr. 1. W służbie granicznej nie należy nosić szabli natomiast obowiązkowem jest noszenie pistoletu na pasie.

W razie występowania w płaszczu na paradach, przeglądach, w służbie inspekcyjnej, pas, szabla i pistolet winny być noszone na płaszczu.

Ubiór służbowy szeregowych składa się: z czapki, kurtki, spodni krótkich, pasa głównego z żabką do bagnetu, bagnetu, płaszcza, peleryny gumowej (ewent.), butów długich lub trzewików sznurowanych, owijaczy.

Uwaga Nr. 2. W czasie wykonywania służby granicznej numer instal. na klapie prawej kieszeni.

B. Ubiór pozasłużbowy stosuje się: we wszystkich wypadkach życia codziennego i podczas zajęć biurowych, o ile nie został nakazany strój inny.

Ubiór pozasłużbowy oficerski składa się: z czapki, kurtki sukiennej, wzgl. letniej koloru ochronnego, spodni krótkich (do butów) lub długich, butów czarnych z ostrogami komu się należy, wzgl. trzewików sznurowanych żółtych lub czarnych, pasa polowego z paskiem przez ramię, rękawiczek bronzoowych wzgl. reniferowych, szalika (ewent.), płaszcza z ewent. odpięciem dwóch górnych guzików, płaszcza od deszczu. Przy płaszczu od deszczu noszenie szalika niedozwolone.

Ubiór codzienny szeregowych składa się: jak ubiór służbowy z dodaniem długich spodni.

C. Ubiór wieczorowy obowiązuje: na balach, rautach, zabawach tanecznych, oraz innych przyjęciach wieczorowych w lokalach zamkniętych zarówno publicznych jak i prywatnych, tudzież w czasie dziennych przyjęć oficjal-

nych i towarzyskich jak: śniadania, obiady, wizyty. Na przedstawieniach galowych, w teatrach i na uroczystych akademjach obowiązuje strój wieczorowy oraz broń boczna biała na rapciach, przyczem czapkę i białe rękawiczki należy mieć przy sobie.

Ubiór wieczorowy oficerski składa się: z czapki, kurtki sukiennej, spodni długich ze strzemiączkami z materjału ciemno - zielonego z jasno - zieloną wypustką, bucików gładkich czarnych lakierowanych, rękawiczek białych (kremowych), zamszowych, pasa salonowego wzgl. polowego z paskiem przez ramię.

Przepisy o noszeniu orderów i odznaczeń.

1. Starszeństwo orderów i odznaczeń:

a) ordery i odznaczenia polskie: Order Orła Białego, Order Wojskowy Virtuti Militari, Order Odrodzenia Polski, Krzyż Walecznych, Krzyż Zasługi „Za Dzielność", Krzyż Zasługi, Krzyż Zasługi Wojsk Litwy Środkowej, Medal za Ratowanie Ginących, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918—1921, Medal Pamiątkowy 10-cia Niepodległości, Medal 3 Maja;

b) ordery i odznaczenia zagraniczne: ordery i odznaczenia zagraniczne nosi się w kolejności otrzymania przy zachowaniu starszeństwa klasy, wzgl. orderu. Odznaczenia Stolicy Apostolskiej nosi się przed innemi odznaczenia zagranicznemi.

2. Sposób noszenia:

a) ordery i odznaczenia pełne nieprzewidziane do noszenia na szyi nosi się na lewej piersi, na wstążkach przepisanej barwy, zawieszonych na sznureczkach koloru kurtki naszytych na niej. Długość wstążki 5 cm. Górny skraj wstążki znajduje się na wysokości dziurki pierwszego guzika kurtki, wstążki zapinane przy pomocy haftek (wzgl. zatrzasków), przymocowanych do nich na częściach wstążki, przylegających do kurtki. Większą liczbę orderów (odznaczeń, medali) na piersiach nosi się w sposób następujący:

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

1) 2—4 w jednym rzędzie, jeden obok drugiego (bez przerwy między wstążkami);

2) od 5—10 w jednym rzędzie, przyczem wstążka każdego następnego orderu (odznaczenia, medalu) podsunięta (mniej lub więcej zależnie od ich liczby) pod wstążkę poprzedniego orderu (odznaczenia, medalu), tak, aby wszystkie zajęły tę samą szerokość, jaką zajmuje cztery umieszczone obok siebie (14—15 cm.).

3) Ponad 10 w dwóch rzędach (szerokość pierwszego rzędu 14—15 cm.) przyczem drugi rząd zawieszony o półtora cm. pod pierwszym, a w nim każde odznaczenie między dwoma rzędu pierwszego. Liczba orderów (odznaczeń, medali) w pierwszym rzędzie o jeden większa od liczby rzędu drugiego przy ogólnej nieparzystej liczbie orderów (odznaczeń, medali), większa zaś o dwa w wypadku ogólnej parzystej liczby.

Ordery (komandorje, względnie komandorje wielkie) przewidziane do noszenia na szyi nosi się w porządku starszeństwa. Komandorje orderów Stolicy Apostolskiej nosi się poniżej komandorji polskich, a powyżej komandorji innych.

Wielkie wstęgi: wstęgę wielką można nosić tylko jedną. Nakłada się przeto wstęgę orderu przedewszystkiem polskiego, w razie jej nieposiadania, wstęgę orderu zagranicznego. W razie posiadania dwóch wstąg polskich nakłada się wstęgę orderu starszego. Wyjątek stanowi posiadanie orderów Orła Białego i Wojskowego Virtuti Militari. Wówczas nakłada się wstęgę orderu wojskowego Virtuti Militari, natomiast gwiazdę orderu Orła Białego umieszcza się powyżej oraz bliżej środka piersi od gwiazdy orderu Virtuti Militari.

Gwiazdy: gwiazdy klasy I-ej nosi się na piersi lewej, gwiazdy zaś klasy drugiej z zasady na prawej, jednakowoż osoby, co do których stanowiska, względnie hierarchji, niema wątpliwości, że posiadają gwiazdy klasy I-ej, w celu uniknięcia natłoku gwiazd na lewej piersi mogą część gwiazd przenieść na prawą pierś, zwłaszcza tych orderów, co do których bądź ich rysunki

nie przedstawiają wątpliwości co do ich klasy (ordery belgijskie, holenderskie, włoskie, rumuńskie, skandynawskie, finlandzkie, duńskie).

b) Wstążeczki (baretki). Są to kawałki wstążki o szerokości stosowanej w najniższej klasie danego orderu, wysokości 1 cm. naszyte na czarnej aksamitnej podkładce. Wstążeczki te naszywa się na lewej stronie piersi bezpośrednio pod linją górnego rzędu sznureczków, służących do zawieszania pełnych odznaczeń. W wypadku posiadania do czterech wstążeczek, wstążeczki naszywa się w jednym rzędzie bezpośrednio jedna za drugą. W razie posiadania ilości odznaczeń większej niż 4, naszywa się je w dwa lub więcej rzędów. W rzędzie dolnym przy ilości mniejszej niż 4, w ten sposób, by wypadły pod środkiem rzędu (rzędów) górnego (górnych). Wstążeczki orderu klasy V-ej (Krzyża Kawalerskiego) są gładkie. Na wstążeczkach orderu klasy IV-ej (Krzyża Oficerskiego) jest umieszczony bączek (rozetka) z wstążki orderowej na wstążeczkach komandoryj (kl. III-ej), bączek (rozetka) na podłożony wąziutki galonik srebrny.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumfg.pl

Wstążeczka Komandorji Wielkiej względnie Oficera Wielkiego (kl. II-ej) ma podkładkę z galonika w połowie długości złotego, a w połowie srebrnego. Na wstążeczce Wielkiej Wstęgi, względnie Wielkiego Krzyża bączek ma podkładkę z galonika złotego.

Wstążeczki naszywa się według starszeństwa orderu i odznaczeń.

c) Wstążeczka odznaki za rany i kontuzje ma być noszona o 1 cm. nad linją pierwszego rzędu orderów (odznaczeń, medali) względnie ich wstążeczek i nad ich środkiem.

Noszenie orderów i odznaczeń w poszczególnych okolicznościach.

Na mundurach wojskowych:

A. Ordery i odznaczenia pełne: wszystkie posiadane odznaczenia (polskie i cudzoziemskie) nosi się w dnie Nowego Roku, Świąt Narodowych, w czasie meldowań się z powodu zmian przydziału, w czasie uroczystości, na których jest przewidywana obecność przedstawicieli poselstw obcych, akredytowanych przy naszym rządzie, oraz na przyjęciach z zaznaczeniem obowiązku występowania w orderach.

Polskie (wszystkie) oraz jedno lub kilka cudzoziemskich:

1) Przy pełnieniu służby inspekcyjnej, dokonywaniu przeglądów wojskowych, w czasie świąt formacyj i oddziałów, uroczystych zamknięć roku szkolnego, w szkołach, kursach i t. p. oraz w czasie innych uroczystości i przyjęć bez udziału cudzoziemców.

W tych wypadkach posiadając Krzyż Wielki (Wielką Wstęgę) można wstęg nie nakładać, gwiazda klasy 1-ej noszona na lewej piersi wystarcza. W razie nakładania wstęgi wielkiej na mundurze (względnie płaszczu) przechodzi ona pod pasem głównym, przyczem pasek przez ramię zostaje odpięty.

W razie występowania w płaszczach, oficerowie posiadający odznaki komandorskie, rozpinają klapy płaszcza tak, aby był widoczny jeden Krzyż Komandorski.

2) W wypadku przebywania bądź na terytorjum danego kraju, którego odznaczenia się posiada, bądź w czasie wystąpień wobec przedstawicieli danego państwa.

W tych wypadkach uroczystych wystąpień wobec przedstawicieli obcego państwa, którego odznaczenia się posiada, oficerowie odznaczeni wielkiemi wstęgami cudzoziemskiemi nie nakładają wielkich wstęg polskich, lecz właśnie wstęgę danego kraju.

W każdym bądź razie zarówno ordery (kl. IV i V) jak i komandorje (kl. III i II) polskie, mają zawsze pierwszeństwo przed orderami obcemi.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Jedynie w momencie dekorowania orderami obcemi, przypina się je na pierwszym miejscu, przed orderami polskiemi.

B. Wstążeczki (baretki):

We wszystkich innych okolicznościach, niewymienionych w punktach A — wolno nosić wstążeczki. Pełne odznaki orderu wojskowego Virtuti Militari nosi się jednak zawsze.

Na płaszczach żadnych orderów (odznaczeń, medali) ani wstążeczek nie nosi się, wyjątek stanowi wstążeczka orderu „Virtuti Militari", lub Krzyża Walecznych, którą nosi się przeciągniętą przez trzecią dziurkę (licząc od kołnierza) i klapą płaszcza pod kątem 45°.

Wstążkę Krzyża Walecznych nosi się w tym wypadku bez okuć. W wypadku jednoczesnego posiadania orderu „Virtuti Militari" i Krzyża Walecznych, nosi się wyłącznie wstążkę orderu „Virtuti Militari".

Na ubraniach cywilnych wolno nosić jedynie wstążeczki orderowe przepisowego wymiaru w butonierkach, lub minjatury odznak na łańcuszku. Wyjątek stanowi strój balowy (frak), przy którym mogą być noszone pełne odznaki orderu (odznaczeń, medali).

Opis pasa, rapci i spodni salonowych. Rozkaz K. S. G. Nr. 16 pkt. 26/29 określa wygląd pasa, rapci i spodni w sposób następujący:

Oficerski pas salonowy winien być noszony jedynie w wypadkach występowania w ubiorze wieczorowym.

Opis pasa. Salonowy pas oficerski jest wykonany z tkaniny srebrnej (oksydowanej) tkanej w podłużne prążki (około 45 prążków w całej szerokości pasa) z dwoma szlakami po brzegach szerokich na 4 mm., każdy w odległości 7 i pół mm. od brzegów, oraz z podkładki skórzanej gładkiej z zamszowej skóry koloru ciemnozielonego. Zamiast klamry metalowej wprowadza się zapięcie pasa na kabłąkach oraz klamerkę z materjału identycznego, jak pas wpinaną z lewej strony pasa.

Tkanina srebrna (oksydowana) przyszyta do podkładki zamszowej dwoma ściegami przy obu brzegach (po jednym ściegu z każdej strony) ciemno-zielonym kolorem w odległości 1 mm. od brzegu tak, by podkładka zamszowa tworzyła lamowanie obu brzegów na szerokości 1 mm.

Szerokość całego pasa wynosi 5 cm., tyleż wynosi szerokość podkładki zamszowej, tkanina srebrna jest wyższa od pasa o 2 mm.

Opis rapci. Rapcie oficerskie do noszenia szabli pod kurtką składają się: z paska z klamrą i dwiema przesuwkami do zapinania w talji, z dwóch pasków podłużnych (ruków) do upięcia szabli oraz z łańcuszka z haczykiem do podpinania szabli.

Pasek do zapinania w talji, na którym zawiesza się ruki rapci, wykonany z taśmy (gurtu) konstrukcje z metalu białego ujęte w oprawę skórzaną zamszową (ciemno-zieloną), dziurkowaną część pasa na podkładkę zamszową. Oba paski podłużne (ruki) są wykonane z tkaniny srebrnej (oksydowanej) z podkładką zamszową analogicznie, jak u pasa salonowego przyczem oba szlaki brzeżne z ciemniejszego jedwabiu mają szerokość dwóch milimetrów każdy i są umieszczone w odległości 5 mm. od brzegu. Tkanina na rukach jest przeszyta w odległości 1 mm. od brzegu po jednym ściegu z każdej strony, przetykanemi ciemno-zielonym kolorem.

Szerokość pasa podłużnego (ruka) wynosi 20 mm tyleż podkładka zamszowa, tkanina jedwabna jest o 2 mm. węższa od paska, tak, aby mogło wytworzyć się lamowanie brzegu.

Szerokość paska zapinanego w talji 35 mm. długość zaś zależna od stanu. Łańcuszek z hakiem do podpinania szabli, długi około 10 cm. winien być wykonany z ogniwek drobnych. Paski podłużne (ruki) są przypinane zapomocą guzików z białego metalu o podłużnych główicach. Pierwszy ruk umocowany do paska w talji na stałe w odległości 25—30 cm. od klamry — drugi ruk (dłuż-

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

szy) przesuwany na pasku w celu regulowania pozycji szabli przyczem odległość pomiędzy rukami powinna wynosić około 20 do 25 cm.

Długość ruków powinna być taka, aby zawieszona na niej szabla nie podnosiła poły kurtki.

Opis spodni. Spodnie długie z materjału koloru ciemno - zielonego z jasno - zieloną wypustką, ze strzemiączkami u dołu.

Sprawy mieszkaniowe. Kwestja mieszkań służbowych dla Straży Granicznej nie została jeszcze dotychczas całkowicie i wyczerpująco unormowana.

Podstawowe rozporządzenie Min. Skarbu regulujące sprawę normalnych dopuszczalnych rozmiarów mieszkań dopuszczalnych rozmiarów mieszkań służbowych jakie mogą być przyznawane oficerom i szeregowym poszczególnych stopni, zawiera Dziennik Urzędowy Min. Skarbu Nr. 1 z dnia 4 stycznia 1930 poz. 1, którego treść w odniesieniu do Straży Granicznej jest następująca:

§ 1. Określa, że uprawnieni do otrzymania mieszkań służbowych są:

a) Kierownicy Insp. Okręg. Straży Granicznej
b) Kierownicy Insp. Granicznych.
c) Kierownicy Komis. Straży Granicznej.
d) Oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, którzy zobowiązani są do zajmowania mieszkań służbowych zarządzeniem odnośnej władzy przełożonej.

§ 2. określa maksymalne dopuszczalne rozmiary mieszkań służbowych jak następuje:

a) dla Nadinspektorów Straży Granicznej — 5 pokojów z przynależnościami łącznej powierzchni do 150 mtr. kw.;
b) dla Inspektorów Straży Granicznej — 4 pokoje z przynależnościami, łącznej powierzchni do 120 mtr. kw.;
c) dla Nadkomisarzy i Komisarzy Straży Granicznej — 2 do 3 pokojów z przynależnościami, łącznej powierzchni do 60 mtr. kw.;
d) dla Podkomisarzy i Aspirantów Straży Granicznej — 2 pokoje z przynależnościami, łącznej powierzchni do 60 mtr. kw.;
e) dla st. przodowników, przodowników, st. strażników i strażników Straży Granicznej — 1 do 2 pokojów o powierzchni do 50 mtr. kw.

Ponadto obowiązuje w tej sprawie następujący rozkaz K. S. G.

Przy udzielaniu mieszkań funkcjonarjuszom Straży Granicznej w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych, na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1.X 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90/24, poz. 849) i przy pobieraniu z tego tytułu opłat unormowanych tymże rozporządzeniem, należy odróżnić mieszkania służbowe, które określa § 2 wspomnianego rozporządzenia od mieszkań czynszowych, przydzielonych na podstawie § 3 i 4 tegoż rozporządzenia.

1) Opłaty za mieszkania służbowe należy pobierać zgodnie z postanowieniem § 2, w wysokości dodatku na mieszkanie, tylko od funkcjonarjuszów Straży Granicznej samotnych, t. j. nie utrzymujących członków rodziny w rozumieniu art. 4 ustawy uposażeniowej.

Nie należy pobierać tej opłaty od funkcjonarjuszów Str. Gr. utrzymujących członków rodziny, o ile w mieszkaniu służbowem nie wolno mu umieszczać rodziny (np. zkoszarowanie), wskutek czego funkcjonarjusz ten zmuszony jest do utrzymywania oddzielnego mieszkania dla swej rodziny. W tym więc wypadku należy wypłacać danemu funkcjonarjuszowi Straży Granicznej dodatek mieszkaniowy w całości.

O ile natomiast tenże funkcjonarjusz Straży Granicznej (t. j. utrzymujący rodzinę) otrzymał na podstawie wyraźnego zarządzenia władzy przełożonej mieszkanie służbowe dla siebie z rodziną, wówczas należy

pobierać od niego opłaty z tytułu zamieszkiwania tego lokalu, analogicznie, jak od funkcjonarjusza samotnego t. j. w wysokości dodatku na mieszkanie.

2) Opłaty za mieszkania czynszowe przydzielane funkcjonarjuszom należy pobierać bez względu na stan rodziny w takiej wysokości, jaka wynika z postanowień § 3 i 4 wspomnianego na wstępie rozporządzenia, niezależnie od wysokości wypłaconego dodatku na mieszkanie.
(Zasada rozkaz K. S. G. Nr. 16 pkt. 22/29).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

APTECZKI PODRĘCZNE — INSTRUKCJA O UŻYWANIU.

A *Postanowienia Administracyjne.*

1. Środki apteczne stanowiące zawartość apteczek podrzędnych, przeznaczone są jedynie do użytku oficerów i podoficerów Straży Granicznej w wypadkach zranienia (skaleczenia) wzgl. zasłabnięcia powstałego w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. W wypadkach tych oficerowie, wzgl. podoficerowie korzystają z apteczek bezpłatnie. Korzystanie z apteczek w innych wypadkach obowiązuje oficera wzgl. podoficera do zwrotu należności za podjęte środki, analogicznie, jak osoby wymienione w pkt. 5 niniejszej Instrukcji.

2. Prawo korzystania z apteczki podręcznej przysługuje zasadniczo tym tylko podoficerom, którzy należą do stanu liczebnego danej placówki, komisarjatu wzgl. podkomisarjatu, lub którzy przydzieleni czasowo, pełnią w rejonie odnośnej placówki, wzgl. komisarjatu lub podkomisarjatu obowiązki służbowe. W razie nieszczęśliwego wypadku doznanego w czasie pełnienia służby w rejonie innej placówki, podoficer ma prawo korzystać z apteczki znajdującej się na najbliższej placówce wzgl. komisarjacie lub podkomisarjacie.

3. Z apteczek korzystać mogą również rodziny, pozostające na utrzymaniu podoficerów o ile w miejscowości, w której zamieszkują niema aptek, lub nie można nabyć niezbędnych lekarstw (opatrunków).

4. W razie niesienia pomocy mieszkańcom pasa granicznego na skutek nieszczęśliwego wypadku, o ile niema możności natychmiastowego wezwania lekarza i nabycia środków aptecznych na miejscu, należy korzystać z wszelkich rodzajów lekarstw (opatrunków) mogących ulżyć cierpiącym, lub zabezpieczyć pogorszenie się stanu ich zdrowia.

5. Osoby wymienione w punkcie 3 chcące korzystać z apteczki, obowiązane są uiścić tytułem zwrotu równowartość w gotówce za podjęte środki apteczne według norm ogłoszonych w cenniku zatwierdzonym przez Kierownika Insp. Gr.

Należności te winny być uiszczone przy podjęciu lekarstw (opatrunków). Od osób wymienionych w pkt. 4 zwrotu tych należności żądać należy dodatkowo.

6. Wszelkie osoby ranione lub uszkodzone cieleśnie przez Straż Graniczną wskutek użycia przez nią broni podczas pełnienia służby, korzystają z apteczek bezpłatnie.

7. Zawartością apteczki dysponuje osobiście Kierownik danej jednostki (t. j. kierownik placówki, podkomisarjatu lub komisarjatu) lub podczas jego nieobecności zastępca. Tenże ponosi całkowitą odpowiedzialność materjalną lub dyscyplinarną w razie stwierdzenia winy zniszczenia lub zagubienia zawartości wzgl. dysponowania apteczką, wbrew postanowieniom niniejszej instrukcji.

8. Kierownik podkomisarjatu wzgl. placówki prowadzi zapisek wydanych osobom wymienionym w pkt. 3 i 4 środków aptecznych, przyczem o ile w ciągu miesiąca kalendarzowego suma pobrana z tego tytułu przekroczy zł. 10 tenże dokona zamknięcia zapisku za dany miesiąc, zaś kwotę

wraz z wyciągiem zapisku za ten czas przedłoży kierownikowi komisarjatu.

W wypadkach nieosiągnięcia kwoty zł. 10 z tego tytułu w ciągu miesiąca kalendarzowego, zamknięcie zapisku należy dokonać po upływie kwartału. Pokwitowania wydane przez Kierownika komisarjatu na otrzymane sumy należy zszywać kolejno w specjalny grzbiet i przechowywać w osobnej kopercie w dolnym schowku skrzynki służbowej.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

9. Kierownik komisarjatu prowadzi również zapiski wpływających sum za wydane przez kierownika placówki i podkomisarjatów środków aptecznych z uwzględnieniem sposobu rozchodowania wpływów gotówkowych na uzupełnienie apteczek.

10. Kierownik komisarjatu prowadzi odnośnie do apteczki pozostającej w jego dyspozycji zapisek. Sumy uzyskane od osób wymienionych w pkt. 3 i 4 wciąga do zapisku każdomiesięcznie na pierwszy dzień każdego miesiąca.

11. Sumy pobrane na lekarstwa (opatrunki) względnie potrącone winnym zniszczenia naczyń lub instrumentów, wpływające w myśl punktów 8, 9 i 10 do rąk kierownika komisarjatu, zużywa kierownik komisarjatu na uzupełnienie tych apteczek, których braki należy w pierwszym rzędzie uzupełnić.

B. SPOSÓB UŻYCIA ZAWARTOŚCI APTECZEK.

a) Rany i skaleczenia.

15. Przed nakładaniem opatrunku ręce powinny być starannie umyte, paznokcie oczyszczone. Ranę i jej okolice, o ile zanieczyszczone są ciałami obcemi, (piasek, ziemia, drzazgi i t. p. lub zalane płynami fizjologicznemi: wymiociny kał, mocz), należy wpierw przemyć watą nasiąkniętą kwasem bornym rozcieńczonym (1 łyżeczka na szklankę ciepłej wody) ranę i jej okolice; po oczyszczeniu posmarować należy pendzelkiem nasiąkniętym jodyną, poczem nałożyć gazę, z którą obchodzić się należy szczególnie ostrożnie. Gazy nie wolno dotykać palcami lub kłaść na miejsca chociażby pozornie czyste. Po otwarciu paczki gazę, należy ująć szczypczykami, odciąć zapomocą nożyczek potrzebny kawałek, który następnie przyłożyć należy do rany. Gazę przykryć należy watą, a następnie owinąć opaską. Nożyczki i szczypczyki należy przed użyciem oczyścić wacikiem nasiąkniętym eterem lub spirytusem. Przy drobniejszych skaleczeniach lub pęknięciu naskórka polać ranę „collodium'em" po zajodynowaniu.

Zwraca się uwagę, że przy doniesieniu poważniejszych ran, czynności wyżej opisane mogą mieć jedynie znaczenie pierwszej pomocy, wobec czego nie należy zwlekać z natychmiastową interwencją lekarza. Pomoc winna jednakże wystarczyć przy zwykłych skaleczeniach.

b) *Krwotoki naczyń.*

1) Z arterji, krew jasno - czerwona wytryska silniejszym strumieniem.

2) Z żył — krew ciemna — sączy się zwolna.

W wypadku ad. 1) należy przed nałożeniem opatrunku przewiązać silnie bandażem gumowym kończynę powyżej uszkodzenia, zaś ad. 2) poniżej uszkodzenia, poczem postąpić, jak z ranami.

Natychmiastowa interwencja lekarza bezwzględnie konieczna. Opaska gumowa nie może być dłużej trzymana na kończynie niż 1—1½ godz.

C. SPOSOB UŻYCIA ZAWARTOŚCI ŚRODKÓW APTECZNYCH.

Krople walerjana dla uspokojenia po 20 kropel na wodzie.

Anodyna przy osłabieniu, nudnościach, wymiotach 15 kropel na wodzie.

Krople Inosemcoff'a przy bólach w żołądku, rozwolnieniu stosować należy zależnie od wieku: młodzieży od 5 do 15 kropel na raz, starszym od 15 — 30 kropel — zazwyczaj 15 kropel wystarcza, by bóle (kurcze) żołądka uśmierzyć.

Tabletki aspiryny przy zaziębieniu po jednej tabletce. Po przyjęciu aspiryny należy położyć się do łóżka i unikać wpływów atmosferycznych, ponieważ po użyciu tejżej wzmaga się pocenie ciała.

Tabletki fenacetyny przy bólach głowy po 1 tabletce. W bólach przy zapaleniu ozębnej i kłuciu w uszach dodać do fenacetyny jedną tabletkę aspiryny.

Collodium — skaleczone miejsce, po posmarowaniu jodyną zalać collodium. Stosuje się tylko przy drobnych skaleczeniach i otarciach skóry.

Wazelina borna — smarować przy starciu nóg lub innych części ciała.

Amoniak do wąchania — przy zemdleniu i przy trzeźwieniu. Aby uniknąć poparzenia, nie dawać do wąchania amoniak z flaszki, lecz na waciku.

Tabletki Purgantes od 2—4 tabletek dla oczyszczenia żołądka.

Krople do zębów — mały kawałeczek watki w formie gałki zamaczać kroplami i wkładać do otworu w zębie przy pomocy szczypczyków, uprzednio oczyściwszy otwór w zębie.

Sda oczyszczana przy zgadze przyjmować ¼ do ½ łyżeczki z wodą.

Kwas borny do przemywania i płukania 1 łyżeczka na szklankę wody ciepłej.

Plaster lepki dla przytrzymania opatrunków — zamiast opaski.

Leszczotki używa sę dla utrwalenia złamanych kończyn.

Talk salicylowy — przy poceniu się nóg i natarciach

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Pendzelek dla smarowania jodyną.

Kieliszek dla przyjmowania leków.

Flaszka podróżna dla przechowywania rozczynu kwasu bornego.

Opłaty za legitymacje urzędowe.

Min. Skarbu pismem z dn. 16 lipca 1929 r. L. D. I 5460/2/29 wyjaśniło, że p siadanie legitymacji należy do uprawnień urzędnika (oficera wzgl. szeregowego Str. Gr.),legitymacje winny być przeto wydawane bezpłatnie, a w razie zagubienia legitymacji z winy ofic. (szeregowego) Str. Gr. za opłatą 40 gr.

(Zasada: rozkaz K. S. G. Nr. 13/29 pkt. 24).

Legitymacje dla emerytów — wystawianie.

K. S. G. rozkazem Nr. 8 pkt. 15/29 wyjaśniła, że do wystawienia legitymacji uprawniających do 50% zniżki kolejowej funkcjonarjuszom St. Celn. oraz oficerom i szeregowym Str. Gr. przeniesionym w stan spoczynku kompetentne są władze II instancji względnie naczelne w tym wypadku kręgowe Inspektoraty Straży Granicznej względnie Komenda Straży Granicznej.

Koszta jednorazowego przeniesienia się emeryta.

Emerytowanemu oficerowi i szeregowemu Straży Gran w razie przeniesienia zwraca się:

a) koszty przewozu urządzenia domowego koleją lub statkiem, udowodnione listami przewozowemi.

W przypadkach przesiedlenia się emerytowanego ofic. i szereg. Str. Gr. w miejscowości, gdzie niema komunikacji kolejowej, lub wodnej, należy zwracać należycie odowodnione koszty przewozu urządzenia domowego, dokonanego furmankami, wzgl. autem ciężarowym lub w inny sposób, do wysokości przewidzianego ryczałtu.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Zaznaczam, że w powyższych wypadkach rachunki przewozu winny zawierać ilość kilometrów odbytej drogi kołowej, wzgl. wodnej, nadto winny być potwierdzone przez odnośny magistrat (urząd gminny), że zapłacona cena odpowiada miejscowym stosunkom.

b) udowodnione koszty przewozu urządzenia do i od dworca kolejowego — ew. koszty wozu meblowego, opakowania i t. p.

Do pozycji pod b) należy również doliczyć bilety kolejowe emeryta i jego rodziny bez diet.

Koszty pod b) nie mogą jednak przekraczać odnośnie do samotnych 75% uposażenia jednomiesięcznego; pobierającego dodatek ekonomiczny na 3-ch lub mniej członków rodziny—75% dwumiesięcznego; pobierającego dodatek ekonomiczny na więcej niż 3-ch członków rodziny—75% trzymiesięcznego uposażenia.

Kwotę kosztów pod a) należy przyznać niezależnie od wysokości kosztów przyznanych w granicach wymienionych pod b).

Przez czonków rodziny rozumie się osoby, na które w myśl ustawy o uposażeniu przysługuje oficerowi i szeregowemu Str. Gr. w służbie czynnej prawo do dodatku ekonomicznego.

Z prawa zwrotu kosztów przesiedlenia może skorzystać osoba uprawniona w ciągu jednego roku od dnia przeniesienia w stan spoczynku wzgl. wdowa lub sieroty od dnia śmierci męża wzgl. ojca. Spóźniony termin przedłożenia udowodnionych rachunków nie pozbawia interesowane osoby prawa do żądania zwrotu określonych kosztów przesiedlenia.

Koszty przesiedlenia mogą być przyznane tylko w wypadku przesiedlenia w tej samej miejscowości.

Rozp. Prez. Rzplitej o Straży Granicznej — wyjaśnienie postanowień art. 48.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 16/29 pkt. 20).

Wobec mylnej interpretacji postanowień art. 48 i 90 rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 349) przez niektóre Izby Skarbowe, że służba wojskowa polska ma tylko o tyle wpływ na korzystniejsze liczenie służby z art. 48, powołanego na wstępie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o Straży Granicznej, o ile jest liczona pojedyńczo, wyjaśniam, że Min. Skarbu przy piśmie z dnia 23 września 1929 r. Nr. D. I. 12380/V/29, podanym równocześnie w odpisie do wiadomości wszystkim Izbom Skarbowym oznajmiło, że stosowana przez niektóre Izby skarbowe powyższa interpretacja art. 48 rozporządzenia Prez. Rzplitej o Straży Granicznej jest błędna, gdyż powołany artykuł wyłącza tylko obowiązkową służbę wojskową od doliczenia do 5-letniego okresu służby, określonego w tym artykule.

Do okresu tego należy zatem wliczać nieobowiązkową służbę wojskową, oczywiście tylko polską, pełnioną przed wstąpieniem do Straży Granicznej wzgl. Straży Celnej.

ODSZKODOWANIA NA ZASADZIE ART. 49 ROZP. O STRAŻY GRANICZNEJ.

(Rozk. K. S. G. Nr. 6/30 pkt. 11).

Odnośnie do art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349) zarządzam, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

Oficerom i szeregowym Komendy Straży Granicznej, Inspektorom Okręgowym, oraz pozostałym po nich wdowom względnie dzieciom przyznaje odszkodowanie i zarządza wypłatę Komendant Straży Granicznej, pozostałym zaś oficerom i szeregowym, oraz pozostałym po nich wdowom, względnie dzieciom przyznaje odszkodowanie i zarządza wypłatę ten Inspektor Okręgowy Straży Gra-

nicznej, który w danym czasie był uprawniony do wypłaty uposażenia, o ile ze względu na wypadki wątpliwe nie przedłożył sprawy do decyzji Komendy Straży Granicznej.

Prawo do odszkodowania dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej ustala się z urzędu na podstawie orzeczenia Komisji Lekarskiej powołanej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1924 r. „o ustanowieniu komisyj lekarskich dla funkcjonarjuszów państwowych, oraz wojskowo-lekarskich dla zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 34/24, poz. 355)", oraz przeprowadzonych w związku z tem dochodzeń.

Prawo do odszkodowania dla wdów, wzgl. dzieci po oficerach i szeregowych Straży Granicznej, ustala się na podstawie urzędowego stwierdzenia zgonu i przeprowadzonych w związku z tem dochodzeń.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

II. Postępowanie.

We wszystkich wypadkach zabicia, ciężkiego zranienia, lub nieszczęśliwego wypadku oficera lub szeregowego Straży Granicznej winien Kierownik Komisarjatu natychmiast po otrzymaniu pierwszej wiadomości o wypadku, przybrawszy sobie asystencję w osobach: przedstawiciela gminy i Policji Państwowej, którą zawsze bezwzględnie zawiadamia natychmiast o zajściu, udać się na miejsce, celem przeprowadzenia dochodzeń niezależnie od prowadzonych przez Policję lub Sąd. Jednocześnie melduje o wypadku telegraficznie swemu przełożonemu.

Dochodzenia winny zawierać:

a) datę (dokładny czas) i miejsce zabicia (zranienia) oficera względnie szeregowego Straży Granicznej;

b) opis miejsca wypadku, z którego należy sporządzić szkic;

c) okoliczności, wśród jakich nastąpił wypadek zabicia, zranienia, nieszczęśliwego wypadku;

d) rodzaj zabicia, lub zranienia (postrzał, cięcie, uderzenie);

e) inne szczegóły towarzyszące wypadkowi w formie zeznań protokólarnych wszystkich świadków zarówno samego wypadku, jak również i tych, którzyby mogli podać okoliczności mogące mieć związek ze sprawą lub przyczynić się do jej wyjaśnienia;

f) dowody rzeczowe, mające związek ze sprawą, z których jednak Policja (Sąd) nie skorzystała;

g) szczegółowe sprawozdanie prowadzącego dochodzenia;

h) wyraźny wniosek Kierownika Komisarjatu (Inspekloratu), któryby umożliwił właściwemu przełożonemu należyte skwalifikowanie sprawy.

Inspektor Graniczny po otrzymaniu wiadomości telegraficznej o śmierci lub ciężkiem zranieniu oficera (szeregowego) winien, o ile możliwe udać się również niezwłocznie na miejsce wypadku, przyczem obowiązany byłby do osobistego kierowania dochodzeniami.

O ile Inspektor Graniczny nie brał udziału w dochodzeniach na miejscu, winien niezwłocznie po otrzymaniu aktów dochodzeń zbadać całą sprawę osobiście, ewent. polecić uzupełnienie jej na okoliczności pominięte przez Kierownika Komisarjatu wzgl. przeprowadzającego dochodzenia, poczem sprawę wszechstronnie i dokładnie wyjaśnioną przedstawić z odpowiednim wnioskiem Inspektorowi Okręgowemu.

Jeżeli Inspektor Okręgowy we wszystkich wypadkach zabicia, zranienia względnie nieszczęśliwego wypadku oficera (szeregowego) po szczegółowem zbadaniu sprawy, nabierze całkowitego przekonania, że poszkodowanym należy się bez wątpienia odszkodowanie, zarządza wypłatę odszkodowania, w wypadkach zaś wątpliwych przedkłada akta dochodzeń Komendzie do decyzji z odpowiednim wnioskiem.

Jeżeli na podstawie dochodzeń administracyjnych nie możnaby było powziąć decyzji odnośnie wypłaty odszkodowania, a to ze względu na trudności w ustalaniu oko-

liczności mogących mieć wpływ na stwierdzenie prawa do odszkodowania, wstrzymuje się I. O. z wypłatą odszkodowania do czasu załatwienia sprawy przez Sąd, poczem postępuje w sposób określony w poprzednich ustępach.

Rozpatrywanie sprawy o przyznanie odszkodowania następuje:

1) z urzędu:

a) dla wdów względnie dzieci, o ile oficer (szeregowy) wskutek czynu karygodnego popełnionego na jego osobie, lub nieszczęśliwego wypadku utracił życie;

b) dla oficerów (szeregowych) o ile wskutek czynu karygodnego lub nieszczęśliwego wypadku, doznanego w służbie lub w związku ze służbą, utracili całkowitą zdolność do pracy zarobkowej;

2) na prośbę oficera (szeregowego) roszczącego sobie prawo do odszkodowania.

VII.

PSY GRANICZNE.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

PSY GRANICZNE.

Psy graniczne — obsługa.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 19/29 pkt. 12).

W jednym z I. G. zaszedł wypadek padnięcia psa granicznego. W toku dochodzeń stwierdzono, że padnięcie psa nastąpiło z powodu niedbałego obchodzenia się z nim przez przewodnika. Przewodnikowi temu przypisałem do zwrotu kwotę wynoszącą wartość psa.

Ponadto stwierdziłem, że w ostatnim czasie częściej zachodziły wypadki padnięcia wzgl. uszkodzenia psów, przyczem zarówno przewodnicy psów, jak i organa kontrolujące służbę nie zawsze wychodziły bez winy.

Pies jest materjałem cennym i bardzo kosztownym. Pożądane usługi może oddać tylko wtedy, gdy znajdować się będzie w odpowiednich rękach i będzie otaczany należytą opieką.

Celem obniżenia do minimum strat tak wartościowego materjału polecam poddać ścisłemu nadzorowi przewodników w służbie i poza służbą, oraz ściśle przestrzegać odnośnych przepisów. Oprócz tego polecam ścisłe przestrzeganie niżej wyszczególnionych zasad:

1) Pies jest szkolony razem ze swym przewodnikiem dlatego też powinien on tylko pod ręką tego przewodnika pełnić służbę i tylko ten przewodnik powinien go pielęgnować.

Jeżeli przewodnik psa z jakichkolwiek przyczyn nie pełni służby przez czas dłuższy (więcej niż trzy tygodnie) należy wyznaczyć innego przewodnika. Przewodnikiem jednakże może być tylko taki szeregowiec, który przechodził kurs tresury psów granicznych. W tym wypadku pies po przyzwyczajeniu się do nowego przewodnika będzie mógł pełnić normalną służbę.

Jeżeli w danej jednostce niema szeregowego wyszkolonego w służbie psów granicznych, należy na czas nieobecności przewodnika psa przydzielić do pielęgnacji szeregowego mającego zamiłowanie do psów.

W innych wypadkach zmiana przewodnika względnie przydzielenie psa szeregowemu nie posiadającemu odpowiedniego wyszkolenia jest bezwzględnie zabronione.

2) Z uwagi na to, że pies nie jest chroniony przed wpływami atmosferycznemi, przeto podczas silnych mrozów i słoty nie należy psa pociągać do takiej służby, przy wykonywaniu której mógłby ucierpieć na zdrowiu. Określenie tej służby oraz czasu, w którym pies nie może pełnić służby, należy do Kierownika Komisarjatu wzgl. placówki.

3) Jeżeli pies zachoruje należy natychmiast przedstawić go lekarzowi weteryn. Samodzielne leczenie przy chorobach wewnętrznych i poważniejszych obrażeniach zewnętrznych jest surowo zabronione.

4) Pies musi mieć stale suche i hygieniczne pomieszczenie. Pomieszczenie to winno być zabezpieczone przed kradzieżą i dostępem obcych psów.

Dla uniknięcie zakażenia psa zwłaszcza nosacizną i wścieklizną należy unikać wszelkiej styczności z psami obcemi.

5) Należy ściśle kontrolować, aby pies otrzymywał należną mu rację pokarmu odpowiednio przygotowanego. Ponadto pies musi być utrzymany czysto. Przewodnik winien psa codziennie czyścić grzebieniem i szczotką. Jeżeli pies wróci ze służby mokry i zabrudzony, przewodnik winien najpierw psa wysuszyć i oczyścić, a potem dopiero pomyśleć o sobie. W żadnej pracy przy psie przewodnik nie może być zastąpiony przez innego szeregowego, wręcz przeciwnie, żaden inny szere-

gowy nie może mieć dostępu do psa, aby psa nie bałamucić.

6) Przewodnik winien w godzinach pozasłużbowych, a jeżeli służba na to zezwala, to i podczas służby przeprowadzić ćwiczenia z psem w taki sposób, jakiego nauczył się w Zakładzie Tresury Psów.

Powyższy rozkaz polecam podać do wiadomości wszystkim zainteresowanym z tem, że w przyszłości za uchybienia w tym względzie będę pociągał do odpowiedzialności nietylko przewodników psów, ale i ich przełożonych.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumog.pl

Psy graniczne — należności żywnościowe

(Rozkaz K. S. G. Nr. 19/29 pkt. 13).

Postanowienia ogólne.

1) Należność żywnościowa dla psów jest to określona przepisem, ilość artykułów żywnościowych, przysługująca jednemu psu na przeciąg 24 godzin. Ilość artykułów żywnościowych wchodzących w skład należności żywnościowej jest określona w normach dziennych.

2) Wymiar należności żywnościowej zależy od następujących czynników:

a) rodzaju i intensywności wykonanej pracy;

b) stan zdrowia;

c) szczególnych warunków powodujących potrzebę zwiększenia względnie zmniejszenia należności żywnościowej.

3) Należności żywnościowe mogą być stosowane na koszt Skarbu Państwa tylko dla tych psów, które pozostają na usługach Straży Granicznej.

4) Ze względu na wymiar należności żywnościowej oraz warunki jej stosowania rózróżnia się:

a) zasadniczą należność żywnościową;

b) dodatkowe należności żywnościowe, czyli dodatki żywnościowe.

Zasadnicza należność żywnościowa stanowi podstawę

normy wyżywienia, która przysługuje stale wszystkim psom.

Dodatki żywnościowe stanowią uboczne normy wyżywienia, stosowane tylko w warunkach wyjątkwych w odniesieniu do niektórych zwierząt jako dodatki do zasadniczej należności żywnościowej.

5) Ustala się następujące zasadnicze należności żywnościowe:

a) należność normalna dla psów granicznych;

b) należność normalna dla szczeniąt do 6-u miesięcy;

c) należność normalna dla szczeniąt do 8-u miesięcy.

6) Ustala się następujące dodatki żywnościowe:

a) dodatek dla psów ćwiczących w Zakładach Tresury Psów Granicznych;

b) dodatek dla suk karmiących w hodowli psów,

c) dodatek dla szczeniąt.

Zasadnicza należność żywnościowa.

1) Wymiar należności dla psa granicznego:

A.

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Odpadki mięsne	2.000
2.	Jarzyna twarda	250
3.	Tłuszcz	15
4.	Soli kuchennej	5

2) Wymiar należności dla szczeniaka do 6-ciu miesięcy:

B.

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Odpadki mięsne	1.000
2.	Tłuszcz	15
3.	Jarzyna twarda	250
4.	Mięso surowe	15
5.	Soli kuchennej	3

3) Wymiar należności dla szczeniaka do 8-u miesięcy:

C.

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Odpadki mięsne	1.500
2.	Tłuszcz	15
3.	Jarzyna twarda	250
4.	Soli kuchennej	3

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Dodatki żywnościowe.

1) Dodatek żywnościowy dla psów ćwiczących w Zakładzie Tresury Psów Gr.:

A.

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Odpadki mięsne	250
2.	Tłuszcz	10

2) Dodatek dla suk w hodowli psów:

B.

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Odpadki mięsne	500
2.	Tłuszcz	10
3.	Mleko	2 lit.

Dodatek wydawać należy dla suk karmiących jeden tydzień przed porodem, oraz przez pięć tygodni po porodzie.

3) Dodatek żywnościowy dla szczeniąt:

C.

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Mleko	½ litra

Dodatek mleka dla szczeniąt wydawać należy przez 8-em tygodni po rozpoczęciu samokarmienia.

Dla psów chorych wymagających specjalnego odżywienia lub diety, normy żywnościowe określa w każdym wypadku lekarz weterynarji.

Słoma na podściółkę dla psa i szczenięcia:

L. P.	Artykuł	Norma dzienna w gramach
1.	Słomy	500

Ekwipunek psów granicznych — cennik.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 1/30 pkt. 11).

Podaję do wiadomości cennik przedmiotów wyekwipowania psów granicznych.

Cennik niniejszy służy do obliczania przy przypisywaniu winnym do zwrotu równowartości szkód i strat Skarbu Państwa.

1) szorki	sztuka	9 zł.	50 gr.
2) obroża zwykła	sztuka	3 zł.	— gr.
3) obroża kolczasta	sztuka	6 zł.	— gr.
4) kaganiec	sztuka	7 zł.	25 gr.
5) smycz długa	sztuka	5 zł.	— gr.
6) smycz krótka	sztuka	2 zł.	80 gr.
7) aport drewniany	sztuka	1 zł.	25 gr.
8) gwizdek	sztuka	2 zł.	50 gr.
9) szczotka włosiana	sztuka	6 zł.	— gr.
10) szczotka ryżowa	sztuka	1 zł.	30 gr.
11) grzebień	sztuka	1 zł.	75 gr.
12) zgrzebło	sztuka	— zł.	75 gr.
13) miska emaljowana	sztuka	2 zł.	— gr.
14) bat	sztuka	5 zł.	50 gr.
15) obroża metalowa	sztuka	4 zł.	50 gr.
16) straszak zwykły	sztuka	6 zł.	50 gr.

PSY ZDYSKWALIFIKOWANE — WYKORZYSTANIE.

(Rozkaz K. S. G. Nr. 1/30 pkt. 10).

Doświadczenie wykazało, że po skończeniu kursu tresury psów granicznych, pewna ilość psów nie osiąga wymaganego poziomu tresury i nie może być przydzielona do normalnej służby granicznej. Dzięki tresurze, jaką otrzymały na kursie, psy te jednak posiadają dużą wartość i mogą oddać znaczne usługi, jako psy obronne (do obrony osobistej) i jako psy wartownicze.

W związku z tem psy zaliczone do tej kategorji będą w przyszłości przydzielane ubiegającym się o przydział oficerom i szeregowym pełniącym służbę na granicy, do obrony osobistej, do służby wartowniczej i do innej odpowiedniej służby.

Psy przydzielone ubiegającym się pozostają własnością Skarbu Państwa w ciągu dwu lat, licząc od daty przydziału. W ciągu tego czasu ubiegający się o psa jest obowiązany żywić i utrzymywać go na koszt własny oraz wykorzystywać go do wszelkiego rodzaju służby nakazanej przez przełożonych danego oficera względnie szeregowego oraz do służby obranej samorzutnie, po uzyskaniu na to zgody swego przełożonego.

Po upływie dwu lat, licząc od daty przydziału, pies przechodzi na własność danego oficera wzgl. szeregowego. Właściciel psa może go w dalszym ciągu wykorzystywać do służby, nie może jednak z tego tytułu rościć żadnych pretensyj do Skarbu Państwa.

Z chwilą, gdy pies przechodzi na własność danego oficera wzgl. szeregowego, należy go wykreślić z ewidencji. Natomiast właściciel psa obowiązany jest niezwłocznie odesłać na koszt własny do Zakładu Tresury Psów Granicznych przy Centralnej Szkole Str. Gr. ekwipunek, który otrzymał razem z psem.

Oficer wzgl. szeregowy, który pragnie otrzymać psa zaliczonego do powyższej kategorji, przedstawia drogą służbową do Komendy Str. Gr. umotywowaną prośbę. Do prośby należy dołączyć własnoręcznie podpisaną deklarację stwierdzającą, że:

1) Ubiegający się o przydział psa obowiązuje się opiekować psem, żywić go własnym kosztem tak, aby pies stale znajdował się w dobrej kondycji i pielęgnować go stosownie do przepisów obowiązujących o utrzymaniu psów skarbowych. To samo odnosi się do leczenia psa.

2) Ubiegający się o przydział psa obowiązuje się wykorzystywać go do wszelkiego rodzaju służby i będzie

się stosować bez zastrzeżeń do wszystkich przepisów i rozkazów, dotyczących służby psów granicznych.

3) Koszt przesyłki psa z Zakł. Tres. Psów Gran względnie miejsca, w którym się pies znajduje do miejsca zamieszkania danego oficera wzgl. szeregowego, ponosi ubiegający się o przydział psa.

Z uwagi na to, że psów tej kategorji będzie mała ilość, przeto Komenda Straży Granicznej będzie każdorazowo wyznaczać I. O., którego oficerowie i szeregowi mogą ubiegać się o przydział psów. W bieżącym roku prośby o przydział dwóch psów będących do dyspozycji, mogą składać oficerowie i szeregowi Śląskiego I. O.

—o—

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

VIII.

RÓŻNE.

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 7 marca 1928 r.

o ustanowieniu Krzyża Zasługi Za Dzielność.
(Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 279).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Ustanawia się Krzyż Zasługi Za Dzielność, jako odmianę Krzyża Zasługi, celem szczególnego wyróżnienia funkcjonarjuszów Policji Państwowej, oficerów i szeregowych Korpusu Ochrony Pogranicza oraz funkcjonarjuszów Straży Celnej za czyny, spełnione w specjalnie ciężkich warunkach z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia w obronie prawa, nietykalności granic państwowych oraz życia i mienia obywateli.

Art. 2. Krzyż Zasługi Za Dzielność posiada formę zasadniczą Srebrnego Krzyża Zasługi (art. 2 i art. 3 pukt b) ustawy z dnia 23 czerwca 1923 r. o ustanowieniu Krzyża Zasługi — Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 458), przyczem na górnych i bocznych ramionach jego umieszczony jest napis: „Za dzielność" srebrnemi literami.

Wstążka Krzyża uzupełniona jest niebiesko - zielonym (w połowie niebieskim — odcień chabrowy, w połowie zielonym) paskiem szerokości 10 milimetrów, biegnącym ukośnie od prawego górnego rogu do lewego dolnego.

Wzór rysunkowy Krzyża Zasługi Za Dzielność podany jest w załączniku.

Art. 3. Krzyż Zasługi a Dzielność ma tyko jeden stopień.

Art. 4. Krzyż Zasługi Za Dzielność może być nadany tej samej osobie tylko trzy razy.

Art. 5. Drugie i trzecie odznaczenie Krzyżem Zasługi Za Dzielność wyraża się przez nałożenie na wstążkę do posiadanego już Krzyża Zasługi Za Dzielność jednego, względnie dwóch okuć w kształcie gładkiej matowej listewki ze srebra z polerowanemi krawędziami — szerokości pięć milimetrów.

Art. 6. Do odznaki Krzyża Zasługi Za Dzielnośc przy pierwszem i drugiem nadaniu tego odznaczenia przywiązana jest dożywotnia pensja w wysokości 200 złotych rocznie.

Pierwsza pensja należy się za cały rok kalendarzowy, w którym nastąpiło odznaczenie, i wypłacana będzie jednocześnie z wydaniem odznaki. Termin płatności następnych pensyj rocznych przypada w dniu 2 stycznia.

Art. 7. Krzyż Zasługi Za Dzielność nadaje Prezes Rady Ministrów na podstawie wniosków: Ministra Spraw Wewnętrznych w odniesieniu do funkcjonarjuszów Policji Państwowej oraz oficerów i szeregowych Korpusu Ochrony Pogranicza, a Ministra Skarbu w odniesieniu do funkcjonarjuszów Straży Celnej.

Art. 8. Prawo osoby, odznaczonej Krzyżem Zasługi Za Dzielność, do pobierania pensji stwierdza się w dyplomie odznaczenia.

Art. 9. Pozbawienie odznaki Krzyża Zasługi Za Dzielność może nastąpić tylko w drodze wyroku sądowego pozbawiającego praw obywatelskich. Wyrok sądowy, orzekający pozbawienie odznaki, łączy się z utratą prawa do pensji, związanej z odznaką.

Art. 10. Koszty wykonania odznaki, ustanowionej niniejszem rozporządzeniem, ponosi Skarb Państwa, a odznaczeni otrzymują je bezpłatnie.

Art. 11. Krzyże Zasługi, nadane funkcjonarjuszom

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

Policji Państwowej oficerom i szeregowym Korpusu Ochrony Pogranicza oraz funkcjonarjuszom Straży Celnej na mocy ustawy z dnia 23 czerwca 1923 r. o ustanowieniu Krzyża Zasługi przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia za czyny, objęte postanowieniem art. 1 tego rozporządzenia, będą zamienione przez władze określoną w art. 7, na Krzyż Zasługi Za Dzielność.

Pierwsza pensja roczna, związana z nadaniem Krzyża Zasługi Za Dzielność będzie w tych wypadkach przysługiwała za rok 1928 i ma być wypłacona w ciągu tego roku.

Art. 12. W razie nadania Krzyża Zasługi Za Dzielność w czasie między dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a dniem 1 kwietnia 1928 r. pierwsza pensja ma być wypłacona do dnia 15 kwietnia 1928 r.

Art. 13. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Prezesowi Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Skarbu, a co do wypłaty pensji — Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu.

Art. 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 6 marca 1930 r.

o przyznawaniu nagród za przyczynianie się do wykrycia przestępstw podlegających ustawie karnej skarbowej.

(Dz. U. R. P. Nr. 22 poz. 188 z 1930 r.)

Na podstawie art. 240 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) zarządzam co następuje:

§ 1. Według zasad niniejszego rozporządzenia przyznaje się pieniężne nagrody za przyczynianie się do wykrycia przestępstw skarbowych, podlegających wymienionej ustawie (przestępstwa celne, akcyzowe, monopolowe).

§ 2. Nagrody te przyznaje się za przyczyniania się do wykrycia przestępstw, polegających albo na uszczupleniu dochodu skarbowego, albo też na naruszeniu zakazu przywozu, wywozu lub przewozu towarów; przy przestępstwach pierwszego rodzaju obojętnem jest, czy one powodują ubytek dochodu bezpośrednio (np. zatajenie przedmiotu przed dodatkowem opodatkowaniem, lub przedmiotu monopolowego przed podwyżką cen), czy też tylko pośrednio (np. nieupoważniona uprawa tytoniu).

§ 3. Jeśli przestępstwo nie powoduje ani uszczuplenia dochodu skarbowego, ani też naruszenia zakazu przywozu, wywozu lub przewozu, a tylko polega na naruszeniu innego jakiegoś przepisu, przyznaje się wyjątkowo nagrodę za przyczynienie się do wykrycia co najmniej trzech wypadków takich przestępstw, jeśli te przestępstwa przedstawiają się z innych powodów, jako szczególnie karygodne (np. potajemny wyszynk wódki).

Zwłaszcza funkcjonarjuszom skarbowym, do zakresu obowiązków, których wchodzi ściganie tego rodzaju przestępstw, nagrody za wykrycie tychże mogą być przyznawane tylko w wypadkach zasługujących na wyjątkowe wyróżnienie.

§ 4. Do nagrody dopuszcza się osoby, które współdziałały fizycznie w ujęciu przestępcy lub przedmiotu przestępstwa, albo dokonały takich czynności, które niewątpliwie doprowadziły do wykrycia przestępstwa.

W szczególności udziela się nagród osobom, które doniosły władzy o przestępstwie, udzielając jej takich wskazówek, że wykrycie przestępstwa ich doniesieniu przypisać należy.

Również przyznaje się nagrody rewidentom i superrewidentom celnym za wykrycie przez nich przestępstw, polegających na niezgodnem z rzeczywistością zadeklarowaniu towarów w urzędach celnych, które spowodo

MUZEUM Polskich Norm Granicznych www.muzeum.pl

wało lub spowodować mogło uszczuplenie należności celnych.

§ 5. Nie udziela się nagród na zasadach niniejszego rozporządzenia osobom, których rola w wykryciu przestępstwa ograniczyła się do wydania potrzebnych zarządzeń, lub polegała na dokonaniu czynności śledczych, zwłaszcza jeśli zarządzenia te oraz czynności śledcze wchodziły w zakres obowiązków służbowych wymienionych osób.

§ 6. Od otrzymania nagrody wyklucza się osoby, które przestępcę do popełnienia przestępstwa namówiły, albo zapewniły mu pomoc lub bierne zachowanie się przy popełnianiu przestępstwa, lub też w inny sposób w popełnieniu przestępstwa uczestniczyły.

§ 7. Nagrody za doniesienie przyznaje się pod warunkiem, że donoszący ujawnił władzy swoją osobę (nazwisko) przed wykryciem przestępstwa; doniesienia bezimienne (anonimowe) nie uzasadniają przyznania nagrody zgłaszającemu się następnie donosicielowi.

§ 8. Przyznanie nagrody następuje niezależnie od zasądzenia przestępcy i wogóle przed rozstrzygnięciem sprawy.

Jeśli jednak zachodzi zbyt małe prawdopodobieństwo zasądzenia przestępcy, albo też brak narazie dostatecznych podstaw do ocenienia rozmiaru popełnionego przestępstwa lub zasługi osoby, roszczącej sobie pretensje do nagrody, natenczas odracza się przyznanie nagrody aż do ukończenia śledztwa, albo nawet, aż do prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy. Wyjątkowo można w wypadkach takich przyznać tymczasową nagrodę, a po ukończeniu śledztwa względnie rozstrzygnięcia sprawy nagrodę tę podwyższyć.

§ 9. O ile zachodzą powyższe ogólne warunki, uwzględnia się przy oznaczaniu wysokości nagrody przedewszystkiem wysokość wyrządzonej Państwu szkody, względnie szkody, jaka groziła (uszczuplona względnie narażona na uszczuplenie należytość skarbowa), obok tego zaś uwzględnia się stopień gorliwości i energii z jaką

odnośna osoba przyczyniła się do wykrycia przestępstwa, zwłaszcza zaś poniesione trudy lub narażenie się na niebezpieczeństwo utraty zdrowia lub życia.

§ 10. W sprawach karnych skarbowych, w których zachodzi możliwość dokładnego lub przybliżonego obliczenia szkody Skarbu Państwa, dochodzić może ogólna kwota nagrody do siedemdziesięciu pięciu (75%) tej szkody. Przepis ten stosuje się również do przestępstw, polegających na naruszeniu zakazu przywozu, wywozu lub przewozu towarów, jeśli od podlegającego zakazowi przedmiotu ustanowione jest cło (przywozowe, wywozowe lub przewozowe) albo inna opłata.

§ 11. W wypadkach, gdy wymienioną w § 10 niniejszego rozporządzenia szkodę spowodowało względnie spowodować mogło uszczuplenie, względnie narażenie na uszczuplenie należytości skarbowych od artykułów tytoniowych, ogólna kwota nagrody nie może przewyższać rzacunkowej wartości tych artykułów, o ile sprawca przestępstwa nie został ujęty.

Również ogólna kwota nagrody nie może przekraczać dziesięciu (10) % uszczuplonych należności celnych za wykrycie przestępstw, polegających na niezgodnem z rzeczywistością zadeklarowaniu towarów w urzędach celnych.

§ 12. Za wykrycie przestępstw polegających na naruszeniu samego tylko zakazu przywozu, wywozu lub przewozuu, jak również innych przestępstw, co do których oznaczenie szkody Skarbu Państwa jest niemożliwe (np. wykrycie tajnej gorzelni) dochodzić może nagroda do pięciu tysięcy złotych.

§ 13. Jeśli w danej sprawie jest więcej osób mogących rościć sobie pretensję do nagrody, wyznacza się najpierw ogólną kwotę nagród, a potem dzieli się tę kwotę między te osoby stosownie do stopnia ich zasługi, a więc nie można np. przyznać każdej z tych osób rzeczone 75%, lecz te 75% między te osoby się dzieli.

§ 14. W sprawach o przestępstwa, podlegające ukaraniu według art. 45—56 ustawy karnej skarbowej, przyznawanie nagród porucza się dyrekcjom ceł, we

wszystkich innych sprawach — izbom skarbowym; obojętne jest przytem, czy rozstrzygnięcie sprawy należy do właściwości władz skarbowych, czy sądów (art. 12[illegible] i nast. ustawy karnej skarbowej). Przeciw decyzjom tym niema odwołania do Ministerstwa Skarbu.

§ 15. O ileby wyrządzona Skarbowi Państwa szkoda przez jeden i ten sam wypadek przestępstwa przekraczała kwotę tysiąca złotych, decyzję w sprawie przyznania nagrody zastrzega się Ministerstwu Skarbu, a dyrekcje ceł względnie izby skarbowe ogranicza się w tych wypadkach do przedstawienia Ministerstwu należycie uzasadnionego wniosku.

Również w wypadkach, określonych w § 3 i § 12 niniejszego rozporządzenia, powołane jest do przyznania nagrody wyłącznie Ministerstwo Skarbu.

Natomiast w wypadkach, przewidzianych w § 11 niniejszego rozporządzenia przyznawania nagród porucza się izbom skarbowym lub dyrekcjom ceł, choćby nawet wyrządzona Skarbowi Państwa szkoda przekraczała kwotę tysiąca złotych.

Nadto, o ileby izby skarbowe lub dyrekcje ceł miały poważniejsze wątpliwości co do tego, czy nagroda może być wogóle przyznana, mogą przedłożyć sprawę do decyzji Ministerstwa, choćby załatwienie tej sprawy leżało w granicach ich kompetencji.

§ 16. Przyznanie nagrody przez izbę skarbową względnie dyrekcję ceł następuje zawsze na podstawie wniosku tego urzędu akcyz i monopolów względnie celnego, w którym toczy się postępowanie karne w danej sprawie, lub który przekazuje sprawę do sądowego rozstrzygnięcia.

Wnioski te przedstawia się w każdej sprawie osobno, przyczem nie dołącza się aktów sprawy, zwłaszcza w wypadkach, gdy przesłanie aktów opóźniłoby rozpatrzenie sprawy karnej.

Władza I instancji przedstawia wniosek władzy II instancji na druku, sporządzonym według załączonego wzoru, ta zaś, o ile sprawa przekracza jej kompetencję, przedstawia wniosek Ministerstwu Skarbu, zamieszczając na otrzymanym wniosku lub w osobnem sprawozdaniu swój własny wniosek.

§ 17. Wnioski o przyznawanie nagród winny być przedstawiane przez władzę I instancji w dwutygodniowym terminie, licząc od dnia otrzymania przez tę władzę odnośnych protokułów karnych lub doniesień o popełnionem przestępstwie, chyba że przedstawienie tych wniosków w powyższym terminie byłoby niemożliwe z przyczyn od wnioskodawców niezależnych, a w szczególności z powodu niedostawienia równocześnie z wymienionemi aktami zajętych towarów, nienadesłania we właściwym czasie protokułów oszacowania przez państwowe fabryki artykułów tytoniowych i t. p.

Jeśli zachodzą okoliczności, przewidziane w § 8 niniejszego rozporządzenia, władza I instancji przedkłada w wyżej ustalonym terminie władzy II instancji uzasadnione wnioski o konieczności odroczenia decyzji w sprawie przyznania nagrody do ukończenia śledztwa, lub nawet aż do prawomocnego rozstrzygnięcie sprawy, albo też w wyjątkowych wypadkach o przyznanie tymczasowej nagrody.

Władza skarbowa II instancji, otrzymawszy wymienione wnioski, jest obowiązana w terminie siedmiu dni od daty wpłynięcia tychże rozpatrzyć je i wydać decyzję we własnym zakresie działania lub wystąpić z odpowiednim wnioskiem (tak co do przyznania nagrody, jak również i jej odroczenia) do Ministerstwa Skarbu.

Sprawa nie może być wykreślona z ewidencji, dopóki nie stwierdzono wyraźnie na akcie, że albo nagroda się należy, albo, że ją wypłacono.

§ 18. Nagrody wypłaca się na podstawie asygnacji izby skarbowej względnie dyrekcji ceł z otwartego na ten cel kredytu.

§ 19. W województwie śląskiem wszelkie uprawnienia przyznane niniejszem rozporządzeniem izbom skarbowym, przysługują śląskiemu urzędowi wojewódzkiemu (wydziałowi skarbowemu).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumfg.pl

§ 20. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1930 r. Jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 121 poz. 700).

Załącznik do rozp. Min. Skarbu z dn. 6 marca 1930 r. (poz. 188).

(Strona 1).

Stan sprawy (karno-skarbowej)

przeciw .....

Dzień i miejsce przytrzymania względnie wykrycia przestępstwa	Przytrzymano przedmioty przestępstwa	Krótkie opisanie towarzyszących przytrzymaniu względnie wykryciu okoliczności, z których oceniłby można, kto w jakim stopniu przyczynił się do wykrycia przestępstwa — z uwzględnieniem także donosiciela.	Jak obwiniony się tłumaczy (czy przyznaje się do winy)	Wysokość wyrządzonej Skarbowi Państwa szkody

(Strona 2).

.....

w .....

dnia .....

L. .....

Wniosek

o przyznanie nagrody za przyczynienie się do wykrycia przestępstwa — w sprawie przeciw .....

Do Izby skarbowej w .....

Dyrekcji Ceł

Na podstawie zawartego na pierwszej stronie stanu sprawy przedstawia się wniosek o przyznanie następujących nagród:

1) ..... (imię i nazwisko, zawód lub charakter służbowy, adres, kwota nagrody liczbowo i słownie) .....

.....

.....

(Podpis naczelnika Urzędu względnie jego zastępcy).

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

ORGANIZACJA MINISTERSTWA SKARBU.

W skład Ministerstwa Skarbu wchodzi ośm departamentów, *Komenda Straży Granicznej* i Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń.

Na czele Ministerstwa Skarbu stoi Minister Skarbu, którego zastępuje Podsekretarz Stanu (Wiceminister), na czele poszczególnych departamentów stoją Dyrektorowie Departamentów. Departamenty dzielą się na wydziały, kierowane przez naczelników wydziałów.

Nazwy departamentów są następujące:

I. Departament Ogólny, — z wydziałami(6): prezydjum, administracyjnym, gospodarczym, polityki finansowo - gospodarczej, emerytalnym i karnym.

II. Dep. Obrotu pieniężnego — wydziały (5); walutowy, kredytu publicznego, bankowy, polityki kredytowej, rady spółdzielczej oraz komisarjat bankowy.

III. Dep. Budżetowy — wydziały (6): polityki budżetowej, budżetów administracyjnych A i B budżetów komunikacyjno-budowlanych, budżetów gospodarczych, rent inwalidzkich.

IV. Dep. Ceł—wydziały (4): administracyjno-taryfowy, ustawodawstwa celnego, postępowania celnego.

V. Dep. Podatków i Opłat — wydziały (7): administracyjny, podatku dochodowego, majątkowego oraz od kapitałów i rent podatków realnych i finansów samorządowych, podatku przemysłowego, katastralny, opłat stemplowych, podatku spadkowego i od darowizn.

VI. Dep. Akcyz i Monopolów — wydziały (4): administracyjny, podatków pośrednich i monopolów A i B, kontroli.

VII. Dep. Kasowy — wydziały (3): inspekcyjny, instrukcyjny, centralnej księgowości.

VIII. Dep. Likwidacyjny — wydziały (4): rosyjski likwidacyjny, rosyjski rozrachunkowy, niemiecki, austrjacki.

Komenda Straży Granicznej.

Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń.

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych www.muzeumsg.pl

PODSTAWOWE WIADOMOŚCI O CŁACH I CELNICTWIE.

Cło — jest to opłata od towaru pobierana w chwili przewożenia go przez granicę. Cło może być przywozowe, wywozowe i przewozowe. Główne znaczenie mają cła przywozowe. Cło wywozowe pobiera się tylko wyjątkowo i tylko od niektórych artykułów niezbędnych w kraju. Cła przewozowe (czyli od towarów, które tylko transportuje się przez państwo polskie, z przeznaczeniem do innych krajów) nie pobiera się zupełnie.

Taryfa celna. Cło pobiera się według ustawowo ustalonego spisu, w którym oznaczona jest wysokość opłat celnych od poszczególnych towarów. Spis taki nazywa się taryfą celną.

Obszarem celnym nazywamy przestrzeń, na której obowiązują te same przepisy celne. Przestrzeń taką stanowi zwykle państwo, czasami jednak obszar celny jest większy niż obszar państwa. Obszar celny polski obejmuje całe Państwo Polskie i Wolne Miasto Gdańsk.

Linję celną stanowi linja otaczająca obszar celny.

Drogi celne są to drogi, któremi towary mogą być przewożone przez granicę i przy których ustanowione są urzędy celne.

Celnictwem nazywamy tę część administracji skarbowej Państwa, której powierzone jest wykonywanie wszelkich czynności, związanych z wymiarem i poborem ceł.

Organizacja celnictwa. Zarząd celnictwa na całym obszarze celnym sprawuje Minister Skarbu przez władze celne I i II instancji. Władzami celnemi II instancji są Dyrekcje Ceł, I instancji — urzędy celne.

Dyrekcje Ceł. Cały obszar celny Państwa podzielony jest na 6 Dyrekcji Ceł i 1 Inspektorat Celny (w Gdańsku). Na czele Dyrekcji stoi Prezes Dyrekcji. Dyrekcje Ceł istnieją w następujących miastach:

1) w Warszawie dla województw: Kieleckiego, Łódzkiego, Warszawskiego, Wołyńskiego, Poleskiego

i Białostockiego z wyjątkiem powiatów: Suwalskiego, Augustowskiego, Sejneńskiego i Grodzieńskiego.

2) w Poznaniu, dla województwa Poznańskiego i Pomorskiego.

3) w Mysłowicach, dla województwa Śląskiego.

4) we Lwowie dla województw: Krakowskiego, Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego.

5) w Wilnie, dla województw: Wileńskiego i Nowogródzkiego, tudzież powiatów Suwalskiego, Augustowskiego i Grodzieńskiego woj. Białostockiego.

6) w Gdańsku — dla obszaru W. M. Gdańska.

7) Polski Inspektorat Ceł w Gdańsku — dla obszaru W. M. Gdańska.

Urzędy celne. Urzędy celne dzielą się na urzędy celne 1 i 2 klasy. Urzędy celne 1 klasy przy drogach żelaznych i wodnych mogą odprawiać wszystkie towary, bez względu na ich ilość, lub wysokość przypadającego cła. Urzędy celne 2 klasy upoważnione są do odprawy pewnych tylko towarów oznaczonych przez Ministerstwo Skarbu. Oprócz urzędów celnych istnieją jeszcze t. zw. punkty przejściowe w małym ruchu granicznym. Przewóz towarów przez punkty przejściowe w zasadzie jest wzbroniony, poza wyjątkami określonemi w umowach i konwencjach granicznych.

Odprawa celna obejmuje wszystkie czynności związane z wymierzaniem i pobraniem cła.

—o—

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

SKOROWIDZ

I. ORGANIZACJA STRAŻY GRANICZNEJ.

Str.

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o Str. Gr. 4
2. Rozporządzenie Ministra Skarbu o organizacji wewnętrznej Str. Gran. 30
3. Sądy honorowe dla oficerów i szeregowych Str. Gran. 43
4. Przepisy dyscyplinarne dla oficerów i szeregowych Str. Gran. 67
5. Rozporządzenie Ministra Skarbu o ustaleniu wzorów i sposobie prowadzenia wykazów stanu służby oficerów i szeregowych Str. Gr. 99
6. O ustaleniu wzorów list kwalifikacyjnych oficerów i szeregowych Str. Gran. i sposobie ich wypełniania 100
7. O ustaleniu starszeństwa i sposobie prowadzenia list starszeństwa oficerów i szeregowych Str. Gran. 102
8. O awansach oficerów i szeregowych Str. Gran. 103
9. Urlopy oficerów i szeregowych Str. Gran. . 104
10. Urlopy przy przeniesieniach służbowych oficerów i szeregowych Str. Gran. 110
11. Zawieranie małżeństw przez oficerów i szeregowych Str. Gran. 111

Str.

12. Prośby, zażalenia, anonimy 113
13. Towarzystwa i związki — należenie oficerów i szeregowych Str. Gran. 120
14. Oddawanie honorów przez oficerów i szeregowych Str. Gran. oficerom i szeregowym armji, K. O. P. i Pol. Państw. 123
15. Praca przysposobienia wojskowego — popieranie 124
16. Kompetencje Inspektorów Okręgowych w sprawach oficerów i szeregowych 125
17. Zastępstwo Inspektorów Okręgowych — informowanie 126

II. GRANICA PAŃSTWOWA.

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o granicach Państwa 128
2. Podstawowe wiadomości 139
3. Mały ruch graniczny 143

III. SŁUŻBA STRAŻY GRANICZNEJ.

1. Instrukcja o zwalczaniu przez Straż Graniczną przestępstw przeciw przepisom o monopolach państwowych i podatkach spożywczych 150
2. Uprawnienia Str. Gran. 160
3. Konserwacja i ochrona znaków i urządzeń granicznych 176

IV. UZBROJENIE.

1. Karabinek „Mossin" wzór 91/98/25:
1) opis karabinka i jego części 180
2) rozkładanie i składanie karabinka . . 181

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Str.

3) noszenie broni i ładowanie 183
4) broń krótka palna — nabywanie i warunki 183
2. Konserwacja uzbrojenia — smary . . . 185
3. Broń — sposób obchodzenia się 186
4. Strzelanie izbowe 188
5. Konserwacja uzbrojenia — ryczałty . . . 189
6. Broń — uszkodzenia 189
7. Przedmioty przynależne do uzbrojenia . . 190
8. Wykaz krótkiej broni palnej 190
9. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o użyciu broni 191
10. Użycie broni przez Straż Celną — rozkaz K. S. G. 194
11. Przepisy wykonawcze o użyciu broni . . 198
12. Użycie broni — wyjaśnienie 202
13. Przepisy do prowadzenia gospodarki materjałowej sprzętu uzbrojenia w oddz. Str. Gr. 203
14. Przepisy wykonawcze do prowadzenia gospodarki materjałowej sprzętu uzbrojenia . . 209
15. Kwartalne zestawienie obrotu materjałów uzbrojenia 210
16. Przepisy o prowadzeniu gospodarki uzbrojeń — uzupełnienie 213
17. Sposób użycia przyrządu do strzelania izbowego z pistoletu czeskiego 214
18. Gł. Księga materjałów uzbrojenia—wyjaśnienie 214
19. Uzbrojenie odsyłanych na kursa 215
20. Spis materjałów zużywalnych dla okr. warsztatu rusznikarskiego Str. Gr. 217
21. Skrzynie od amunicji 219
22. Normy zużycia smarów 220

Str.

23. Zdanie łusek nabojowych 220
24. Amunicja do szkolnych strzelań dla oficerów 220
25. Strzelanie z pistoletów — zasady . . . 221
26. Zasady nauki strzelania z pistoletu automatycznego 221
27. Zasady użycia rakiet 224
28. Tymczasowe zasady posługiwania się rakietami i pochodniami 224
29. Amunicja pistoletowa dla prywatnego użytku oficerów 226
30. Lornetki — użycie w służbie 227
31. Reflektory — użycie w służbie 227
32. Broń — naprawa 228

V. PISTOLET AUTOMATYCZNY.

1. Zasady ogólne:

znaczenie pistoletu 232
zarys historyczny 233
opis czesk. pistoletu automatycznego . . . 235
części składowe 235
wykaz szczegółowy części składowych . . 235
kolba 237
cechy pistoletu 237
cechy balistyczne 237
działanie pocisku 237

2. Obchodzenie się z pistoletem:

wyjęcie ładownika 237
ładowanie ładownika 237
opróżnianie ładownika 239
ładowanie pistoletu 239

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Str.

zabezpieczenie 240
odbezpieczanie 240
rozładowanie pistoletu 240
rozbrojenie pistoletu 241
postawa 242
rozkładanie pistoletu 242
rozłożenie ładownika 242
składanie pistoletu 243
zacinanie 244
nabój wpoprzek 244
niedomknięcie zamka 245
uwięźnięcie pocisku w lufie 245
pielęgnowanie i czyszczenie 245
zasady czyszczenia 245
przybory i środki do czyszczenia 246

3. Amunicja:

nabój, pocisk. 247
utrzymanie amunicji 247

4. Strzelanie z amunicji:

wyszkolenie wstępne 248
noszenie pistoletu 249
nauka składania 250
postawa strzelecka stojąc 251
składanie się 253
postawa strzelecka i składanie się z dwuch rąk 253
postawa strzelecka stojąc z kolbą 253
składanie się stojąc z kolbą 253
składanie się leżąc z kolbą 254
użycie pistoletu z konia 255
składanie się w innych okolicznościach . . 255
celowanie 255
oddech 256

MUZEUM Polskich Formacji Granicznych
www.muzeumsg.pl

Str.

ściąganie spustu . . . 257
ćwiczenia w ciemności . . . 257

5. Strzelanie:

strzelanie szkolne . . . 258
zadania strzelania szkolnego . . . 258
strzelanie na skupienie . . . 258
strzelanie bojowe . . . 258
użycie broni na bliską odległość . . . 260
latarka kieszonkowa . . . 260
przechowywanie i przygotowanie broni przy wystąpieniach . . . 260
zachowanie się na strzelnicy . . . 262
program strzelań szkolnych z pistoletu (tabelka) 269
strzelanie bojowe (tabelka) . . . 270
metryka strzelecka (tabelka) . . . 271

VI. UPOSAŻENIE I ZAOPATRZENIE MATERJAŁOWE.

Uposażenie . . . 274
Tabela uposażeń . . . 274
Dodatek regulacyjny . . . 275
Dodatek ekonomiczny . . . 275
Dodatek stołeczny i kresowy . . . 275
10-% podwyżka uposażenia . . . 275
15-% dodatek do uposażenia . . . 275
25-% dodatek graniczny . . . 276
Dodatek na mieszkanie . . . 279
Tabela dodatku na mieszkanie . . . 280
Przejście do wyższego szczebla . . . 281
Uposażenie przy zmianie miejsca służbowego . . . 282

Str

Uposażenie zawieszonych w czynnościach służbow. 282
Wstrzymanie wypłaty uposażenia . . . 282
Potrącenia . . . 283
Obliczanie uposażenia . . . 283
Tabela płac szeregowych . . . 285
Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia . . . 289
Podróże służbowe . . . 289
Delegacje . . . 293
Przeniesienia służbowe . . . 293
Przedstawienie rachunków . . . 294
Zaliczka na koszta podróży . . . 295
Należności za podróże służbowe, odkomenderowania i przeniesienia na teren w. m. Gdańska 295
Przykład obliczania kosztów podróży i diet . . . 296
Zaliczki zwrotne na uposażenie . . . 300
Zaliczki na uposażenie dla oficerów i szeregowych Str. Gr. pozostających na bezpłatnym urlopie 301
Zaliczki na koszta bydowy własnego mieszkania . 302
Zwrot opłaty szkolne za dzieci . . . 302
Zapomogi bezzwrotne . . . 304
Ryczałty . . . 307
Należności konwojentów pociągów tranzytowych . 308
Należności szoferów . . . 308
Umundurowanie . . . 308
Przepisy dotyczące noszenia ubioru oraz odznaczeń przez oficerów i szeregowych Str. Gr. . . . 314
Opis pasa, rapci i spodni salonowych . . . 320
Sprawy mieszkaniowe . . . 322
Apteczki podręczne — instrukcja o używaniu . . . 324

Str.

Opłaty za legitymacje urzędowe 329
Legitymacje dla emerytów — wystawianie . . . 329
Koszta jednorazowego przeniesienia się emeryta . 329
Wyjaśnienie postanowień art. 48 rozporz. Prezyd. Rzplitej o Str. Gr. 330
Odszkodowania na zasadzie art. 49 rozp. o Str. Gr. 331

VII. PSY GRANICZNE.

1. Obsługa 336
2. Należności żywnościowe 338
3. Cennik ekwipunku 341
4. Psy zdyskwalifikowane — wykorzystanie . . 341

VIII. RÓŻNE.

1. Rozporz. Prez. Rzplitej o ustanowieniu Krzyża Zasługi za Dzielność 346
2. Rozporz. Min. Skarbu o przyznawaniu nagród 348
3. Organizacja Ministerstwa Skarbu 356
4. Podstawowe wiadomości o cłach i celnictwie . 357

Gredowski
Stanisław.
Kraków Kościelec
Stawno
MZ

MUZEUM
Polskich
Formacji
Granicznych
www.muzeumsg.pl